

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО И
МЕЖДУНАРОДНОТО
КОСМИЧЕСКО ПРАВО
КОМЕНТАР И ИЗТОЧНИЦИ

**Актуални проблеми в националното и международното
космическо право: коментар и източници**

**Contemporary Issues for National and International
Space Law: Commentary and Source Materials**

Copyright © 2011

All rights reserved.

© Станимир Илчев, 2011

© Д-р Соломон Паси, 2011

© Проф. Александър Янков, 2011

© Проф. Стивън Фрийланд, 2011

© Рада Попова, 2011

© Красимир Божанов, 2011

© АМГ Паблшинг, дизайн на корицата

© АМГ Паблшинг, превод, 2011

Всички права на български език запазени!

ISBN: 978-954-9696-38-7

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО И МЕЖДУНАРОДНО КОСМИЧЕСКО ПРАВО

КОМЕНТАР И ИЗТОЧНИЦИ

СЪСТАВИТЕЛИ

СТИВЪН ФРИЙЛАНД

Професор по международно право, университет на Западен Сидни, Австралия;
Гостуващ професор по международно право,
Университет в Копенхаген, Дания

РАДА ПОПОВА

СОЛОМОН ПАСИ

(www.SolomonPassy.com, SolomonPassy@gmail.com),
президент на Атлантическия клуб в България (www.atlantic-club.org),
ръководител на проекта „България и космическото право – поглед в бъдещето“
подкрепен от Фонда за научни изследвания към Министерството
на образованието, младежта и науката, министър на външните работи
(2001–2005), председател на Съвета за сигурност на ООН (2002, 2003),
председател на ОССЕ (2004), председател на парламентарни комисии по
външна политика, отбрана и сигурност и депутат (1990–1991, 2001–2009)

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор (<i>Станимир Илчев</i>)	5	Принципи за използване от държавите изкуствените спътници на Земята за преките международни телевизионни предавания	93
Космическото право срещу космически пришествия (<i>д-р Соломон Паси</i>)	7	Принципи, отнасящи се до дистанционното наблюдение на Земята от Космоса	96
I. КОМЕНТАР		Принципи за използването на ядрени енергийни източници в космическото пространство	100
Понятие за космическо право Взаимодействието между космическото и морското право (<i>Проф. Александър Янков</i>)	10	Декларация за международното сътрудничество в изследването и използването на космическото пространство за благото и в интересите на държавите, преимуществено развиващите се страни	106
Развитието на националното космическо право (<i>Проф. Стивън Фрийланд</i>)	13	III. НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО (избрани текстове)	
Космически отпадъци и управление на космическия трафик: два актуални въпроса в международното космическо право (<i>Рада Попова</i>)	41	Австралия	109
Основни правни аспекти на космическия туризъм (<i>Красимир Божанов</i>)	59	Аржентина	122
II. МЕЖДУНАРОДНОПРАВНИ АКТОВЕ		Белгия	129
Договори в системата на ООН		Бразилия	138
1. Договор за принципите за дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела (1967 г.)	64	Великобритания	144
2. Спогодба за спасяване на космонавти, връщане на космонавти и връщане на обекти, изстреляни в космическото пространство (1968 г.)	70	Германия	149
3. Конвенция за международна отговорност за вреди, причинени от космически обекти (1972 г.)	73	Испания	163
4. Конвенция за регистриране на обекти, изстрелвани в космическото пространство (1975 г.)	80	Канада	165
5. Спогодба за дейността на държавите на Луната и другите небесни тела (1979 г.)	84	Норвегия	170
Принципи, приети от Генералната Асамблея на ООН		Руска федерация	171
Декларация за правните принципи, регулиращи дейностите на държавите в изследването и употребата на космическото пространство	91	Съединени американски щати	200
		Украйна	225
		Франция	235
		Холандия	238
		Чили	245
		Швеция	248
		Южна Корея	250
		Южноафриканска република	261
		Япония	268
		Библиография	278

Предговор

от Станимир Илчев, евродепутат от парламентарната група на Алианса на либералите и демократите за Европа (АЛДЕ)

Космическото право почти не вълнува мнозинството политици. Точно затова бях приятно изненадан, когато тази привидно екзотична тема изведнъж избуя в ежедневната програма на Атлантическия клуб в България, чийто член съм още от 90-те години на ХХ век. Атлантическият клуб е известен през последните 20 години в Европа и САЩ като автор на политически и технологически прогнози, предложения и действия, които макар да звучача шокиращо, абсурдно или скандално за времето, в което се осъществяваха, бяха неизменно потвърдени от историята на Европа и света. Именно затова се включих с готовност като съинициатор на новия проект „Космическо право“, който е замислен като принос в усилията на Европа и световната общност да предотвратят бъдещи човешки катастрофи, войни и трагедии, предизвикани от или в открития Космос.

С настоящото издание отправяме поглед към една много значима за нашия живот тема: човешките дейности в Космоса и начините за тяхното правно регулиране. Космическото право започва своето развитие като област от международното право в средата на миналия век. Тогава напредъкът в технологиите и първите практически успехи в изследването и опознаването на Космоса извеждат на преден план редица въпроси. Как ще се предотвратят спорове между държавите в усвояването на космическото пространство? По какъв начин ще се гарантира достъп и на икономически по-слаби страни в използването на космическите технологии? Каква трябва да бъде отговорността на държавите в случаи на щети, нанесени в космическото пространство или на Земята? Може ли Космосът да бъде използван за военни цели?

В началото на ХХI век сме и космическите дейности вече са достъпни не само за държави, но и за частни организации и лица. Космическото право е част и от националното законодателство. В книгата ще намерите примери от най-значимите закони на 19 държави, регулиращи национални космически дейности, както и сравнителен анализ на техните основни елементи. Ще се запознаете и с правните аспекти на едни от съвременните и все още недостатъчно подробно регулирани проблеми, свързани с човешките дейности в Космоса – космическите отпадъци, космическия трафик и туризма в Космоса.

Космосът е и жизненоважен за осигуряването на икономически растеж, сигурност и качество на живот в Европа. Неговото усвояване и изследване влияе върху редица европейски политики: търговия, транспорт, околна среда, сигурност и отбрана, а едно от главните условия за постигане на политическите и икономически цели на ЕС е да се запази конкурентната позиция на европейските космически дейности на глобалния пазар. Космическият сектор има непосредствена роля в постигането на целите и приоритетите на стратегия „Европа 2020“, а именно осигуряването на дългосрочен и устойчив икономически и социален растеж.

Европейската космическа индустрия е един от лидерите на световния пазар за

въздухоплавателна техника, двигатели и електроника и допринася за около една трета от световния оборот на аерокосмическа продукция.

В Европейската производствена космическа индустрия има 31 000 работни места, а годишният оборот възлиза на около 5,4 милиарда евро. В Европа има единадесет големи сателитни оператори, управляващи 153 комуникационни сателити. Около 7% от БВП на западните страни, т.е. 800 милиона евро, са пряко свързани със сателитната навигация. Космическият пазар нараства бързо. Очаква се оборотът на пазара на приложението на сателитната навигация да достигне 240 милиарда евро до 2020 г.

Резултат от последователните усилия на Европейския парламент е включването на поделена компетентност между ЕС и държавите членки в сферата на космическите изследвания в член 189 от Договора, влязъл в сила през 2009 г. Днес, когато се утвърждават нови космически сили като Китай и Индия, Договорът от Лисабон предлага правна основа за космическа политика, която да утвърди научния и техническия прогрес, индустриалната конкурентоспособност и прилагането на неговите политики, както и за координация на съвместните усилия на ЕС и ЕКА в изследването на Космоса. Космическата политика е ключов елемент на стратегията „Европа 2020“ и интегрална част от индустриалната политика на Съюза, подкрепяйки целите за стабилна и устойчива политика чрез създаването на работни места за висококвалифицирани специалисти, бизнес възможности, стимулиране на иновациите и подобряване на сигурността и благоденствието на европейските граждани.

Алиансът на либералите и демократите за Европа (АЛДЕ) в Европейския парламент реши да подкрепи издаването на тази книга, защото прогресът и основни дейности днес почти изцяло зависят от космически приложения – навигация, комуникации, наука, борба с природните бедствия и т.н. За да се развива в положителна насока усвояването на Космоса обаче, е нужен продуктивен юридически подход за регулиране на човешките дейности в Космоса и приложенията им на Земята.

Днес технологичният напредък дава възможност на голям брой държави както самостоятелно, така и в рамките на организации като Европейската космическа агенция (ЕКА), да извършват космически дейности. България все още не е член на ЕКА, но като активен партньор в Европейския съюз има потенциала да даде съдържателен принос към усилията на страните членки в изграждането на далновидна и последователна политика за космическите дейности.

Космическото право срещу космически пришествия

Д-р Соломон Паси*

Президент на Атлантическия клуб в България www.atlantic-club.org

През 2011 отбелязахме 10-годишнината от 11 септември 2001, 9/11. Тогава нашата цивилизация беше коварно атакувана от силите на злото по начин, който свари света съвсем неподготвен. Дадени бяха близо 3000 съвсем невинни жертви, а материалните щети надхвърлиха трилиони долари.

Но нека сравним 9/11 с други две паметни катастрофи, като и трите имат една обща поука.

Няколко години назад: в Аденския залив, край бреговете на Сомалия. Там и тогава морското пиратство – смятано за безвъзвратно победено от науката, технологиите и глобализацията – възкръсна, като че ли телепортирано от романите на Рафаел Сабатини, Жул Верн и Емилио Салгари, и оцети световната икономика с милиарди долари в най-труден за нея момент.

Един век и едно десетилетие назад: през 1898 в Лондон става първата автомобилна катастрофа, взела човешка жертва. Този инцидент провокира възникването на съвременните закони и правилници за автомобилното движение по пътищата.

Кое е общото между тези три катастрофи? То е, че ако ги бяхме предвидили (както и стотици, хиляди други), те не биха били неизбежни. А защо не сме го направили?

Отговорът на този въпрос ни препраща чак във фундаментите на човешкото поведение, а от там и в принципите на общественото управление. Тоест, в модерната политика и един неин основен дефект: тя е много по-реактивна, отколкото превантивна.

И в трите случая е имало будители, които са предупреждавали за предстоящите катастрофи (аз лично слушах в средата на 90-те компетентни предупреждения за потенциала и намеренията на Ал Кайда). Но тези будители са били неизменно подценявани. Това е поправимо занаят, стига да проявим въображението си о́време.

Затова, нека отсега помислим как да избегнем някой следващ 9/11. Трябва да очакваме, че той ще се случи там, където днес никой не очаква. Космосът е едно такова място. Ето три хипотетични бъдещи сценария:

1. 2022 г. Туристическа совалка на Ричард Брансън се сблъсква с китайски космически лайнер и загиват всички 350 души пътници и екипаж. Причина: липса на правилник за космическо движение.

2. 2031 г. Космически пирати нападат и похищават 10 000 обитатели на международна космическа колония, на орбита между Земята и Луната. Причина: липса на международна регулация и контрол върху полети, излитащи от Земята.

3. 2042 г. Терористична група изгражда мощен енергиен генератор върху тъмната страна на Луната, с който изстрелва самата Луна към Земята. Сблъсъкът става неизбе-

жен. Причина: липса на ефективен международен мониторинг върху експлоатацията на Луната.

Всъщност тези три сценария не са нито толкова фантастични, нито толкова далечни, колкото изглеждат. Първата сериозна космическа катастрофа вече е факт: на 10 февруари 2009 един руски и един американски комуникационен спътник се сблъскаха и унищожиха. Всичко това поради липса на ефективни механизми за контрол върху движението в Космоса. А преди седмици конгрес на хакери край Берлин обяви – ни повече, ни по-малко – че ще овладява Космоса. За съжаление тази новина влезе в телевизионните рубрики „Любопитно“, но не и в правителствените списъци за предполагаеми катастрофи.

Затова, дошло му е времето на космическото право (и инструкциите за неговото прилагане), което да регулира и гарантира мирното използване на Космоса за десетилетията напред.

Стратегическият извод от 9/11 е, че и най-сложната отбранителна система може да бъде пробита от прост, но неочакван план. А колко просто е да го очакваме... Точно затова Атлантическият клуб в България, който през последните 20 години показва, че стратегическите проекти не са химери, а неизбежно бъдеще, се зае да надгради националните традиции в тази утопично-романтична международно-правна материя – космическото право.

Кураж да се захванем с това предизвикателство ни даде, от една страна, опитът, който натрупахме в друга международноправна материя, изглеждаща не по-малко екзотична за българите през 90-те – Антарктида! Но усилията на българските антарктици (а атлантиците бяха сред първите от тях) показаха, че гражданското общество у нас е способно да сбъдва чудеса и да материализира миражи. От друга страна, българските постижения, както в международното право, така и в космическата наука и техника заслужават достойно продължение от идващите поколения.

А избегнатите бъдещи кибер-катастрофи, космически похищения и ядрен тероризъм ще бъдат най-достойният паметник за жертвите от 9/11.

Сборникът, който нашите читатели държат сега в ръката си, е български принос към едно европейско усилие за един по-добър световен ред, който трябва да бъде въведен в името на нашето общо бъдеще.

От името на Атлантическия Клуб в България бих искал най-сърдечно да благодаря на три институции, които първи застанаха зад нашето усилие – Фондът за научни изследвания към Министерството на образованието, младежта и науката, на Юридическия факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за цялостната подкрепа към проекта и ангажиране на студентите с космическо-правната тематика, както и на Парламентарната група на либералите и демократите за Европа (АЛДЕ) в Европейския парламент, която беше убедена от моя приятел и колега Станимир Илчев в значимостта на този нов проект на Атлантическия Клуб.

Накрая, но съвсем не на последно място, бих искал да благодаря с признателност на професор Александър Янков за мъдрите насоки, които дадоха стабилна основа на нашия проект, на другите двама съставители на книгата – професор Стивън Фрийланд

и Рада Попова за ценния принос и динамиката в проекта, на Красимир Божанов от Министерството на външните работи за неговата особено професионална подкрепа, както и на целия екип на Атлантическия Клуб за методичната помощ и в най-тежките моменти от усилието.

Приятно четене! Но затегнете коланите, потегляме към Космоса!

7 октомври 2011 г.

** Д-р Соломон Паси (www.SolomonPassy.com, SolomonPassy@gmail.com), президент на Атлантическия клуб в България (www.atlantic-club.org) е ръководител на проекта "България и космическото право – поглед в бъдещето", подкрепен от Фонда за научни изследвания към Министерството на образованието, младежта и науката, министър на външните работи (2001-2005), председател на Съвета за сигурност на ООН (2002, 2003), председател на ОССЕ (2004), председател на парламентарни комисии по външна политика, отбрана и сигурност и депутат (1990-1991, 2001-2009).*

Взаимодействието между космическото и морското право в рамките на международното право

Проф. Александър Янков*

През 60-те години на миналия век като млад преподавател по международно право в Юридическия факултет на Софийския университет бях съсредоточил своите научни интереси в областта на общото международно право, международното правораздаване и Организацията на обединените нации. В тази проблематика имах вече няколко публикации.

Народна република България бе приета за член на ООН на 14 декември 1955 г. наред с 9 държави от Европа, 4 от Азия и 1 от Африка¹. След учредяването на ООН България беше избрана за член на Комитета на ООН за разоръжаване, Комитета за приложение на Декларацията на ООН за предоставяне на независимост на колониалните народи, а от 1966 г. – за пръв път – непостоянен член на Съвета за сигурност. Тогава Правителството и Министерството на външните работи ме назначиха за съветник в Постоянното представителство на България в ООН, като ми възложиха преимуществено международноправни въпроси, свързани с ООН, Съвета за сигурност и други органи на ООН. Така в тази си мисия попаднах едновременно в две актуални сфери на международното право – Комитета за мирно използване на Космоса и Комитета за изследване на морското дъно отвъд пределите на юрисдикцията на крайбрежната държава, който след две години прерасна в орган за подготовка и провеждане на Третата конференция на ООН по морско право (UNCLOS). И в двата посочени органи на ООН участвах много известни юристи и дипломати. В Комитета за Космоса председател бе посланикът на Австрия Курт Валдхайм, впоследствие – генерален секретар на ООН, а председателят на Юридическия подкомитет бе световноизвестният проф. Манфред Лакс, посланик на Полша, който няколко години по-късно стана съдия в Международния съд в Хага.

Аз бях между най-младите членове като заместник-председател на Юридическия подкомитет на Комитета за мирно използване на Космоса. Малко по-късно бях избран и в Комитета за изследване на морското дъно отвъд пределите на юрисдикцията на крайбрежната държава в качеството ми на заместник-председател.

Така се стигна до участие в две актуални сфери на международното право – новото по своите правни и технологични проблеми космическо право и възраждането и актуализирането на най-древната част на международното право – морското право.

В настоящето изложение ще съсредоточим вниманието върху космическото право в неговото взаимодействие с морското право.

Космическото право се зароди като идея още по време на Втората световна война и особено след нея. Някои американски автори твърдяха, че:

„...златната ера за използването на космическото пространство беше продукт на

¹ От европейските държави освен България влизаха Австрия, Албания, Ирландия, Испания, Италия, Португалия, Румъния, Унгария и Финландия, от Африка – Либия, а от Азия – Йордания, Камбоджа, Лаос и Цейлон.

Студената война. Космосът беше просто един друг фронт на тази война. Съединените щати и Съветският съюз имаха стратегически и обществени дипломатически интереси в космическото пространство².

Това политическо твърдение не би трябвало просто да се отхвърли. Но нека не влизам в идеологически спор с цитирания американски автор, като член и заместник-председател на Юридическия подкомитет на Комитета на ООН по космическо право през цялото време на изработване и приемане на нормативните актове. В своята съвкупност те изграждат началото на правния режим на съвременното космическо право. Поради това не бих се съгласил със споменатото по-горе твърдение, като имам предвид че десетките действащи международни договори, конвенции, споразумения, юридически задължителни декларации и други правни актове свидетелстват за установените и прилагани в практиката основни принципи, цели и разпоредби на правната система, за изследването и използването на космическото пространство като наследство на човечеството изключително само за мирни цели чрез международно сътрудничество и взаимна помощ, забрана за поставяне и използване на оръжия в орбита от каквото и да е естество на Луната и други небесни тела, които трябва да се използват само за мирни цели³.

Известно е, че между Съветския съюз и Съединените щати в продължение на около 6 години са били водени преговори, които завършват на 12 юни 1968 г. с Резолюция на Общото събрание на ООН, чрез която се ратифицират серия от международни актове със задължителна юридическа сила, в това число-Международния договор относно принципите, ръководещи дейността на държавите при експлоатацията и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела от 1967 г. Този договор бе подложен на ратификация едновременно в Лондон, Москва и Вашингтон с цел да определи неговата значимост от международен характер, потвърден от трите световни сили (Великобритания, Съветския съюз и Съединените щати)⁴.

Взаимодействието между космическото и морското право бе изразено в редица нормативни актове – конвенции, международни договори, декларации, имащи задължителна юридическа сила, и други нормативни документи. Някои от тях са заимствани до известна степен от морското право. Такива са например Декларацията за правните принципи на космическото пространство, Договорът за космическото пространство, Конвенцията за регистрация на обекти, изстрелвани в космическото пространство, Декларацията за международно сътрудничество, Конвенцията за отговорност за щети, причинени от космически обекти, поддържане на регистър на обекти, изстреляни в космическото пространство, спасяване на космонавти и други. Някои от тези конвен-

² Gangale, Thomas, *The Development of Outer Space. Sovereignty and Property Rights in International Space Law*. Praeger. Santa Barbara, California* Denver, Colorado* Oxford, England, 2005 p. 1

³ Вж. списъците от споменатите задължителни правни актове в посочената по-горе книга *The Development of Outer Space*, pp. 263—307; а също така и Tronchetti, Fabio, *The Exploitation of Natural Resources of the Moon and Other Celestial Bodies. A Proposal for a Legal Regime*. Martinus Nijhoff Publishers. Leiden+ Boston, 2009, p. 293-358.

⁴ Treaty on Principles Governing Activities of States in Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies, London/Moscow/Washington, (1967), 610 UNTS, Вж. *The Exploitation of Natural Resources of the Moon and Other Celestial Bodies. A Proposal for a Legal Regime*. Martinus Nijhoff Publishers. Leiden* Boston, 2009, Annex 2, p. 311—318

ции са повлияни от древното морско право. Такава е например идеята за наследство на човечеството, изразявана от видния строител на международното и морското право, в частност, Хуго Гроций през 1609 година, под названието „res communis“ (common heritage) по отношение на откритото море. Подобни прояви на въздействие на идеи от морското право върху новото космическо право се изразяват и в някои други понятия. Например идеята за спасяване на космонавти в много отношения води началото си от известната конвенция в съвременното морско право за спасяване на човешки живот на море (SOLAS). Друг случай е Конвенцията за регистрация на обекти в Космоса, която в много отношения е повлияна от международните актове за регистрация на морските кораби и самолети за определяне на тяхната принадлежност чрез флага на кораба и неговата регистрация.

Подобни приблизителни съвпадения могат да се открият и в други области на взаимодействие между космическото и морското право. Например в член 136 от Конвенцията на ООН по морско право от 1982 г. се съдържа разпоредбата: „Международният Район и неговите ресурси са общо наследство на човечеството“. Преди това, тя бе включена в Договора за космическото пространство, в алинея 9 на преамбюла. Този принцип е потвърден и в Декларацията за правните принципи на космическото пространство точка 1 („Изследването и използването на космическото пространство, ще бъде извършено за благото и интересите на цялото човечество“).

Изложените нормативни актове в космическото и морското право потвърждават тяхното взаимодействие. Несъмнено това може да се счита за положителен елемент в рамките на системата на съвременното международно право.

** Александър Янков е професор по международно право и съдия в Международния трибунал по морско право в Хамбург (от 1996 г.). Член е на Комисията по международно право на ООН в Женева (1977–1996 г.) и неин председател (1984 г.), на Изпълнителния съвет на Асоциацията по международно право – Лондон (от 1973 г.), на Института по международно право (от 1979 г.), на Американското сдружение по международно право (от 1967 г.), на Френското сдружение по международно право (от 1984 г.), на Независимата световна комисия за океаните в Лисабон (от 1995 г.). Александър Янков е член-учредител на Международната асоциация по морско право и член на Изпълнителния съвет на асоциацията (от 2000 г.). Един от основателите на Българската асоциация по международно право през 1962 г. и неин несменяван председател от 1982 г. Проф. Янков е посланик на България в Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия (1972–1976). От 1976 до 1980 г. е постоянен представител на България в ООН в Ню Йорк. Бил е народен представител в 34-ото и 35-ото Народно събрание и във 7-ото Велико народно събрание (1990–1991).*

Развитието на националното космическо право

Проф. Стивън Фрийланд*

I. Международен законов регламент за космическото пространство

Изминаха вече повече от 50 години откакто човечеството даде старт на своите „приключения“ в открития Космос. На 4 октомври 1957 г. един съветски космически обект, „Спутник I“, беше изстрелян и в рамките на три месеца обиколи орбитата на Земята над 1400 пъти. Това паметно събитие извести за зората на космическата епоха, космическото съревнование (отначало между Съветския съюз и Съединените щати), както и за законовите регламенти за експлоатацията и изследването на космическото пространство.

От онова време някои съществени международни законови принципи се развиха в посока, която внесе забележително подобрение в жизнения стандарт на цялото човечество, като улесни обществените услуги, например чрез сателитната комуникация, глобалната система за позициониране, дистанционната сензорна технология за прогнозиране на времето и справяне с природни бедствия, както и излъчването на телевизионни програми чрез сателити. Перспективите за бъдещата експлоатация на космическото пространство предполагат както невероятни възможности, така и много предизвикателства за човечеството, а правото както на международно, така и на национално ниво, ще продължава да играе съдбоносна роля в това отношение.

Спутник I мигновено предизвика сложни и противоречиви законови въпроси, включително относно неопределената мудогава концепция. И въпреки че Съветският съюз не потърси позволение на другите държави за предприемане на тази мисия, не се наблюдаваха особени възражения срещу факта, че този изкуствен спътник нарушава суверенитета на някоя държава, обикаляйки около Земята. Това международно (без) действие само потвърди, че тази нова сфера на човешката дейност – космическото пространство, не притежава традиционните елементи на суверенитет, които бяха вече стабилно прокарани чрез принципите на международното право, уреждащи въпросите със сушата, водните басейни и въздушното пространство на Земята.

Както гласят наблюденията на съдия Манфред Лакс от Международния съд малко след финализирането на първите международни правни договори¹: „Първите апарати, които човекът изпрати в Космоса, прекосиха въздушното пространство на държави, обикаляйки над тях в Космоса, и въпреки това изстрелялата ги държава не потърси позволение, нито пък държавите възразиха. По този начин свободата на придвижване към космическото пространство и движението из него се превърна в закон и за забележително кратко време се утвърди като такъв.“

Тази „липса“ на национален суверенитет в открития Космос е отразена в алинея II на т.нар. „Магна Харта“ (Великата харта на свободите) на международното космическо право: Договора от 1967 г. относно принципите, уреждащи дейността на държа-

¹ *Казусите с континенталния шelf на Северно море (между Федерална република Германия и Дания и Федерална република Германия и Холандия)* (Решение), Особено мнение на съдия Лакс [1969] Международен съд, доклад 3, 230.

вите при изследването и експлоатацията на космическото пространство, включително Луната и други небесни тела, който гласи²: „Откритият Космос, включително Луната и другите небесни тела, не подлежат на държавно присвояване при претенции за суверенност по смисъла на експлоатацията или използването му или по какъвто и да било друг смисъл.“

Прякото фактическо последствие от тези принципи е, че националното право на държавите не може да бъде директно (или автоматично) прилагано към регламентите за космическото пространство. Една държава не може да твърди, че нейното законодателство е валидно в открития Космос, нито може да претендира за суверенни права в космическото пространство по общия смисъл на приложението на нейните национални закони. Всяка подобна претенция би могла да бъде оправдана само ако е предявена по международния режим за регулиране на космическото пространство, който беше установен с договорите за космическо право на ООН (вж. по-долу).

Всъщност Договорът от 1967 г. относно принципите, уреждащи дейността на държавите при изследването и експлоатацията на космическото пространство, включително Луната и други небесни тела, наистина гласи, че една държава може да си запази „юрисдикцията и контрола“ над „[космически] обект и... всякакъв екипаж на него“ при определени обстоятелства³. Това обяснява например въпроса кой закон ще се приложи за определен космически обект, въпреки че и това е доста сложно, когато става въпрос за общи космически дейности на няколко държави, каквито са случаите с международните космически станции⁴.

При липсата на автоматична и всеотнашна приложимост на националните прав-

² За по-подробно разглеждане на значението и приложението на член II от Закона за космическото пространство вж. Steven Freeland and Ram Jakhu, „Article II“, in Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Tedd and Kai-Uwe Schrogl (eds), *Cologne Commentary on Space Law, Volume I – Outer Space Treaty* (2009), 44.

³ Вж. Договора от 1967 г. относно принципите, уреждащи дейността на държавите при изследването и експлоатацията на космическото пространство, включително Луната и други небесни тела, член VIII, който гласи:

„Държава, страна по Договора, по чийто регистър е изстрелян обект към космическото пространство, запазва своята юрисдикция и контрол над този обект, както и над екипажа на него, докато е в космическото пространство или на небесно тяло. Правото на собственост над обекти, изстреляни в космическото пространство, включително обекти, приземени или конструирани на небесно тяло, както и техните съставни части, не се влияе от тяхното присъствие в космическото пространство или на небесно тяло, както и от завръщането им на Земята. Такива обекти или съставни части, намерени извън границите на държавата, страна по Договора, по чийто регистър са изстреляни, трябва да бъдат върнати на тази държава, която от своя страна, при поискване, трябва да предостави предварително информация за идентификацията им.“

⁴ Всъщност всяка страна по Междуправителственото споразумение от 1998 година за сътрудничество в областта на цивилната международна космическа станция е „държава на регистрация“ за целите на член I от Конвенцията от 1975 година – за регистрация на обекти, изстреляни в Космоса (вж. по-долу), що се отнася до нейния собствен модул на Международната космическа станция (МКС). Законовият и практически ефект от това е, че съответното национално право ще бъде приложимо в зависимост от това къде в даден момент на МКС се намира някое лице. Член I (c) от Конвенцията от 1975 година за регистрация на обекти, изстреляни в Космоса, гласи следното:

„Понятието „държава на регистрация“ означава държавата на изстрелване, по чийто регистър се води космически обект в съответствие с член II.“

ни закони се появи необходимостта от орган по международните законови принципи, който да регулира развитието на човешката дейност в открития Космос.

И така Законът за космическото пространство прерасна в отделен законов орган в рамките на общото публично международно право. След изстрелването на Спутник I този процес започна да се извършва със забележителна скорост, воден най-вече от нуждата за единство относно правилата за регулиране на дейностите в тази нова „сфера“.

Сега вече има реален орган по международно право, уреждащ много от въпросите относно експлоатацията и изследването на космическото пространство, кодирани и изложени главно в договори, резолюции на Генералната асамблея на ООН, в решенията на държавните съдилища, двустранни спогодби и решения на междуправителствени организации. Както вече споменахме в тази книга, националното законодателство също става все по-съществена част от законовия орган, уреждащ дейностите в открития Космос.

През 1959 г., малко след успешното изстрелване на „Спутник I“, Генералната асамблея на ООН основа Комитета на ООН по използването на космическото пространство за мирни цели (UN COPUOS), основният многостранен орган, отговорен за развитието на международното космическо право.⁵ Под егидата на COPUOS бяха сключени пет значими многостранни договора. Те са:

– Договорът от 1967 г. относно принципите, уреждащи дейността на държавите при изследването и експлоатацията на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела⁶;

– Спогодбата от 1968 г. за спасяване на космонавти, връщане на космонавти и връщане на обекти, изстреляни в Космоса⁷;

– Конвенцията от 1972 г. за международна отговорност за щети, причинени от космически обекти⁸;

– Конвенцията от 1975 г. за регистрация на обекти, изстреляни в Космоса⁹;

– Споразумението от 1979 г. за уреждане дейностите на държавите на Луната и другите небесни тела¹⁰.

Много от принципите, съдържащи се (в частност) в Договора за Космоса, оказаха влияние и върху обичайното международно право и поради тази причина се оказаха еднакво обвързващи както за държавите, които са страни по договора, така и за тези, които не са. При всички положения главните космически активни държави са тези по които и да било от договорите по космическо право на ООН с изключение на Спогодбата за Луната, която към настоящия момент не е подкрепена от въпросните държави.

Наред с други значими принципи договорите по космическо право на ООН потвърдиха, че Космосът трябва да се разглежда като „глобално общо“ пространство по

⁵ Вж. Резолюция 1472 (XIV) на Генералната асамблея на ООН относно международното сътрудничество за мирното използване на космическото пространство (1959).

⁶ 610 КДООН (* Колекция договори на ООН) 205 (Договор за Космоса).

⁷ 672 КДООН 119 (Спогодба за спасяване).

⁸ 961 КДООН 187 (Конвенция за отговорността).

⁹ 1023 КДООН 15 (Договор за регистрация).

¹⁰ 1363 КДООН 3 (Спогодба за Луната).

подобие на международните води. Експлоатацията и изследването на Космоса трябва да се извършват с „мирни цели“¹¹, въпреки че този принцип е доста спорен – все още остават въпросите дали това се отнася до „невоенни“ или „неагресивни“ дейности.

Подобно на структурата на други средства на международното право, уреждащи глобалните „режими“ – например Конвенцията по морско право¹² и Закона за регулиране на промените в климата¹³ – международното управление на космическото пространство е основано на рамков договор: Закона за Космическото пространство, който очертава основните принципи, уреждащи режима. Последвалите договори по космическо право на ООН утвърдиха и развиха тези принципи във връзка със специфичните аспекти на космическите дейности, за които се отнасят¹⁴.

Чрез резолюции Общото събрание на ООН прие редица принципи, свързани с Космоса, сред които:

- Декларация за правните принципи, регулиращи дейностите на държавите в изследването и употребата на космическото пространство¹⁵;

- Принципите от 1982 г., за използване от държавите изкуствените спътници на Земята за преките международни телевизионни предавания¹⁶;

- Принципите от 1986 г., отнасящи се до дистанционното наблюдение на Земята от Космоса¹⁷;

- Принципите от 1992 г., за използването на ядрени енергийни източници в космическото пространство¹⁸;

- Декларацията от 1996 г. за международното сътрудничество в изследването и използването на космическото пространство за благото и в интересите на държавите, преимуществено развиващите се страни¹⁹.

Този набор от принципи спомага за приложението на международното право, за насърчаването на международното сътрудничество и за разбирателството във връзка с космическите дейности, разпространението и обмена на информация чрез транс-

¹¹ Закон за Космоса, член IV.

¹² Вж. Конвенция на ООН по морско право 1833 КДООН 3.

¹³ Вж. Рамкова конвенция на ООН по промените в климата 31 I.L.M. 849.

¹⁴ Например член VI и член VII от Закона за космическото пространство описват главните принципи, отнасящи се до отговорността, свързана с определени дейности в Космоса. Последващата Конвенция за отговорността развива тези принципи и прокарва специален режим за отговорността, който е приложим при определени обстоятелства.

¹⁵ Резолюция 1962 (XVIII) на Генералната асамблея на ООН относно Декларацията за правните принципи, регулиращи дейностите на държавите в изследването и употребата на космическото пространство (1963 г.).

¹⁶ Резолюция № 37/92 на Генералната асамблея на ООН за използване от държавите изкуствените спътници на Земята за преките международни телевизионни предавания (1982 г.).

¹⁷ Резолюция № 41/65 на Генералната асамблея на ООН относно Принципите, отнасящи се до дистанционното наблюдение на Земята от Космоса (1986 г.).

¹⁸ Резолюция № 47/68 на Генералната асамблея на ООН за използването на ядрени енергийни източници в космическото пространство (1992 г.).

¹⁹ Резолюция № 51/122 на Генералната асамблея на ООН относно Декларацията за международното сътрудничество в изследването и използването на космическото пространство за благото и в интересите на държавите, преимуществено развиващите се страни (1996 г.).

национално пряко телевизионно излъчване от сателити, сателитното дистанционно наблюдение на Земята. Той очертава и основните стандарти, уреждащи безопасната употреба на източници на ядрена енергия, необходими за изследването и употребата на космическото пространство. Наскоро се постигна съгласие и по доброволни „директиви“, чиято цел са проблематичните космически отпадъци²⁰.

Като цяло от страна на повечето учени в областта на международното публично право е постигнато съгласие, че резолюциите на Общото събрание на ООН са необвързващи²¹, поне в рамките на традиционния анализ на „източниците“ на международно право²², както е визирано в член 38(1) на Постановлението на Международния съд²³. Ето защо в контекста на регулирането на употребата и изследването на Космоса тези пет принципа до голяма степен се разглеждаха като изграждащи едно „меко законодателство“, въпреки че много от специалните им клаузи сега вече отговарят на обичайното международно право²⁴.

И все пак, въпреки целия този напредък стана ясно, че наличният международен законов и регулаторен режим, свързан с употребата и изследването на Космоса, изостава от забележителния технологичен и търговски прогрес на космическите дейности от 1957 г. насам. Непостоянството на тези процеси е основно предизвикателство пред продължаващото развитие на ефективните законови принципи, още повече от гледна точка на стратегическия и военен потенциал на космическото пространство в епохата на глобализация.

Очевидно е също, че спектърът от организации, занимаващи се с все по – раз-

²⁰ Вж. COPUOS, „Доклад на научно-техническия подкомитет на 44-тата си сесия“, 2007 г., A/AC.105/890, Анекс 4, 42, [http://www.oosa.unvienna.org/pdf/reports/ac105/AC105_890E .pdf](http://www.oosa.unvienna.org/pdf/reports/ac105/AC105_890E.pdf), (последно отворен на 05.01.2011 г.).

²¹ Вж. например D.J. Harris, *Cases and Materials on International Law* (6th ed, 2004), p. 57-61

²² Все повече представители на съвременната академична литература в последно време прокарват въпросите за традиционните схващания за това какво представлява нормата на обичайното международно право: вж. например Iain Scobbie, *The approach to customary international law in the Study*, in Elizabeth Wilmshurst and Susan Breau (eds), *Perspectives on the ICRC Study on Customary International Humanitarian Law* (2007), p. 15. Въпросният автор разглежда различни „ревиционалистки описания на изборни формации“; вж. също Christiana Ochoa, *The Individual and Customary International Law Formation*, (2007) 48 *Virginia Journal of International Law* 119, 135-142.

²³ 1 КДООН 16 (Постановление на Международния съд). Учените по международно право като цяло приемат, че въпросният член 38 (1) от Постановлението на Международния съд изброява т.нар. „източници“ на международно право: вж. например Georg Schwarzenberger, *International Law* (3rd ed, Vol 1, 1957), p. 21-22; Antonio Cassese, *International Law* (2nd ed, 2005), p. 156. Член 38(1) от Постановлението на Международния съд гласи следното:

„Съдът, чиято функция е да разрешава конфликти в съответствие с международното право и във вида, в който са му представени, ще прилага:

а. международни конвенции, независимо дали общи, или конкретни, уреждащи правила, изрично признати от спорещите страни;

б. международната практика като доказателство за основна практика, приета като закон;

в. основните принципи на законодателството, приети от цивилизованите държави;

д. въз основа на клаузите на член 59 съдебните решения, както и научните теории на най-високо-квалифицираните публицисти от различни нации като спомагателни средства при определянето на законовите правила.“

²⁴ Вж. например Ricky J. Lee and Steven Freeland, *The Crystallisation of General Assembly Space Declarations into Customary International Law*, (2004) 46 *Proceedings of the Colloquium on the Law of Outer Space* 122.

растващия се обхват на космическите дейности, сам по себе си става изключително разнообразен. Докато преди Космосът бе за всички практически сфера на действие само на държави и правителства, сега ситуацията е коренно различна заради много-то неправителствени (частни) организации, активно участващи в различни дейности в космическото пространство. И се приема, че тази тенденция ще се запази.

Това доведе до все по-неотложна нужда от усъвършенстване на националното космическо законодателство, което да допълва съществуващия – и бъдещия – международен законов режим за експлоатация и изследване на Космоса. Затова, някак иронично, сега темпото на развитие на националното космическо законодателство задминава международното въпреки законовата характеристика на Космоса като не-суверенна зона. Това не зависи от факта, че международните принципи сами по себе си може да наложат едно по-нататъшно развитие, тъй като стремежите на човечеството към изследване на Космоса продължават да се разгръщат например във връзка с бъдещата експлоатация на природни източници на Луната и другите небесни тела²⁵.

Имайки предвид тези перспективи, ще разглеждаме еволюцията на национално-то космическо право като процес, започнал относително бавно, но, както отбелязахме по-горе, развил се (и продължава да се развива) с все по-бързи темпове. Все повече държави признават нуждата и ползата от прилагането на яснота и точност във връзка с (предложени) дейности в Космоса, извършвани от онези неправителствени организации, над които ще са в позиция да упражняват своята юрисдикция.

II. Еволюцията на националното космическо право

Различните договори по космическо право на ООН и принципи на Общото събрание, които формират основата на международното космическо право, са изготвени главно с ориентация към държавите. Това не е никак чудно, при положение че бяха съставени, когато само няколко държави (или държавни институции) – двете велики „суперсили“ за времето (Съединените щати и Съветският съюз) – бяха заети активно с изследването и експлоатацията на Космоса. Тук обаче е важно да се отбележи, че имаше и други държави, сред които България и Австралия²⁶, които също изиграха важна и активна роля особено в относително ранния етап на „космическото съревнование“.

Въпреки всичко обаче международното космическо право поне отчасти отразява политическия натиск, наложен от двете суперсили по онова време – фактор, който ясно проличава най-вече в езика, използван в договорите по космическо право на ООН, свързани с регулирането на военната употреба на Космоса²⁷.

²⁵ Вж. като цяло Спогодба за Луната, чиято цел е да спомогне за установяването на бъдещ „международен режим... да управлява експлоатацията на природни източници на Луната [и другите небесни тела], тъй като подобна експлоатация е на път да стане осъществима“: Спогодба за Луната, член 11 (5).

²⁶ За подробности относно ранното космическо „наследство“ на Австралия, вж. Steven Freeland, *Sensing a Change? The re-launch of Australia's Space Policy and Some Possible Legal Implications*, forthcoming in (2011) *Journal of Space Law*.

²⁷ Вж. например разискване на съответните клаузи на Договора за Космоса в „Приложимостта на правилото за правото да се води война на международното хуманитарно право в употребата на космическото пространство“ от Стивън Фрийланд (2006 г.), 49 Разработки на колоквиума по

Въпреки че съставителите на договорите по космическо право на ООН са предвидили в тях, че космически дейности могат да бъдат изпълнявани и от неправителствени организации, от гледна точка на международното право отговорността за тези дейности се прехвърля на самите държави. Член VI от Договора за Космоса прехвърля на държавите „международната отговорност“ за „национални дейности в Космоса“, извършвани както от „правителствени агенции, така и от неправителствени организации“²⁸.

Клаузата продължава с уточнението, че „дейностите на неправителствените организации в космическото пространство“ изискват „разрешение и постоянно наблюдение от страна на съответната държава“²⁹. Въпреки че обхватът на космическа дейност, както и броят и типът на участващите в тази дейност са се увеличили неимоверно много от времето на подписването на тези договори, към настоящия момент принципът е същият. Клаузата сама по себе си не предоставя механизъм за въпросните разрешение и наблюдение, а само ги налага на държавите.

Нещо повече, договорите по космическо право на ООН, разбира се, не са обвързващи за частни лица, което лишава международните юридически лица от възможността да бъдат страни по тях. Във всеки случай, тези договори позволяват само на държави да станат страни по тях, въпреки че много от договорите специално предвиждат, че определени клаузи се считат за валидни и за международни междуправителствени организации при определени обстоятелства³⁰.

И за да подчертаем този принцип, в случаите, когато самите (бивши) международни междуправителствени организации са били впоследствие приватизирани – каквито бяха случаите например с Международната организация по сателитна комуникация (INTELSAT), с Европейската организация по сателитна телекомуникация (EUTELSAT) и с Международната морска сателитна организация (INMARSAT) – частните лица, които произлязоха от тези „организации“, вече нямат право да приемат правата и задълженията по договорите по космическо право на ООН³¹.

Затова в последните години в много държави се създават все повече органи на местното право, които специално да уреждат дейностите с космическа насоченост, с цел по-ефективното регулиране на космическите дейности от извършващите ги частни

Закона за Космоса, 338.

²⁸ Мой курсив.

²⁹ Пълният текст на член VI от Договора за Космоса гласи:

„Държавите, страни по договора, носят международна отговорност за националните дейности в Космоса, включително Луната и другите небесни тела, независимо дали тези дейности се извършват от правителствени агенции или неправителствени организации, както и за провеждането на тези дейности в съответствие с изложените клаузи на настоящия договор. Дейностите на неправителствените организации в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, изискват разрешение и постоянно наблюдение от страна на съответната държава, страна по договора. Когато дейностите в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, се извършават от международна организация, отговорност за спазването на настоящия закон носи както международната организация, така и държавите, страни по договора, участващи в тази организация.“

³⁰ Вж. Спогодбата за спасяване, член 6; Конвенцията за отговорност, член XXII (1) и XXII (2); Договора за регистрация, член VII (1) и VII (2); Спогодба за Луната, член 16;

³¹ Вж. Ulrike M Bohlmann and Gisela Suess, „Article XIII“, in Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Tedd and Kai-Uwe Schrogl (eds), *Cologne Commentary on Space Law, Volume I – Outer Space Treaty (2009)*, 215, 218.

и участващи лица, въпреки че подобно законодателство може да бъде прилагано (и понякога се прилага) и за държавни дейности. Като цяло нашите наблюдения са, че ако някои от по-ранните примери на национално космическо законодателство са съдържали много обобщени условия и са позволявали на държавите неограничени правомощия, то в последно време тези закони клонят към повече изчерпателност, точност и „законност“³².

Това до голяма степен се дължи на нарастващото осъзнаване на съставителите на договори относно значимостта на националното космическо законодателство като способ за контрол над огромния брой извършвани космически дейности, включително и предстоящите забележителни космически дейности с търговска цел. Разпозната е също и търговската нужда от яснота и определеност от страна на неправителствените организации, които планират значителни инвестиции при предприемането на дейности в Космоса.

Това означава също, че структурата и точността на условията по различните национални космически закони, които са влезли в сила до настоящия момент, ще се изменят значително. Нещо повече, докато в повечето страни националното космическо право е обединено в едно законодателство, в Съединените щати наместо това има органи на самостоятелна власт, всеки от които се разпорежда с различни форми на космическа дейност като например сателити за комуникация, дистанционно проучване и търговски изстрелвания.

В допълнение на това може да бъдат създадени специфични национални закони, които да засягат широка гама други въпроси – например национална сигурност, опазване на околната среда, контрол на износа – които също ще вземат отношение по цялостната регулация на националните космически дейности.

По условията на тези местни законови режими, някои държави са създали лицензионна система и/или система за упълномощаване (за изпълнение на задължението по член VI от Договора за Космоса) за онези свои поданици или граждани, чиято цел е предприемането на космически действия, принципно включващи изстрелване (и завръщане), въпреки че в случая на местния режим на Съединените щати, например, това обхваща много по-широк брой космически дейности.

Освен от нуждата за регулиране (включително разрешение и наблюдение) на частните космически дейности, условията на тези местни наредби са водени както от основните клаузи за международна отговорност, съдържащи се в Договора за Космоса³³, така и от по-подробния режим на отговорност, визиран в Конвенцията за отговорност, която налага отговорност на „държавата на изстрелване“ при определени щети, причинени от космически обект³⁴.

Когато между конкретни държави няма приложими права на отказ от задължение или където различните изключения и освобождаване от задължения, визирани в Кон-

³² Вж. също European Space Policy Institute, Matxalen Sánchez Aranzamendi, *Economic and Policy Aspects of Space Regulations in Europe* (Part I), 21 September 2009, 4.

³³ Член VII от Договора за Космоса предвижда основните условия, пораждащи между-народна отговорност за щети, причинени от обект, изстрелян в Космоса.

³⁴ Член I (с) от Конвенцията за отговорност определя за държава на изстрелване като цяло:

- (i) Държава, която изстрелва или допринася за изстрелването на космически обект;
- (ii) Държава, от чиято територия или база е изстрелян космически обект;

венцията за отговорност не важат³⁵, държавата на изстрелване понася задължението за отговорност по международния договор.³⁶ Като следствие от това създаването на подходящи национални закони дава възможност на държавите, активно участващи в космически дейности, да оформят вътрешен законов процес, което ще им позволи да прехвърлят финансовата отговорност и да получават от частните си организации (или техните застрахователи) компенсационните суми, за които държавата е поела отговорност на международно ниво. Размерът на финансова отговорност на частните организации може да бъде ограничаван в зависимост от космическата политика на съответната държава и нейното желание да насърчава – или иначе казано, да не обезкуражава съвсем – частната дейност в Космоса.

Важно е да се помни, разбира се, че прилагането на националните закони за тези цели не освобождава съответната държава на изстрелване от международното задължение за отговорност, което носи като държава, страна по Договора за Космоса и/или Конвенцията за отговорност, или дори съгласно общите публични международни принципи на правото относно държавната отговорност. В зависимост от точността на условията в законодателството, те по-скоро служат като „споделящ финансов риск“ механизъм за държавите, чиито частни организации упражняват дейности в космическото пространство. Това би позволило на държавата, срещу която има подаден иск за компенсация и/или репарация, да се обърне към своята частна организация, за да си възвърне напълно (или частично) сумата, визирана в подобен иск.

И докато е ясно, че точността в условията на всяко местно право подлежи на съгласуване с въпросите на суверенност и с вътрешните конституционни и административни изисквания на съответната държава – да не споменаваме, разбира се, нейните собствени икономическо, политическо, социално и културно положение и ситуация на развитие – съществуват множество елементи, които при равностойни други условия обикновено биха формирали основа за по-голямата част от националното законодателство, уреждащо космическите дейности. Затова следващата част на настоящата глава ще се опита да разпознае тези основни елементи, обръщайки специално внимание на Закона за космическите дейности на Австралия за очертаване на нагледни примери.

III. Съществени елементи на (повечето от) националните космически законодателства

Много от елементите, които по всяка вероятност биха формирали част от националното космическо законодателство, произлизат от условията на самите договори по космическо право на ООН. Като страни по международен (космически) договор държавите са обвързани с фундаменталния принцип, договорите трябва да се спазват – включително задължението добросъвестно да спазват своите договорни задължения³⁷.

³⁵ Вж. в частност Конвенцията за отговорност, членове VI и VII.

³⁶ За подробно разискване на условията по Конвенцията за отговорност вж. Steven Freeland, *There's a Satellite in My Backyard – MIR and the Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects*, (2001) 24(2) University of New South Wales Law Journal 462.

³⁷ Вж. например делото, касаещо правата на граждани на Съединените щати в Мароко, (Франция

И докато договорите по космическо право на ООН, за разлика от други многостранни договори³⁸, не съдържат изрични думи, които да утвърждават задълженията на държавите, страни по тях, специално да съчетаят тези международни задължения с местното си космическо законодателство, това не променя факта, че подобно действие е просто манифестация на този фундаментален принцип на международното право.

Нещо повече, може да бъде оспорвано, от определена гледна точка, дали е необходимо да се приеме подходящо национално законодателство, за да се изпълнят клаузите на договорите по космическо право на ООН, и да се спазят онези задължения, които може да окажат влияние на дейността на съответната държава и, в частност, на нейните неправителствени организации.

С това наум някои от основните елементи, които се очаква да срещнем в националното космическо законодателство, са изложени по-долу. Трябва да се отбележи обаче, че както вече стана ясно, няма точен „модел“ на национално законодателство, който непременно да бъде ефективен и подходящ за всички държави, занимаващи се с дейности по употребата и изследването на Космоса. „Универсалният“ подход към националното право не взема предвид в достатъчна степен различните обстоятелства и възможности на различните държави с оглед на голямата численост на дейностите в открития Космос.

Затова списъкът по-долу не претендира нито да е абсолютно изчерпателен, нито да е непременно приемлив във всички случаи. Той по-скоро е предназначен да бъде един полезен „контролен списък“ за законодателите, тъй като те възнамеряват да отнесат определени области към местен космически закон на съответната държава. Освен това, списъкът се отнася единствено до онова националното космическо законодателство, което от практическа гледна точка е насочено към общите задължения, изложени в договорите по космическо право на ООН. Повечето държави ще имат (т.е. вече имат) и други национални закони, свързани с дейности, имащи (косвено) отношение към космическата технология или са независими от нея, например телевизионно и радиоизлъчване, телекомуникации и др. Очевидно е, че тези специализирани закони сами по себе си ще включват технически и други елементи, необходими за управлението на въпросните услуги. Такива елементи не са засегнати в тази глава, тъй като подобни закони не са предмет на изследването в тази книга.

(а) Прилагането на международните задължения в националното право

Както отбелязахме по-горе, съществена причина за създаването на национално космическо право е улесняването на официалното прилагане на различни аспекти от договорите по космическо право на ООН в местния законов режим на дадена държава.

срещу Съединените американски щати) (Решение на съда) [1952] Международен съд 176, 212. Вж. също Виенската конвенция по договорно право 1155 КДООН 331, член 26.

³⁸ Вж. например член 5 от Конвенцията от 1948 г. за преследване и наказание на престъплението геноцид 78 КДООН 277 (Конвенция за геноцида), който гласи следното:

Договарящите се страни приемат да създадат необходимото законодателство, в съответствие със съществуващото си такова, за осъществяване на приложението на клаузите по настоящата конвенция и, в частност, да наложат ефективни присъди на осъдените за геноцид...

По този начин (някои от) клаузите на международните договори се превръщат в част от регулаторната рамка на съответната държава. Точно това е случаят в онези държави, където по собствената им конституционна законова система изрично се изисква прилагането на законодателството, за могат международните задължения да се превърнат в национални.

Точно така е в Австралия, където установеният конституционен режим на „разделение на властта“ означава, че решенията на изпълнителната власт (правителството) за ратифициране на договор не може автоматично да „създаде“ местен закон. Закон в Австралия може да бъде създаден единствено от законодателната власт (Парламента) или от съдебната такава (съдилищата). Като следствие и като опит за съвместяване на международните задължения на Австралия, произтичащи от договорите по космическо право на ООН, с австралийското законодателство,³⁹ една от изричните цели на Закона за космическата дейност на Австралия е⁴⁰: „да се изпълняват определени задължения на Австралия по договорите по космическо право на ООН“.

Трябва да се отбележи обаче, че изричните условия на всяко подобно реализирано законодателство – националното космическо право – ще са тези, които ще определят с точност как, до каква степен и кога международните задължения ще формират част от местната регулаторна система. Независимо от приложимостта на принципа договорите да се спазват, всяка държава логично ще уважи законопроектите на местното си законодателство като суверенно изключително право. И не само че така се вземат под внимание конкретните обстоятелства, но това може и да означава, че в действителност не всички от съответните международни задължения, произтичащи от някой договор, ще бъдат обединени с националната законова рамка – забележете, например употребата на „определени задължения на Австралия“ в Закона за космическата дейност на Австралия.

И докато това може да не е задоволително нито от гледна точка на международното право, нито от гледна точка на постигането на „съгласуване“ или „уеднаквяване“ на националното право, то е фактор, който трябва да бъде взет предвид при анализирането на разликите, които стават очевидни след сравнение на различните примери на национално космическо законодателство, включени и в тази книга.

Нещо повече, обединяването на тези международни задължения и изисквания с рамковото местно законодателство ще изиска много внимателна преценка и законопроекти, за да се избегне всякаква несъвместимост със съществуващите национални закони, които държавите вече са приели във връзка с други сфери, по някакъв начин зависими от различните дейности в открития Космос – например излъчването, медиите и телекомуникациите. Една държава може да има определени правни, икономически, политически, морални, обществени, религиозни и/или свързани с националната сигурност проблеми, които сочат, че нейните национални закони в съответните области (както и други) сами по себе си не са достатъчно съвместими със задълженията, произлизащи от международното космическо право.

³⁹ Австралия е една от единствените 13 държави (към 01.01.2010 г.), която е страна по всички пет договора по космическо право на ООН. Тя беше седмата поред държава, приела да стане страна по Спогодбата за Луната на 07.07.1986 г.

⁴⁰ Закон за космическите дейности, член 3(с).

(б) Тълкуване на „националните дейности“

Вече отбелязахме, че държавите носят „международна отговорност за националните дейности в Космоса“ съгласно член VI от Договора за Космоса. Това важи независимо дали дейността се извършва от правителствена агенция, неправителствена организация, или и двете (например, с оглед на обществения/частния съвместен космически риск).

Точно обяснение обаче няма. В договорите по космическо право на ООН за това какво представлява националната дейност в Космоса⁴¹. И докато това е очевидно в ситуации, в които например една държава изстрелва свой собствен обект, то в други случаи невинаги е толкова ясно. В тази връзка, условията на местното космическо право на определена държава ще служат за изясняване на обхвата на дейностите, за които се отнасят – основно, представяйки тълкуването на съставителите на това законодателство относно какво те смятат че се отнася към „национални дейности в Космоса“, поне за целите на съответното местно право.

Това като цяло се постига чрез включването на понятия, сходни с принципите на обичайното международно право, свързани с държавната юрисдикция. Повечето местни закони гласят, че националните дейности трябва да бъдат определяни или на основа тяхната териториалност (дейност, предприета от организации от всякаква националност на/от територията на съответната държава), и/или на основа тяхната националност (дейност, извършвана от поданик или гражданин на съответната държава, независимо от територията).

Законът за космическите дейности например гласи, че определени космически дейности, извършвани в Австралия или от австралийски граждани извън Австралия, подлежат на наредбите на нейното космическо законодателство и затова изискват подходящо разрешение по системата за упълномощаване, която държавата е създала (вж. по-долу).

По този начин националните космически закони често могат да имат извънтериториален ефект, въпрос, който трябва да бъде взет под внимание от юристите при структурирането и изпълнението на космически дейности с търговска цел, в които участват многонационални организации. Всъщност, за да бъде проведена определена космическа дейност, от законова гледна точка може да се наложи предварително кандидатстване и получаване на одобрение за нейното разрешение по местното космическо законодателство на повече от една държава. Това естествено ще усложни (и вероятно ще забави) изпълнението на всички съответни регулаторни изисквания, особено ако предварителните условия по съответните национални закони не са напълно съвместими едно с друго (или с различните международни задължения, произлизащи от договорите по космическо право на ООН).

⁴¹ За подробно разискване на обхвата на тези „национални дейности“, които може да са планирани в член VI на Договора за Космоса, вж. Michael Gerhard, „Article VI“, in Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Tedd and Kai-Uwe Schrogl (eds), *Cologne Commentary on Space Law*, Volume I – Outer Space Treaty, (2009), 103.

(в) Ограничения за определени видове оръжия

Първи параграф на член IV от Договора за Космоса налага определени ограничения относно „обектите, носещи ядрени оръжия или какъвто и да било друг вид оръжия за масово поразяване“⁴². Много тълкуватели вече отбелязаха, че тези ограничения не представляват забрана за всички видове оръжия⁴³. Всъщност, от време на време се появяваха предложения, излагани на различни международни форуми, за промяна в член IV с цел конкретизирането на неговия обхват, но тези усилия досега останаха напразни.⁴⁴ Много пъти и от Генералната асамблея на ООН призоваваха за корекция⁴⁵.

Една от най-забележителните сред тези инициативи – и спонсирана от редица водещи космически сили – беше скорошното представяне на проектодоговора на Русия и Китай за превенция на разположението на оръжия в космическото пространство, на заплахата или употребата на сила срещу обекти в открития Космос (ДПРО – Договор за превенция на разположението на оръжия) на срещата на Конференцията по разоръжаване на ООН в Женева през 2008 г.⁴⁶ И въпреки че ДПРО е само проектопредложение, което още не е в сила, той допринесе изключително много за продължаващите дебати относно бъдещото въвеждане на по-строги задължения за „антивъоръжаване“ по международното космическо право⁴⁷.

⁴² Първи параграф на член IV от Договора за Космоса гласи следното:

„Държавите, страни по договора, приемат да не поставят в орбитата около Земята никакви обекти, носещи ядрени оръжия или какъвто и да било друг вид средства за масово поразяване, да не инсталират подобни оръжия по небесните тела и да не позиционират по какъвто и да било друг начин подобни оръжия в космическото пространство.“

⁴³ Вж. например Jackson Maogoto and Steven Freeland, *Space Weaponization and the United Nations Charter: A Thick Legal Fog or a Receding Mist?*, (2007) 41:4 *The International Lawyer* 1091-1119.

⁴⁴ Вж. например Vladimir Bogomolov, *Prevention of an Arms Race in Outer Space: The Deliberations in the Conference on Disarmament in 1993*, (1993) 21:2 *Journal of Space Law* 141, 141, where the author refers to a failed Venezuelan proposal to amend article IV of the Outer Space Treaty.

⁴⁵ В тази връзка трябва да се направи отправка към многобройните резолюции на Общото събрание на ООН, като се започне с Резолюция 36/97С (1981 г.), която е насочена към „Предотвратяването на надпреварата по въоръжаване в Космоса.“ Политическото измерение на този въпрос в началото на 80-те години беше очертано от идеологически разногласия относно основните направления на тези резолюции: вж. Nandasiri Jasentuliyana, *International Space Law and the United Nations*, 1999, Kluwer Law, The Netherlands, 82.

⁴⁶ Конференцията по разоръжаване на ООН е създадена през 1979 г. като единственият многостранен форум, преговарящ за разоръжаване в международната общност, след първата Специална сесия по разоръжаването (ССБ I) на Общото събрание на ООН, състояла се през 1978 г. Той наследява други Женевски форуми за преговаряне, сред които Комитетът от 10 нации по разоръжаване (1960), Комитетът от 18 нации по разоръжаване (1962-1968), както и Конференцията на комитета по разоръжаване (1969-1978): вж. Службата на ООН в Женева (СООНЖ), „Разоръжаване“, [http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpHomepages\)/6A03113D1857348E80256F04006755F6?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpHomepages)/6A03113D1857348E80256F04006755F6?OpenDocument) (публ. 29.07.2008).

⁴⁷ В отговор на това предложение, от администрацията на Съединените щати неколкократно подчертаха, че то е в противоречие с всеки договор, който цели „да забрани или ограничи достъпа до употребата на Космоса“, добавяйки, че във всеки случай подобен договор няма как да влезе в сила. ДПРО обаче представлява важна стъпка по пътя към един по-разбираем законови режим за очертаване на опасностите, възникващи от „въоръжаването“ на Космоса. За анализ на ДПРО, вж. Steven Freeland, *The 2008 Russia / China Proposal for a Treaty to Ban Weapons in Space: A Missed Opportunity or an Opening Gambit?*, (2008) 51 *Proceedings of the Colloquium on the Law of Outer Space*, 261.

Независимо от липсата на по-ясна забрана за оръжия в Космоса по съществуващия международен законов режим, е ясно, че държавите, страни по Договора за Космоса (сред които и всички основни космически сили), са задължени добросъвестно да спазват ограниченията относно ядрени оръжия или каквито и да било оръжия за масово поразяване по член IV, колкото и малко да са те. И докато не е съвсем очевидно какво точно се има предвид под оръжие за масово поразяване, поне за целите на международната законова регулация на Космоса, логично е да видим това задължение по някакъв начин внедрено в националното космическо право, особено когато то се отнася до неправителствени организации.

Следователно, едно национално космическо законодателство би трябвало да наложи изискването към всяка неправителствена организация, занимаваща се с космическа дейност, да удостовери (може би под клетва) пред съответната упълномощаваща (правителствена) агенция, че няма ядрено оръжие или оръжие за масово поразяване, свързани по какъвто и да било начин с дадения космически обект, който предстои да бъде изстрелян, и/или с дадената планирана дейност. Това очевидно е въпрос от изключително значение за националната сигурност на всички държави, участващи в експлоатацията и изследването на Космоса за мирни цели.

Например наредба 4.01 от наредбите за космическите дейности на Австралия от 2001 г. (Наредби за космическите дейности) – които бяха представени малко след Закона за Космоса за допълване на общите клаузи на законодателството – предвижда, че преди да бъде издаден презокеански сертификат за изстрелване (който упълномощава австралийски поданик да изстрелва отвъд океана), упълномощаващата агенция трябва да бъде уверена, че⁴⁸: „Никоя част от космическия обект или обектите, свързани с него, в които лицето [кандидатстващо за сертификат] има дялово участие, не е или не съдържа ядрено оръжие или оръжие за масово поразяване от какъвто и да било вид.“

Всъщност според Наредбите за космически дейности се изисква като част от процедурата по кандидатстване за презокеански сертификат за изстрелване, заедно със заявлението да бъде представяна законова декларация (направена под клетва) от надлежно упълномощено за целта длъжностно лице към съответната неправителствена организация, кандидатстваща за сертификата⁴⁹. Освен това Наредбите за космически дейности гласят и че ако някоя част от космическия обект, който предстои да бъде изстрелян и в който има дялово участие подаващият заявлението, съдържа „ядрен материал“ заедно със заявлението трябва да бъде представяно и писменото одобрение за това от съответния министър⁵⁰.

(г) Установяване на лицензионен режим за неправителствени организации

Както споменахме по-горе, член IV от Договора за Космоса изисква от „съответната държава“ да разреши и постоянно да наблюдава националните дейности в Космоса, предприети наред с други дейности от неправителствени организации. Спори се по въпроса коя точно ще бъде съответната държава в определена ситуация, но като цяло

⁴⁸ Наредбите за космически дейности, Наредба 4.01 (2).

⁴⁹ *Цит. съч.*, Наредба 4.03 (4) (e).

⁵⁰ *Цит. съч.*, Наредба 4.03 (4) (f).

се смята, че това на пръв поглед ще се прилага за държавата, за чиято национална дейност става въпрос. В действителност обаче за тази държава може да е трудно постоянно да наблюдава определена космическа дейност, когато тя е (частично) съвместно предприета от няколко държави и техните съответни неправителствени организации, или когато една държава изцяло контролира и управлява дейността за продължителен период. При други обстоятелства, пълният контрол и управление на дейността може, в действителност, да се сменя от време на време.

Няма съмнение обаче, че при подобни обстоятелства уместните вътрешни споразумения между сътруднящите си държави (и техните неправителствени организации) биха били подходящи за упражняването на наблюдение до определена степен от страна на всяка държава, поне във връзка с онези аспекти на дейността (и над своите поданици, които може да участват в текущата операция), към които тя има специален интерес.

Задължението за „упълномощаване“ на космическа дейност вероятно е по-недвусмислено. По силата на повечето местни законови системи, когато лице или организация иска да извършва специфична дейност, която налага определени ограничения или обхващаща чувствителни въпроси – отваряне и управление на казино или производство на алкохол, например – тя обикновено трябва да кандидатства за лиценз за извършване на тази дейност. Това все повече се превръща в правило с оглед на предложените национални космически дейности. За да изпълни задълженията си за упълномощаване по член VI от Договора за Космоса, чрез местния си законов режим, всяка държава ще трябва да създаде задължителна лицензионна система. Тя ще се прилага за онези нейни (неправителствени) организации, които планират да предприемат космическа дейност и/или за чуждестранни поданици, възнамеряващи да извършват тази дейност на територията на въпросната държава.

Това вероятно може да бъде постигнато чрез създаването на „универсален“ лицензионен режим, включващ „космически лиценз“, покриващ всички форми на космическа дейност. Вместо това обаче, може би е по-уместно да се създаде регулаторен режим, който включва различни видове лиценз в зависимост от определената космическа дейност, за чието разрешение се кандидатства. Структурата на упълномощаващия режим ще бъде определена според различните изисквания за безопасност, екологични стандарти и опасения за сигурността, които съответната държава сметне за необходими за случая на нейната национална космическа дейност.⁵¹

В тази връзка Законът за космическото пространство, прие следния подход, с който се създават редица различни лицензи, уреждащи определени космически (свързани с изстрелване) дейности. Това са:

– Космически лиценз – изисква се за „управление на съоръжение за изстрелване в Австралия или за извършване на друга дейност, директно свързана с управлението на съоръжение за изстрелване в Австралия, използвайки определен вид ракетоносители“ или за употребата на „определени траектории на полет“;⁵²

– Разрешение за изстрелване – изисква се за изстрелване на „определен косми-

⁵¹ Вж. също European Space Policy Institute, Matxalen Sánchez Aranzamendi, *Economic and Policy Aspects of Space Regulations in Europe* (Part I), 21 September 2009, p. 5.

⁵² Закон за космическите дейности, членове 15 и 18.

чески обект“ или „определена серия от изстрелвания на космически обекти, които... имайки предвид естеството на пренасянния товар, може надлежно да бъдат упълномощени с еднократно разрешение за изстрелване от съоръжение за изстрелване, разположено в Австралия“⁵³. Разрешението може също да „упълномощи определени космически обекти да бъдат върнати във връзка с изстрелването или изстрелванията на определени места или област в Австралия“⁵⁴;

– Презокеански сертификат за изстрелване – изисква се за австралийски поданици при изстрелване на „космически обект... от съоръжение за изстрелване, разположено извън Австралия“⁵⁵;

– Упълномощаване за връщане – изисква се за връщането на място, където и да било в Австралия, на космически обект, който не е бил изстрелян от съоръжение за изстрелване, разположено в Австралия“⁵⁶;

– Законодателството предоставя и възможността за сертификат за освобождаване във връзка с различни космически дейности, който да бъде издаван при обстоятелствата, изложени в наредбите за Космоса, каквато би могла да бъде, например, ситуация с принудително кацане⁵⁷.

Явен факт – но който за по-голяма яснота също ще трябва да бъде изрично утвърден от националното космическо право – е, че не е много логично една държава сама пред себе си да кандидатства за лиценз по собственото си законодателство във връзка с космическа дейност, която тя самата (обикновено чрез своите агенции) предприема, въпреки че това няма (обезателно) да бъде случаят по отношение на предложените дейности на други държави.

Когато държавата участва в съвместна дейност с неправителствена организация обаче, неправителствената организация все пак ще трябва да кандидатства за съответния лиценз/и и да го/ги получи.

Законът за космическите дейности например гласи, че⁵⁸:

Този раздел не важи за:

(а) Общността на нациите; или

(б) Лице, в качеството си на служител или агент на Общността на нациите или на член на въоръжените сили.

Пример: Общността на нациите и частна компания планират изстрелване като съвместно начинание. Общността на нациите няма да има нужда от космически лиценз, разрешение за изстрелване и т.н. , но частната компания ще има (освен ако не действа като агент на Общността на нациите, защото тогава тя също ще бъде изключени по този раздел).“

⁵³ Закон за космическите дейности, членове 11 и 26 (1).

⁵⁴ Цит. съч., член 26 (2).

⁵⁵ Цит. съч., член 12 (а).

⁵⁶ Цит. съч., членове 14 (а) и (б).

⁵⁷ Цит. съч., член 46.

⁵⁸ Цит. съч., член 16.

(д) Извършване на (криминални) престъпления при неспазване на лицензионните изисквания

От създаването на задължителен лицензионен режим следва, че в (малко вероятния) случай на извършване на космическа дейност в обсега на националното законодателство от неправителствена организация без изисквания лиценз/разрешение(я) по законодателството това би представлявало престъпление, вероятно дори криминално деяние. Освен това неспазването на различните условия по който и да е издаден лиценз също ще се счита за престъпление по смисъла на закона. Ясно е, че без подобни клаузи, целящи прилагането на задълженията, визирани в националното право, установяването на лицензионен режим няма да бъде толкова ефективно.

Със Закона за космическите дейности се обхващат както криминални деяния, така и граждански нарушения. Например лице, което изстрелва космически обект от съоръжение за изстрелване в Австралия без разрешение за изстрелване (или сертификат за освобождаване), извършва престъпление, наказуемо както следва⁵⁹:

„(д) за юридически лица – глоба до 100 000 наказателни единици;
или

(е) за физически лица – затвор до 10 години или глоба до 600 наказателни единици, или и двете.“

В допълнение към това законът предвижда серия „клаузи за гражданско наказание“, нарушението по които не представлява криминално деяние, но може да доведе до глоба, изчислена както следва⁶⁰:

„(а) за юридически лица – 5000 наказателни единици; или
(б) за физически лица – 500 наказателни единици.“

От това следва, че размерът на глобите, определени за нарушенията, трябва да бъде достатъчен, за да мотивира неправителствените организации да се подсигурят, че спазват различните лицензионни изисквания по националното космическо право.

(е) Създаване на подходящ ръководен орган

Създаването на лицензионен режим води със себе си нуждата от създаване (ако все още няма такъв орган) на подходяща упълномощена правителствена агенция, носеща отговорност за поемането на подобни регулаторни, административни и/или надзорни функции, сред които:

– да си сътрудничи и да бъде звено за връзка с всяка национална или презокеанска неправителствена организация, която планира определена космическа дейност, влизаща в обхвата на законодателството;

⁵⁹ Закон за космическите дейности, членове 11 (е) и (ф). Вж. също членове 12 (д) и (е) относно презокеански сертификат за изстрелване, членове 13 (ф) и (г) относно разрешение за изстрелване и членове 14 (д) и (е) относно упълномощаването за връщане в Австралия на обект, изстрелян отвъд океана. За разлика от това управлението на съоръжение за изстрелване в Австралия без космически лиценз не представлява престъпление по законодателството, но съответства на гражданско нарушение (член 15). По наказателното право на Австралия от 1914 г. се определя съответния размер на наказателни единици, които понякога се прилагат по Закона за космическите дейности.

⁶⁰ Цит. съч., членове 81 (3) (а) и (б). Вж. като цяло членове 80-83.

– да предоставя на всяка национална или презокеанска неправителствена организация, която планира подобна космическа дейност, необходимите информация и подробности относно изискванията по националното космическо право;

– да приема всички кандидатури за лицензи по законодателството за предприемане на подобна космическа дейност;

– да преценява тези кандидатури;

– да взема решения във връзка с тези кандидатури и да издава съответните лицензи, когато те бъдат одобрени;

– да разрешава всякакви други въпроси от регулаторно, административно и/или надзорно естество, както се полага по закона; и

– да съветва съответния правителствен министър(министри) по всички въпроси, свързани с националните космически дейности.

В случая на Австралия правителството създаде Службата за космически лицензи и сигурност (СКЛС), която да [с]помага за развитието на космическите дейности на Австралия чрез ефективното управление на Закона за космическите дейности и Наредбите за космически дейности⁶¹. По установения режим СКЛС трябва да следи националните космически дейности:

– да не излагат на опасност обществената безопасност и собственост, околната среда и националната сигурност на Австралия, чуждестранната политика или международни задължения;

– да имат адекватна застраховка към трети лица (или друго подходящо финансово обезпечение), способна да покрие планираните и вече предприети космически дейности;

– за разследването всеки евентуален инцидент⁶².

Първоначално, идеята на Австралийското правителство беше да създаде СКЛС на базата на „възстановяване на разходите“, очаквайки, че когато космодрумите на Австралия станат достъпни за търговски цели, нейните оперативни разходи ще бъдат покривани от операторите по изстрелването⁶³. Това очакване се основаваше основно на предположението, че Австралия рано или късно ще се превърне в дестинация на забележителна индустрия за услуги по изстрелване с търговски цели, поради което ще постъпват значителни доходи. В действителност обаче развитието на търговската космическа индустрия по изстрелване на Австралия не се реализира поради реди причини⁶⁴, а и е малко вероятно това да се случи в близкото бъдеще⁶⁵.

⁶¹ Държавен справочник по космически лицензи и сигурност, <http://www.innovation.gov.au/Industry/Space/Pages/SpaceLicensingandSafetyOfficeFactSheet.aspx> (публ. на 15.05.2010).

⁶² По условията на Закона за космическите дейности има разлика между „инцидент“ и „злополука“. По законодателството едно „квалифицирано разследващо лице с подходящ опит“ се назначава при случай на инцидент, но не и задължително в случай на злополука (членове 85, 86 и 88).

⁶³ Министерство на промишлеността, науката и изследванията на Австралия, „Обяснителен меморандум към законопроекта за космически дейности от 1998 г.“, декември 1998 с. 8, www.aph.gov.au (публ. на 21.08.2004).

⁶⁴ За описание на преめждията по предложенията за Австралийската индустрия за услуги по изстрелването вж. Steven Freeland, *When Laws are Not Enough – the Stalled Development of an Australian Space Launch Industry*, (2004) 8 University of Western Sydney Law Journal 79.

⁶⁵ През ноември 2008 Постоянният комитет по икономика към австралийския сенат изнесе доклада си, озаглавен „Изгубени в Космоса? Поставяне на нови насоки в австралийския отрасъл

(ж) Изясняване на „географския“ обхват на законодателството („кое спада към Космоса“?)

От гледна точка на административната точност може би се очаква, че националното космическо право ще изясни с точност съответния обхват на дейностите, за чийто лиценз трябва да се кандидатства. Вярно е, че поне засега това не се оказва основна причина за притеснение по отношение на онези местни космически закони, които не са дефинирали географския обхват на лицензионния режим (което по всяка вероятност ще бъде определена височина над земната повърхност). И все пак при определени обстоятелства точно липсата на тази точна дефиниция би могла да доведе до неяснота относно дали определена дейност (по изстрелване) влиза в обхвата на законодателството.

Това ще наложи необходимостта законодателството да конкретизира (географските) обстоятелства за това кога една неправителствена организация трябва да кандидатства за разрешение за предприемане на съответната космическа дейност дори ако тяхното включване в националното космическо законодателство не представлява обезателно определение от страна на съставителите на закона за това в какво се състои разграничението между въздушно пространство и космическо пространство.

За да обърне внимание на проблемите по целите на Закона за космическите дейности, законодателството се обръща към дефиниции като „изстрелване“, „ракетоносител“, „връщане“ и „космически обект“ във връзка с „дистанцията от 100 [километра] над морското равнище“⁶⁶. По времето на представяне на това конкретизирано пълномощие, съответният австралийски правителствен министър обясни, че неговото включване в Закона за космическите дейности било необходимо с цел да⁶⁷: „се внесе яснота в индустрията по отношение на това къде участниците в тази индустрия стават обекти на клаузите [на законодателството] неяснотата е породена от проблема, че не е конкретизирано къде започва „Космосът“, при положение че няма точно обяснение за това в условията нито на австралийското, нито на международното право.“

Това беше първият пример (поне доколкото му е известно на автора) на местно космически ориентирано законодателство, което упоменава конкретна „точка на разграничаване“ за целите на регулирането на националните космически дейности. Той остава валиден и приложим, въпреки че все по-противоречивият въпрос за това къде свършва въздушното пространство и къде започва Космосът не е определен с точност от гледна точка на международните закони и като цяло не се следва в местното космическо право на други държави – Австралия беше едва шестата държава, която прие национално космическо право⁶⁸. Като такъв, освен че предизвика чисто научно любо-

за космически науки и промишленост“, в който беше включено (в параграф 4.16), че:

Без да се противопоставя като цяло на идеята на Австралия да си възвърне статута на стартова точка, ако търговско дружество иска да направи това (дали за сателити или туристи), комитетът не смята това за вероятно или за нещо, което правителството трябва да подкрепя с парите на данъкоплатците.

⁶⁶ Закон за космическите дейности, член 8.

⁶⁷ Министерство на промишлеността, науката и изследванията на Австралия, „Обяснителен меморандум към законопроект за изменения в закона за космическите дейности от 2002 г.“, февруари 2002 г., с.4, <www.aph.gov.au> (публ. на 23.05.2005 г.).

⁶⁸ Преди нея бяха Съединените щати, Швеция, Великобритания, Руската Федерация и Южна

питство по онова време, този пример не целеше да бъде смятан за нещо изключително забележително в контекста на развитието на принципите (и практиката) на международното космическо право.

По-скорошното и по-забележително развитие в тази насока обаче беше включването на изричното определение на понятието „космическо пространство“ в ДПРО, упоменат по-горе⁶⁹, още повече че този договор беше спонсориран от група държави, сред които поне две от великите сили в областта на космическите дейности. Ако подобно усъвършенстване на държавната практика впоследствие бъде последвано и прието и другаде, това в крайна сметка би довело до тенденцията за създаване на едно ново обичайно международно право⁷⁰. Тази вероятност може да се окаже много важна по отношение не само на общите принципи на международното космическо право, но и на практическо ниво – например за регулирането на суборбитални туристически дейности с търговска цел, които, поне при наличните технологически ограничения, включват пътници, които си плащат да бъдат отведени на височина малко над 100 километра над земната повърхност⁷¹.

За да се съобрази с тази нужда от конкретна точка на пълномощие за целите на австралийското законодателство, последваща промяна налага разграничаването на дефиницията „космически обект“ по Закона за космическите дейности от онази (някак незадоволителна) дефиниция, която се появява в редица от договорите по космическо право на ООН⁷².

Законът за космическите дейности, съответно, дефинира космическия обект, както следва⁷³:

Африка: вж. Frans G von der Dunk, *Launching from „Down Under“: The New Australian Space Activities Act of 1998*, (2000) 43 Proceedings of the Colloquium on the Law of Outer Space 132, 139.

⁶⁹ Член I (а) от ДПРО определя космическото пространство като: „пространството, простиращо се отвъд приблизително 100 км над морското равнище на Земята“.

⁷⁰ Вж. Казусите с континенталния шелф на Северно море (Германия срещу Дания; Германия срещу Холандия) [1969] Международен съд доклад 3. Дълго време се считаше, че обичайното международно право представлява един от „източниците“ на космическо право: вж. Vladlen S Vereshchetin and Gennady M Danilenko, *Custom as a Source of International Law of Outer Space*, (1985) 13:1 Journal of Space Law, 22.

⁷¹ През септември и октомври 2004 г., ракетопланът с човешки екипаж *SpaceShipOne* на два пъти достигна височина от малко на 100 километра и безопасно се върна на Земята, за да получи наградата Ансари X на стойност 10 милиона щатски долара в състезание по изготвяне на космически модели по онова време на ранно развитие на авиационната технология: вж. Steven Freeland, *Up, Up and ... Back: The Emergence of Space Tourism and its Impact on the International Law of Outer Space*, (2005) 6(1) Chicago Journal of International Law 1. Най-високо профилираното частно дружество, понастоящем опитващо се да развие бизнес с космическия туризъм, *Върджин Галактик*, основава своите космически кораби на същата технология, каквато е използвана при *SpaceShipOne*. За анализ на последните открития във връзка с евентуалното развитие на „отрасъла“ на космическия туризъм с търговска цел, вж. Tanja Masson-Zwaan and Steven Freeland, *Between Heaven and Earth: The Legal Challenges of Human Space Travel*, (2010) 66:11/12 Acta Astronautica 1597.

⁷² Член I (d) от Конвенцията за отговорност дефинира космическия обект, както следва:

„Понятието „космически обект“ включва съставните части на същата космически обект, както и неговия ракетоносител и неговите прилежащи части.“

⁷³ Закон за космическите дейности, член 8.

„космически обект“ означава нещо, състоящо се от:

(а) ракетonosител; и

(б) товар (ако има такъв), който ракетonosителят пренася до или от зона на разстояние над 100 [километра] над морското равнище;

или всяка съставна част на подобно нещо, дори когато:

(в) частта ще измине само част от пътя до или от зоната на разстояние над 100 [километра] над морското равнище; или

(г) частта е резултат от разпределение на товар или товари на ракетonosител след изстрелване.“

Други държави може да предприемат различни подходи към създаването на съответните точки на упълномощаване, приложими по съответното им национално космическо право. Остава си фактът обаче, че тъй като обхватът на предприетите (най-вече) космически дейности продължава да се разширява, необходимостта от точно конкретизиране на видовете дейности, които ще подлежат на регулиране ще стане неотложна. Изглежда, много вероятно това да включва и определянето на някои точки на разграничаване, факт, който в бъдеще може да ускори развитието на смятания за може би най-основополагащ въпрос, свързан с международната законова регулация на Космоса и на който досега, вече над пет десетилетия, се избягваше точно обяснение. По този начин развитието на националното космическо право може да се окаже движещата сила за по-нататъшното развитие на международните принципи, уреждащи употребата и изследването на Космоса.

(з) Създаване на национален регистър и механизъм за предоставяне на информация към регистъра на ООН

По условията на Конвенцията за регистрация, от държавата на регистрация се иска както да води национален регистър⁷⁴, така и да предоставя на генералния секретар на ООН⁷⁵ определена информация относно изстрелването на космически обекти, който от своя страна поддържа „международен“ регистър⁷⁶. Както отбелязахме по-ра-

⁷⁴ Член II (1) от Конвенцията за регистрация гласи:

„Когато космически обект бъде изстрелян в земната орбита или отвъд нея, държавата на изстрелване трябва да регистрира космическия обект по смисъла на вписването му в подходящ регистър, който да поддържа. Всяка държава на изстрелване трябва да информира генералния секретар на ООН за създаването на такъв регистър.“

⁷⁵ Член IV (1) от Конвенцията за регистрация гласи:

„Всяка държава на регистрация трябва да предоставя на генералния секретар на ООН, във възможно най-кратък срок следната информация относно всеки космически обект, воден по нейния регистър:

(а) име на държавата или държавите на изстрелване;

(б) подходящо обозначение на космическия обект или неговия регистрационен номер;

(в) дата и място на изстрелване;

(г) основни орбитални параметри, включително:

(i) звезден период;

(ii) отклонение;

(iii) апогей;

(iv) перигей;

(д) основни функции на космическия обект.“

⁷⁶ Член III (1) от Конвенцията за регистрация гласи:

но, създаването на национален регистър е взаимосвързано с „юрисдикцията и контрола“ на космически обект (и екипажа на него) съгласно член VIII от Договора за Космоса.

Затова националното космическо законодателство на една държава трябва да съдържа клаузи за създаване на национален регистър (в случай че такъв все още не съществува), който да бъде воден от съответната държавна агенция. Трябва още да се отбележи, че по условията на Конвенцията за регистрация⁷⁷:

„[С]държанието на всеки регистър и условията, по които той се води, се определят от съответната държава на регистрация.“

Освен това, за да се спазят изискванията за предоставяне на информация към ООН (генералния секретар) съгласно член IV от Конвенцията за регистрация, се предполага, че националното космическо законодателство би трябвало също да оформи подходящ механизъм, чрез който да постигне това. В тази връзка трябва да се отбележи, че задължението за предоставяне на информация към ООН е продължително, тоест продължава да бъде в сила при определени обстоятелства дори след успешното изстрелване на космически обект⁷⁸.

Част 5 от Закона за космическите дейности предвижда създаването на Регистър на космическите обекти, който да бъде воден от съответния министър. Може би е пропуск обаче, че няма клауза относно процеса, по който съответната информация да бъде изпращана до генералния секретар на ООН. Вероятно тази задача ще бъде отговорност на СКЛС, но щеше да е добре, ако това беше регламентирано в Наредбите за космическите дейности.

(и) Изискване за „директна финансова отговорност“ при искове от трети лица

Отбелязахме по-горе, че един от най-важните елементи, който трябва да бъде включен в националното космическо законодателство, произлиза от общите клаузи за международна отговорност, визирани в Закона за космическото пространство⁷⁹ и от по-подробния режим на отговорност, предвиден в Конвенцията за отговорност, която налага отговорност на „държавата на изстрелване“ при определени щети, причинени от космически обект.⁸⁰

Както също отбелязахме по-рано, при липсата на специално предвидено освобождаване от отговорност относно искове от трети лица или където различните изключения и оправдателни клаузи, визирани в Конвенцията за отговорност, са неприложими, държавата на изстрелване продължава да носи това (евентуално) международно задължение за отговорност по отношение на всички съответни космически обекти за периода, за който е страна по Конвенцията за отговорност. По Конвенцията за отговор-

„Генералният секретар на ООН трябва да поддържа регистър, в който да се пази информацията, предоставена в съответствие с член IV.“

⁷⁷ Конвенция за регистрация, член II (3).

⁷⁸ Вж. Конвенцията за регистрация, членове IV (2) и IV (3).

⁷⁹ Член VII от Договора за Космоса предвижда общите условия, от които произлиза международната отговорност за щети, причинени от обект, изстрелян в Космоса. Обхватът на международна отговорност е развит по-късно в последващата Конвенция за отговорност.

⁸⁰ Член 1 (с) от Конвенцията за отговорност дефинира държавата на изстрелване както следва:

„(i) държава, която изстрелва или спомога за изстрелването на космически обект;
(ii) държава, от чиято територия или съоръжение е изстрелян космически обект.“

ност не са предвидени времеви ограничения или таван на сумите за тази отговорност, що се отнася до „щетите“⁸¹, причинени от „космически обект“, както гласят условията за целите на същия договор. Дори и да не е страна по Конвенцията за отговорност, държавата ще подлежи на клаузите за отговорност по Договора за Космоса, както и, разбира се, на всички други евентуални искове, основани на принципите на общото публично международно право за държавна отговорност.

Като резултат приемането на национални закони ще даде възможност на държавите, активни в космическите дейности, да формализират местния си законов процес, което ще им позволи да прехвърлят финансовата отговорност и да получават от неправителствените си организации размера на сумите, за които държавата е подведена под отговорност на международно ниво. Това е естествено, както отбелязахме по-рано, не елиминира международното задължение за отговорност на изстрелващата държава по Конвенцията за отговорност (или Договора за Космоса), но ѝ дава възможност да изгради подходящ местен механизъм, с който да прехвърля на неправителствените организации финансовия „риск“, свързан с тази евентуална международна отговорност при искове от трети лица.

Въпреки че няма ограничения, предвидени в Конвенцията за отговорност, за да отговори на притесненията на търговските организации, които планират космическа дейност, пред всяка държава е оставена възможността да постави ограничения за тези „обезщетения“ до определена максимална сума и/или определен период от време.

Договорът за космическите дейности е достатъчно конкретен в това отношение. Един от изричните предмети на законодателството е: „да уреди плащането на подходящо обезщетение за щети, причинени на лица или собственост като резултат от космически дейности, регулирани от [законодателството]“⁸²

Законодателството създава режим на отговорност именно с тази цел. То предвижда или пълна отговорност⁸³ или отговорност в случай на вина⁸⁴ от страна на изстрелващия оператор при обстоятелства, които до голяма степен отразяват условията по членове II и III на Конвенцията за отговорност⁸⁵. Този местен режим е приложим при обстоятелствата, когато Австралия е държавата на изстрелване, но (за разлика от Кон-

⁸¹ Член I (а) от Конвенцията за отговорност определя „щета“ като:

„... отнемане на живот, травма или друга вреда на здравето; или загуба или вреда на държавно или частно имущество, на физически или юридически лица, или имущество на международни междуправителствени организации“.

⁸² Закон за космическите дейности, член 3 (b).

⁸³ Цит. съч., член 67.

⁸⁴ Цит. съч., член 68.

⁸⁵ Член II от Конвенцията за отговорност гласи следното:

„Една държава на изстрелване ще носи пълната отговорност за изплащане на обезщетения за щети, причинени от нейния космически обект на земната повърхност или на обекти във въздуха“. Член III от Конвенцията за отговорност гласи следното:

„В случай на щета, причинена не на земната повърхност на космически обект на дадена изстрелваща държава или на имущество или екипаж на борда от космически обект на друга изстрелваща държава, последната носи отговорност само ако щетата е по нейна вина или по вина на лицата, за които тя носи отговорност.“

венцията за отговорност) само за „периода на отговорност“, който се определя, както следва⁸⁶:

„(а) за изстрелването на космически обект – период от 30 дни, започващ от датата на изстрелването, или друг подобен период, визиран в наредбите; или

(б) за връщането на космически обект – период, започващ с началото на съответната маневра по завръщане и завършващ, когато обектът е в положение на покой на Земята, или друг подобен период, визиран в наредбите.“

Освен ако не е извършено нарушение по съответния лиценз или ако щетата е била причинена от оператор, който не се е сдобил с необходимия лиценз (в който случай отговорността е неограничена), законодателството предвижда максимален размер на обезщетение, равен на „условната максимална загуба“ или задължителния таван, в размер на 750 милиона австралийски долара.

По времето на представяне на това законодателство, подобно конкретизиране се считаше за важно, за да не се налагат нетърговски и/или неконкурентни задължения на операторите по изстрелване⁸⁷.

На пръв поглед може да изглежда относително праволинейно да се изисква от търговските дружества при всички обстоятелства да предприемат подходящите търговски застраховки срещу искове от трети лица за размера на определената (максимална) сума за щета, като начин за подсигуряване, че неправителствените организации, предприемащи космическа дейност, ще са способни да покрият размера на обезщетението. В действителност обаче, това често ще бъде неприложимо с оглед на относителната липса на задълбоченост на международния космически застрахователен пазар, липсата на финансов капацитет на повечето застрахователи да покрият пълния размер на подобни обезщетения и на значителното финансово бреме (застрахователни премии), което ще бъде наложено на неправителствената организация.

Като резултат от това, в допълнение към налагането на таван за отговорността на частния оператор чрез използването на концепцията за условната максимална загуба (или подобна такава) и/или ограничения максимум на отговорност, може би е по-добре и по-подходящо за националното космическо законодателство също да предвиди и гъвкав елемент по отношение на това как една неправителствена организация ще отговори на тези цели за „осигуреност“, оставяйки търговска по своите условия и не представлявайки неразумна бариера за започване на частни операции. В крайна сметка е важно националното космическо законодателство да не отблъсне неправителствените организации от космическия „пазар“ с оглед на все по-вече предимства – някои биха казали дори неотложна необходимост – от тях за много държави, които искат да насърчат развитието на своите поданици и граждани в сферата на процъфтяващата космическа „индустрия“, използвайки знанието, опита, иновациите и средствата на частните предприятия.

Имайки това предвид, Законът за космическите дейности дава възможност на търговските дружества, кандидатстващи за лиценз, да изберат „директната финансова

⁸⁶ Закон за космическите дейности, член 8.

⁸⁷ Министерство на промишлеността, науката и изследванията на Австралия, „Обяснителен меморандум към законопроекта за космически дейности от 1998 г.“, декември 1998 г., с. 9, <www.aph.gov.au> (публ. на 21.08.2004 г.).

отговорност“, вместо да сключват застраховка (която, както отбелязахме по-горе, може да е безполезна в някои случаи). Член 47 на законодателството предвижда, че притежателят на определен лиценз отговаря на „застрахователните/финансовите изисквания“ за изстрелване или връщане, ако⁸⁸:

а) по време на периода на отговорност за изстрелването или връщането са спазени застрахователните изисквания по член 48; или

б) в съответствие с наредбите притежателят е поел директна финансова отговорност за изстрелването или връщането в размер не по-малък от този, който иначе би бил приложим по алинея 48 (3) за изстрелването или връщането.“

Този аспект на национално космическо законодателство подчертава нуждата от баланс, който трябва да бъде вземан предвид от съставителите на такива закони, баланс, намиращ се между „обществената“ необходимост на държавата при налагането на съответните регулаторни и административни задължения към неправителствени организации, обмислящи започването на космически дейности, и необходимостта на частния сектор, който се влияе от повратностите на пазара, включително, разбира се, от финансовите ограничения, под които трябва да извършва своята дейност. Докато създаването на непоклатими клаузи за финансова отговорност в националното космическо законодателство ще посрещне по-скоро нуждите на държавата, ако тези налози за неприемливо високи при определени обстоятелства. Това може да обезсърчи частните космически дейности, които в крайна сметка може да се окажат по-ценни за текущото икономическо (и политическо) развитие на държавата в дългосрочен план.

Естествено този опит за баланс ще бъде различен за всяка държава и логично ще бъде определян най-вече на основата на местните фактори, въпреки че и регионалните, и международните въпроси ще играят роля, особено с оглед на факта, че много космически дейности са мултинационални проекти, включващи познанията и средствата на организации, подлежащи на различни национални юрисдикции.

(к) Други средства

В допълнение към считаните за „стандартни“ средства, визирани по-горе, може да има и други (вероятни) въпроси, на които трябва да се обърне внимание в националното космическо законодателство. И отново, това ще зависи от съответната държава и определената планирана космическа дейност и може да включва въпроси като:

- определени ограничения относно износа на технология, свързана с космическите дейности;
- въпроси, свързани със сигурността, разследването и инцидентите;
- клаузи, улесняващи прилагането на определени междуправителствени споразумения за сътрудничество; и/или
- други задължения, свързани с определени въпроси на националната сигурност.

⁸⁸ Закон за космическите дейности, членове 47 (2) (а) и (б).

Заключителни бележки

Понастоящем буквално всяка международна конференция, посветена на законите за Космоса, включва и обсъждане на „Новите методи на националното космическо законодателство“. Това се подчертава и от броя на страните, които вече представиха национални космически закони, някои от които са включени и в тази книга. Все по-често се разкриват плановете за предстоящото финализиране на ново местно космическо право. Към момента на написване на тази глава, например австралийското правителство изглажда последните щрихи на проектираното си космическо право, за да го представи на Парламента за одобрение. Това е поредният ясен пример за нарастващото значение на местното право в общата регулация на националните космически дейности.

Развитието на национално космическо право през последните години доби невяроятна скорост, но си остава незавършен процес. Все още има значителен брой държави, активно занимаващи се с космически дейности, без какъвто и да било смислен регулаторен режим. Има и други, които смятат, че нямат нужда от създаването на национално космическо право, тъй като не са, и не смятат да стават активно участващи в дейности, включващи употребата и изследването на Космоса. Този „недостиг“ на местно право обаче е по-вероятно да избледнее с времето, а и няма съмнение, че развитието на съществена част от местните законодателства представлява една от „областите на растеж“ в космическото право на бъдещето.

Като отговор на неотложната необходимост, визирана по-горе, стана ясно, че докато повечето държави, с изключение на Съединените щати и Съветския съюз/Русия, в миналото са считали, че космическите дейности трябва да бъдат регулирани на международно ниво, това вече не е така. Много други държави приеха или скоро ще приемат местни космически закони, за да допълнят, поне частично, своите международни законови задължения. Тези съществуващи или предстоящи форми на законодателство варират в съответствие с определените изисквания и цели на всяка държава. Като цяло обаче те предвиждат не само местното изпълнение на редицата задължения, произлизащи от различните космически договори, но и често служат за създаване на един по-ясен режим на отговорност, за учредяване на национални космически агенции и за регулиране на определени космически дейности.

Това развитие представлява един много позитивен знак не само за космическите юристи и академици (които може да се окажат много добре платени в ролята си на консултанти към правителствата при изготвянето на тези местни закони), но и за по-широката космическа общественост. Легализирането на космическите дейности отразява не само действителния резултат от международните законови задължения, произтичащи от Договора за Космоса – за упълномощаване и наблюдение на националните дейности в Космоса – но е и логична и търговска необходимост, особено с оглед на разцъфтяващата индустрия за космическа технология и увеличаващия се спектър на космически дейности. Един по-обширен и конкретен набор от наредби за космическите дейности ще допринесе за по-голяма яснота за всички, участващи в употребата и изследването на космическото пространство за мирни цели.

Нещо повече, тази тенденция ще се запази. Очевидно е, че ще нараства нуждата от допълнителни ясно дефинирани законови регулации в бъдеще поради ред причи-

ни, сред които и следните:

- тъй като методите и на начините на провеждане на космически дейности стават все по-комплексни;
- тъй като капиталът, нужен за тези дейности, води до все по-нарастващо „частно“ участие;
- тъй като все повече държави (и техните частни организации или поданици) се включват в националните дейности в Космоса; и/или
- тъй като човечеството развива все повече своето схващане относно потенциала на „ползите“, които могат да бъдат извлечени от употребата и изследването на Космоса за мирни цели.

Това включва не само създаването на универсално приети международни норми (поне сред онези държави и междуправителствени организации с настоящ или бъдещ пряк интерес за започване на космическа дейност), но и призовава за подходящи и практически местни регулаторни клаузи. Растящата взаимовръзка между обществените и частните организации в изпълнението на космически дейности означава, че тези норми трябва да бъдат и законово приложими на местно ниво. В действителност, в много държави тези дейности ще бъдат провеждани главно от частния сектор, който като цяло ще има по-голяма готовност за необходимия капитал, познания и иновации.

Освен това ще бъде особено необходимо тези нови международни и национални правила да имат качеството да се допълват едни други и да насърчават широко разпространеното приемане и прилагане на стандартизираните принципи за справяне с предизвикателствата на привидно безграничното желание на човечеството да се включва в нови видове дейности в Космоса. Само трябва да се вземе предвид насоката на съществуващото международно космическо право, поставена от евентуалното бъдещо въвеждане на търговските дейности за космически туризъм (да дадем само един пример), което трябва да припознае нуждата от тясно съгласуване между международни и национални законови стандарти до най-голямата възможна степен⁸⁹.

Това от своя страна ще послужи за насърчаване на по-голям брой заинтересувани страни както от частната, така и от публичната сфера. Така развитието на местни законови космически правила, допълващи широките международни принципи, приети от международната общност, ще позволят на човечеството да продължи своя поход към (съвсем буквално) необятните граници на нашата Вселена.

Това, разбира се, предполага, че условията на приетите местни закони (и международни принципи) ще допринесат за благоприятния баланс между точния и отчетлив регулаторен режим и нуждата за допускане на гъвкавост и иновативност при употребата на Космоса, най-вече понеже напредъкът на технологията позволява увеличаването на видовете космически дейности. Остава надеждата, че, поне в повечето случаи, те ще бъдат съгласувани с по-широките въпроси на международно сътрудничество, така че да позволят на участниците в тях да извлекат максимална полза от космическата дейност в интерес на цялото човечество.

⁸⁹ За разискване относно последиците върху международното право за Космоса, произлизащи от бъдещото създаване на обещаващата търговска индустрия с космически туризъм, вж. Steven Freeland, *Fly Me to the Moon: How Will International Law Cope with Commercial Space Tourism?*, (2010) 11:1 *Melbourne Journal of International Law* 90.

Всички споменати въпроси представляват значително предизвикателство пред космическата законова регулация за това как тя ще се справи с бъдещите дейности в Космоса. В тази връзка не само международното право, но и структурата на националното космическо законодателство, ще изиграят решаваща роля. Начинът, по който тези закони са създадени и пригодени да посрещат тези предизвикателства, ще бъде много важен не само за самата употреба и изследване на Космоса, но и за живота и поминъка на бъдещите поколения тук, на Земята.

** Професор по международно право в Западен университет в Сидни; гостуващ професор по международно право, Университет на Копенхаген; директор и член на научна катедра в Международен институт по космическо право; член на Комитета по космическо право, Международна правна асоциация; член на академичния състав на Лондонски институт по космическа политика и право. Настоящата глава е написана през януари 2011 г.*

КОСМИЧЕСКИ ОТПАДЪЦИ И УПРАВЛЕНИЕ НА КОСМИЧЕСКИЯ ТРАФИК: ДВА АКТУАЛНИ ВЪПРОСА В МЕЖДУНАРОДНОТО КОСМИЧЕСКО ПРАВО

Рада Попова*

Въведение

Международното космическо право е една от най-новите сфери на международното право и трябва да се адаптира към среда, която непрекъснато се променя с напредъка на технологиите и изследванията. След 60-те години на XX век са приети редица международни договори, резолюции на Организацията на обединените нации и други спогодби, но балансът е твърде крехък, тъй като разпоредбите нямат задължителен характер и не всички държави са склонни да ги спазват. След изстрелването на първия изкуствен космически обект – сателита „Спутник 1“ през 1957 г. до днес човешкото познание за Космоса постоянно се развива и обогатява. Успоредно с това се повишават както многообразието, така и броят на потенциалните опасности, свързани със сигурността на екипажа и на технологиите в Космоса, както и рисковете за живота на Земята.

Този текст ще разгледа накратко и без претенции за изчерпателност два съвременни и много актуални проблема, възникнали вследствие на човешките дейности в Космоса, а именно: създаването на отпадъци и необходимостта от приемане на правила за управление на космическия трафик. Въпреки че в детайли могат да се разглеждат и поотделно, тези два въпроса са взаимно свързани от гледна точка на обуславящите ги технически аспекти и пораждащите ги причини. С оглед изработването на ефективни юридически правила за регулирането им и предотвратяването на техните последици, е желателно те да бъдат третирани заедно.

Един от най-често обсъжданите проблеми в космическите дейности са така наречените космически отпадъци (*space debris*). Проблемът има глобални измерения и глобално влияние на първо място по отношение на Космоса, но също така и на Земята. Друг проблем, който стана предмет на обширни дискусии едва наскоро, но трябва да бъде сериозно обмислен в най-близко бъдеще, е управлението на космическия трафик. Липсата на правна дефиниция на границите на въздушното пространство, необходимостта от правила за регулиране на маневрите и за избягване на сблъсъци са само някои от въпросите с особена важност за безпроблемното изследване на Космоса, особено предвид постоянно нарастващия брой изстрелвани обекти.

След началото на Студената война международната общност започва активно да работи по създаването на правила за регламентиране на човешките дейности в Космоса. В началото на така наречената „космическа надпревара“ основните сили са две – САЩ и СССР. През следващите десетилетия техните научни постижения и техническият им и икономически потенциал отключват международна конкуренция, довела до днешното развитие на космическите дейности: към момента девет държави разполагат със собствени ракетни системи (Великобритания, Израел, Индия, Иран, Китай, Русия, САЩ, Франция, Япония) и общо около 800 обекта са изпращани в Космоса всяка година¹.

¹ George T. Hackett, *Space Debris and the Corpus Iuris Spatialis*, in: Benkö, de Graaff (Edts.), *Forum for Air and Space Law*, Vol. 2 (1995) 9.

Статистическите данни показват, че броят на изстрелванията е намалял в сравнение с 80-те години на XX век, но се появяват все повече и повече участници на космическата сцена. Днес не само държави имат икономическата и техническата възможност да изстрелват и управляват космически обекти. Увеличава се броят на частните и неправителствени организации, които инициират и финансират космически начинания – особено в областта на телекомуникационните услуги, а напоследък и в сферата на космическия туризъм.

Сложността на извършваните космически дейности и увеличаващите се брой и видове участници в тях, заедно с огромната зависимост на човечеството от технологиите, прави особено значими проблемите, свързани с космическите отпадъци и управлението на космическия трафик.

1. Космически отпадъци – проблемът

В момента няма официално възприета дефиниция за разграничение между космически обект и космически отпадък – въпреки че според някои автори „отпадък“ е термин, който обозначава фрагмент и акцентира върху разликата между частици и по-големи обекти². Според работната група за космически отпадъци към Европейската космическа агенция (ЕКА) космическите обекти, произведени от хора, могат да се разделят на две категории: 1) функционално активни сателити, които се управляват – и 2) космически отпадъци, в т.ч. деактивирани сателити, освободени при изстрелване сегменти от ракети и/или части от тях, вкл. късчета боя. Поради скоростта на движение и физическите сили, оказващи въздействие върху космическата среда, отпадъците представляват огромна заплаха за всички обекти в орбита. Даже и най-малките частици, не по-големи от прашина, са в състояние да разрушат сателит или да предизвикат повреда на всеки космически обект, включително Международната космическа станция. Освен това, катастрофа, причинена от космически отломки, може да застраши живота на астронавти на мисия в открития Космос или на борда на космическа станция. С оглед вникване в широкия спектър на правните проблеми в регламентирането на космическите отпадъци първо следва да разясним някои основни технически аспекти.

1.1. Факти и числа

Един от основните проблеми е, че космическите отпадъци се създават непрекъснато: при изстрелване, при сблъсък на космически обекти, включително сблъсък между космически отпадъци (т.нар. „верижна реакция“³), или с края на срока на живот на сателитите. В момента не съществува технически или финансово осъществим начин за намаляване на генерирането им. С времето тяхното количество нараства: въпреки че могат да се правят единствено приблизителни пресмятания, е известно, че около 600 000 обекта с големина над 1 см⁴ обикалят в околоземна орбита на надморска ви-

² Hackett, *supra* note 1, 9.

³ Цит съч., виж също: P. Eichler and D. Rex., Chain Reaction of Debris Generation by Collision in Space – a Final Threat to Spaceflight?, доклад IAA-80-628, представен на 40ия Конгрес на Международната Федерация за Астронавтика, Малага, Октомври 1989 г.

⁴ Според данни на ЕКА: http://www.esa.int/esaMI/Space_Debris/SEM08VPXPF_0.html

сочина между 500 и 1500 км⁵. Около 5500 тона нефункциониращи космически обекти са в орбита: след 54 години активна човешка дейност в Космоса (считайки за начален момент изстрелването на Спутник-1 на 4 октомври 1957 г.), са осъществени над 4800 изстрелвания и има общо около 6000 сателита в орбита. Днес броят на все още действащите сателити е едва 800. Освен тях оценките сочат, че 12 000 са обектите с големина между 5 и 10 см в ниската околоземна орбита и с размер между 30 см и 1 м в геостационарната орбита. Това означава, че само около 6% от известната и регистрирана орбитална популация са оперативни⁶.

Тези цифри са плашещи не само със своя мащаб. Те потвърждават, че някои от най-използваните и важни орбити са застрашени не само поради факта, че локализираните в тях обекти могат да бъдат ударени по всяко време от космически отпадъци, но и защото за бъдещите изстрелвания съществува риск от сблъсък по време на преминаването от атмосферата в открития Космос. Това означава, че с времето космическият трафик ще бъде подложен на още по-висок риск. Когато се планира изстрелване, освен всички останали изключително сложни прогнози и планиране, трябва да се оцени прецизно и риска от сблъсък с отпадъци. Това е огромно техническо предизвикателство – поради земната гравитация, въздушното съпротивление или възможния сблъсък на отломки с други отломки, някои частици могат да променят своята траектория и да бъдат всмукани в друга орбита чрез т. нар. „rain-down“ ефект. Обектите, независимо от своята маса и обем, могат да изгубят височина и да се стигне до неконтролируем процес, вследствие на който космическите отпадъци сами да се генерират експоненциално.

Друг проблем е, че някои парчета са толкова малки, че не могат да се проследят от Земята и на практика са невидими за всички видове радарни. Има две категории дистанционни сензорни измервания, използвани основно за високата околоземна орбита. За космически отпадъци в ниска орбита радарите се смятат за по-ефективни от телескопите⁷. Оптичен телескоп с неголям размер може да даде по-добри резултати от повечето радарни, особено за наблюдение на космически отпадъци на голяма височина. Оптичните измервания обаче могат да се използват за засичане тогава, когато обектът е осветен от Слънцето, а фонът на небето е тъмен. Всички тези предварителни условия поставят някои ограничения пред процеса на измерване: например обектите в ниска околоземна орбита могат да бъдат засечени един или два часа преди изгрев или след залез, докато обектите във високата околоземна орбита могат да се наблюдават през цялата нощ⁸.

Има и друга възможност за наблюдение на космически отпадъци, след като обектът се е върнал на Земята – чрез анализиране на повърхността, изложена на космическа среда. Друг начин е да се използват специални детектори за отпадъци, предназначени да улавят частички и след това да ги анализират. Този метод обаче е финансово мислим единствено за ниската околоземна орбита.⁹ Дори и ако всички космически отпадъци биха могли да бъдат засечени и описани, това би донесло само ограничена

⁵ Hackett, *supra* note 1, 27.

⁶ Цит. съч.

⁷ Technical Report on Space Debris, I.A., United Nations Publication A/AC.105/720, 1999

⁸ Цит. съч., I.A.2

⁹ Цит. съч., I.B.

полза – а именно, в етапите на планиране на изстрелванията и сходните оперативни стъпки. Това би помогнало (макар и само до определена степен) да се предвидят орбитата и траекторията на космическите отпадъци и по този начин чрез нарочни маневри да се избегнат сблъсъци.

Една от основните заплахи за космическите дейности е потенциалният риск от колизии със или между сателити, използващи ядрени енергийни източници. Въпреки че публичното внимание първо бе провокирано във връзка с рисковете от космически отпадъци при падането на съветския сателит „Космос-954“ на територията на Канада през 1978 г., първият сблъсък с ядрени енергийни източници датира от 1964 г., когато американският навигационен сателит „Плутоний-298“ се разбива над Индийския океан, след като не успява да достигне орбита.¹⁰

Първият сблъсък на два сателита стана факт на 10 февруари 2009 г. Тогава два нефункциониращи обекта – американският „Иридиум 33“ и руският „Космос 2251“ – катастрофираха със скорост от приблизително 42 110 километра в час над Сибир. Количеството космически отпадъци, създадени при сблъсъка, е прецедент в досегашната история на космическите дейности. В резултат от верижната реакция между възникналите първоначално два големи облака отломки бяха създадени още десетки хиляди отделни частици, които биха могли да останат в орбита до 10 000 години (по мнение на някои руски експерти, цитирани в медиите след инцидента).

Опасностите, предизвикани от космическите отпадъци, както предвижданите, така и вече случващите се, не могат лесно да се избегнат и става все по-вероятно с времето те да възникват по-често успоредно с нарастването на броя на изстрелваните обекти и развитието на космическите дейности. Не само скъпоструващи сателити и технологии, резултат от дългогодишни научни изследвания, са застрашени, но и изобщо бъдещето на космическите полети и човешкия живот. Според някои песимистични, но позоваващи се на реални данни изследвания, полетите може да станат невъзможни в определени орбитални зони в близко бъдеще, ако настоящите тенденции се запазят.¹¹

1.2. Съществуваща правна рамка

В момента единствената практически възможна стъпка е да се направи опит поне да се намали броят на генерираните отпадъци. Това би било възможно единствено посредством създаване на подходящ регламент за космическите дейности. Разпоредбите трябва да уреждат дейностите на космическите участници по такъв начин, че да се сведат до минимум рисковете от създаване на отломки.

В съществуващите договори по космическо право няма единна дефиниция за космически отпадъци. Както по-горе бе отбелязано, обикновено под това понятие се разбират неоперативни части от космически обекти като освободени части от ракети или нефункциониращи сателити, които пътуват в орбита около Земята без полезна цел. Съществуващото право, залегнало в международните договори, не споменава почти нищо относно забраната за създаване на космически отпадъци.

Основните правни принципи, свързани с Космоса, са разработени и формализирани в пет международни спогодби, изработени от Комитета за мирно използване

¹⁰ Hackett, *supra* note 1, 32

¹¹ Цит. съч, с. 31

на Космоса на ООН¹². Освен това пет резолюции на Общото събрание на ООН съдържат допълнителни препоръки или описват общото тълкуване на установените правни принципи. В допълнение, през юни 2007 г., на шестдесет и втората си сесия COPUOS утвърждава конкретни правила за намаляване на отпадъците, които са основани на разработените указания на Междуведомствения координационен комитет за космически отпадъци¹³.

Едно от главните и най-обсъждани правила в космическото право, засягащи космическите отпадъци, е чл. IX от Договора за Космоса от 1967 г.¹⁴ Той конституира отговорност на държавата за щети, причинени от неин космически обект¹⁵, и забранява замърсяването на космическата среда¹⁶. Член IX може да се разглежда и като основа на защита на околната среда в открития космос: във второто изречение се казва, че „вредното замърсяване“ и „неблагоприятните промени в околната среда на Земята“ трябва да бъдат избягвани. Замърсяването в открития Космос е най-често резултат от човешки дейности, а сред тях производството на отпадъци е въпрос с основна важност¹⁷. Член VII от Договора за Луната също забранява вредното замърсяване и неблагоприятните промени в космическата среда, но не се споменават изрично космическите отпадъци¹⁸. Също така, в член II от Конвенцията за отговорността¹⁹ е формулирана концепцията за компенсирание на щетите на Земята, причинени от космически обекти. Въпреки че терминът „вредно замърсяване“ се използва по-скоро като общо понятие, той загатва, че трябва да се избягва всяко замърсяване – а космическите отломки са форма на опасно замърсяване²⁰.

Накрая, има достатъчно правни доказателства, че съществува връзка между горепосочените норми и международното право на околната среда. Както е посочено в чл. III на Договора за Космоса, космическите дейности трябва да се осъществяват „съгласно международното право“²¹. Това означава, че в Космоса трябва да се прилагат не само специфичните разпоредби на космическото, но и общите принципи на международното право²².

1.2.1. Указания на Междуведомствения координационен комитет за космическите отпадъци

След като заплахата от космически отпадъци става очевидна, а предвиждането

¹² United Nations Committee on the Peaceful Uses of Outer Space [наричан тук COPUOS]

¹³ Inter-Agency Space Debris Coordination Committee [наричан тук IADC]

¹⁴ Договор за принципите за дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, 1967 г. [наричан тук „Договор за Космоса“]

¹⁵ Цит. съч., Чл. VI

¹⁶ Цит. съч., Чл. IX

¹⁷ F. Lyall and P. B. Larsen, *Space Law: A Treatise*, (2009) [наричана тук „Lyall and Larsen -Treatise“], 275

¹⁸ Спогодба за дейността на държавите на Луната и другите небесни тела, 1979 г. [наричана тук „Договор за Луната“]

¹⁹ Конвенция за международна отговорност за вреди, причинени от космически обекти, 1972 г. [наричана тук „Конвенция за отговорността“]

²⁰ Hobe, Schmidt-Tedd, Schrogl, *Cologne Commentary on Space Law Vol.1*, (2009), 177.

²¹ Вж. Договор за Космоса

²² Hobe, Schmidt-Tedd, Schrogl, *supra* note 20, 177.

на рискове от сблъсък при планирането на мисии се превръща в обща практика, държавите, които имат активна космическа дейност, основават Междуведомствен координационен комитет за космическите отпадъци – IADC.²³ Комитетът е международен държавен форум, чиито членове са националните космически агенции на основните държави, упражняващи активна космическа дейност – Великобритания, Германия, Индия, Италия, Китай, Руската федерация, САЩ, Украйна, Франция, Япония, както и Европейската космическа агенция²⁴. Имайки за основна цел обмена на информация за дейностите по изследване на космическите отпадъци и сътрудничеството между страните членки, през 2002 г., IADC формулира набор от указания за смекчаване на риска, свързан с космическите отпадъци, използвайки доклади на Научно-техническата подкомисия към COPUOS, ЕКА, НАСА, Международната академия по астронавтика, Руската космическа агенция, Националният център за космически изследвания на Франция.

Принципите на IADC са приложими както по отношение на планирането на мисии, така и на дизайна и функционирането на космическите системи²⁵ и включват: 1) ограничаване на количеството отпадъци, създавани при обичайни операции чрез предвиждане на съответни мерки по конструирането, 2) свеждане до минимум на разбиванията в орбита или след край на мисията и избягване на умишлено разрушаване, 3) отстраняване на космическите обекти след края на мисия от геостационарната орбита и от ниската околоземна орбита чрез повторно навлизане в атмосферата и 4) предотвратяване на сблъсъци чрез оценка на вероятността от възникване на сблъсък и маневриране. С оглед защитата на ценни орбити космическите кораби, които приближават края на мисията си в ниска околоземна орбита (на височина до 2000 км над земната повърхност) трябва да бъдат изведени от нея след изтичане на 25-годишния оперативен лимит на срока им на ползване²⁶, а обектите в геостационарна орбита трябва да се изпратят далеч в т. нар. „гробнищни“ орбити. По този начин пролуките в тези гъсто населени орбити, смятани за ограничени природни ресурси²⁷, могат да бъдат предоставяни на бъдещи космически кораби и така да се намалят рисковете от сблъсък за все още „живите“, работещи сателити. Освен това, след приключване на операциите по мисията, трябва да се извърши „пасивация“ (отстраняване на съхраняваната на космическия кораб енергия) с оглед свеждане до минимум на риска от създаване на отпадъци. Например, двигателите трябва да бъдат изпразнени от ракетно гориво, зарядните за акумулаторите да се дезактивират, а налягането в съдовете да се освободи²⁸. Указанията на IADC трябва да се прилагат доброволно и неспазването им от страните не води до налагане на санкции, но в основната си част те могат да се приемат като доказателство за интерпретацията на съответната държава на нейните задължения по Договора за Космоса²⁹.

1.2.2. Указания на Комитета на ООН за мирно използване на космоса

През 1999 г. Научно-техническият подкомитет на COPUOS приема технически

²³ Lyall and Larsen – Treatise, supra note 17, 301

²⁴ IADC Space Debris Mitigation Guidelines [наричани тук „Указания на IADC“]

²⁵ Цит. съч., 2. „Application“

²⁶ Цит. съч., 5.3.2.

²⁷ Вж. член 44 от Устава на международния съюз по телекомуникации

²⁸ Указания на IADC, supra note 24, 5.2.1.

²⁹ Чл. 31 от Виенската конвенция за правото на договорите – общо правило на тълкуването

доклад за космическите отпадъци, а през 2007 г. Общото събрание на ООН приема Резолюция 62/217, която съдържа набор от доброволни принципи за справяне с проблема³⁰. Указанията на ООН са съвместими с тези на IADC и включват 1) ограничаване на създаването на отломки по време на обичайни операции, 2) свеждане до минимум на потенциалното разбиване по време на оперативните етапи, 3) ограничаване на вероятността от инцидентен сблъсък в орбита, 4) избягване на умишлено разрушаване и други вредни действия, 5) свеждане до минимум на възможността от повреди след края на мисията в резултат на съхранена енергия, 6) ограничаване на дългосрочното оставане на космически обекти в ниската околоземна орбита след края на мисията и 7) ограничаване на дългосрочното взаимодействие между космически обекти и изстрелвателните модули в защитения геостационарен регион.

Указанията ясно посочват в точка 3, че „не са законово обвързващи според международното право“. Следователно тяхното неспазване или нарушаване не поражда международна отговорност за държавата. В основната си част, както и указанията на COPUOS, те могат да се приемат за свидетелство за начина, по който държавата интерпретира задълженията си по съществуващите закони, а именно Договора за Космоса, забраняващ вредното замърсяване, както е предвидено в член IX. Според някои автори указанията на COPUOS заедно с правилата, изработени от IADC, са обещаваща основа за формиране на нова международна спогодба по космическо право като начин за решаване на въпроса с космическите отпадъци³¹.

1.2.3. Национално право

Някои държави целенасочено инвестират национални усилия в предотвратяване на щетите върху космическата среда вследствие на човешки дейности. В Европа примери за това са Законът за открития Космос на Великобритания³², германските „Процедури за регистрация на сателитни системи пред Международния телекомуникационен съюз и възлагане на немски права за използване на орбитите и честотите“³³, препоръките на Националния център по космически науки на Франция (Френската космическа агенция – CNES), които служат като основа за европейския кодекс от 2004 г., и изискванията на ЕКА към проектите на агенцията за намаляване на космическите отпадъци.

Въпреки че космическите отпадъци не са изрично споменати в Закона за открития Космос на Великобритания от 1986 г., раздел 5 от него изисква частните оператори да провеждат своите дейности така, че космическата среда да бъде предпазена от замърсяване и неблагоприятни промени³⁴. Забраната за замърсяване на открития Космос е

³⁰ Доклад на COPUOS до Общото събрание на ООН 2007 (A/62/20); вж. също UNGA Res. 62/217 (A/RES/62/217)

³¹ Lyall and Larsen – Treatise, *supra* note 17, 307

³² Вж. „An Act to confer licensing and other powers on the Secretary of State to secure compliance with the international obligations of the United Kingdom with respect to the launching and operation of space objects and the carrying on of other space activities in outer space by persons connected with this country“, 1986, текстът е публикуван в раздел III от настоящия сборник

³³ Verfahren zur Anmeldung von Satellitensystemen bei der Internationalen Fernmeldeunion und Übertragung Deutscher Orbit – und Frequenznutzungsrechte, Amtsblatt Reg. TP Nr. 6/2005, 6 April 2005, S. 239, текстът е публикуван в раздел III от настоящия сборник

³⁴ Вж. Lyall and Larsen – Treatise, *supra* note 17

изискване за получаване на лиценз от държавата за провеждане на национални дейности, съобразно правилата за отговорността на държавата за национални дейности на неправителствени организации в открития Космос. Също така се предвижда плащането на такси съгласно изискванията на издаващия лиценза – най-вероятно свързано с опасенията за рискове от космически отпадъци.

В Германия изваждането на сателитите в геостационарната орбита е регламентирано в националното законодателство, което също включва указанията на COPUOS и може да се използва като тълкувание на отговорността на държавата по Чл. IX от Договора за Космоса. Законът „Процедури за регистриране на сателитни системи пред международния съюз по телекомуникациите и възлагане на немски права за използване на орбитите и честотите“ изисква за сателитите да се предвиди такъв дизайн, че когато достигнат края на своята мисия, да остане достатъчно енергия или гориво, за да могат да бъдат изведени в „гробична“ орбита, където няма да представляват заплаха за други космически обекти.

1.2.4. Европейски кодекс на поведение за намаляване на космическите отпадъци

Правилата на Френската космическа агенция за намаляване на космическите отпадъци от 1999 г. залягат в основата на Европейския кодекс на поведение за намаляване на космическите отпадъци от 2004 г. Кодексът е приет от някои от най-значимите европейски национални космически агенции³⁵ и от ЕКА. Чрез него те декларират, че космическите отломки представляват значителна заплаха за сателитите, и предвиждат мерки, които трябва да се приемат с оглед осигуряване на „устойчиво развитие на близкия Космос“.³⁶

Както указанията на COPUOS и немското национално законодателство, елементите от кодекса са съвместими с указанията на IADC, но предвиждат по-специализирани и подробни мерки относно смекчаване на ефекта от космическите отпадъци. Действията, които трябва да бъдат предприети, са групирани в мерки за управление и дизайн в планирането на космическите дейности и оперативни мерки по време на функционирането и след края на експлоатацията на космическия обект. Кодексът има за цел да се намали бъдещото генериране на отпадъци и да се осигури свобода на достъпа до Космоса³⁷. Той потвърждава следните основни цели: 1) предотвратяване на повреди в орбита и сблъсъци, 2) отстраняване и преместване на нефункциониращи космически кораби от плътно населени орбитални региони и 3) ограничаване на отпадъците, създавани по време на обичайни операции.

В частност указанията посочват, че всеки проект трябва да има мениджър по космическите отпадъци³⁸ и план за намаляването им³⁹. Те дават точна дефиниция на орбиталните пространства и посочват, че ниската околоземна и геостационарната орбита

³⁵ Agenzia Spaziale Italiana (ASI), British National Space Centre (BNSC), Centre National d'Études Spatiales (CNES), Deutsches Zentrum für Luft – und Raumfahrt (DLR)

³⁶ Вж. *European Code of Conduct for Space Debris Mitigation*, „Foreword“, издание 1.0, 28 юни 2004 г. [наричан тук „Европейски кодекс за космическите отпадъци“]

³⁷ Цит. съч.

³⁸ Цит. съч., 3.2.

³⁹ Цит. съч., 3.3.

са защитени региони с уникална характеристика⁴⁰. Анекс I предвижда списък с критерии за проверка, по които може да се прецени дали един проект е в съответствие с Европейския кодекс, както и списък с определения и термини, използвани в този и други правни документи.

Ефективността на кодекса за поведение обаче зависи от доброволното му приложение. Засега той е в работен вариант и няма широко приложение, защото е подписан само от пет агенции в Европа. В част 2.2. ясно се посочва, че „Кодексът [...] е доброволен и трябва да се прилага от Европейската космическа агенция, националните космически агенции в Европа и техните изпълнители“⁴¹. Неговите условия могат да станат задължителни „посредством правни инструменти между страните“. Следователно, в бъдеще стандартите, съдържащи се в тези указания, евентуално могат да се превърнат в държавна практика поне в Европа.

1.2.5. Изисквания на Европейската космическа агенция за намаляване на космическите отпадъци

На 1 април 2008 г. влизат в сила специални правила за намаляване на космическите отпадъци за проектите на ЕКА⁴². След констатацията на големия ръст в броя на нефункциониращите космически обекти и след утвърждаването на Европейския кодекс за космическите отпадъци са разработени правила и специални изисквания към проектите на ЕКА. Те са приложими за всички космически кораби и за всички проекти на Агенцията,⁴³ стартирали след 2 април 2008 г. За текущи проекти към датата на влизане в сила случаите на неизпълнение трябва да се потвърдят от генералния директор.

Изискванията на ЕКА са съвместими със съществуващия международен правен режим за отговорност на изстрелващата страна съгласно член VII от Договора за Космоса и определят „минимален набор“ изисквания за ограничаване на риска от космически отпадъци. Указанията са групирани в 1) изисквания за управление, 2) изисквания към дизайна и 3) изисквания за главен изпълнител на космическите проекти. Главният изпълнител трябва да документира дейностите по изпълнение в „Документ за намаляване на космическите отпадъци“ според изискванията на ЕКА, описвайки потенциалните проблеми, които могат да доведат до възникването на космически отпадъци в случай на опасно събитие⁴⁴. Освен подробни изисквания за конструкцията и дизайна, описани в част 5 от документа, те съдържат специална забрана за умишлено унищожаване на космическа система или части от нея докато е в орбита. Ниската околоземна и геостационарната орбит се смятат за „защитени региони“⁴⁵ и се предвиждат различни мерки за края на функционирането на космическия кораб например: съгласно указанията на IADC и Европейския кодекс за космическите отпадъци, космическите системи в ниската околоземна орбита трябва да навлязат повторно в земната атмосфера в срок

⁴⁰ Европейски кодекс за космическите отпадъци, *supra* note 36, 5.2.2.

⁴¹ Цит. съч., 2.2 „Applicability“

⁴² „Requirements on Space Debris Mitigation for ESA Projects“, ESA/ADMIN/IPOL(2008)2, [наричани тук „Изисквания на ЕКА“]

⁴³ Цит. съч., I. Introduction

⁴⁴ Цит. съч., 4.3. d)

⁴⁵ Цит. съч., 6.1

до 25 години след края на тяхната мисия, докато космическите кораби от геостационарната орбита трябва за постоянно да бъдат изведени в друга орбита. В изискванията на ЕКА се споменават и други орбити, посочвайки, че „когато е осъществимо и икономически обосновано, космическите системи извън защитените зони на ниската околоземна и геостационарната орбита трябва да прилагат процедури за преместване след края на мисия с оглед избягване на дългосрочната намеса в оперативните орбитални региони“.

Следователно, изискванията на ЕКА потвърждават още веднъж правилата, описани в указанията на IADC и тези от Европейския кодекс, и представляват задължителни изисквания към операторите на всички проекти на ЕКА.

1.3. Тенденции в регламентирането на производството на космически отпадъци

Въпреки наличието на многобройни документи, описващи правила за намаляване на космическите отпадъци, в момента не съществува конкретен, единен, законово обвързващ международен режим. Доброволните указания на COPUOS обаче, както и указанията на IADC, Европейският кодекс и изискванията на ЕКА могат да залегнат в основата на норми със задължителен характер с помощта на два подхода. Първо, горепосочените законови източници могат да бъдат използвани в контекста на последователна държавна практика на прилагането на договора, която интерпретира споразумението на страните относно неговото тълкуване, съгласно Виенската конвенция за правото на договорите, Чл. 31(3)b⁴⁶. Алтернативна възможност за превръщането на тези указания в задължителни правни норми е обвързването на държавната практика с *opinio iuris* (убеждението, че спазването на едно действие представлява законово задължение, т.е. признаване на юридическата действителност на нормата). По този начин неспазването и нарушаването на тези правила ще представлява нарушаване на обичайното международно право и би породило отговорност на държавата. Спорно е обаче дали това мнение ще спечели широка подкрепа в бъдеще.

2. Управление на космическия трафик – определение и предпоставки

Космическите отпадъци могат да бъдат разглеждани в контекста на по-общата концепция за „управление на космическия трафик“ (УКТ), която е гореща точка за дебат в научната дискусия и би могла да доведе до предлагане на нов правен режим (или регионални режими). Както беше посочено по-горе, постоянното нарастване на броя и видовете космически операции поставя множество въпроси, отнасящи се както до бъдещото развитие, така и до правното регламентиране на човешките дейности в Космоса.

Първо, съществува (известна) регулация, но както показва инцидентът между „Космос 2251“ и „Иридиум 33“ от 2009 г., няма достатъчно основания за ефективното повдигане на искове за отговорност на страната по приложимите договори за Космоса. Това показва, че съществуващата правна ситуация не е изчерпателна и е предмет на бъдещо развитие и подобрене. Второ, концепцията за управление на космическия

⁴⁶ Чл. 31 Общо правило за интерпретация 3(b) „всяка последваща практика в прилагането на спогодбата, която утвърждава споразумението на страните относно неговата интерпретация“

трафик е доста нова и засяга не само среда със специални характеристики, но и някои още (напълно или трудно предвидими) обстоятелства, които възникват едва в хода на въвеждане на дадена система в операция, и които могат да наложат правила за участниците в използването и изследването на Космоса.

Космическият трафик и неговото управление едва наскоро стават част от дневния ред на международните форуми по космическо право и специализираната литература⁴⁷. Освен съществуващата правна база (релевантните международни договори, решенията на генералната асамблея на ООН относно космическия трафик и указанията на IADC за намаляване на космическите отпадъци), начини за решаване на въпросите, свързани с космическия трафик, се предлагат и от организации като Международния телекомуникационен съюз (МТС), занимаващ се с разпределяне на радиочестоти, орбитални позиции, стандартизация. Международното обичайно право остава приложение мо за онези норми за УКТ, които намират приложение последователно във времето.

Един от основните форуми, които поставят въпроса за по-широка дискусия, са конференциите на Американския институт по аеронавтика и астронавтика (AIAA) през 1999 и 2002 г. В момента работна група изготвя проучване за управлението на космическия трафик в координация с усилията на Международния институт по космическо право (IISL), Европейския център по космическо право (ECSL) и правния подкомитет на COPUOS⁴⁸.

За да се разбере същността и необходимостта от управление на трафика в Космоса, трябва да се анализират практическите, техническите и научните предпоставки, залегнали в неговите цели и обхват. Започвайки през 1957 г., космическият трафик се осъществява основно в орбитите около Земята. Участниците са совалки, ракети и космически станции, както и сателити, използвани за дистанционни измервания, наблюдение на Земята, комуникации, телевизионно и радиоизлъчване, навигация, астрономически и метеорологични наблюдения и т.н. Цифрите показват, че понастоящем има над 13 000 изкуствени (т.е. създадени от човека) обекта в Космоса, които са по-големи от 10 см.⁴⁹ От тях само 800 са функциониращи⁵⁰. Американската мрежа за космически надзор (SSN) проследява всички космически обекти от изстрелването на „Спутник 1“ насам; до момента са проследени над 26 000. Тъй като SSN може да наблюдава обекти с големина над 10 см, останалата гама космически отпадъци се проследява чрез оптически или радарни измервания, които обаче също са ограничени от размера на проследяваните обекти.

Въпреки че броят на функциониращите космически обекти изглежда малък на фона на хилядите нефункциониращи обекти и частите от тях, е очевидно, че управлението на космическия трафик се е превърнало в спешен за решаване проблем, подсилен и от увеличаващия се брой изстрелвания, новите участници в космическите дейности, тенденциите в позиционирането на констелации от сателити и, не на послед-

⁴⁷ C. Contant, P. Lala, K. Schrogl in: Diederiks-Verschuur, Kopal (Edts.) An Introduction to Space Law (2008), 241

⁴⁸ Цит. съч., 242

⁴⁹ Образователен пакет за космическите отпадъци, Lyndon B. Johnson Space Center, може да се сваля от <http://www.orbitaldebris.jsc.nasa.gov/library/EducationPackage.pdf>

⁵⁰ По данни на EKA, http://www.esa.int/SPECIALS/ESOC/SEMU2CW4QWD_0.html

но място, поради разработването на суборбитален космически туризъм⁵¹. Всички тези фактори могат да ограничат свободата на ползване и изследване на Космоса и да поставят пред предизвикателства космическите програми и изстрелвания.

Подобно на космическите отпадъци, в съществуващия правен регламент няма установено определение за управлението на космическия трафик. Дефиницията, използвана в проучване на Международната академия по аеронавтика, която е широко приета от мнозинството автори, го описва като „мрежа от технически и регулаторни условия за правила, утвърждаващи безопасния достъп [...], операциите [...] и връщането от открития Космос на Земята без физическа или радиочестотна намеса“. Това определение ясно посочва, че целта на УКТ е да се осигури безопасен достъп без вредна намеса – утвърждавайки по този начин принципа за свободно изследване и използване на космическото пространство, залегнал в член I от Договора за Космоса. С оглед създаването на ефективни правила и осигуряване на спазването им от техните субекти е необходимо да бъдат определени физическите и практически граници, в които са приложими тези норми.

Космическият трафик обхваща космическите дейности от тяхното начало до приключването им в две измерения: научно-техническа и регулаторна сфера, по време на три етапа: изстрелване, функциониране в орбита и навлизане в атмосферата.⁵²

Редуцирането на броя на генерираните космически отпадъци по време на първия етап е практически чувствителна тема и трябва да се има предвид възможността за многократно използвани съоръжения за изстрелване. В момента няма национални или международни правила, които да ограничават използването на определени ракетни системи и по тази причина разработването и въвеждането на такива за многократно използване може да изиграе основна роля както конкретно за намаляване на космическите отпадъци, така и изобщо за сигурността в Космоса.

Вторият етап от УКТ отчита функционирането на космическите обекти, докато са в орбита. Използването на определени гъсто населени орбитални региони като геостационарния е особено сложно и засега се разчита на правилата, определени от Международния телекомуникационен съюз. Например движението на сателитите на определена височина или в определени орбитални равнини се регламентира от правила за маневри и право на предимство⁵³.

В третия етап, в който се осъществява повторно навлизане в атмосферата, въпросът за космическите отпадъци може да се третира чрез намиране на технически осъществими възможности за свеждане до минимум на онези космически отпадъци, които поради сравнително големия си размер не могат да изгорят в атмосферата, както и чрез активизиране на механизъм за известяване.

Броят на изстрелванията и на нефункциониращите апарати в орбита не са единствените фактори, които трябва да бъдат взети предвид. Непредвидимото разпространение и позициониране на отпадъците също представляват опасност за всички видове космически дейности. Необходима е система за предвиждане на позициите в орбитата, но този метод поставя пред предизвикателство научната общност, тъй като

⁵¹ Вж. Contant, Lála, Schrogl, *supra* note 47

⁵² Цит. съч., с. 243

⁵³ Цит. съч., с. 241

подобни измервания зависят от голям брой променливи, които невинаги могат да бъдат прецизно предвидени. Друга голяма трудност пред надеждността на измерванията е фактът, че маневрирането на космическите обекти често не е възможно или е изключително скъпо, дори и да е технически осъществимо. В случай на опасност от сблъсък (а вероятността от настъпването на инциденти се увеличава постоянно) – трябва да се въведат строги правила, определящи кой сателит трябва да бъде преместен. За да има функционираща система от правила за управление на космическия трафик, информацията за съществуващите космически обекти и техният статут е от основно значение. Регистърът на космически обекти, воден от Службата по космически въпроси към ООН, който включва 1) име на изстрелващата държава, 2) обозначение или регистрационен номер на космическия обект, 3) дата и територия или локация на изстрелването, 4) основни орбитални параметри, 5) основна функция на космическия обект⁵⁴ може да играе значима роля за това.

2.1. Паралели с други области

Въпреки че могат да бъдат направени някои сравнения между въздушния и космическия трафик, космическата среда се различава по толкова много показатели, че е необходим съвсем нов начин на мислене, за да бъде отчетена сложността ѝ. Обектите в Космоса се движат с огромна скорост, няма гравитация и възможностите за контрол от Земята са ограничени. Също така капацитетът на съществуващите системи за космически мониторинг не е достатъчен да покрие малките обекти и да подsigури разминаване в орбита („orbital avoidance“)⁵⁵.

На повърхността на Земята скоростта на транспортните средства почти винаги е контролируема. В Космоса обаче тя не е променлива и зависи от височината, на която се изпраща обектът. За совалка, която се движи на 300 км над повърхността на Земята, тя е приблизително 7,7 км/с, а за обект в геостационарната орбита на височина около 36 000 км – 3,07 км/с⁵⁶. Ако обектът се движи по-бързо или по-бавно, това означава, че ще премине в по-ниска или в по-висока орбита. Ако напълно спре, ще бъде завлечен обратно към атмосферата поради земната гравитация. Друга разлика в мащаба е много по-голямата област, която се заема от космическия трафик: докато повърхността на сфера със земния радиус е 511 милиона квадратни километра, трафикът около земните орбити се простира в пространство от около 94 трилиона кубически километра⁵⁷.

Разликите в характера на физичните закони, определящи дейностите на Земята и в Космоса, оказват много силно влияние върху системите за управление на трафика – от гледна точка на проследяването и възможностите за маневриране, както и с оглед начините да се реагира навреме, ако рискът от катастрофа се материализира. В случай че на Земята възникне инцидент, обикновено мястото на инцидента се разчиства веднага и транспортните средства се отстраняват. В Космоса обаче отпадъците остават в

⁵⁴ Конвенция за регистрацията на обекти, изстреляни в открития Космос, 1976 (наричана тук „Конвенция за регистрацията“)

⁵⁵ Contant, Lála, Schrogl, *supra* note 47, 245

⁵⁶ Space Traffic Management Final Report, International Space University (2007) [наричан тук ISU STM report]

⁵⁷ Цит. съч.

орбита стотици или хиляди години след удара, като скоростта, с която пътуват, варира от хиляди до десетки хиляди километри в час.

2.2. Регулаторни проблеми на мерките за управление на космическия трафик

Някои от принципите от Договора за Космоса са директно свързани с космическия трафик, в т.ч. принципа за използване на Космоса в полза на цялото човечество, принципа на свободен достъп до всички небесни тела и принципа на свобода на научните изследвания⁵⁸. Чл. VI. от Договора съдържа правилото за международна отговорност за национални дейности в открития Космос, допълнен от абсолютната отговорност по Конвенцията за отговорността⁵⁹. Директна значимост за космическия трафик имат също принципът за запазване на държавна юрисдикция над регистриран космически обект,⁶⁰ както и за спазване на международното право, включително Хартата на ООН⁶¹.

Имайки предвид, че както Конвенцията за отговорността, така и Конвенцията за регистрация допълват някои от основните режими, изложени в Договора за Космоса, може да се твърди, че в международното космическо право вече съществува основа за бъдещо регламентиране на управлението на космическия трафик. Съществуващите принципи са с достатъчно широка формулировка, за да оставят място за по-нататъшно разработване с оглед гарантиране на ефективното им прилагане.

Един от основните въпроси в космическото право, който е особено съществен за управлението на трафика, е липсата на ясна граница между въздушно пространство и открит Космос. Въпросът се обсъжда в продължение на много години и е част от дневния ред на правния подкомитет на COPUOS на ежегодните му заседания, но още не е дефинирана височината, от която започва откритият Космос и съответно приложимостта на правилата на космическото право. Обсъжданията все още не са довели дотам, да се поставят под въпрос разпоредбите на космическото право и тяхното прилагане, но евентуално може да се стигне до затруднения с отделни норми, относими към определено обстоятелство.

Най-често разглежданите въпроси в научната литература по отношение на трафика са следните: 1) в момента се изисква регистрация единствено след, но не и преди изстрелването, 2) не съществува категоризация или йерархично класифициране на космическите дейности и изследването на Космоса – с изключение на общото диференциране чрез термина „мирни цели“, използван в договорите, 3) няма приоритизация на маневрирането, 4) няма правила за зонироване, които да ограничават провеждането на определени дейности в запазени за това зони, 5) няма правно разграничение между функционално активен космически кораб и нефункциониращи космически отпадъци без стойност, 6) няма законово обвързващи разпоредби за намаляване на космически-те отпадъци, механизми за прилагане или системи за разрешаване на спорове⁶².

Обсъдените накратко дефицити са индикация за това, че основните правила за

⁵⁸ Чл. 1 от Договора за Космоса

⁵⁹ Чл. 2 от Конвенцията за отговорността

⁶⁰ Чл. 7 от Договора за Космоса

⁶¹ Чл. 3 от Договора за Космоса

⁶² Contant, Lâla, Schrogl, *supra* note 47, 246-248

управление на космическия трафик могат да бъдат изключително важни за поддържането на предвидимо ниво на риска от сблъсък. Не е възможно да се намали броят на вече създадените космически отпадъци, но ако се приемат работещи правила, може да се противодейства на текущата тенденция на все по-бурно нарастващата заплаха за космическите операции.

2.2.1. Инициативи за създаване на стандарти за управление на космическия трафик

През последните години се проведоха голям брой нови инициативи – работните групи от 1999 и 2001 г. на Американския институт по аеронавтика и астронавтика, изследването на управлението на космическия трафик от 2006 г. на Международната академия по астронавтика (IAA), симпозиумите, организирани от Международния институт по космическо право и Европейския център за космическо право, и докладът за космическите отпадъци на Международния космически университет от 2007 г. Всички те стигат до заключението, че въпросът за нарастващото замърсяване на околоземното пространство, от една страна, и увеличаващият се трафик на нови видове космически обекти, от друга, има нужда от спешно регламентиране. Докладът на Международния космически университет използва като отправна точка изследването на IAA и засяга някои от основните препоръки, съдържащи се в него. Като основа за дългосрочно решение се препоръчват единадесет технически правила за трафика. Те засягат специфични проблеми, свързани с орбитите и околната среда в Космоса, както и разпоредби за избягване на сблъсъци. Докладът се концентрира върху пет основни теми: 1) избягване на колизии, 2) т.нар. „човешка зона“, 3) зонирание в синхрон със Слънцето, 4) геосинхронни маневри и 5) правно управление и прилагане⁶³.

Поради уникалното си приложение следните три ключови орбитални зони са определени като проблемна област за космическия трафик в близка перспектива: орбитите, синхронизирани със Слънцето, геостационарната орбита и други орбити, населени с пилотирани космически обекти. Докладът предвижда съществуващи организации като COPUOS, Международния телекомуникационен съюз и Международната организация по гражданска авиация да вземат участие в процеса на въвеждане на нови регулаторни механизми, основаващи се на съществуващия правен режим. Отчитайки сегашните тенденции в космическите отпадъци и ръста на броя изстрелвания, докладът очертава пътя за оптимизиране на съществуващите правила и предлага създаването на нова организация, която да бъде натоварена с операции по трафика: Международна организация по управление на космическия трафик⁶⁴.

2.2.2. Ролята на международните организации

В допълнение на космическото право някои международни организации като Международния телекомуникационен съюз имат основна роля в регламентиране на въпросите, които се отнасят до космическия трафик, въпреки че пълномощията им не са ограничени само до или не са насочени изрично към космическите дейности. МТС изпълнява функцията на регулаторен орган за сателитна комуникация, разпределяйки

⁶³ ISU STM report, *supra* note 56

⁶⁴ Цит. съч.

честотите за излъчване и орбиталните слотове в геостационарната орбита. За да бъде избегната физическата или радиочестотната намеса в тази зона, международната общност чрез МТС е изградила специален режим, основан на принципите на космическото право и на критериите за равен достъп до ограничените ресурси, каквито са околоземните орбити и радиочестотите. Системата за разпределяне демонстрира, че международният режим може да има успех, когато международната общност усеща спешна и обща нужда за намиране на приложими ефективни решения. Тази рамка поставя конкретни регламенти за управление на космическия трафик. Други ефективни правила са въведени от Световната търговска организация. Въпреки че са ограничени в известен аспект, те осигуряват регламент за открития пазар и решаването на спорове в сектора на космическите телекомуникации, в който сателитната технология има огромно въздействие върху търговските услуги⁶⁵.

По правило в рамките на такива международни форуми не могат да се създадат споразумения със задължителен характер. Въпреки това препоръките, които обичайно са с технически характер или имат за цел координация на усилията, могат да допринесат за работата на СОРУОС и отделните държави в сферата на регламентиране на космическите дейности. Тези препоръки обикновено получават подкрепата на агенциите членки и така биха могли да се превърнат в общоприети правила (т. нар. „soft law“).

Друг орган, чиято дейност е свързана с управлението на космическия трафик, е Междуведомственият комитет за намаляване на космическите отпадъци. Някои от неговите указания например за предотвратяване на повреди в орбита или за свеждане до минимум на генерирането на отпадъци по време на изстрелване имат косвен положителен ефект върху трафика и върху опитите за намаляване на опасностите в Космоса.

Някои елементи от тези указания имат директно отражение – например отстраняването на космическите обекти след края на операциите или преместването им извън интензивно използваните орбитални региони⁶⁶. За тези цели правилата определят специални стандарти, насочени към освобождаване на заетите орбити и определяне на зони за изхвърляне; те определят и изисквания за информиране в случай на контролирано повторно навлизане.

Въпреки че нямат задължителен характер, тези указания могат да се прилагат доброволно от приелите ги организации по отношение на планиране на мисията, дизайн на космическия обект и операциите, както и на изстрелваните ракети. Като *soft law*, те могат да залегнат в основата на бъдеща подробна и международно призната система за управление на космическия трафик.

2.2.3. Национално законодателство

Съществуващото национално законодателство в двадесет страни (Аржентина, Австралия, Белгия, Бразилия, Великобритания, Германия, Испания, Канада, Китай, Норвегия, Република Корея, Руската Федерация, САЩ, Украйна, Франция, Холандия, Чили, Швеция, ЮАР, Япония)⁶⁷ показва, че като следствие от появата на все повече частни

⁶⁵ ISU STM report, *supra* note 56, с. 13-14

⁶⁶ Цит. съч., вж също националното законодателство на Германия

⁶⁷ Текстът на основните национални правни актове е публикуван в Раздел III на този сборник

субекти в космическите дейности, държавите усещат необходимостта от възприемане на национални разпоредби. Възможно е, приемайки указанията на Междуправителствения комитет, страните да ги направят задължителни⁶⁸ – което е ясен знак, че националното законодателство може да се превърне във важна стъпка за бъдещото регламентиране както на двустранно, така и на международно ниво.

2.3. Бъдещо развитие

Един от основните резултати от доклада на Космическия университет е предлагането на система от правила за управление на трафика. Сред тях има регламент за избягване на сблъсъци; едно правило за зонироване в синхрон със Слънцето и четири други правила, свързани конкретно с обектите в геостационарната орбита. Предвижда се ниската околоземна орбита да бъде запазена за пилотирувани космически кораби, предлагат се и допълнителни мерки за безопасност и сигурност⁶⁹. Защитата на космическата околна среда е включена в други две правила, които предвиждат възприемане на препоръките на IADC (утвърдени и от COPUOS като указания с доброволен характер).

Първото правило предвижда: 1) свеждане до минимум на космическите отпадъци по време на планирани дейности, 2) свеждане до минимум на потенциалния риск от повреда по време на оперативните етапи, 3) ограничаване на вероятността от случаен сблъсък в орбита, 4) избягване на унищожаване и други вредни дейности, 5) свеждане до минимум на възможността за повреда след края на мисията в резултат от съхранявано гориво, 6) ограничаване на дългосрочното присъствие на космически обекти и изстрелващи елементи в ниската околоземна орбита след края на тяхната мисия, 7) ограничаване на дългосрочното взаимодействие между космически обекти и ракетни системи за изстрелване в геостационарната зона след края на тяхната мисия. Второто правило за околната среда постановява, че указанията на COPUOS за намаляване на космическите отпадъци трябва да се изменят с намаляване на наличието на космически кораби в ниската околоземна орбита до 25 години⁷⁰.

Уреждането на спорове е въпрос с нарастващо значение, особено след сблъсъка на „Иридиум 33“ и „Космос 2251“ през 2009 г. Вземайки предвид съществуващите възможности (чрез Международния съд в Хага, Международния телекомуникационен съюз, Световната търговска организация, средствата за решаване на спорове по въздушно право, правото на компенсация по Конвенцията за отговорността, инвестиционен и търговски арбитраж, национални съдилища), проучването на Международния космически университет предлага създаването на нова „Комисия за арбитраж на космическия трафик“.

Следва да се отбележи, че за разлика от незадължителния инструментариум на резолюциите на Общото събрание на ООН и *soft law*, предлаганата комисия трябва да изпълнява функциите на постоянен орган, който има право да издава решения с обвързващ характер. Предлага се също така с времето комисията да бъде овластена да налага санкции. Последните две предложения са особено предизвикателни, но ако

⁶⁸ ISU STM report, *supra* note 56, 1.6.3.

⁶⁹ Цит. съч., раздел 3

⁷⁰ Цит. съч., Rule II, 3.6.2.1.

бъдат приети, могат да се превърнат в ефективен начин за решаване на комплексните въпроси за управление на космическия трафик.

Заклучение

Анализът на техническите и научните аспекти, свързани с космическите отпадъци и управлението на космическия трафик, показват, че напредъкът на човечеството в Космоса е застрашен от своето собствено развитие. Глобалната тенденция на бързо технологично развитие има редица последствия – едно от тях е нарастващата зависимост на човечеството и обществото от автоматизирани системи и технологии. Тази сложна динамика е в основата на почти всички човешки дейности, осъществявани в съвременния свят. Животът ни днес на практика изглежда невъзможен без мобилните комуникации и телекомуникациите, без системите за контрол на енергийните източници, GPS, радио- и телевизионните излъчвания и т.н. Всички тези сфери – следователно и всекидневният ни живот – не само са свързани с космическите технологии: те изцяло зависят от тях.

Космическите дейности през последните петдесет години са достигнали ниво, в което реалността на пренаселени орбити и сблъсъкът на космически обекти вече не са само част от научната фантастика. До момента е известен само един инцидент с недействащи сателити, но е време международната общност да помисли за нарастващата възможност от подобни сблъсъци. Въпреки че на борда на Международната космическа станция досега не са възниквали сериозни инциденти, причинени от космически отпадъци, разчитането на шанс и късмет няма да промени текущата тенденция, описвана от много автори като заплахата от цялостен срив в космическия трафик в рамките на следващите няколко десетилетия.

Съществуващите правила, създадени от международни форуми като COPUOS и IADC, представят указания за намаляване на космическите отпадъци; кодексът на поведение на ЕКА и приложимите национални закони изграждат основата за бъдещи изменения и допълнения на космическоправната регулаторна рамка и за развиване на ефективни обвързващи задължения. Тези указания засега обаче нямат задължителен характер и не предвиждат санкции.

И все пак, международните усилия за регламентиране на човешката дейност чрез правила за космическия трафик могат и вероятно ще залегнат като основа за въвеждане на действащи правила. Сблъсъкът между „Иридиум 33“ и „Космос 2251“ показва, че за момента съществуващите указания за намаляване на космическите отпадъци и инициативите за управление на въздушния трафик са ефективни като източник на *soft law* – и вероятно до приемането на задължителни правила те може би остават най-ефективният начин за регламентиране на човешките дейности в Космоса.

**Рада Попова започва образованието си в Юридическия факултет на Виенския университет през 2006 г. Занимава се с космическо право от 2008 г., има стаж в отдел „Приложения на космическите технологии“ към Службата по космически въпроси на ООН, изнасяла е лекции по космическо право пред аудитория от Софийския университет през 2010 и 2011 г. Този текст е написан през м. февруари 2011 г.*

ОСНОВНИ ПРАВНИ АСПЕКТИ НА КОСМИЧЕСКИЯ ТУРИЗЪМ

Красимир Божанов*

Въведение

Космическият туризъм е нов феномен, който направи преход от фантастиката към реалността през последните 15 години, но обещава да се превърне във високо доходен частен бизнес сектор. Въпреки че прогнозите, че космическият туризъм ще се радва на бързо и впечатляващо развитие, се оказаха неточни, безспорно е, че това ново начинание се нуждае от стабилна правна среда.

Целта на тази публикация е просто да маркира основните правни противоречия, празнини и предизвикателства, свързани както с международната, така и с националната регулаторна рамка на космическия туризъм, без да навлиза в по-задълбочен анализ на поставените въпроси.

1. Понятието „Космически туризъм“

Космическият туризъм е определян от някои автори като „търговска дейност, която предлага на клиентите директно или непряко изживяване на космическо пътуване“.

От гледна точка на основния правен инструмент в космическото право – Договора за Космоса, космическият туризъм попада в обхвата на термина „използване“ във формулировката „изследване и използване на открития Космос“¹ – като принципът на свобода на Космоса е прокламиран с Договора. Тъй като не съществува конкретна забрана за космическия туризъм, свободата на използване на открития Космос обхваща и туристическата дейност в Космоса.

Извън това безспорно положение обаче възникват първите затруднения, свързани с идеята за космическия туризъм. Различните видове космическа туристическа дейност – орбитален туризъм и суборбитален туризъм – предполагат различни правни проблеми. Имайки предвид липсата на определение за открит Космос, някои видове кратки суборбитални частни полети с цел получаване на усещане от пътуване в Космоса трудно могат да бъдат квалифицирани като космически полети.

2. Приложим правен режим за полетите, свързани с космически туризъм

Суборбиталният туризъм може да е свързан както с въздушното право, така и с космическото право поради липсата на определение за открития Космос, но и поради липсата на дефиниция за суборбитално превозно средство. Към космическия туризъм могат да бъдат приложени различни правни режими и в зависимост от различните етапи на полета.

Вземайки предвид различията във фундаменталните правни принципи, заложени във въздушното и в международното космическо право, точното определяне на приложимото право изглежда от основно значение за всяка бъдеща правна уредба².

¹ Michael Wollersheim, *Considerations Towards the Legal Framework of Space Tourism*, 2nd International Symposium on Space Tourism, Bremen, 1999

² Steven Freeland, *Fly me to the Moon: How will International Law cope with commercial space tourism?*, Melbourne Journal of International Law, vol. 11 (2010)

Във връзка с това са предлагани различни определящи критерии, сред които: целта и функцията на космическото средство, техническата му конфигурация и възможности, както и средата, в която основно се извършват полетите³.

Някои автори предлагат избор между т.нар. „пространствен“ подход и „функционален“ подход⁴. Първият е свързан с местонахождението на дейността като водещ критерий, докато вторият е фокусиран върху характера на дейността. „Пространственият“ подход има един съществен недостатък, свързан с липсата на очертаване на границата между въздушно пространство и открит Космос. Съгласно „функционалния“ подход, суборбиталният туризъм е по-близо до въздушното право, но все пак е някъде между въздушно-летателните и космическите дейности. Съответно някои автори предлагат създаването на хибриден правен режим.

Относно аспектите, свързани с различните етапи от полета, предпочитание е било изразявано към прилагането на космическото право (със съответните изменения, допълнения и разяснения) по отношение на цялото пътуване, въз основа на критериите „функция на космическия кораб“ и „цел на полета“.

Обикновено се подчертава, че основният аспект от космическия туризъм е превозът, но космическите дейности се третират като различни от останалите форми на транспорт, регламентирани от обширната рамка на националното и международното право. Обратно, космическото право обхваща междуправителствени споразумения, договорени по време на Студената война⁵, като акцентът при тях е върху принципите, свързани с упражняване на атрибутите на държавния суверенитет⁶.

3. Статут на космическия турист

Понятието, съответно статутът на космическия турист, не се регламентира от международни споразумения по космическо право, тъй като сред целите на авторите им не е била да регулират дейността на тази категория действащи лица.

Между експертите, както и между учените, могат да се срещнат много различни възгледи по въпроса как да бъдат третирани космическите туристи от правна гледна точка и дали специалният правен статут, предоставен на космонавтите от Договора за Космоса, може да бъде приложен и към туристите.

Спогодбата за спасяване не обхваща пътниците, затова са били изразявани виждания, че космическите туристи също остават извън обхвата ѝ. Въпреки това, надделява позицията, че би било погрешно да се изключват пътниците, имайки предвид хуманитарните цели на Спогодбата за спасяване.

Изключването на туристите е обосновано основно от факта, че Спогодбата свързва правата на астронавтите с концепцията за „пратеници на човечеството“, което изглежда несъвместимо с преследването на търговска печалба и лични целите, асоциирани с космическия туризъм.

³ Wollersheim, supra note 1

⁴ Julie Abou Yehia, *In need of a European regulation for private human spaceflight*, European Space Policy Institute, ESPI Perspectives № 8, June 2008

⁵ Patrick Collins, Koichi Yonemoto, *Legal and Regulatory Issues for Passenger Space Travel*, 49th IAF Congress, 1998, Melbourne, Australia

⁶ André Farand, *Space Tourism: legal considerations*, www.scpol.unige.it

Други автори търсят отговор на проблема във въпроса дали космическите туристи могат да се смятат за „персонал на космическия кораб“, като по този начин ги вкарват в обхвата на задълженията за спасяване и връщане по Спогодбата за спасяване. В края накраищата, надделява възгледът, че Спогодбата за спасяване трябва да се тълкува като приложима за всички лица, включени в туристическия полет в Космоса.

4. Основни правни въпроси за решаване в бъдещата регулаторна рамка

4.1. Въпроси, свързани с отговорността

Договорът за Космоса предвижда, че международната отговорност за космическите дейности е на държавите. Съгласно Договора за Космоса, страните трябва да оторизират и контролират всички национални дейности в космическото пространство, включително тези, които са предприемани от неправителствени организации.

Тази ситуация тласка държавите към приемане на национално законодателство, за да могат да прехвърлят финансовата отговорност върху частните лица и да възстановят стойността на щетите, за които носят отговорност на международно ниво. Това е приложимо на още по-силно основание към частните дейности, свързани с космическия туризъм, сред чиито основни характеристики е участието на клиенти непрофесионалисти.

Ограничението максимален размер на обезщетението, предвидено във въздушното право (Варшавската конвенция), е предварително условие за изграждане на благоприятна правна среда за частни инвестиции в космически туризъм като отрасъл.

4.2. Застраховане

Очевидно, всяко национално законодателство, което регламентира космическия туризъм, трябва да предвижда задължителна застраховка на живота и здравето или застраховка срещу произшествия. Тя трябва да покрива не само индивидуалните щети на туриста, но и да включва застраховка гражданска отговорност към трети страни.⁷

Основната спънка тук е необходимостта застрахователните компании да използват статистически данни⁸, които дават възможност за оценка на риска и за изчисляване на съответващите му застрахователни премии.

4.3. Други

Имайки предвид частния характер на космическия туризъм, необходима е вътрешноправна рамка, която да регламентира безопасността на пътническите превозни средства, тъй като няма международноправни норми в това отношение. Сертифицирането на космически обекти не е задължително според космическото право – Договорът за Космоса предвижда единствено лицензиране на космическите дейности за неправителствените организации. Може би правилата на международното въздухоплаване могат да послужат за удобен модел, когато се обмисля уреждането на тази материя.

В космическото право не съществува и задължителна и ефективна система за

⁷ Lesley Jane Smith, Kay-Uwe Hörl, *Legal parameters of space tourism*, publ. American Institute of Aeronautics and Astronautics, 2003

⁸ Collins, Yonemoto, *supra* note 5

уреждането на спорове, но космическият туризъм се нуждае от подходящи процедури за разрешаването на конфликти, които могат да засягат както областта на международното публично, така и на международното частно право.

Сред останалите въпроси, които трябва да бъдат предвидени от бъдещите правила и процедури, могат да бъдат подчертани следните: процедура за селекция на туристите, стандарти за предполетно обучение, лицензиране на космическите туристически оператори, управление на трафика и други.

5. Решенията – каква да е бъдещата правна рамка?

Мненията значително се различават относно това кой е най-адекватният подход за постигането на стабилна и цялостна регулаторна рамка на космическия туризъм.

Някои споделят възгледа, че разнообразието от национални правни уредби ще доведе до налагането на различни стандарти, което не е в интерес на международната общност и на държавите. Следователно тази позиция предполага, че най-подходящото решение е въвеждането на международно споразумение, което предвижда еднообразни стандарти⁹.

Други отстояват позицията, че са необходими усилия за координиране на международноправно и вътрешноправно ниво. Дори се споменава трети пласт на регламентация – договорното право. Предлага се изработването на модел на договор с оглед стандартизиране на правата и задълженията на оператора на полета и туриста, осигурявайки на последния висока степен на правна сигурност.

Що се отнася до въпроса каква правна основа да се използва за развитието на правни норми в сферата на космическия туризъм, днес е широко прието, че гражданската авиация е подходящ модел за бъдещата пътническа космическа индустрия, особено в областта на стандартите за безопасност, сертифицирането и експлоатацията на пътническите космически кораби.

Все пак изказват се и мнения, че нито само въздушното право, нито само космическото, са в състояние да решат съществуващите проблеми с космическия туризъм. Най-добрият подход би бил „диференцирана постепенна система“, при която въздушното право ще е приложимо във въздушното пространство, а космическото – в Космоса, или система, строго ориентирана с оглед на целта, или напълно ново законодателство, което съчетава всички тези елементи в правен кодекс, специално разработен за нуждите на търговско използване“¹⁰

Друг източник, който може да бъде полезен за тази бъдеща правна рамка, е опитът на Международната космическа станция по правните въпроси, които могат да възникнат във връзка с орбиталния космически туризъм. Някои предлагат и разработване на европейски регламент като подходящо решение за хармонизиране на законите на европейските страни на международно ниво¹¹.

6. Ролята на държавите

Подходът, който държавите ще възприемат, е от основно значение за темпото на

⁹ Wollersheim, *supra* note 1

¹⁰ Цит. съч.

¹¹ Yehia, *supra* note 4

развитие на космическия туризъм. Вземайки предвид факта, че държавите носят отговорност за щетите, причинени от частните дружества, е възможно някои държави да отказват да допуснат частните лица да осъществяват космически туризъм, тъй като имат възможността да блокират на тези дейности съгласно Конвенцията за регистриране на обекти, изстрелвани в космическото пространство от 1975 г. Различен подход със същия резултат би бил поставянето на прекалени изисквания, които да отблъснат инвеститорите¹².

Пасивният подход, състоящ се във въздържане от разработване на необходимата правна рамка, също е обезкуражаващ за частния сектор. Дългосрочните инвестиции се нуждаят от стабилна законодателна рамка за реализацията на проекта при сигурни условия.

Важен аргумент в полза на проактивния държавен подход е, че посредством установяването на благоприятна икономическа, финансова и правна рамка, могат да бъдат привлечени чуждестранни инвестиции в този високотехнологичен и високо рентабилен сектор¹³.

Заклучения

Космическият туризъм е нов вид космическа дейност, която включва участници, чийто правен статут все още предстои да бъде изяснен. Освен това трябва да се определят правилата на играта, за да може да процъфти това ново начинание. Необходими са усилия на международно и национално ниво за изграждането на благоприятни условия за това.

С предстоящото реализиране на технологията за построяване на космически кораб за многократна употреба, която е ключов елемент за развитието на космически туризъм като промишлен отрасъл¹⁴, бързата еволюция на космическия туризъм изглежда неизбежна. Това е солидна основа за предвижданията, че държавите все повече ще се стремят да получат контрол над дейностите, извършвани в открития Космос от юридически и физически лица под тяхната юрисдикция чрез приемането на законодателство в тази област¹⁵.

**Авторът е дипломат и директор на дирекция „Правна“ в Министерството на външните работи на България. Този текст е написан през юли 2011 г.*

¹² Wollersheim, *supra* note 1

¹³ Yehia, *supra* note 4

¹⁴ Freeland, *supra* note 2

¹⁵ Farand, *supra* note 6

ДОГОВОР за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела

Ратифициран с Указ 91 на Президиума на Народното събрание от 10.02.1967 г. – ДВ, бр. 13 от 14.02.1967 г. Обн., ДВ, бр. 38 от 14.05.1968 г., в сила за България от 10.10.1967 г.

Държавите – участници в този Договор,

Въодушевени от великите перспективи, откриващи се пред човечеството в резултат на проникването на човека в Космоса,

Признавайки общата заинтересованост на цялото човечество в прогреса на изследване и използване на космическото пространство за мирни цели,

Смятайки, че изследването и използването на космическото пространство трябва да се извършват за благото на всички народи, независимо от степента на тяхното икономическо или научно развитие,

Желаяйки да подпомогнат развитието на широко международно сътрудничество както в научните, така и в юридическите аспекти на изследване и използване на космическото пространство за мирни цели,

Смятайки, че такова сътрудничество ще подпомогне развитието на взаимното разбирателство и укрепването на приятелските отношения между държавите и народите,

Напомняйки резолюция 1962 (XVIII), озаглавена „Декларация относно правните принципи на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство“, приета единодушно от Общото събрание на ООН на 13 декември 1963 година,

Напомняйки резолюция 1884 (XVIII), призоваваща държавите да се въздържат от извеждане на орбита около Земята на каквито и да било обекти с ядрено оръжие или с каквито и да било други видове оръжие за масово унищожение или от монтиране на такова оръжие на небесните тела, приета единодушно от Общото събрание на ООН на 17 октомври 1963 година,

Вземайки под внимание резолюцията на Общото събрание на ООН 110 (II) от 3 ноември 1947 година, която осъжда пропагандата, имаща за цел или годна да създаде или засили заплахата за мира, нарушаването на мира или актове на агресия, и считайки, че посочената резолюция е приложима към космическото пространство,

Бидейки убедени, че Договорът за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, ще спомогне за осъществяване на целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации,

Се споразумяха за следното:

Член I

Изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, се осъществяват за благо и в интерес на всички страни, независимо от степента на тяхното икономическо или научно развитие, и са достояние на цялото човечество.

Космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, са открити за изследване и използване от всички държави без каквато и да било дискриминация на основата на равенство и в съответствие с международното право, при свободен достъп във всички райони на небесните тела.

Космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, са свободни за научни изследвания и държавите съдействат и поощряват международното сътрудничество при такива изследвания.

Член II

Космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, не подлежат на национално присвояване нито чрез провъзгласяване на суверенитет върху тях, нито чрез използване или окупиране, нито по какъвто и да било друг начин.

Член III

Държавите – участници в Договора, ще осъществяват дейността по изследване и използване на космическото пространство, в това число на Луната и другите небесни тела, в съответствие с международното право, включително Устава на Организацията на обединените нации, в интерес на

поддържане на международния мир и сигурност и на развитие на международното сътрудничество и взаимното разбирателство.

Член IV

Държавите – участници в Договора, се задължават да не извеждат на орбита около Земята каквито и да било обекти с ядрено оръжие или с каквито и да било други видове оръжие за масово унищожение, да не монтират такова оръжие на небесните тела и да не разполагат такова оръжие в космическото пространство по какъвто и да било друг начин.

Луната и другите небесни тела се използват от всички държави – участници в Договора, изключително за мирни цели. Забранява се създаването на небесните тела на военни бази, съоръжения и укрепления, изпробването на всякакви видове оръжие и провеждането на военни маневри. Използването на военен персонал за научни изследвания или каквито и да било други мирни цели не се забранява. Не се забранява също така използването на всякакво оборудване или средства, необходими за мирното изследване на Луната и другите небесни тела.

Член V

Държавите – участници в Договора, ще гледат на космонавтите като на пратеници на човечеството в Космоса и ще им оказват всемерна помощ в случай на авария, бедствие или принудително кацане на територията на друга държава – участника в Договора, или в открито море. Космонавтите, които извършват такова принудително кацане, трябва да бъдат безопасно за тях и незабавно

върнати на държавата, в чийто регистър е вписан техният космически кораб.

При осъществяване на дейност в космическото пространство, в това число и на небесните тела, космонавтите на всяка държава – участничка в Договора, оказват възможна помощ на космонавтите на другите държави – участници в Договора. Държавите – участници в Договора, незабавно информират другите държави – участници в Договора или Генералния секретар на Организацията на обединените нации относно установените от тях явления в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, които биха могли да представляват опасност за живота или здравето на космонавтите.

Член VI

Държавите – участници в Договора, носят международна отговорност за национална дейност в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, независимо от това, дали тя се осъществява от правителствени органи или от неправителствени юридически лица, и за осигуряване на това щото националната дейност да се провежда в съответствие с разпоредбите, съдържащи се в този Договор. Дейността на неправителствените юридически лица в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, трябва да се провежда с разрешение и под постоянно наблюдение на съответната държава – участничка в Договора. В случай на дейност в космическото пространство, включително Луната и другите небесни

тела, на международна организация, отговорност за изпълнението на настоящия Договор носят, наред с международната организация, също така и членуващите в нея държави – участници в Договора.

Член VII

Всяка държава – участничка в Договора, която осъществява или организира пускане на обект в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, а също така всяка държава – участничка в Договора, от чиято територия или инсталации се извършва пускането на обекта, носи международна отговорност за щетите, нанесени от такива обекти или от съставните им части на Земята, във въздушното или космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, на друга държава – участничка в Договора, на нейни физически или юридически лица.

Член VIII

Държавата – участничка в Договора, в чийто регистър е вписан обект, пуснат в космическото пространство, запазва юрисдикцията и контрола над такъв обект и над всякакъв екипаж на този обект по времето, когато се намират в космическото пространство, в това число и на едно небесно тяло. Правата на собственост върху космически обекти, пуснати в космическото пространство, включително върху обекти, доставени или съоръжени на небесно тяло, и върху техните съставни части остават незасегнати по времето, когато обектите се намират в космическото пространство или на небесното тяло, или след завръщането

им на Земята. Такива обекти или техни съставни части, открити извън пределите на държавата – участничка в Договора, в чийто регистър те са вписани, трябва да бъдат върнати на тази държава – участничка в Договора; при това такава държава трябва при искане да представи опознавателни данни преди връщането.

Член IX

При изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, държавите – участнички в Договора, трябва да се ръководят от принципа на сътрудничество и взаимна помощ и трябва да осъществяват цялата си дейност в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, с надлежно вземане под внимание на съответните интереси на всички други държави – участнички в Договора. Държавите – участнички в Договора, осъществяват проучването и изследването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, по такъв начин, че да се избегне тяхното вредно замърсяване, а също така настъпването на неблагоприятни изменения на земната среда вследствие донасянето на извънземно вещество, и с тази цел, в случай на необходимост, вземат съответни мерки. Ако някоя държава – участничка в Договора, има основание да предполага, че дейността или експериментът, запланирани от тази държава – участничка в Договора, или от граждани на тази държава – участничка в Договора, в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, ще създадат потенциално вредни пречки по

отношение дейността на други държави – участнички в Договора, за мирно изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, тя трябва да проведе съответни международни консултации, преди да пристъпи към такава дейност или експеримент. Държавата – участничка в Договора, имаща основание да предполага, че дейността или експериментът, запланирани от друга държава – участничка в Договора, в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, ще създадат потенциално вредни пречки по отношение на дейността в областта на мирното изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, може да поиска провеждането на консултации относно такава дейност или експеримент.

Член X

За съдействие на международното сътрудничество в изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, в съответствие с целите на този Договор държавите – участнички в Договора, на равно основание ще разглеждат молбите на другите държави – участнички в Договора, за предоставяне на възможност да наблюдават полета на пусканите от тези държави космически обекти.

Характерът и условията за предоставяне на споменатата по-горе възможност се определят по споразумение между заинтересуваните държави.

Член XI

За съдействие на международното сътрудничество в мирното изследване и използване на космическото пространство държавите – участници в Договора, осъществяващи дейност в космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, се споразумяват в максимално възможна и практически осъществима степен да информират генералния секретар на Организацията на обединените нации, а също така обществеността и международната научна общност за характера, хода, местата и резултатите от тази дейност. След получаване на посочената по-горе информация генералният секретар на Организацията на обединените нации трябва да бъде готов за незабавното и ефективното ѝ разпространяване.

Член XII

Всички станции, инсталации, оборудване и космически кораби на Луната и на другите небесни тела са открити за представителите на другите държави – участници в настоящия Договор, на основата на взаимност. Тези представители съобщават своевременно за проектираното посещение, за да се позволи да се проведат съответните консултации и се вземат мерки на максимална предосторожност за осигуряване на безопасността и за отстраняване на пречки за нормални операции на инсталацията, подлежаща на посещение.

Член XIII

Разпоредбите на този Договор се прилагат по отношение дейността на държавите – участници в Договора, по изследване и използване на космическото пространство,

включително Луната и другите небесни тела, независимо дали такава дейност са осъществява от една отделна държава – участничка в Договора, или съвместно с други държави, в това число в рамките на международни междуправителствени организации.

Практически въпроси, които могат да възникнат във връзка с осъществяването от международни междуправителствени организации на дейност по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, се решават от държавите – участници в Договора, или със съответната международна организация, или с една или няколко държави – членки на тази международна организация, които са участнички в този Договор.

Член XIV

1. Този Договор ще бъде открит за подписване от всички държави. Всяка държава, която не подпише този Договор до влизането му в сила в съответствие с точка 3 на даден член, може да се присъедини към него по всяко време.

2. Този Договор подлежи на ратификация от държавите, които са го подписали. Ратификационните документи и актове за присъединяване трябва да бъдат предадени на съхранение на правителствата на Съюза на съветските социалистически републики, на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и на Съединените американски щати, които с настоящето се определят като правителства-депозитари.

3. Този Договор влиза в сила след предаване на съхранение на

ратификационните документи от пет правителства, включително правителствата, определени като правителства депозитари на този Договор.

4. По отношение на държавите, чиито ратификационни документи или актове за присъединяване ще бъдат предадени на съхранение след влизането в сила на този Договор, той ще влезе в сила в деня на предаването на съхранение на техните ратификационни документи или актове за присъединяване.

5. Правителствата депозитари уведомяват незабавно всички подписали и присъединили се към този Договор държави за датата на всяко подписване, за датата на предаването на съхранение на всеки ратификационен документ и акт за присъединяване, за датата на влизане в сила на този Договор, а също така за други съобщения.

6. Този Договор ще бъде регистриран от правителствата депозитари в съответствие с член 102 от Устава на Организацията на обединените нации.

Член XV

Всяка държава – участничка в Договора, може да предлага поправки към този Договор. Поправките влизат в сила за всяка държава – участничка в Договора, приемаща тези поправки, след приемането им от мнозинството държави – участнички в Договора, а впоследствие за всяка останала държава – участничка в Договора, в деня на приемането от нея на тези поправки.

Член XVI

Всяка държава – участничка в Договора, може да уведоми за своето

излизане от Договора една година след влизането му в сила чрез писмено уведомяване на правителствата-депозитари. Такова излизане получава сила една година след деня на получаването на това уведомяване.

Член XVII

Този Договор, чиито текстове на руски, английски, френски, испански и китайски език са еднакво автентични, ще бъде предаден на съхранение в архивите на правителствата депозитари. Надлежно заверени преписи на този Договор ще бъдат изпратени от правителствата-депозитари на правителствата на държавите, подписали Договора и присъединили се към него.

В удостоверение на което долуподписалите се, надлежно упълномощени, подписаха този Договор.

*Съставен в три екземпляра в
градовете Москва, Вашингтон и
Лондон на двадесет и седми януари
1967 година.*

СПОГОДБА за спасяване на космонавти, връщане на космонавти и връщане на обекти, изстреляни в космическото пространство

Ратифицирана с Указ № 250 на Президиума на Народното събрание от 6.03.1969 г. Обн., ДВ, бр. 39 от 18.05.1971 г. В сила за България от 16.04.1969 г.

Договарящите се Страни,

Отбелязвайки важното значение на Договора за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, призоваващ ги да оказват всеобхватна помощ на космонавтите в случаи на авария, бедствие или принудително кацане, незабавно и като спазват необходимите условия за сигурност да връщат космонавтите, както и да връщат обектите, изстреляни в космическото пространство.

В стремежа си да развият и по-нататък да конкретизират тези задължения.

Желаейки да съдействат на международното сътрудничество в мирното изследване и използване на космическото пространство.

Ръководейки се от хуманни чувства.

Се съгласиха за следното:

Член 1

Всяка държава-участничка в настоящата Спогодба, която получи сведения или установи, че екипаж на космически кораб е претърпял авария или се намира в бедствено положение, или е извършил принудително или непреднамерено кацане на територия, намираща се под юрисдикцията на тази държава, или в открито море, или на всяко друго място, което не

се намира под юрисдикцията на която и да било държава:

а) уведомява незабавно властите, осъществили изстрелването, или в случай, че тя не може да определи и незабавно да уведоми за това властите, осъществили изстрелването, незабавно съобщава това за всеобщо сведение с помощта на всички намиращи се в нейно разположение подходящи средства за съобщение;

б) уведомява незабавно генералния секретар на Организацията на Обединените нации, който е длъжен незабавно да разпространи тази информация с помощта на всички намиращи се на негово разположение подходящи средства за съобщение.

Член 2

Ако в резултат на авария, бедствие, принудително или непреднамерено кацане екипаж на космически кораб се приземи на територия, намираща се под юрисдикцията на Държава-участничка в настоящата Спогодба, то тя незабавно ще предприеме всички възможни мерки за неговото спасяване и оказване на всякаква необходима помощ. Държавата-участничка ще уведоми властите, осъществили изстрелването, а също и генералния секретар на Организацията на обединените нации за предприетите мерки и за постигнатите резултати. Ако помощта на властите, осъществили изстрелването, би спомогнала за бързото спасяване или в значителна степен би съдействала за ефикасността на операциите по търсенето и спасяването, то властите, осъществили изстрелването, ще сътрудничат с държавата-участничка за ефикасно провеждане на операциите по търсенето и спасяването. Тези операции ще бъдат поставени под ръководството и контрола на държавата-участничка, която ще действа в тесни и постоянни консултации с властите,

осъществили изстрелването.

Член 3

Ако са получени сведения или се установи, че екипаж на космически кораб се е спуснал в открито море или на друго място, което не се намира под юрисдикцията на която и да било държава, то Държавите–участнички, които са в състояние да направят това, ще окажат в случай на необходимост помощ в осъществяване на операциите по търсене и спасяване на такъв екипаж, за да подпомогнат неговото бързо спасяване. Те ще уведомяват властите, осъществили изстрелването, а също така генералния секретар на Организацията на обединените нации за предприетите от тях мерки и за постигнатите резултати.

Член 4

Ако в резултат на авария, бедствие, принудително или непреднамерено кацане екипаж на космически кораб се приземи на територия, намираща се под юрисдикцията на държава–участничка, или бъде забелязан в открито море, или на всяко друго място, което не се намира под юрисдикцията на която и да било държава, той ще бъде незабавно предаден, като се спазват необходимите условия за сигурност на представителите на властите, осъществили изстрелването.

Член 5

1. Всяка държава–участничка, която получи сведения или констатира, че космически кораб, или негови съставни части са се върнали на Земята на територии, намиращи се под нейна юрисдикция, или в открито море, или на всяко друго място, което не се намира под юрисдикцията на която и да било държава, уведомява за това властите, осъществили изстрелването, а също така и генералния секретар на Организацията на обединените нации.

2. Всяка държава–участничка, под чиято юрисдикция се намира територията, на която е открит космически обект или негови съставни части, по молба на властите, осъществили изстрелването, и с помощта на тези власти, в случай че те бъдат помолени за това, предприема такива мерки, каквито тя сметне практически осъществими за спасяването на този обект или неговите съставни части.

3. По молба на властите, осъществили изстрелването, обекти, изстреляни в космическото пространство или техни съставни части, намерени извън пределите на територията на властите, осъществили изстрелването, ще бъдат предадени на представителите на тези власти или предоставени на разположение на представителите на същите власти, които са длъжни при поискване да представят опознавателни данни преди предаването на космическите обекти.

4. Независимо от разпореденията на параграфи 2 и 3 на този Член, държавата–участничка, която има основания да предполага, че космически обект или негови съставни части са били открити на територия, намираща се под нейна юрисдикция, или са били намерени на което и да е друго място, са опасни или вредни по своя характер, може да уведоми за това властите, осъществили изстрелването, които са длъжни незабавно да предприемат ефикасни мерки, под ръководството и контрола на казаната държава–участничка, за отстраняване на всякаква възможна опасност от причиняване на вреда.

5. Разходите, направени за изпълнение на задълженията по откриване и предаване на космически обект или негови съставни части в съответствие с параграфи 2 и 3 на този Член, са в тежест на властите, осъществили изстрелването.

Член 6

По смисъла на настоящата Спогодба терминът „власти, осъществили изстрелването“, се отнася за държавата, отговорна за изстрелването, или, в случай че за изстрелването е отговорна международна междуправителствена организация, то се отнася за тази международна организация, при условие че тя заяви, че приема правата и задълженията, предвидени в настоящата Спогодба, и че болшинството държави членки на тази организация, са участници в настоящата Спогодба и в Договора за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

Член 7

1. Настоящата Спогодба ще бъде открита за подписване от всички държави. Всяка държава, която не подпише настоящата Спогодба до влизането ѝ в сила, в съответствие с параграф 3 на този Член, може да се присъедини към нея по всяко време.

2. Настоящата Спогодба подлежи на ратификация от държавите, които я подпишат. Ратификационните документи и документите за присъединяване ще бъдат депозираны при правителствата на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия, Съединените американски щати и Съюза на съветските социалистически републики, които са определени с настоящето за правителства депозитари.

3. Настоящата Спогодба влиза в сила след депозиране на ратификационните документи на пет страни, включително и на правителствата, определени за правителства-депозитари в съответствие с настоящата Спогодба.

4. За държавите, чиито ратификационни документи или документи за присъ-

единяване бъдат депозираны след влизане в сила на настоящата Спогодба, тя ще влезе в сила от деня на депозиране на ратификационните документи или документите за присъединяване.

5. Правителствата-депозитари незабавно уведомяват всички подписали или присъединили се към настоящата Спогодба държави за датата на всяко подписване, за датата на предаване на всеки ратификационен документ или документ за присъединяване към настоящата Спогодба, за датата на влизането ѝ в сила, а също и за всякакви други съобщения.

6. Настоящата Спогодба ще бъде регистрирана от правителствата-депозитари в съответствие с Член 102 от Устава на Организацията на обединените нации.

Член 8

Всяка държава-участничка в настоящата Спогодба, може да предлага поправки към Спогодбата. Поправките влизат в сила за всяка държава-участничка в Спогодбата, приемаща тези поправки, след приемането им от мнозинството държави-участнички в Спогодбата, а впоследствие за всяка останала държава-участничка, от деня на приемането от нея на тези поправки.

Член 9

Всяка държава-участничка в Спогодбата, може да обяви за своето излизане от Спогодбата една година след влизането ѝ в сила като уведоми писмено правителствата-депозитари. Излизането от Спогодбата влиза в сила след изтичането на една година от деня на получаване на писменото уведомление.

Член 10

Настоящата Спогодба, английският, руският, испанският, френският и китайският текст на която са еднакво автентични, ще бъде депозирана в архивите на правителствата-депозитари. Заверени

по надлежен ред копия на настоящата Спогодба ще бъдат изпратени от правителствата-депозитари на правителствата на държавите, подписали Спогодбата или присъединили се към нея.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха настоящата Спогодба. Съставена в три оригинални екземпляра в Москва, Лондон и Вашингтон на двадесет и втори април хиляда деветстотин шестдесет и осма година.

КОНВЕНЦИЯ за международна отговорност за вреди, причинени от космически обекти

Ратифицирана с Указ № 765 на Държавния съвет от 13.04.1972 г. Обн., ДВ, бр. 22 от 16.03.1973 г. В сила за България от 1.09.1972 г.

Държавите – страни по настоящата Конвенция,

Признавайки общата заинтересованост на цялото човечество от по-нататъшното изследване и използване на космическото пространство за мирни цели,

Напомняйки Договора за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела,

Вземайки под внимание, че независимо от предпазните мерки, които трябва да вземат държавите и международните междуправителствени организации, занимаващи се с изстрелване на космически обекти, тези обекти могат понякога да причинят вреди,

Признавайки необходимостта от разработване на ефикасни международни правила и процедури относно отговорността за вреди, причинени от космически обекти, и осигуряване по-специално своевременно изплащане в съответствие с разпоредбите на настоящата Конвенция пълно и справедливо обезщетение на жертвите на такива вреди,

Убедени, че установяването на такива правила и процедури ще съдейства за укрепване на международното сътрудничество в областта на изследването и използването на космическото пространство за мирни цели,

Се споразумяха за следното:

Член 1

За целите на настоящата Конвенция:

а) терминът „вреда“ означава лишаване от живот, телесна повреда или друго увреждане на здравето, унищожаване или повреждане собственост на държави, на физически или юридически лица, или собственост на международни междуправителствени организации;

б) терминът „изстрелване“ включва и опит за изстрелване;

в) терминът „изстрелваща държава“ означава:

I) държава, която осъществява или организира изстрелване на космически обект;

II) държава, от територията или от съоръженията на която се осъществява изстрелването на космическия обект;

г) терминът „космически обект“ включва съставните части на космическия обект, а също така средството, с което той се изстрелва, и неговите части.

Член 2

Изстрелващата държава носи пълна и безусловна отговорност за изплащане обезщетение за вреди, причинени от неин космически обект на повърхността на Земята или на въздухоплавателно средство в полет.

Член 3

В случай на вреди, причинени в което и да било друго място, освен на повърхността на Земята, на космически обект на една изстрелваща държава или на лица, или имущества на борда на такъв космически обект от космически обект на друга изстрелваща държава, то последната носи отговорност само ако вредата е причинена по нейна вина или по вина на лица, за които тя отговаря.

Член 4

1. В случай на вреди, причинени в което и да било друго място, освен на повърхността на Земята, на космически обект на една изстрелваща държава или на лица или имущества на борда на такъв космически обект, от космически обект на друга изстрелваща държава и вследствие на това са причинени вреди на трета държава или на нейни физически или юридически лица, то двете първи държави носят солидарна отговорност пред тази трета държава в посочените по-долу граници:

а) ако вредите са били причинени на трета държава на повърхността на Земята или на въздухоплавателно средство в полет, то тяхната отговорност пред третата държава е пълна и безусловна;

б) ако вредите са били причинени на космически обект на трета държава или на лица или на имущества на борда на такъв космически обект, в което и да било друго място, освен на повърхността на Земята, то тяхната отговорност пред третата държава се определя въз основа на вината на всяка от първите две държави или въз основа на вината на лицата, за които отговаря всяка от тях.

2. В случаите на солидарна отговорност, посочена в § 1 на настоящия член, тежестта на обезщетението за вреди се разпределя между първите две държави съразмерно степента на вината им; ако е невъзможно да се установи степента на вината на всяка от тези държави, то тежестта на обезщетението за вредите се разпределя между тях по равно. Такова разпределение не изключва правото на третата държава да изисква пълното обезщетение, полагащо ù се съгласно тази Конвенция, от всяка или всички изстрелващи държави, които носят солидарна отговорност.

Член 5

1. Когато две или повече държави съвместно изстрелват космически обект, те носят солидарна отговорност за всички причинени вреди.

2. Изстрелващата държава, която е изплатила обезщетение за вредите, има право на регресен иск към останалите участниците в съвместното изстрелване. Участниците в съвместното изстрелване могат да сключват споразумения за разпределяне между тях на финансовите задължения, по които те носят солидарна отговорност. Такива споразумения не изключват правото на държавата, на която са причинени вреди, да изисква пълно обезщетение съгласно настоящата Конвенция от всяка или всички изстрелващи държави, които носят солидарна отговорност.

3. Държавата, от територията или съоръженията на която се изстрелва космическият обект, се разглежда като участник в съвместното изстрелване.

Член 6

1. В съответствие с разпоредбите на § 2 от настоящия член, освобождаване от пълна и безусловна отговорност се предоставя в такава степен, в каквато изстрелващата държава докаже, че вредите са резултат изцяло или частично на груба небрежност или на действие или бездействие, извършено с намерение да се причинят вреди от страна на държавата, предявяваща искането, или от физически или юридически лица, които тя представлява.

2. Никакво освобождаване на изстрелващата държава от отговорност не се признава в случаите, когато вредите са резултат на дейност, несъответстваща на международното право, включително поспециално на Устава на Организацията на обединените нации и Договора за прин-

ципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

Член 7

Разпоредбите на настоящата Конвенция не се прилагат в случаите на вреди, причинени от космически обект на изстрелващата държава, по отношение на:

а) граждани на изстрелващата държава;

б) чуждестранни граждани по времето, когато те участват в операции, свързани с този космически обект от момента на неговото изстрелване или на всеки следващ стадий до момента на неговото спускане, или по времето, когато те се намират по покана на тази изстрелваща държава в непосредствена близост до района на запланарианото изстрелване или връщане на обекта.

Член 8

1. Държава, на която или на чиито физически или юридически лица са причинени вреди, може да предяви пред изстрелващата държава искане за обезщетяване на такива вреди.

2. Ако държавата, чието гражданство имат физическите или юридическите лица, не е предявила искане, друга държава, на чиято територия физическо или юридическо лице е понесло вреди, може да предяви искане пред изстрелващата държава.

3. Ако нито държавата, чието гражданство притежават физическите или юридическите лица, нито държавата, на чиято територия са причинени вредите, не са предявили искане за обезщетение или не са уведомили за намерението си да предявят искане, то друга държава, на основание вредите, причинени на лица с постоянно местожителство на нейна територия, може да предяви искане пред

изстрелващата държава.

Член 9

Искането за обезщетение на вредата се предявява пред изстрелващата държава по дипломатически път. Ако държавата не поддържа дипломатически отношения със съответната изстрелваща държава, тя може да се обърне към друга държава с молба да предяви нейното искане пред изстрелващата държава или по някакъв друг начин да представлява нейните интереси съгласно настоящата Конвенция. Тя може също така да предяви своето искане чрез Генералния секретар на Организацията на обединените нации, при условие че както държавата, предявяваща искането, така и изстрелващата държава са членки на Организацията на обединените нации.

Член 10

1. Искането за обезщетение на вредите може да бъде предявено пред изстрелващата държава не по-късно от една година след датата на нанасяне на вредите или на идентифициране на изстрелващата държава, носеща отговорност за вредите.

2. Ако обаче на държавата не е известно за нанасянето ѝ на вреди или ако тя не е могла да идентифицира изстрелващата държава, носеща отговорност за вредите, тя може да предяви искане в течение на една година от датата, когато са ѝ станали известни посочените по-горе факти; този период обаче в никакъв случай не трябва да превишава една година от датата, когато реално може да се очаква държавата да узнае за тези факти, ползайки необходимите усилия.

3. Сроковете, определени в параграфи 1 и 2 на настоящия член, се прилагат даже ако пълният размер на вредите не може да бъде установен. В този случай обаче държавата, предявяваща искането, има право да преразгледа искането и да

представи допълнителна документация след изтичането на тези срокове, но не по-късно от една година след като е станал известен пълният размер на вредите.

Член 11

1. За предявяването на искането за обезщетение на вреди пред изстрелващата държава съгласно настоящата Конвенция не се изисква държавата, предявяваща искането, или физическите или юридическите лица, които тя представлява, предварително да са изчерпали всички национални средства, които имат на разположение, за удовлетворяване на искането.

2. Нито една от разпоредбите на настоящата Конвенция не пречи на държавата или физическите, или юридическите лица, които тя представлява, да предявят иск в съдилищата, административните юрисдикции или органи на изстрелващата държава. Държавата обаче няма право да предявява искане за обезщетение на същите вреди, по отношение на които е предявен иск в съдилищата, административните юрисдикции или органи на изстрелващата държава, нито на основание настоящата Конвенция, нито на основание друго международно споразумение, обвързващо заинтересуваните държави.

Член 12

Обезщетението, което изстрелващата държава е задължена да изплати съгласно настоящата Конвенция, се определя в съответствие с международното право и принципите на справедливостта и безпристрастието, с оглед то да възстанови на физическото или юридическото лице, на държавата или международната организация, от чието име е предявено искането, положението, което би съществувало, ако вредата не би била нанесена.

Член 13

Ако държавата, предявяваща ис-

кането, и държавата, която е задължена да изплати обезщетението съгласно настоящата Конвенция, не се споразумеят относно друга форма на обезщетение, то това обезщетение се изплаща във валутата на държавата, предявяваща искането, или ако тази държава пожелае това – във валутата на държавата, която е задължена да изплати обезщетението.

Член 14

Ако не е постигнато уреждане на искането чрез дипломатически преговори, както това е предвидено в член 9, в продължение на една година от датата, когато държавата, предявяваща искането, е уведомила изстрелващата държава, че тя е представила документацията по своето искане, заинтересуваните страни създават по искане на която и да е от тях Комисия за разглеждане на искането.

Член 15

1. Комисията за разглеждане на искането е в състав от трима членове: член на Комисията, назначен от държавата, предявяваща искането; член на Комисията, назначен от изстрелващата държава, и председател, избран съвместно от двете страни. Всяка страна назначава своя представител в двумесечен срок, считано от датата на представяне на изявлението за създаване на Комисия за разглеждане на искането.

2. Ако в срок от четири месеца от датата на представяне на искането за създаване на Комисия не е постигнато съгласие за избор на председател, всяка от страните може да се обърне към генералния секретар на Организацията на обединените нации с молба да назначи председател в течение на следващия двумесечен период.

Член 16

1. Ако една от страните не извърши съответното назначение в предвидения

срок, председателят, по молба на другата страна, действа в качеството на еднолична Комисия при разглеждане на искането.

2. Всяко вакантно място, което може да възникне в Комисията по каквато и да било причина, се попълва по същата процедура, приета за първоначалното назначаване.

3. Комисията определя собствената си процедура.

4. Комисията определя мястото или местата, където ще заседава, и решава всички други административни въпроси.

5. С изключение на решенията и определенията, приемани от едноличната Комисия, всички решения и определения на Комисията се приемат с мнозинство от гласовете.

Член 17

Никакво увеличение на състава на Комисията за разглеждане на искането не се допуска по причина, че две или повече държави, предявяващи искането, или две или повече изстрелващи държави са страни по дело, разглеждано от Комисията. Държавите, предявяващи искането на такова дело, избират съвместно един член на Комисията по същия начин и при същите условия, както и в случая, когато искането се предявява от една държава. Ако две или повече изстрелващи държави са страни по такова дело, те по същия начин избират съвместно един член на Комисията. Ако държавите, предявяващи искането, или изстрелващите държави не извършат назначението в предвидения срок, председателят действа в качеството на еднолична Комисия.

Член 18

Комисията за разглеждане на искането установява основателността на искането за обезщетение и определя размера на обезщетението, ако то подлежи на изплащане.

Член 19

1. Комисията за разглеждане на искането действа в съответствие с разпоредбата на член 12.

2. Решението на Комисията е окончателно и задължително, ако за това е било постигнато съгласие между страните, в противен случай Комисията излиза с окончателно определение с препоръчителен характер, което страните ще разглеждат в дух на добра воля. Комисията мотивира своето определение или решение.

3. Комисията представя своето определение или решение във възможния най-кратък срок и не по-късно от една година след датата на нейното създаване, ако не сметне за необходимо да продължи този срок.

4. Комисията публикува своето определение или решение. Тя предава заверено копие от определението или решението на всяка от страните и на Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

Член 20

Разходите, свързани с работата на Комисията за разглеждане на искането, се разпределят по равно между страните, ако Комисията не приеме друго решение.

Член 21

Ако вредите, причинени от космически обект, представляват заплаха за живота на хората в големи мащаби или сериозно се отразяват на условията на живот на населението или дейността на жизнено важни центрове, то държавите-участници, и по-специално изстрелващата държава, проучват възможността за незабавно предоставяне на съответна и бърза помощ на държавата, на която са причинени вредите, в случаите, когато последната поиска това. Този член обаче не накърнява правата или задълженията на държавите страни по настоящата Конвенция.

Член 22

1. В настоящата Конвенция, с изключение на членове 24 – 27, упоменаването на държава се разглежда като отнасящо се и към всяка международна междуправителствена организация, която осъществява космическа дейност, ако тази организация заяви, че приема правата и задълженията, предвидени в настоящата Конвенция, и ако болшинството държави – членки на тази организация, заяви, че приема правата и задълженията, предвидени в настоящата Конвенция, и ако болшинството държави – членки на тази организация, са държави – страни по настоящата Конвенция и по Договора за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

2. Държавите – членки на такава организация, които са страни по настоящата Конвенция, вземат всички необходими мерки, за да направи организацията декларация в съответствие с предния параграф.

3. Ако една международна междуправителствена организация е отговорна за вреди съгласно разпоредбите на настоящата Конвенция, тази организация и тези от нейните членове, които са страни по настоящата Конвенция, носят солидарна отговорност при спазване на следните условия:

а) всякакво искане за обезщетение за такава вреда се предявява най-напред към организацията;

б) само когато организацията в течение на шест месеца не е изплатила сумата, съгласувана или установена като обезщетение за вредата, държавата, предявяваща искането, може да постави въпроса за отговорността на членовете на тази организация, които са страни по на-

стоящата Конвенция, за изплащането на тази сума.

4. В съответствие с разпоредбите на настоящата Конвенция всяко искане за изплащане на обезщетение за вреди, причинени от организация, която е неправилна декларация в съответствие с § 1 на настоящия член, трябва да се предяви от държавата – член на тази организация, която е страна по настоящата Конвенция.

Член 23

1. Разпоредбите на настоящата Конвенция не засягат други действащи международни споразумения, що се отнася до отношенията между държавите – страни по тези споразумения.

2. Някоя от разпоредбите на настоящата Конвенция не може да бъде пречка за сключване от държавите на международни споразумения, потвърждаващи, допълващи или разширяващи нейните разпоредби.

Член 24

1. Настоящата Конвенция е открита за подписване от всички държави. Всяка държава, която не подпише настоящата Конвенция до влизането ѝ в сила в съответствие с параграф 3 на настоящия член, може да се присъедини към нея по всяко време.

2. Настоящата Конвенция подлежи на ратификация от държавите, които са я подписали. Ратификационните документи и документите за присъединяване ще бъдат депозираны при правителствата на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия, Съюза на съветските социалистически републики и Съединените американски щати, които с настоящото са определени като правителства – депозитари.

3. Настоящата Конвенция влиза в сила от датата на депозиране на петия ратификационен документ.

4. По отношение на държавите, чиито ратификационни документи или документи за присъединяване ще бъдат депозираны след влизането в сила на настоящата Конвенция, тя влиза в сила от датата на депозиране на техните ратификационни документи или документи за присъединяване.

5. Правителствата – депозитари уведомяват незабавно всички подписали и присъединили се към настоящата Конвенция държави за датата на всяко подписване, за датата на депозиране на всеки ратификационен документ и документ за присъединяване, за датата на влизането в сила на настоящата Конвенция, а също така за всяко друго съобщение.

6. Настоящата Конвенция ще бъде регистрирана от правителствата – депозитари в съответствие с член 102 от Устава на Организацията на обединените нации.

Член 25

Всяка държава – страна по настоящата Конвенция, може да предлага поправки на Конвенцията. Поправките влизат в сила за всяка държава – страна по Конвенцията, приемаща тези поправки, след приемането им от болшинството държави – страни по Конвенцията, а впоследствие за всяка останала държава – страна по Конвенцията, от датата, когато тя приеме тези поправки.

Член 26

Десет години след влизането в сила на настоящата Конвенция въпросът за нейното преразглеждане ще бъде включен в предварителния дневен ред на Общото събрание на Организацията на обединените нации, за да се обсъди въз основа опита от прилагането на Конвенцията дали тя се нуждае от изменение. Обаче по всяко време след изтичането на пет години от влизането на Конвенцията в сила, по искане на една трета от държа-

вите – страни по Конвенцията, и със съгласието на мнозинството от тях се свиква конференция на държавите – страни по Конвенцията, с цел преразглеждане на настоящата Конвенция.

Член 27

Всяка държава – страна по настоящата Конвенция, една година след влизането ѝ в сила може да уведоми писмено правителствата-депозитари за своето намерение да се оттегли от нея. Това оттегляне влиза в сила една година от датата на получаване на това уведомление.

Член 28

Настоящата Конвенция, чиито текстове на английски, руски, френски, испански и китайски език имат еднаква сила, ще бъде депозирана в архивите на правителствата – депозитари. Надлежно заверени преписи на настоящата Конвенция ще бъдат изпратени от правителствата – депозитари, на правителствата на държавите, подписали Конвенцията или присъединили се към нея.

В уверение на което долуподписалите се, надлежно упълномощени, подписаха настоящата Конвенция.

Съставена в три екземпляра в Лондон, Москва и Вашингтон на 29 март 1972 година.

КОНВЕНЦИЯ за регистриране на обекти, изстрелвани в космическото пространство

Ратифицирана с Указ № 152 на Държавния съвет от 17.02.1976 г. Издадена от Министерство на външните работи, обн., ДВ, бр. 77 от 29.09.1978 г., в сила за България от 15.09.1976 г.

Държавите – страни по тази конвенция,

признавайки общата заинтересованост на цялото човечество от по-нататъшно изследване и използване на космическото пространство за мирни цели,

напомняйки, че Договорът за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, от 27 януари 1967 г. потвърждава, че държавите носят международна отговорност за своята национална дейност в космическото пространство, и отбелязва държавата, в чийто регистър е включен обектът, изстрелян в космическото пространство,

напомняйки също, че Спогодбата за спасяване на космонавти, връщане на космонавти и връщане на предмети, изстреляни в космическото пространство от 22 април 1968 г. предвижда, че властите, осъществили изстрелването, са длъжни при поискване да представят опознавателни данни до завръщането на изстреляния от тях обект в космическото пространство, който е намерен извън пределите на тяхната територия,

напомняйки по-нататък, че Конвенцията за международната отговорност за вреди, причинени от космически обекти, от 29 март 1972 г. установява международни норми и процедури, отнасящи се

за отговорността на изстрелващите държави за вредите, причинени от техните космически обекти,

желаейки в светлината на Договора за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, да предвидят национална регистрация от изстрелващите държави на космическите обекти, изстрелвани в космическото пространство,

желаейки по-нататък да учредят на задължителна основа централизиран регистър на изстрелваните в космическото пространство обекти, който ще бъде воден от Генералния секретар на ООН,

желаейки също да осигури на държавите—страни допълнителни средства и процедури, които ще способват за идентифицирането на космическите обекти,

считайки, че задължителната система за регистрация на обектите, изстрелвани в космическото пространство, ще способва в частност за идентифицирането им и ще съдейства за приложението и развитието на международното право, регулиращо изследването и използването на космическото пространство,

се споразумяха за следното:

Член I

За целите на тази конвенция:

a) терминът „изстрелваща държава“ означава:

i) държава, която осъществява или организира изстрелването на космическия обект;

ii) държава, от територията или от съоръженията на която се осъществява изстрелването на космическия обект;

b) терминът „космически обект“ включва съставните части на космическия обект, а също средството, с което той

се изстрелва, и неговите части;

c) терминът „държава на регистрацията“ означава изстрелваща държава, в чийто регистър е вписан космическият обект съгласно член II.

Член II

1. Когато космическият обект се изстрелва на орбита около Земята или по-надалече в космическото пространство, изстрелващата държава регистрира този космически обект, като го вписва в съответния регистър, който тя води. Всяка изстрелваща държава информира Генералния секретар на ООН за създаването на такъв регистър.

2. Когато по отношение на такъв космически обект има две или повече изстрелващи държави, те съвместно определят коя от тях да регистрира този обект в съответствие с точка 1 на този член, съобразявайки се при това с разпоредбите на член VIII от Договора за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела, и без да се нарушават съответните спогодби, които са сключени или могат да бъдат сключени между изстрелващите държави по въпроса за юрисдикцията и контрола над космическия обект и всеки негов екипаж.

3. Съдържанието на всеки регистър и условията за неговото водене се определят от съответната държава на регистрацията.

Член III

1. Генералният секретар на ООН води регистър, в който се внася информация, предоставяна в съответствие с член IV.

2. До съдържачата се в този регистър информация се осигурява пълен и открит достъп.

Член IV

1. Всяка държава, която извършва

регистрация, представя на Генералния секретар на ООН в най-кратък практически осъществим срок следната информация за всеки космически обект, включен в нейния регистър:

- a) наименование на изстрелващата държава или на изстрелващите държави;
- b) съответстващо обозначение на космическия обект или регистрационния му номер;
- c) дата и територия или място на изстрелването;
- d) основни параметри на орбитата, включително:
 - i) период на обръщане;
 - ii) наклонение;
 - iii) апогей;
 - iv) перигей;
- e) общо предназначение на космическия обект.

2. Всяка държава, която извършва регистрация, може от време на време да предава на Генералния секретар на ООН допълнителна информация относно космическия обект, включен в нейния регистър.

3. Всяка държава, която извършва регистрация, осведомява Генералния секретар на ООН във възможно най-голяма степен и в най-краткия практически осъществим срок за космическите обекти, за които по-рано е представила информация и които са били на орбита около Земята, но вече не се намират на тази орбита.

Член V

Когато на космическия обект, изстрелян на орбита около Земята или понадалече в космическото пространство, са нанесени посочените в точка 1, буква в на член IV обозначение или регистрационен номер или и двете заедно, държавата, която е извършила регистрацията, осведомява Генералния секретар на ООН за този факт при представянето на инфор-

мацията за космическия обект в съответствие с член IV. В този случай генералният секретар на ООН внася това сведение в регистъра.

Член VI

Ако прилагането на разпоредбите на тази конвенция не позволява на една държава–страна да разпознае космическия обект, нанесъл вреда на тази държава–страна или на нейно физическо или юридическо лице, или ако този космически обект може да има опасен или вреден характер, другите държави–страни и по-специално държавите, разполагащи със средства за наблюдение и проследяване на космическите обекти, отговарят във възможно най-голяма степен на постъпилата от посочената държава–страна или от нейно име чрез Генералния секретар на ООН молба за помощ, оказвана при справедливи и разумни условия, при идентифицирането на космическия обект.

Член VII

1. В тази конвенция, с изключение на членовете VIII до XII, позоваването на държавите се разглежда като отнасящо се също към всяка международна междуправителствена организация, която осъществява космическа дейност, ако тази организация заяви, че приема правата и задълженията, предвидени в тази конвенция, и ако мнозинството от държавите–членки на тази организация, са държави–страни по тази конвенция и Договора за принципите, ръководещи дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

2. Държавите–членки на такава организация, страни по тази конвенция, вземат всички необходими мерки, за да направи тази организация декларацията в съответствие с точка 1 на този член.

Член VIII

1. Тази Конвенция е открита за подписване от всички държави в седалището на ООН в Ню Йорк. Всяка държава, която не подпише тази конвенция до влизането ѝ в сила съгласно точка 3 на този член, може да се присъедини към нея по всяко време.

2. Тази конвенция подлежи на ратификация от подписалите я държави. Ратификационните документи и документите за присъединяване се депозират при Генералния секретар на ООН.

3. Тази конвенция влиза в сила между държавите, които са депозирали ратификационните си документи, от деня на депозиране при Генералния секретар на ООН на петия ратификационен документ.

4. За държавите, ратификационните документи или документите за присъединяването на които ще бъдат депозирани след влизането в сила на тази конвенция, тя влиза в сила от деня на депозирането на техните ратификационни документи или документи за присъединяване.

5. Генералният секретар на ООН незабавно уведомява всички подписали и присъединили се държави за датата на всяко подписване, за датата на депозиране на всеки ратификационен документ и документ за присъединяване, за датата на влизане в сила на тази конвенция, а също и за други уведомления.

Член IX

Всяка държава–страна по тази конвенция, може да предлага поправки на конвенцията. Поправките влизат в сила за всяка държава–страна по конвенцията, приемаща тези поправки, след приемането им от мнозинството държави–страни по конвенцията, а впоследствие за всяка останала държава–страна по конвенцията, от деня на приемането от нея на тези поправки.

Член X

Десет години след влизането в сила на тази конвенция въпросът за преразглеждането ѝ ще бъде включен в предварителния дневен ред на Общото събрание на ООН, за да се разгледа въз основа на опита от прилагането на конвенцията въпросът за това, дали тя се нуждае от изменения. Все пак най-малко след 5 години от влизането на конвенцията в сила по молба на една трета от държавите–страни по конвенцията, и със съгласието на мнозинството от тях се свиква конференция на държавите–страни с цел преразглеждането на тази конвенция. При такова преразглеждане ще се имат предвид поспециално всички съответни технически постижения, включително тези, отнасящи се до идентифицирането на космическите обекти.

Член XI

Всяка държава–страна по тази конвенция, може да уведоми за прекратяване на участието си в конвенцията една година след влизането ѝ в сила чрез писмено уведомление до Генералния секретар на ООН. Това уведомление влиза в сила една година от деня на получаването му.

Член XII

Оригиналният текст на тази конвенция, чиито текстове на английски, арабски, испански, китайски, руски и френски език имат еднаква сила, се депозира при Генералния секретар на ООН, който изпраща заверени копия на всички държави, подписали конвенцията или присъединили се към нея.

В уверение на което долуподписаните, съответно упълномощени за това от своите правителства, подписаха тази конвенция, открита за подписване в Ню Йорк на 14 януари 1975 г.

Следват подписите на пълномощниците на правителствата.

**СПОРАЗУМЕНИЕ, КОЕТО
РЕГЛАМЕНТИРА ДЕЙНОСТИТЕ НА
ДЪРЖАВИТЕ НА ЛУНАТА И НА
ОСТАНАЛИТЕ НЕБЕСНИ ТЕЛА**

Прието от Общото събрание с резолюция 34/68 от 5 декември 1979 г.

Държави членки по това споразумение

отбелязвайки постиженията на Държавите в изучаването и използването на Луната и останалите небесни тела,

вземайки предвид факта, че Луната е естествен спътник на Земята и има важна роля в изследването на открития Космос,

определи да стимулира на базата на равенство развиването в бъдеще на сътрудничество между държавите в изучаване и използване на Луната и останалите небесни тела,

в стремежа си да предотврати възможността Луната да се превърне в арена на международен конфликт,

отчитайки ползите, които могат да се получат от изучаването на естествените ресурси на Луната и останалите небесни тела,

вземайки под внимание Договора, който регламентира дейностите на държавите в изучаването и използването на открития Космос, включително Луната и останалите небесни тела, Договорът за спасяване на астронавти, връщането на астронавти и връщането на обекти, изстреляни в открития Космос, Конвенцията за международна отговорност за щетите, причинени от космическите тела и

Конвенцията за регистриране на телата, изстреляни в открития Космос,

отчитайки необходимостта от определяне и развиване на условията на тези международни инструменти във връзка с Луната и останалите небесни тела във връзка с напредъка в изучаването и използването на открития Космос,

се споразумяха за следното:

Член 1

1. Условията на този договор по отношение на Луната, ще се отнасят и за останалите небесни тела в Слънчевата система, различни от Земята, с изключение доколкото за някое от тези небесни тела има приети специални законови разпоредби.

2. За целите на този договор препратките към Луната включват и орбитите или останалите траектории около нея.

3. Този договор не се прилага за материали, които не са със земен произход и които по естествен път са достигнали повърхността на Земята.

Член 2

Всички дейности на Луната, включително нейното изучаване и използване, ще бъдат извършвани съгласно международен закон и в частност Хартата на обединените нации с вземане предвид на Декларацията за принципите на международното право за приятелски отношения и сътрудничество между държавите съгласно Хартата на обединените нации, приета от Общото събрание на 24 октомври 1970 г., в интерес на поддържането на международен „Мир“ и сигурност и стимулиране на международното сътрудничество и взаимно разбирателство и със зачитане на съответните интереси на всички държави членки.

Член 3

1. Луната ще бъде използвана от всички държави членки изключително за мирни цели.

Всяка заплаха или използване на сила или враждебни действия, или заплаха от враждебни действия, се забраняват на Луната. По същия начин се забранява използването на Луната за извършване на такива действия или ангажиране със заплаха по отношение на Земята, Луната, космически кораби, екипажа на космически кораби или космически обекти, създадени от хора.

Държавите членки не изстрелват в орбитата или друга траектория или около Луната обекти, на които има ядрени оръжия или друг вид оръжия за масово унищожаване. Нито разполагат или използват такива оръжия на или в Луната.

Израждането на военни бази, инсталации и укрепления, тестването на всякакъв вид оръжия и провеждането на военни маневри на Луната се забранява. Използването на военен персонал за научни изследвания или за други мирни цели не се забранява. Използването на оръжия ли средства, необходими за мирното изучаване и използване на Луната, също не се забранява.

Член 4

1. Изследването и използването на Луната е благо за цялото човечество и трябва да се прави в полза и в интерес на всички страни, без оглед на тяхното икономическо или научно развитие. Трябва да се обърне внимание на интересите на настоящите и бъдещите поколения, както и на необходимостта от осигуряване на по-високи жизнени стандарти и условия за икономически и социален прогрес и развитие съгласно Хартата на обединените нации.

2. Държавите членки трябва да се водят от принципа на сътрудничество и взаимопомощ във всичките си действия, свързани с изследването и използването на Луната. Международното сътрудничество в изпълнението на този договор трябва да бъде възможно най-широко и може да става на базата на многостранни споразумения, двустранни споразумения или чрез международни междуправителствени организации.

Член 5

1. Държавите членки трябва да уведомят генералния секретар на обединените нации, както и публичната и международната научна общност, в най-широка степен, която е възможна и практически осъществима, за своите действия, свързани с изучаването и използването на Луната. Трябва да се предостави информация за времето, целите, локациите, орбиталните параметри и продължителността на всяка мисия до Луната колкото е възможно по-скоро след изстрелването, когато информацията за резултатите от всяка една мисия, включително научните резултати, ще бъдат предоставени след приключване на мисията. В случай че мисията продължава повече от шестдесет дни, информацията за провеждането на мисията, включително всички научни резултати, трябва да се предоставят периодично, на тридесетдневни интервали. За мисии, които продължават повече от шест месеца, след това към информацията се добавят единствено съществени допълнения.

2. Ако държава членка узнае, че друга държава членка планира да извършва операции в същата област или в същата околна орбита или траектория на или около Луната, трябва незабавно да информира другата страна за графика, планиран за нейните операции.

3. При извършване на дейност

ите по този договор, държавите членки трябва да уведомят незабавно генералния секретар, както и обществеността и своята международна научна общност за всички феномени, които са открили в открития Космос, включително на Луната, които може да застрашат човешкия живот и здраве, както и за признаците на съзнателен живот.

Член 6

1. Има свобода в научното изследване на Луната за всички държави членки, без никакъв вид дискриминация на базата на равенство и съгласно международното право.

2. При извършването на научни изследвания и изпълнение на условията на този договор, държавите членки имат право да вземат и изнасят от Луната проби от минерали и други субстанции. Взетите проби остава на разположение на държавите членки, които са поискали вземането им, и могат да бъдат използвани от тях с научна цел. Държавите членки трябва да отчетат смисъла от предоставяне на част от такива проби на други заинтересувани държави членки и международната научна общност за научни изследвания. Държавите членки могат в хода на научните изследвания да използват и минерали, и други субстанции от Луната в количества, които са съобразени за целите на техните мисии.

3. Държавите членки се споразумяват относно нуждата от обмен на научен и друг персонал във връзка с експедиции до или инсталации на Луната в степен, която е най-широка и осъществима на практика.

Член 7

1. Изучавайки и използвайки Луната, държавите членки трябва да вземат мерки за предотвратяване на нарушаването на съществуващия баланс на ней-

ната среда както поради причиняване на неблагоприятни промени в средата, така и като следствие от вредно замърсяване, дължащо се на въвеждане на материали, чужди на средата или по друг начин. Държавите членки трябва да вземат мерки и за избягване на вредното въздействие върху природата на Земята вследствие на въвеждането на неземни материали или по друг начин.

2. Държавите членки трябва да уведомят Генералния секретар на обединените нации за мерките, които са взели по силата на алинея 1 от този член, и доколкото е максимално възможно, да го уведомят предварително за всички разположени от тях радиоактивни материали на Луната и за целите на разполагането.

3. Държавите членки трябва да обявят пред останалите държави членки и Генералния секретар за тези области от Луната, които представляват специален научен интерес за тях, за да може, без да нарушават правата на останалите държави членки, да се обмисли обозначаването на такива места като области от международен научен интерес, защитени от специални мерки за защита, предмет на договориране при съгласуване с компетентните органи на обединените нации.

Член 8

1. Държавите членки могат да извършват дейностите си по изучаване и използване на Луната навсякъде по или под повърхността ѝ съгласно условията на този договор.

2. В тази връзка, държавите членки в частност могат:

(а) да приземят свои космически апарати на Луната и да ги изстрелват от Луната;

(б) да разположат свой персонал, космически кораби, оборудване, устройства, станции, инсталации навсякъде по

или под повърхността на Луната;

Персоналът, летателните средства, оборудването, устройствата, станциите и инсталациите могат да се движат или да бъдат придвижвани свободно по или под повърхността на Луната.

3. Дейностите на държавите членки по Чл. 1 и 2 от този член не трябва да пречат на дейностите на Луната на други държави членки. В случай че се получи подобно намесване, заинтересуваните държави членки ще се консултират по силата на чл. 15, Чл. 2 и 3 от този договор.

Член 9

1. Държавите членки могат да изграждат човешки и неуправлявани от човек станции на Луната. Страна членка, която изгражда станция, може да използва само площта, необходима за нуждите на станцията, и трябва незабавно да информира Генералния секретар на обединените нации за локацията и целите на съответната станция. След това всяка година тази страна трябва по същия начин да уведомява Генералния секретар дали станцията продължава да бъде използвана и дали има промяна в целите, за които е изградена.

2. Станциите трябва да се инсталират по начин да не възпрепятстват свободния достъп до всички площи на Луната на персонал и оборудване на останалите страни членки, които извършват дейности на Луната съгласно условията на този договор или на чл. 1 от Спогодбата за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изследване и използване на открития Космос, включително Луната и други космически обекти.

Член 10

1. Държавите членки трябва да вземат всички практически предпазни мерки за защита на живота и здравето на всички лица на Луната. С тази цел те трябва

да смятат всяко лице на Луната за астронавт по смисъла на член 5 от Спогодбата за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изследване и използване на открития Космос, включително Луната и останалите космически обекти и като част от персонала на космически кораби по смисъла на Договора за спасяване на астронавти, връщане на астронавти и връщане на обекти, изстреляни в открития Космос.

2. Държавите членки трябва да осигурят подслон в своите станции, инсталации, кораби и други средства на лица, които са в нужда на Луната.

Член 11

1. Луната и нейните естествени ресурси са общо наследство на човечеството, което намира израз в условията на този договор и в частност в Чл. 5 от този член.

2. Луната не е предмет на национално притежаване по силата на суверенитет, посредством използване или дейности или по друг начин.

3. Нито повърхността, нито пространството под повърхността на Луната, нито част от тях или естествените ресурси, разположени там, не могат да станат собственост на държава, международна, междуправителствена или недържавна организация, национална организация или дружество с нестопанска цел или физическо лице. Разполагането на персонал, космически кораби, оборудване, средства, станции и инсталации по или под повърхността на Луната, включително структури, свързани с повърхността или пространството под повърхността, не дават право на собственост на повърхността или пространството под повърхността на Луната или части от същите. Горните условия са в допълнение на международния режим, споменат в Чл. 5 от този член.

4. Държавите членки имат право да изучават и използват Луната без никаква дискриминация, на базата на равенството и съгласно условията на международното право и този договор.

5. Държавите членки по този договор се задължават с настоящето да изградят международен режим, включително необходимите процедури, за регламентиране на използването на природните ресурси на Луната, когато такова изследване стане осъществимо. Това условие трябва да се прилага съгласно чл. 18 от този договор.

6. С оглед улесняване на изграждането на международния режим, определен в Чл. 5 от този член, държавите членки трябва да информират Генералния секретар на обединените нации, както и обществеността и международната научна общност, във възможно най-широка степен и колкото е практически възможно, за всички естествени ресурси, които са открили на Луната.

7. Основните цели на международния режим, предмет на установяване, са:

(а) целенасочено и безопасно разработване на естествените ресурси на Луната;

(б) рационалното управление на тези ресурси;

(в) разширяване на възможностите за използването на тези ресурси;

(г) справедливо споделяне от всички държави членки на ползите, извлечени от тези ресурси, с което интересите и нуждите на развиващите се страни, както и усилията на тези държави, допринесли директно или косвено за изследването на Луната, ще получат специално отношение.

8. Всички дейности, свързани с естествените ресурси на Луната, трябва да се извършват по начин, който е съв-

местим с условията на Чл. 7 от този член и условията на чл. 6, Чл. 2 от този договор.

Член 12

1. Държавите членки запазват юрисдикция и контрол над своя персонал, кораби, оборудване, средства, станции и инсталации на Луната. Собствеността на космическите кораби, оборудване, средства, станции и инсталации не се нарушава от присъствието им на Луната.

2. Корабите, инсталациите и оборудването или техни съставни части, намерени на места, които не са предназначени като локация за същите, могат да се използват съгласно чл. 5 от договора за спасяване на астронавти, връщане на астронавти и връщане на обекти, изстреляни в открития Космос.

3. В случай на спешни ситуации, които включват заплаха за човешкия живот, държавите членки могат да използват оборудване, кораби, инсталации, оборудване или средства на други държави членки на Луната. Незабавното уведомяване за такова използване се изпраща до Генералния секретар на обединените нации или до съответната страна членка.

Член 13

Държава членка, която научи за приземяване вследствие на катастрофа, принудително приземяване или друго непланирано приземяване на Луната на космически обекти или негови съставни части, които не са изстреляни от нея, трябва да уведоми веднага изстрелващата държава членка и Генералния секретар на обединените нации.

Член 14

1. Държавите членки по този договор носят международна отговорност за националните действия на Луната, без значение дали такива дейности се извършват от държавни агенции или неправителствени организации и с осигу-

ряване националните дейности да бъдат извършвани в съответствие с условията на този договор. Държавите членки трябва да осигурят неправителствените организации под тяхна юрисдикция да се включат в дейностите на Луната само под контрола и непрекъснатия надзор на съответната държава-членка.

2. Държавите членки потвърждават, че подробните споразумения относно отговорността за щети, причинени на Луната, в допълнение към условията на Споразумението за принципите, които регламентират дейностите на страните в изучаването и използването на открития Космос, включително Луната и останалите космически тела, и Конвенцията за международна отговорност за щетите, причинени на космически обекти, могат да станат необходимост в резултат на по-широки дейности на Луната. Всички такива споразумения трябва да бъдат разработвани съгласно процедурата, предвидена в член 18 на този договор.

Член 15

1. Всяка държава членка трябва да се увери, че дейностите на останалите държави членки в изследването и използването на Луната са съвместими с условията на този договор. В тази връзка всички космически кораби, оборудване, средства, станции и инсталации на Луната, трябва да са отворени за останалите държави членки. Такива държави членки трябва предварително да дадат информация за планирани посещения, за да могат да се проведат консултации и да се вземат максимални предпазни мерки за осигуряване на безопасността и избягване на намеса в нормалните операции на обекта на посещение. В изпълнение на този член, всяка държава членка може да извършва действия от свое име или с цялостната или частична подкрепа на друга

държава членка или съгласно подходящи международни процедури в рамката на обединените нации и съгласно Хартата.

2. Държава членка, която има основания да смята, че друга държава членка не изпълнява задълженията си по този договор или че друга държава членка се намества в правата на страната членка по този договор, може да поиска консултация с такава държава членка. Държава членка, която получи такова искане, трябва незабавно да предприеме консултации. Всяка друга държава членка, която поиска това, има право да се включи в тези консултации. Всяка страна-членка, която участва в такива консултации, трябва да търси взаимно приемливо решаване на всяко разногласие и да зачита правата и интересите на всички държави членки. Генералният секретар на обединените нации трябва да бъде информиран за резултатите от консултациите и предоставя получената информация на всички засегнати страни членки.

3. В случай че консултациите не са довели до постигане на взаимно приемливо решение, което да защитава правата и интересите на всички държави членки, съответните страни ще вземат всички необходими мерки за постигане на решение на спора с помощта на други мерни начини по техен избор, подходящи предвид обстоятелствата и предмета на спора. Ако възникнат затруднения във връзка със започването на консултации или ако консултациите не доведат до постигане на взаимно приемливо споразумение, всяка държава членка може да потърси съдействие от Генералния секретар без нужда да има съгласието на другата държава членка с оглед преодоляване на разногласието. Всяка държава-членка, която не поддържа дипломатически отношения с другата засегната държава-член-

ка, трябва да участва в консултациите по свой избор или лично, или чрез друга държава-членка, или с посредничеството на Генералния секретар.

Член 16

С изключение на членове от 17 до 21, споменаването в този договор на държава се отнася до всяка международна междуправителствена организация, която извършва космически дейности, ако организацията е декларирала, че приема правата и задълженията, предвидени в този договор и ако мнозинството страни, членуващи в организацията, са държави членки по този договор и по спогодбата за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и останалите космически тела. Държавите членки на такава организация които са държави членки по този договор, трябва да предприемат всички необходими стъпки за осигуряване на организацията да е дала декларация във връзка с горното.

Член 17

Всяка държава-членка по този договор може да предлага изменения и допълнения на този договор. Такива влизат в сила за всяка държава-членка по договора, която е приела измененията и допълненията след приемането им от мнозинството държави членки по договора и след това за всички останали държави членки по договора на датата на приемането от нея.

Член 18

Десет години след влизането на този договор в сила въпросът за преразглеждане на договора ще бъде включен във временния невен ред на Общото събрание на обединените нации с оглед обсъждане в светлината на прилагането на договора до момента, дали той се нуждае

от ревизиране. Във всеки момент след като този договор е бил в сила за пет години, генералният секретар на обединените нации, като депозитар, по искане на една трета от държавите членки по договора и със съгласието на мнозинството страни членки, ще свика конференция на държавите членки за преразглеждане на този договор. Конференцията за преразглеждане ще дискутира и въпроса за изпълнение на условията на член 11, Чл. 5 на базата на принципа, посочен в Чл. 1 от този член и с отчитане в частност на всички приложими технологични развития.

Член 19

1. Този договор е отворен за подписване от всички страни в Централата на обединените нации в Ню Йорк.

2. Този договор е предмет на потвърждаване от подписалите го страни. Всяка страна, която не подпише този договор преди влизането му в сила съгласно Чл. 3 от този член, може да се присъедини към него по всяко време. Инструментите за ратифициране или присъединяване ще се депозират при Генералния секретар на обединените нации.

3. Този договор влиза в сила на тридесетия ден след датата на депозиране на петия инструмент за ратифициране.

4. За всяка страна, която депозира своя инструмент за ратифициране или присъединяване след датата на влизане на този договор в сила. Той влиза в сила на тридесетия ден след датата на депозиране на инструмента.

5. Генералният секретар незабавно уведомява всички подписали страни и присъединяващи се страни за датата на всяко подписване, датата на депозиране на всеки инструмент в ратификация или присъединяване към този договор, дата на влизане в сила и друга информация.

Член 20

Всяка държава членка по този договор може да изпрати известие за оттеглянето си от този договор една година след влизането му в сила с изпращане на писмено известие до Генералния секретар на обединените нации. Такова оттегляне влиза в сила една година след датата на получаване на известието.

Член 21

Оригиналът на този договор, чийто текстове на арабски, китайски, английски, френски, руски и испански са еднакво валидни, те се депозират при Генералния секретар на обединените нации, който ще изпрати заверени копия от същите на всички подписали и присъединяващи се страни.

В потвърждение на горното долу-подписаният, надлежно упълномощен за целта от съответните държави, подписа този договор, който е отворен за подписване в Ню Йорк на осемнадесети декември хиляда деветстотин седемдесет и девета година.

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРАВНИТЕ ПРИНЦИПИ, РЕГЛАМЕНТИРАЩИ ДЕЙНОСТИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ В ИЗСЛЕДВАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОТКРИТИЯ КОСМОС

Приета от Общото събрание с резолюция 1962 (XVIII) от 13 декември 1963 г.

Общото събрание,

стимулирано от големите възможности, които се откриват пред човечеството в резултат на излизането на човека на открития Космос,

признавайки общите интереси на цялото човечество от напредъка в изследването и използването на открития Космос за мирни цели,

вярвайки, че изследването и използването на открития Космос ще бъдат в полза на подобряване на благосъстоянието на всички хора и в полза на държавите без значение каква е степента на тяхното икономическо или научно развитие,

желаейки да допринесе за широкото международно сътрудничество в науката, както и в законовите аспекти на изследване и използване на открития Космос за мирни цели,

вярвайки, че такъв вид сътрудничество ще допринесе за изграждане на взаимно разбирателство и засилване на приятелските отношения между народите и хората,

на базата на своя Резолюция 110 (II) от 3 ноември 1947 г., осъждаща пропагандната, която има за цел или е вероятно да провокира или да доведе до заплаха за мира, нарушаване на мира или действия

на агресия и вземайки предвид, че горепосочената резолюция се отнася и за открития Космос,

вземайки предвид своите резолюции 1721 (XVI) от 20 декември 1961 г., и 1802 (XVII) от 14 декември 1962 г., приети единодушно от държавите членки на Обединените Нации,

Тържествено декларира, че при изследването и използването на открития Космос държавите трябва да се ръководят от следните принципи:

1. Изследването и използването на открития Космос трябва да се осъществяват в полза и в интерес на цялото човечество

2. Откритият Космос и космическите тела са свободни за изследване и използване от всички държави на основата на равенство и съгласно международното право

3. Откритият Космос и космическите тела не са предмет на национално притежание по силата на суверенитет, поради използване или наемане или по друг начин

4. Дейностите на държавите във връзка с изследване и използване на открития Космос ще се упражняват съгласно международното право, включително Хартата на обединените нации, в интерес на поддържането на международен „Мир“ и сигурност и повишаване на степента на международно сътрудничество и разбирателство

5. Държавите носят международна отговорност за своите национални дейности в открития Космос, без значение дали те се извършват от държавни агенции или неправителствени организации, както и за осигуряване национал-

ните дейности да бъдат осъществявани в съответствие с принципите, изложени в тази декларация. Дейностите на неправителствени организации в открития Космос изискват пълномощия и непрекъснат надзор на съответната държава. Когато дейностите в открития Космос се извършват от международна организация, отговорността за спазването на принципите, изложени в тази декларация, се поема от съответната международна организация и участващите в нея държави.

6. При изследване и използване на открития Космос, държавите ще се ръководят от принципа на сътрудничество и взаимопомощ и ще осъществяват дейностите си в открития Космос със зачитане на интересите на останалите държави. Ако някоя държава има основания да смята, че дейността или експеримента в открития Космос, планирани от нея или нейни граждани, биха имали потенциално вредно въздействие върху дейностите на други държави в мирното изследване и използване на открития Космос, тя ще предприеме подходящи международни консултации преди да продължи с подобна дейност или експеримент. Държава, която има основания да смята, че дейност или експеримент в открития Космос, планирани от друга държава, биха имали потенциално вредно въздействие върху дейностите по мирно изследване и използване на открития Космос, тя може да поиска консултиране във връзка с такива дейност или експеримент.

7. Държава, в чийто регистър е вписан обект, изстрелян в открития Космос, запазва юрисдикцията и контрола над обекта и намиращия се в него персонал за времето, в които са в открития Космос. Собствеността върху обектите, изстреляни в открития Космос и техните съставни части, не се нарушава поради

преминаването им през открития Космос или връщането им на Земята. Такива предмети или съставни части, които са извън рамките на регистъра на страната, трябва да бъдат върнати на държавата, която да предостави идентифицираща информация при поискване преди връщането им.

8. Всяка държава, която изстрелва или възнамерява да изстреля обект в открития Космос, като всяка държава, от чиято територия или обект се изстрелва обект, носи международна отговорност за щетите, причинени на чужда страна или нейни физически или юридически лица от такъв обект или негови съставни части на Земята, във въздушното пространство или отрития Космос.

9. Държавите трябва да смятат астронавтите за пратеници на човечеството в открития Космос и да им осигурят цялата необходима помощ в случай на инцидент, катастрофа или приземяване поради спешни случаи на територията на чужда страна или на обект в небето. Астронавти, които правят подобно приземяване, трябва да бъдат безопасно и веднага върнати на страната, в чийто регистър фигурира космическият кораб.

**ПРИНЦИПИ, КОИТО
РЕГЛАМЕНТИРАТ ПОЛЗВАНЕТО
ОТ ДЪРЖАВИТЕ НА ИЗКУСТВЕНИ
ЗЕМНИ САТЕЛИТИ ЗА ДИРЕКТНИ
МЕЖДУНАРОДНИ ТЕЛЕВИЗИОННИ
ИЗЛЪЧВАНИЯ**

Приета от Общото събрание с резолюция 37/92 от 10 декември 1982

Общото събрание,

Във връзка със своя резолюция 2916 (XXVII) от 9 ноември 1972 г., в която подчертава необходимостта от изготвяне на принципи, които регламентират използването от държавите на изкуствени земни сателити за директно международно телевизионно излъчване и предвид значението на сключваните международни споразумения или договори,

Във връзка и със свои резолюции 3182 (XXVIII) от 18 декември 1973 г., 3234 (XXIX) от 12 ноември 1974 г., 3388 (XXX) от 18 ноември 1975 г., 31/8 от 8 ноември 1976 г., 32/196 от 20 декември 1977 г., 33/16 от 10 ноември 1978 г., 34/66 от 5 декември 1979 г. и 35/14 от 3 ноември 1980 г. и резолюция 36/35 от 18 ноември 1981 г., в които решава да обмисли на своята тридесет и седма сесия приемането на проектогрупа принципи, които регламентират използването от държавите на изкуствени земни спътници за директно международно телевизионно излъчване,

отбелязвайки с положителна оценка усилията на комисията за мирно използване на открития Космос и правната подкомисия за спазване на директивите, издадени в горепосочените резолюции,

вземайки предвид, че са извърше-

ни няколко експеримента за директно излъчване по сателит и че в някои страни функционират множество системи а директно излъчване по сателит, които в много близко бъдеще може да започнат да се използва с търговска цел,

вземайки предвид, че функционирането на международни сателити за директно излъчване ще има значителни икономически, политически, социални и културни последствия,

вярвайки, че изграждането на принципи за директно международно телевизионно излъчване ще допринесе за засилване на международното сътрудничество в тази сфера и изпълнение на принципите и целите на Хартата на обединените нации

приема принципите, които регламентират използването от държавите на изкуствени земни сателити за директно международно телевизионно излъчване, определени в анекс към тази резолюция

Анекс ПРИНЦИПИ, КОИТО РЕГЛАМЕНТИРАТ ИЗПОЛЗВАНЕТО ОТ ДЪРЖАВИТЕ НА ИЗКУСТВЕНИ ЗЕМНИ САТЕЛИТИ ЗА ДИРЕКТНИ МЕЖДУНАРОДНИ ТЕЛЕВИЗИОННИ ИЗЛЪЧВАНИЯ

А. Цели и принципи

1. Дейности в областта на директно международно телевизионно излъчване по сателит трябва да се осъществяват по начин, съвместим със суверенните права на страните, включително принципа а ненамеса, както и с правото на всяка да търси, получава и предава информация и идеи, обхванати в съответните инструменти на обединените нации.

2. Такива дейности трябва да допринасят за свободното разпространение и взаимен обмен на информация и знания в областта на културата и науката, да съдействат за образователното, социалното и икономическото развитие и в частност в развиващите се страни, да повишават качеството на живот на всички хора и да осигуряват развлекателна дейност спри зачитане на културната и политическата цялост на страните.

3. Тези дейности съответно трябва да се осъществяват по начин, съвместим с развитието на взаимно сътрудничество и засилване на приятелските отношения и съратничество между държавите и народите и в интерес на поддържане на международния „Мир“ и сигурност.

Б. Приложимост на международното право

4. Дейностите в сферата на директно международно телевизионно излъчване по сателит трябва да се извършват съгласно международното право, включително Хартата на обединените нации, Спогодбата за принципите, които

регламентират дейностите на държавите по изследване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела от 27 януари 1967 г., съответните условия на международната конвенция за телекомуникациите и нейните радиорегламенти и международните инструменти, свързани с приятелските взаимоотношения и сътрудничеството между държавите и човешките права.

В. Права и ползи

5. Всяка страна има равни права за извършване на дейностите в областта на директно международно телевизионно излъчване по сателит и упълномощаване на извършването на такива дейности от лица и дружества в нейната юрисдикция. Всички страни и народи имат право да се възползват от ползите от такива дейности. Достъпът до технология в тази сфера е на разположение на всички държави, без дискриминация, при условия, договорени от всички заинтересувани.

Г. Международно сътрудничество

6. Дейностите в областта на директно международно телевизионно излъчване по сателит трябва да се основават на и да стимулират международното сътрудничество, Това сътрудничество е предмет на съответни споразумения. Специално внимание трябва да се отдели на нуждите на развиващите се страни в използването на директно международно телевизионно излъчване по сателит с цел ускоряване на националното развитие.

Д. Мирно уреждане на спорове

7. Всички международни спорове, които могат да възникнат във връзка с дейностите, регламентирани от тези принципи, трябва да се уреждат посредством установени процедури за мирно решаване на споровете, договорени между държавите по спора съгласно условията на Хартата на обединените нации.

Е. Отговорност на страната

8. Държавите носят международна отговорност за дейностите в областта на директното международно телевизионно излъчване по сателит, извършвано от тях или под тяхната юрисдикция и за съответствието на тези дейности с принципите, изложени в този документ.

9. В случаите, в които директното международно телевизионно излъчване по сателит се извършва от международна междуправителствена организация, отговорност, определена в Чл. 8 по-горе, се носи както от организацията, така и от участващите в нея страни.

Ж. Задължение и право на консултиране

10. Всяка излъчваща или приемаща страна в рамките на услугата директно международно телевизионно излъчване по сателит, установена между тях, от която бъде поискано от друга излъчваща или приемаща държава за същата услуга, трябва незабавно да започне консултации с искащата страна относно дейностите ѝ в областта на директно международно телевизионно излъчване по сателит без оглед на останалите консултации, които такива страни може да имат с всяка друга страна по този въпрос.

З. Авторски и сродни права

11. Без оглед на съответните условия на международното право държавите трябва да си сътрудничат на базата на двустранни и многостранни споразумения за защита на авторските и сродните права, като сключват споразумения между заинтересуваните страни или техни компетентни юридически лица, действащи под тяхната юрисдикция. В това сътрудничество трябва да отдадат специално внимание на интересите на развиващите се страни в използването на директно телевизионно излъчване с цел

стимулиране на тяхното национално развитие.

И. Уведомяване на обединените нации

12. С оглед стимулиране на международното сътрудничество в мирното изучаване и използване на открития Космос, страните, които извършват регламентирани дейности в областта на директно международно телевизионно излъчване по сателит, информират генералния секретар на обединените нации възможно най-подробно за характера на тези дейности. След получаването на тази информация, генералният секретар я разпространява незабавно и ефективно сред специализираните агенции, както и публично и я предоставя на международната научна общност.

Й. Консултации и споразумения между държавите

13. Страна, която желае да установи или упълномощи установяването на услуга директно международно телевизионно излъчване по сателит, трябва незабавно да уведоми приемащата държава или държави за намерението си и веднага да започне консултации с държавите, които са поискали това.

14. Услугата директно международно телевизионно излъчване по сателит може да се извършва единствено след покриване на условията, описани в Чл. 13 по-горе на базата на договорености и/или споразумения, които отговарят на съответните инструменти на Международния съюз по телекомуникации и съгласно тези принципи.

15. По отношение на неизбежното разпръскване на сателитния сигнал, са приложими изключителните инструменти на Международния съюз по телекомуникации.

ПРИНЦИПИ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗАСИЧАНЕТО НА Земята ОТ РАЗСТОЯНИЕ ОТ ОТКРИТИЯ КОСМОС

Приети от Общото събрание с резолюция 41/65 от 3 декември 1986

Общото събрание,

Във връзка със своя резолюция 3234 (XXIX) от 12 ноември 1974 г., в която препоръчва правната подкомисия на Комисията за мирно използване на открития Космос да обсъди въпроса за правните последиствия от дистанционното засичане на Земята от открития Космос, както и своите резолюции 3388 (XXX) от 18 ноември 1975 г., 31/8 от 8 ноември 1976 г., 32/196 А от 20 декември 1977 г., 33/16 от 10 ноември 1978 г., 34/66 от 5 декември 1979 г., 3/14 от 3 ноември 1980 г., 36/35 от 18 ноември 1981 г., 37/89 от 10 декември 1982 г., 38/80 от 15 декември 1983 г., 39/96 от 14 декември 1984 г. и 40/162 от 16 декември 1985 г., в които приканва за подробно обсъждане на правните последиствия от дистанционното засичане на Земята от открития Космос, с цел изграждане на проектни принципи, свързани с дистанционното засичане,

вземайки предвид доклада на комисията за мирно използване на открития Космос от работата на двадесет и деветото заседание и текстът на проектните принципи, свързани с дистанционното засичане на Земята от открития Космос, приложени към него,

отбелязвайки със задоволство, че комисията за мирно използване на открития Космос, на базата на обсъждане със своята правна комисия, е утвърдила

текста на проектопринципите, свързани с дистанционното засичане на Земята от открития Космос,

вярвайки, че приемането на принципите, свързани с дистанционното засичане на Земята от открития Космос ще допринесе за засилване на международното сътрудничество в тази област,

приема принципите, свързани с дистанционното засичане на Земята от открития Космос изложени в анекса към тази резолюция

Анекс **ПРИНЦИПИ, СВЪРЗАНИ С** **ДИСТАНЦИОННОТО ЗАСИЧАНЕ НА** **ЗЕМЯТА ОТ ОТКРИТИЯ КОСМОС**

Принцип 1

За целите на тези принципи във връзка с дейностите, свързани с дистанционното засичане:

(а) Терминът „дистанционно засичане“ означава засичането на земната повърхност с използване на свойствата на излъчваните електромагнитни вълни, отразявани или пречупвани от засичаните обекти с цел подобряване на управлението на естествените ресурси, използването на Земята и защитата на околната среда

(б) Терминът „основни данни“ означава суровите данни, получени от дистанционните датчици, намиращи се на космическия обект, които се предават или прехвърлят на Земята от Космоса чрез телеметрия във вид на електромагнитни сигнали, с фотографски филм, магнитна лента или по друг начин.

(в) Терминът „обработени данни“ означава продуктите, получени от обработката на основните данни, необходима,

за да могат тези данни да станат използвани.

(г) Терминът „анализирана информация“ означава информацията, получена в резултат на интерпретирането на предложените данни, входяща информация и знания от външните източници.

(д) Терминът „дейности по дистанционно отчитане“ означава функционирането на дистанционните космически системи за засичане, събиране на първични данни и станции за съхранение, както и дейностите, свързани с обработката, интерпретацията и разпространяването на обработените данни.

Принцип 2

Дейностите по дистанционно засичане ще се извършват в полза на и в интерес на всички държави, без оглед на степента на тяхното икономическо, социално или научно и техническо развитие и със специално внимание в частност на нуждите на развиващите се страни.

Принцип 3

Дейностите по дистанционно засичане ще се провеждат съгласно международното право, включително Хартата на обединените нации, Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите в изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, и съответните инструменти на Международния съюз по телекомуникации.

Принцип 4

Дейностите по дистанционно засичане ще бъдат провеждани съгласно принципите, изложени в чл. 1 от Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите в изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, които в частност предполага изследването и използването на открития Космос

да бъде в полза на и в интерес на всички държави, без оглед на степента на тяхното икономическо, социално или научно и техническо развитие и предвижда принципа за свобода в изследването и използването на открития Космос на базата на равенство. Тези дейности ще се извършват на основа на зачитане на принципа на пълен и постоянен суверенитет на всички държави и хора над тяхното благосъстояние и природни ресурси, с отдаване на необходимото значение на правата и интересите съгласно международното право, на останалите държави и организации под тяхна юрисдикция. Такива дейности не могат да бъдат провеждани по начин, който дискриминира законовите права и интереси на засичаните държави.

Принцип 5

Държавите, които осъществяват дейности по дистанционно засичане, трябва да стимулират международното сътрудничество в тези дейности. В тази връзка те трябва да предоставят на останалите държави възможност за участие в тях. Такова участие трябва да се основава във всички случаи на равенство и взаимно приемливи условия.

Принцип 6

С оглед осигуряване на максимални ползи от дейностите по дистанционно засичане държавите се стимулират чрез договори или други споразумения да осигурят установяването и функционирането на станции за събиране и съхранение на данни и устройства за тяхната обработка и интерпретация, в частност в рамките на регионални споразумения или договори, които са изпълними.

Принцип 7

Държавите, които участват в дейностите по дистанционно засичане, трябва да предоставят техническа помощ на останалите заинтересувани държави на

базата на взаимно договорени условия.

Принцип 8

Обединените нации и съответните агенции от системата на обединените нации трябва да стимулират международното сътрудничество, включително техническата помощ и координация в областта на дистанционното засичане.

Принцип 9

Съгласно член 4 от Конвенцията за регистрация на обекти, изстреляни в открития Космос и чл. 9 от Спогодбата за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и останалите небесни тела, държава, която изпълнява програма за дистанционно засичане, трябва да информира Генералния секретар на обединените нации. Тя трябва освен това да предостави всяка информация в най-широк възможен обхват на останалите държави и в частност развиващи се държави, които са засегнати от такава програма, при поискване.

Принцип 10

Дистанционното засичане ще допринесе за защита на естествената среда на Земята. В тази връзка държавите, които участват в дейностите по дистанционно засичане, открили информация по техен контрол, която може да предотврати феномен, вреден за естествената среда на Земята, трябва да разкрие тази информация на останалите засегнати държави.

Принцип 11

Дистанционното засичане ще допринесе за защита на човечеството от природни бедствия.

В тази връзка държавите, участващи в дейностите по дистанционно засичане, които са установили обработени данни и са анализирали информацията под те-

хен контрол, която може да бъде полезна на държави, засегнати от природни бедствия или които е вероятно да бъдат засегнати от предстоящи природни бедствия, трябва да предоставят тези данни и информация на съответните държави възможно най-бързо.

Принцип 12

Веднага след като бъдат представени първичните и обработени данни за територията под тяхна юрисдикция, засечените държави получават достъп до тях на недискриминационна база и при основателни условия на покриване на разходите. Засечените държави трябва да имат достъп и до анализирания информация за териториите, които са под тяхна юрисдикция, които са под контрола на държава, участваща в дейностите по дистанционно засичане при същите условия, отчитайки специално нуждите и интересите на развиващите се страни.

Принцип 13

С оглед стимулиране и засилване на международното сътрудничество, особено с оглед нуждите на развиващите се страни, държава, която извършва дейности по дистанционно засичане на Земята от Космоса, трябва при поискване, да започне консултации с държавата, чиято територия се засича, за да се осигури възможност за участие и засилване на взаимните ползи, които могат да се извлекат от това.

Принцип 14

Съгласно член 6 от Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите по изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и останалите небесни тела, държавите, които имат сателити за дистанционно засичане, носят международна отговорност за своите дейности и за осигуряване тези дейности да се провеждат съгласно тези

принципи и нормите на международното право, без значение дали дейностите се осъществяват от държавни или неправителствени организации или от международни организации, в които тези държави са страни. Този принцип е без оглед на приложимостта на нормите на международното право в държавата, отговорна за дейностите по дистанционно засичане.

Принцип 15

Всички спорове, възникнали във връзка с приложението на тези принципи, ще бъдат решавани съгласно установените процедури за мирно решаване на спорове.

**ПРИНЦИПИ, ПРИЛОЖИМИ ЗА
ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЯДРЕНИ
ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ В
ОТКРИТИЯ КОСМОС**

Приети от Общото събрание с резолюция 47/68 от 14 декември 1992 г.

Общото събрание,

Вземайки предвид доклада на Комисията за мирно използване на открития Космос от тридесет и петата сесия и текста на Принципите, приложими за използване на ядрени енергийни източници в открития Космос, приети от Комисията и приложени към нейния доклад,

потвърждавайки, че за някои мисии в открития Космос ядрените енергийни източници са особено подходящи или даже от основно значение предвид компактността им, дългия живот и други атрибути,

потвърждавайки също, че използването на ядрени енергийни източници в открития Космос трябва да е с фокус върху тези приложения, което ползва предимствата на определени свойства на ядрените енергийни източници,

потвърждавайки също и че използването на ядрени енергийни източници в открития Космос ще се основава изцяло на оценка на безопасността, включително анализ на възможния риск, с особен акцент намаляване на риска от евентуално излагане на обществеността на вредна радиация или радиоактивни материали,

потвърждавайки необходимостта в това отношение от група принципи, които съдържат цели и ръководства за осигуряване на безопасното използване на ядрени енергийни източници в открития Космос,

Потвърждавайки, че тази група

принципи се прилага за ядрените енергийни източници в открития Космос, предназначени за генериране на електричество на борда на космическите кораби за недвигателни цели, които имат характеристики, като цяло съвместими с тези на използваните системи и мисии, изпълнени в момента на приемане на принципите,

потвърждавайки, че тази група принципи ще изисква по-нататъшна ревизия с оглед на проявяващите се приложения на ядрена енергия и разработването на международни препоръки за радиологична защита,

приема принципите, приложими за използване на ядрени енергийни източници в открития Космос, както са описани по-долу.

Принцип 1. Приложимост на международното право

Дейностите, които включват използването на ядрени енергийни източници в открития Космос, трябва да се осъществяват съгласно международното право, включително в частност Хартата на обединените нации и Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите в изучаването и използването на открития Космос, включително Луната и останалите небесни тела.

Принцип 2

1. За целите на тези принципи термините „изстрелваща страна“ и „страна на изстрелване“ означава държавата, която има юрисдикция и контрол над космическия обект и ядрените енергийни източници на борда в определен период от време, приложим за съответния принцип.

2. За целите на принцип 9 се прилага определението на термина „изстрелваща страна“, както се съдържа в този принцип.

3. За целите на принцип 3 терми-

ните „предвидим“ и „всички възможни“ описва клас събития или обстоятелства, чиято обща степен на вероятност да настъпят е такава, че обхваща единствено надеждни възможности за целите на анализ на безопасността. Терминът „обща концепция за защита в дълбочина“ по отношение на ядрените енергийни източници в открития Космос се отнася до характеристиките на дизайна и операциите по мисии, които се осъществяват или са в допълнение към активни системи за предотвратяване или смекчаване на последствията от неизправности в системата. Резервните системи за безопасност не се изискват за всеки отделен компонент за постигането на тази цел. Имайки предвид специалните изисквания за използване на Космоса и различните мисии, не може да се определи конкретна група системи или характеристики като от основно значение за постигането на тази цел. За целите на Чл. 2 (г) на принцип 3, терминът „критичен“ не включва действия като тестване при нулево захранване, които са от основно значение за осигуряване на безопасността на системата.

Принцип 3 Указания и критерии за безопасно използване

С оглед свеждане до минимум на количеството радиоактивен материал в Космоса и на свързаните с това рискове използването на ядрени енергийни източници в открития Космос трябва да се ограничи до тези космически мисии, които не могат да се оперират от неядрени източници на енергия по приемлив начин.

1. Общи цели за защита от радиация и ядрена безопасност

(а) Страните, които изстрелват космически обекти с ядрени енергийни източници на борда, трябва да положат усилия за защита на хората, населени-

ето и биосферата срещу радиоактивни опасности. Дизайнът и използването на космически обекти с ядрени енергийни източници на борда трябва да осигури, с висока степен на сигурност, опасностите, в предвидими оперативни или извънредни обстоятелства, да се задържат под допустимите нива, както са определени в подточки (б) и (в).

Дизайнът и използването трябва да осигуряват също така и висока степен на надеждност, че радиоактивният материал няма да доведе до значително замърсяване на открития Космос.

(б) По време на нормалната работа на космическите обекти с ядрени енергийни източници на борда, включително повторното навлизане от достатъчно висока орбита, както е описано в Чл. 2(б), трябва да се спазва определената достатъчна степен на радиоактивна защита на обществеността, препоръчана от Международната комисия за радиологична защита. По време на обичайното функциониране няма значителна степен на излагане на радиация.

(в) С оглед ограничаване на излагането на инциденти дизайнът и изграждането на системи за ядрена енергия трябва да вземат под внимание приложимите и общоприети международни указания за радиологична защита.

С изключение на случаите на инциденти с ниска степен на вероятност да възникнат с потенциално сериозни радиологични последствия, дизайнът на системите за ядрена енергия трябва с висока степен на сигурност да ограничават излагането на радиация до ограничен географски район и лица до общ лимит 1 mSv на година. Допуска се използването на допълнителен лимит за дозата от 5 mSv на година в някои години, при условие че средната годишна ефективна доза,

еквивалентна за целия жизнен цикъл, не надвишава основния лимит от 1 mSv на година.

Вероятността от настъпване на инциденти с потенциално сериозни радиологични последици, както е посочено по-горе, трябва да се ограничава до изключително ниска степен благодарение на дизайна на системата.

Следващи модификации на указанията, посочени в тази алинея, трябва да се приложат възможно най-скоро.

(г) Системите, които са важни за безопасността, трябва да бъдат проектирани, изградени и експлоатирани съгласно общата концепция за защита в дълбочина. Съгласно тази концепция, предвидимите характеристики, свързани с безопасността или неизправностите, трябва да могат да бъдат коригирани или да им се противодейства с действие или процедура, възможно и автоматизирани.

Надеждността на системите, които са важни за безопасността, трябва да бъдат осигурени, освен всичко друго, с резервно, физическо разделяне, функционална изолация и адекватна независимост на техните компоненти.

Трябва да се предприемат и други мерки за повишаване на степента на сигурност.

2. Ядрени реактори

(а) ядрените реактори могат да се експлоатират:

- (i) по интерпланетарни мисии
- (ii) в достатъчно високи орбити както е определено в Чл. 2(б)
- (iii) в ниски земни орбити, ако се съхраняват в достатъчно високи орбити след оперативната част от техните мисии

(б) Достатъчно висока орбита е тази, при която орбиталният жизнен цикъл е достатъчно дълъг, за да осигури достатъчен разпад на разпадащите се продукти

съгласно приблизително дейността на акринидите. Достатъчно високата орбита трябва да бъде такава, че да се сведат до минимум рисковете за съществуващите и бъдещите мисии в открития Космос и от сблъсък с други космически обекти. Необходимостта части от разрушен реактор също така да достигне изискваното време на разпад преди повторното навлизане в атмосферата на Земята трябва да се вземе предвид при определяне на достатъчната степен на височина на орбитата.

(в) Ядрените реактори могат да използват единствено високо обогатен уран 235 като гориво. Дизайнът трябва да вземе под внимание радиоактивния разпад и активацията на продукти.

(д) Ядрените реактори не трябва да стават критични преди да достигнат оперативната си орбита или интертпланетарна траектория.

(е) Дизайнът и изграждането на ядрен реактор трябва да осигуряват той да не може да стане критичен, преди да достигне оперативната орбита при всички възможни обстоятелства, включително експлозия на ракета, повторно навлизане, удар със Земята или вода, потъване във вода или навлизане на вода в сърцевината

(ж) С оглед намаляване на значимостта на възможната неизправност на сателити с ядрени реактори на борда по време на операции в орбита със срок на живот по-малък от достатъчно високата орбита (включително операции за трансфер в достатъчно висока орбита), трябва да има достатъчно надеждна оперативна система за осигуряване на ефективно и контролирано разполагане на реактора.

3. Генератори на радиоизотопи

(а) Генератори на радиоизотопи могат да бъдат използвани за интерпла-

нетарни мисии и други мисии, които излизат от полето на гравитация на Земята. Те могат да бъдат използвани и в земната орбита, ако след приключване на оперативната част от тяхната мисия, се съхраняват във висока орбита. При всички положения се изисква крайно разполагане

(б) Генераторите на радиоизотопи трябва да бъдат защитени със система за задържане, която е проектирана и изградена така, че да издържа на топлината и аеродинамичните сили на повторно навлизане в горната атмосфера при предвидими орбитални условия, включително силно елипсовидни или хиперболични орбити, когато е приложимо. При сблъсък системата за задържане и физическата форма на изотопа трябва да осигурят в околната среда да не се разпръсква никакъв радиоактивен материал, така че мястото на сблъсъка да бъде изцяло почистено от радиоактивни вещества по време на възстановителните операции.

Принцип 4 Оценка на безопасността

1. Изстрелваща страна, както е определена в принцип 2, Чл. 1 в момента на изстрелване, трябва преди изстрелването на базата на споразумения за сътрудничество, когато е необходимо с тези, които са проектирали, изградили или създали източниците на ядрена енергия или които ще експлоатират космическия обект или от чиято територия или място ще се изстрелва обектът, да осигурят провеждането на задълбочена и обширна оценка на безопасността. Тази оценка трябва да покрива и всички приложими етапи от мисията и всички включени системи, включително начините за изстрелване, космическата платформа, източника на ядрена енергия и неговото оборудване и средствата за контрол и комуникация между Земята и Космоса.

2. Оценка трябва да спазва ука-

занията и критериите за безопасно използване, съдържащи се в принцип 3.

3. Съгласно чл. XI от Споразумението за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изучаването и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, резултатите от оценката на безопасността, заедно, доколкото е възможно, с посочване на приблизителната планирана времева рамка за изстрелване, трябва да бъдат публично обявени преди всяко изстрелване, а генералният секретар на обединените нации да бъде информиран за начина, по който държавите могат да получат резултатите от оценката за безопасността възможно най-скоро преди всяко изстрелване.

Принцип 5 Уведомяване за повторно навлизане

1. Всяка държава, която изстрелва космически обект с източници на ядрена енергия на борда, трябва да уведоми навреме засегнатите държави, ако космическият обект има неизправност и съществува риск от повторно навлизане на радиоактивни материали до Земята. Информацията трябва да бъде в следния формат:

(а) параметри на системата:

(i) име на изстрелващата държава или държави, включително адрес на органа, с който може да се осъществи връзка за получаване на повече информация или съдействие в случай на инцидент

(ii) международно предназначение

(iii) дата и територия или място на изстрелване

(iv) информация, необходима за максимално добро прогнозиране на орбиталния живот, траектория и район на влияние

(v) обща функция на екипажа на кораба

(б) Информация за радиологичния

риск на източника (източниците) на ядрена енергия

(i) вид на източника на ядрена енергия: радиоизотопичен / реактор

(ii) вероятна физическа форма, количество и общи радиологични характеристики на горивото и замърсените и/или активираните компоненти, които е вероятно да достигнат Земята. Терминът „гориво“ се отнася до ядрения материал, използван като източник на топлина или енергия.

Тази информация трябва да бъде предоставена и на Генералния секретар на обединените нации.

2. Информацията, в горепосочения формат, трябва да бъде предоставена от изстрелващата държава непосредствено след узнаване на неизправността. Тя трябва да се обновява толкова често, колкото е практически възможно, като честотата на разпространение на обновената информация се увеличава спрямо очакваното време за повторно влизане в плътните слоеве на земната атмосфера, така че международната общност ще бъде информирана за ситуацията и ще разполага с достатъчно време да планира всички дейности в отговор, които са необходими.

3. Обновената информация трябва да се предоставя със същата честота и на Генералния секретар на обединените нации.

Принцип 6. Консултации

Държавите, които предоставят информация съгласно принцип 5, трябва, колкото е практически възможно, да отговорят бързо на отправени искания за допълнителна информация или консултации, отправени от други държави.

Принцип 7. Помощ на държавите

1. След уведомяване за очакваното повторно навлизане в атмосферата на

Земята на космически обект, който има източник на ядрена енергия на борда и неговите компоненти, всички държави, които притежават устройства за мониторинг на Космоса и проследяване, в духа на международно сътрудничество, трябва да предоставят информацията, с която може да разполагат за неизправен обект с източник на ядрена енергия на борда, на Генералния секретар на Обединените Нации и съответната държава възможно най-бързо, за да могат държавите, които да бъдат засегнати, да извършат оценка на ситуацията и да предприемат всички възможни предпазни мерки, които намерят за целесъобразни.

2. След повторно навлизане в атмосферата на Земята на космически обект, който има на борда източник на ядрена енергия и негови компоненти:

(а) изстрелващата държава трябва бързо да предложи и ако бъде поискано от засегнатата държава, предоставяйки незабавно цялото необходимо съдействие за елиминиране на действителните и възможните вредни ефекти. Включително съдействие за идентифициране на мястото на влияние на източника на ядрена енергия на земната повърхност, установяване на повторно навлезлия материал и извършване на операции по възстановяване или почистване

(б) Всички държави, освен изстрелващата държава, които имат необходимите технически възможности и международни организации с такива технически възможности, трябва, доколкото е възможно, да осигурят необходимата помощ след поискване от засегнатата държава

Предоставяйки съдействието съгласно подточки (а) и (б) по-горе, трябва да се вземат под внимание специалните нужди на развиващите се страни.

Принцип 8 Отговорност

Съгласно чл. 6 от Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите по изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, държавите носят международна отговорност за своите национални дейности, които включват използването на източници на ядрена енергия в открития Космос, без оглед дали такива се извършват от държавни агенции или неправителствени организации, както и за осигуряване националните им дейности да се извършват съгласно Спогодбата и препоръките, съдържащи се в тези принципи. Когато дейностите в открития Космос, които включват използването на източници на ядрена енергия, се извършват от международна организация, отговорността за спазването на горепосочената Спогодба и препоръките, съдържащи се в тези принципи, се носи както от международната организация, така и от участващите в нея страни.

Принцип 9. Отговорност и компенсация

1. Съгласно чл. 7 на Спогодбата за принципите, регламентиращи дейностите на държавите по изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, и условията на Конвенцията за международна отговорност за щети, причинени от космически обекти, всяка държава, която изстрелва или планира да изстреля космически обект, и всяка държава, от чиято територия или място се изстрелва космически обект, носят международна отговорност за щетите, причинени от такива космически обекти или техните съставни части. Това се прилага изцяло, в случай че космическият обект има източник на ядрена енергия на борда. Когато две или повече страни заедно изстрелват космически

обект, те са заедно и поотделно отговорни за всяка причинена щета съгласно Чл. 5 от горепосочената Конвенция.

2. Компенсацията, която такива държави трябва да платят по горепосочената конвенция за щетите, се определя според международното право и принципите на правосъдие и равенство с оглед осигуряване на обезщетение за щетата за възстановяване на лице, физическо или юридическо, държава или международна организация, от чието име се представя иск до състоянието, в което са се намирали преди настъпването на щетата.

3. За целите на този принцип, компенсацията включва възстановяване на надлежно поетите разходи по операциите възстановяване и почистване, включително разходите за съдействие, получено от трети страни.

Принципи 10. Уреждане на спорове

Всички спорове, възникващи във връзка с прилагането на тези принципи, ще бъдат решавани чрез преговори или други установени процедури за мирно решаване на спорове, съгласно Хартата на обединените нации.

Принцип 11. Преглед и ревизия

Тези принципи ще бъдат отворени за ревизия от Комисията за мирно използване на открития Космос не по-късно от две години след приемането им.

**ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА МЕЖДУНАРОДНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО В ИЗУЧАВАНЕТО
И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ОТКРИТИЯ
Космос В ПОЛЗА НА И ИНТЕРЕС НА
ВСИЧКИ ДЪРЖАВИ С ОТЧИТАНЕ
В ЧАСТНОСТ НА НУЖДИТЕ НА
РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ**

Приета от Общото събрание с резолюция 51/122 от 13 декември 1996 г.

Общото събрание,

Обсъждайки доклада на Комисията за мирно използване на открития Космос от тридесет и деветото ѝ заседание и текста на Декларацията за международно сътрудничество в изучаването и използването на открития Космос в полза на и интерес на всички държави, с отчитане специално на нуждите на развиващите се страни, както е одобрено от комисията и приложено като анекс към доклада ѝ,

вземайки предвид съответните условия на Хартата на Обединените Нации, на базата в частност на условията на Споразумението за принципите, регламентиращи дейностите на държавите в изучаване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела,

във връзка също и с приложимите ѝ резолюции, свързани с дейностите в открития Космос,

предвид препоръките на Втората конференция на обединените нации по изучаване и мирно използване на открития Космос и останалите международни конференции в тази сфера,

потвърждавайки развиващия се обхват и значение на международното сътрудничество между държавите и между държавите и международните организации в изучаване и използване на открития Космос за мирни цели,

вземайки предвид опита, придобит в международните инициативи по сътрудничество,

с убеденост в необходимостта и значението на по-нататъшно засилване на международното сътрудничество с оглед постигане на широко и ефикасно сътрудничество в тази сфера във взаимна полза и интерес на всички засегнати страни

с желание да улесни прилагането на принципа, че изследването и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, ще се осъществява в полза на и интерес на всички страни, без оглед на степента на икономическото и научното им развитие и трябва да бъде в полза на цялото човечество,

приема декларацията за международно сътрудничество в изучаването и използването на открития Космос в полза на и в интерес на всички държави, отчитайки в частност нуждите на развиващите се страни, описани в анекс към тази резолюция.

АНЕКС
ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА МЕЖДУНАРОДНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО В ИЗУЧАВАНЕТО
И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ОТКРИТИЯ
Космос В ПОЛЗА НА И ИНТЕРЕС НА
ВСИЧКИ ДЪРЖАВИ С ОТЧИТАНЕ
В ЧАСТНОСТ НА НУЖДИТЕ НА
РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ

1. Международното сътрудничество в изучаването и използването на открития Космос за мирни цели (наричано тук „Международно сътрудничество“) ще се провежда съгласно условията на международното право, включително Хартата на обединените нации и Споразумението за принципите, които регламентират дейностите на държавите в изучаването и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела. То трябва да се осъществява в полза на и в интерес на всички държави, без оглед на степента на тяхното икономическо, социално или научно и техническо развитие и трябва да бъде в полза на цялото човечество. Специално внимание следва да се отдели на нуждите на развиващите се страни.

2. Държавите имат свободата да определят всички аспекти на участието си в международното сътрудничество в изучаването и използването на открития Космос на равнопоставена и взаимно приемлива основа. Договорните условия на всички инициативи за сътрудничество трябва да са справедливи и основателни и трябва да съответстват изцяло на законите права и на интересите на заинтересуваните страни, например по отношение на правата на интелектуална собственост.

3. Всички държави, в частност тези, които имат съответните космически възможности и програми за изучаване и из-

ползване на открития Космос, трябва да допринесат за стимулиране и засилване на международното сътрудничество на равнопоставена и взаимно приемлива основа. В този контекст трябва да се отдели специално внимание на ползите и интересите на развиващите се страни и държавите, които имат започващи космически програми, които произтичат от подобно сътрудничество и се провеждат съвместно с държави с по-напреднали космически способности.

4. Международното сътрудничество трябва да се осъществява по всички начини, които заинтересуваните страни смятат за ефективни и целесъобразни, включително, освен останалото, правителствени и неправителствени; търговски и с нетърговска цел; световни, многостранни, регионални или двустранни; както и международно сътрудничество между държавите на всички нива на развитие.

5. Международното сътрудничество, отчитайки в частност нуждите на развиващите се страни, трябва да има за цел, освен останалото, следните цели, вземайки предвид необходимостта от техническо съдействие и рационално и ефективно разпределение на финансовите и техническите ресурси:

(а) повишаване на развитието на космическата наука и технология и техните приложения;

(б) засилване на развитието на свързаните и съответните космически възможности на заинтересуваните държави;

(в) улесняване на обмена на експертиза и технология между държавите на взаимно приемлива основа;

6. Национални и международни агенции, изследователски институции,

организации за развитие на развити и развиващи се страни трябва да обмислят подходящото използване на космическите приложения и потенциала за международно сътрудничество за постигане на определените им цели от развитие.

7. Комисията за мирно използване на открития Космос трябва да бъде подкрепена в ролята си, освен останалото, на форум за обмен на информация за национални и международни дейности в областта на международното сътрудничество в изучаването и използването на открития Космос.

8. Всички държави трябва да бъдат стимулирани да допринасят за програмата на обединените нации за космически приложения и за останалите инициативи в областта на международното сътрудничество съгласно техните космически възможности и тяхното участие в изучаването и използването на открития Космос.

Закон за космическите дейности и свързаните с тях цели

[Одобрен на 21 декември 1998 г.]

Парламентът на Австралия постановява:

• • •

3 Цели на Закона

Целите на този закон са:

а) да учреди система за регулиране на космическите дейности, провеждани или от Австралия, или от граждани на Австралия извън нейната територия; и

б) да осигури плащането на адекватна компенсация за щети, причинени на лица или имущество като резултат на космическите дейности, регулирани с този закон; и

в) да изпълни определени задължения на Австралия съгласно космически договори с ООН.

• • •

Част 2 Определения

8 Определения

В този закон, освен ако не е предвидено друго:

Злополука се тълкува съгласно чл. 85.

Място на инцидента се тълкува съгласно чл. 98.

Помещения на мястото на инцидента се тълкува съгласно Чл. 98.

Австралия, в случаите когато е използвана като географско понятие, включва и прилежащите външни територии.

Австралийско местно лице означава:

(а) гражданин на Австралия; или

(б) организация, регистрирана с или съгласно законите на Общността, на държава или на територия; или

(в) Общността, Държава, или територия.

Разпоредби за гражданско наказание се тълкува съгласно чл. 80.

Щета има същото значение както в Конвенцията за отговорност.

Удостоверение за освобождаване означава удостоверение, издадено съгласно чл. 46.

Вина има същото тълкуване както в Конвенцията за отговорност.

Груба небрежност се тълкува съгласно разпоредбите. Но ако разпоредбите не дават тълкуване за термина, той трябва да се тълкува както в Конвенцията за отговорност.

Инцидент се тълкува съгласно чл. 86.

Застрахователна сума за разрешително за изстрелване, сертификат за изстрелване в чужбина или пълномощно съгласно чл. 43, означава сумата, за която притежателят на разрешителното, сертификата или пълномощното е необходимо да бъде застрахован, съгласно раздел 7 на част 3, по отношение на изстрелването или изстрелванията, и всяко завръщане, покрито от разрешителното, сертификата или пълномощното. При определянето на тази сума да се игнорира параграф 47 (2) (б) (който урежда пряката финансова отговорност).

Следовател означава лице, назначено съгласно чл. 88.

Изстрелване на космически обект означава изстрелване на обект в открития Космос или опит за това.

Съоръжение за изстрелване означава съоръжение (било то недвижимо или движимо) или място, специално проектирано или изградено като съоръжение, или място, от което могат да бъдат изстрелвани космически обекти, и включва всички други удобства на съоръжението

или мястото, необходими за провеждане на изстрелването.

Изстрелваща държава има същото значение както в Конвенцията за отговорност.

Разрешително за изстрелване означава разрешително, дадено в съответствие с чл. 26.

Служител по безопасност на изстрелването за лицензирано за изстрелване съоръжение, означава лицето, назначено от Министъра в съответствие с Чл. 50 за съоръжението.

Ракета носител означава ракета, която може да превозва товари във, или от открития Космос.

Конвенцията за отговорност означава Конвенция за международната отговорност за вреди, причинени от космически обекти, подписана в Лондон, Москва и Вашингтон на 29 март 1972 г. и чийто текст е изложен в приложение 1.

Период на отговорност означава:

(а) за изстрелването на космически обект – 30-дневния период, започващ от момента на изстрелването, или друг такъв период, както е уточнено в разпоредбите; и

(б) за завръщането на космическия обект – периода, започващ, когато съответната маневра за връщане е започнала и, свършващ, когато обектът е спрял на Земята, или друг такъв период, както е уточнено в разпоредбите.

Лицензирано съоръжение за изстрелване означава съоръжение за изстрелване, за което дадено лице притежава космически лиценз: вж. чл. 18.

Наемател на помещения включва лице, присъстващо в помещенията, което очевидно представлява наемателя.

Сертификат за презокеанско изстрелване означава сертификат, издаден съгласно чл. 35.

Полезен товар включва товара, превозван за тестови или други цели, но не с цел печалба.

Помещения включва дадено място и превозно средство.

Регистър означава регистъра на космически обекти, воден съгласно чл. 76.

Конвенция за регистрациите означава Конвенцията за регистрация на обектите, изстреляни в открития Космос, подписана в Ню Йорк на 14 януари 1975 г. и чийто английски текст е изложен в приложение 2.

Свързана страна се тълкува съгласно чл. 9.

Отговорна страна за изстрелването или връщането на космически обект, означава:

(а) в случай на изстрелване или връщане, разрешено с разрешително за изстрелване – притежателя на разрешителното; или

(б) в случаите на връщане, позволено по силата на разрешение съгласно Чл. 43(1) – разрешителното; или

(в) в случаите на връщане, позволено по силата на договор между министъра и друго лице в съответствие с чл. 43(2), това лице; или

(г) в случаите на изстрелване или връщане, което:

Не е разрешено по начина, описан в подточки (а), (б) или (в); но

е осигурено чрез удостоверение за освобождаване (вж. чл. 46) – притежателя на удостоверението за освобождаване; или

(д) в случай на изстрелване, разрешено съгласно сертификат за презокеанско изстрелване – собственика на сертификата; или

(е) във всеки друг случай – което и да е от следните лица:

Лицето или лицата, които са извър-

шили изстрелването или връщането на космическия обект;

Всяко лице, което по време на периода на отговорност за изстрелването или връщането, е притежавало целия или част от товара, формиращ част от съответния космически обект;

Всяко друго лице, уточнено в разпоредбите, съставени за целите на това определение.

Но, във връзка с изстрелването, за което е приложима подточка (е), ако космическият обект е бил изстрелян от съоръжение за изстрелване извън територията на Австралия, лицето е **отговорна страна** само ако е австралийско местно лице.

Връщане на космически обект означава връщането на космическия обект от открития Космос на Земята, или опита за това.

Космически лиценз означава лиценз, издаден в съответствие с чл. 18.

Космически обект означава нещо, състоящо се от:

(а) ракета носител; и

(б) полезен товар (ако има такъв), който ракетата носител трябва да превозва към, или от открития Космос;

Или която и да е част от такова нещо, дори ако:

(в) последната трябва да мине само част от пътя към или от открития Космос; или

(г) частта е резултат от разделянето на товара или товарите от ракетата носител след изстрелването.

Стандартно условие на разрешително за изстрелване означава условие, на което е подчинено разрешителното за изстрелване поради чл. 29.

Трета страна за изстрелването или връщането на космически обект, означава лице, което не е отговорна страна за

изстрелването или връщането и което не е свързана страна (вижте чл. 9) с която и да е отговорна страна за изстрелването или връщането.

Космически договори на ООН означава следното:

(а) Конвенцията за отговорност;

(б) Конвенцията за регистрациите;

(в) Договора за принципите, ръководещи дейностите на държавите при изследването и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, подписан в Лондон, Москва и Вашингтон на 27 януари 1967 година и чийто английски текст е изложен в приложение 3;

(г) Договора, уреждащ дейностите на държавите на Луната и други небесни тела, подписан в Ню Йорк на 18 декември 1979 година и чийто английски текст е изложен в приложение 4;

(д) Договора за спасяването и връщането на астронавти и връщането на обекти, изстреляни в открития Космос, подписан в Лондон, Москва и Вашингтон на 22 април 1968 година и чийто английски текст е изложен в приложение 5.

9 Свързана страна

(1) Лице (**първото лице**) е **свързана страна** с отговорната страна за изстрелването или връщането на космически обект, ако:

(а) първото лице има или финансов или собствен интерес към целия или част от космическия обект; или

(б) първото лице е било включено в подготвянето на целия или част от космическия обект за изстрелването или връщането; или

(в) първото лице е страна по договора, подизпълнител или доставчик, включен в изстрелването или връщането, или подготовката на целия, или част от космическия обект за изстрелването или връ-

щането; или

(г) първото лице е директор, офицер, служител или агент на отговорната страна.

(2) Въпреки това разпоредбите може да предвиждат, че дадени лица са или не са свързани страни с отговорната страна.

• • •

Раздел 1 Определени космически дейности изискват одобрение и т.н.

11 Всяко изстрелване в Австралия изисква разрешително за изстрелване или удостоверение за освобождаване, ако:

(а) дадено лице изстрелва космически обект от съоръжение за изстрелване, намиращо се в Австралия; и

(б) изстрелването не е разрешено по силата на разрешително за изстрелване, собственост на което и да е лице; и

(в) нито едно лице не притежава удостоверение за освобождаване (вижте чл. 46), покриващо изстрелването; и

(г) изстрелването не е проведено в съответствие с който и да е договор, по начина, описан в чл. 109 (1).

• • •

12 Задгранично изстрелване изисква сертификат за задгранично изстрелване, ако:

(а) даден космически обект е изстрелян от съоръжение за изстрелване, разположено извън територията на Австралия; и

(б) изстрелването не е разрешено по силата на сертификат за задгранично изстрелване, собственост на което и да е лице; и

(в) дадено австралийско местно лице е отговорна страна за изстрелването;

• • •

13 Връщане в Австралия на космиче-

ски обект, изстрелян от Австралия, изисква разрешително за изстрелване или удостоверение за освобождаване, ако:

(а) дадено лице връща космически обект на място, където и да е в Австралия; и

(б) обектът или каквато и да е част от него е бил изстрелян от съоръжение за изстрелване, намиращо се в Австралия; и

(в) връщането не е разрешено по силата на разрешително за изстрелване, собственост на което и да е лице; и

(г) нито едно лице не притежава удостоверение за освобождаване (вижте чл. 46); и

(д) връщането не е проведено в съответствие с нито един договор, по начина, описан в чл. 109 (1).

• • •

14 Връщане в Австралия на космически обект, изстрелян извън нейната територия, изисква разрешително ако:

(а) дадено лице връща даден космически обект на място, където и да е в Австралия; и

(б) нито един обект или пък част от него е бил изстрелян от съоръжение за изстрелване, намиращо се в рамките на територията на Австралия; и

(в) връщането на обекта на това място не е позволено по силата на чл. 43;

• • •

15 Космически лиценз, необходим за експлоатацията на съоръжение за изстрелване в Австралия

Едно лице не трябва да експлоатира съоръжение за изстрелване в Австралия, или да прави каквото и да е, пряко свързано с експлоатацията на съоръжението за изстрелване в Австралия, използвайки даден вид ракета носител, освен ако:

(а) лицето притежава космически лиценз (вижте раздел 2) за съоръжението и вида ракета носител; или

(б) лицето е свързана страна (вижте чл. 9) за всички изстрелвания, провеждани от съоръжението, с лицето, което притежава такъв лиценз; или

(в) лицето действа като служител, страна по договор или агент на лицето, което притежава такъв лиценз; или

(г) удостоверение за освобождаване (вижте чл. 4б), покриващо:

– експлоатацията на съоръжението, или нещата, свързани с експлоатацията; и

– вида ракета носител;

е собственост на което и да е лице; или

(д) експлоатацията на съоръжението или на нещата, свързани с експлоатацията, се извършват в съответствие с договор, по начина, описан в чл. 109(1).

16 Необвързаност на Британската общност

Този раздел не се прилага за:

(а) Британската общност; или

(б) дадено лице, действащо като служител или агент на Британската общност или като член на силите на отбраната.

Пример: Британската общност и дадена частна компания ще провеждат съвместно изстрелване. Общността няма да има нужда от космически лиценз или разрешително за изстрелване и т.н., за да направи това, но частната компания ще трябва да ги има (освен ако не действа като агент на Общността, и в такъв случай също ще бъде освободена от задължението по този раздел).

17 Дейности на международни космически организации

(1) Ако дадено споразумение между Австралия и друга държава или държави урежда създаването на международна организация, чиято единствена или главна функция е да провежда дейности в открития Космос, този раздел не се прилага по отношение на каквато и да е дейност,

извършвана в съответствие със споразумението.

(2) Този член се прилага независимо от това дали споразумението е било направено преди или след влизането в сила на този закон.

Раздел 2 Космически лицензи

18 Издаване на космически лиценз

Министърът може да даде на дадено лице космически лиценз, покриващ определено съоръжение за изстрелване в Австралия и определен вид ракета носител, ако:

(а) министърът е убеден, че лицето е компетентно да експлоатира такъв вид съоръжение за изстрелване и ракета носител; и

(б) министърът е убеден, че са получени всички необходими разрешителни, отнасящи се до околната среда съгласно законите на Австралия, и че е направен адекватен план, отнасящ се до околната среда, за изграждането и експлоатацията на съоръжението за изстрелване; и

(в) министърът е убеден, че лицето има достатъчно финансови средства, за да построи и експлоатира съоръжението за изстрелване; и

(г) министърът е убеден, че вероятността изграждането или експлоатацията на съоръжението за изстрелване да причинят съществена вреда на общественото здраве или безопасност, или да причинят съществени щети на имущество е достатъчно ниска; и

(д) министърът не счита, че поради причини, свързани с националната сигурност на Австралия, външна политика или международни задължения, космически лиценз не трябва да бъде издаван; и

(е) критериите (ако има такива), предвидени от разпоредбите, са изпъл-

нени по отношение на съоръжението за изстрелване; и

(ж) критериите (ако има такива), предвидени от разпоредбите, са изпълнени по отношение на този вид ракета носител.

Пример: за целите на подточка (ж), разпоредбите могат да предвиждат критерии, отнасящи се за въпроси от сорта на конструкцията на ракетата носител и техническите аспекти на начина, по който ще бъдат експлоатирани такива превозни средства.

19 Срокове на космическия лиценз

Един космически лиценз:

(а) трябва да уточнява деня на влизането му в сила; и

(б) остава в сила за периода, уточнен в лиценза, който трябва да бъде не по-дълъг от 20 (двадесет) години; и

(в) се издава въз основа на стандартните условия на космическите лицензи в чл. 20 и всички други условия, уточнени в лиценза.

20 Стандартни условия на космическите лицензи

Условията на всеки един космически лиценз, издаден на дадено лице, освен ако лиценза не постановява друго, са следните:

(а) Притежателят на лиценза трябва да предоставя на министъра всякаква информация за лиценза, каквато той поиска, в съответствие с чл. 60;

(б) притежателят трябва:

– да предоставя на служителя по безопасност на изстрелването (вж. раздел 8) приемлив достъп до съоръжението и до всеки космически обект в съоръжението; и

– да се погрижи служителят по безопасност на изстрелването да получава всякаква информация или съдействие, които последният изисква с цел правил-

ното изпълнение на дадена функция;

(в) всяко друго условие, посочено в разпоредбите.

21 Нарушаване на условие на космически лиценз

Притежателят на лиценза не трябва да нарушава никое от условията на лиценза.

22 Прехвърляне на космически лиценз

(1) Министърът може, чрез писмено известие, да прехвърли космически лиценз на друго лице, ако министърът би могъл да издаде космически лиценз на другото лице в съответствие с чл. 18.

(2) Прехвърлянето влиза в сила в момента, уточнен в известието.

(3) Лицензът продължава да покрива същото съоръжение за изстрелване и същия вид ракета носител.

(4) Действието на лиценза е подчинено на същите условия, като оригиналния лиценз (освен ако министърът не измени условията).

(5) Периодът, за който лицензът остава в сила, продължава да тече въпреки прехвърлянето.

23 Кандидатстване за издаване или прехвърляне на космически лиценз

Трябва да се подаде заявление за издаването или прехвърлянето на космически лиценз в съответствие с разпоредбите.

• • •

Раздел 3 Разрешителни за изстрелване

26 Даване на разрешително за изстрелване

(1) Министърът може да даде разрешително за изстрелване, даващо право на:

(а) изстрелването на определен космически обект; или

(б) определена последователност

от няколко изстрелвания на космически обекти, които според министъра, след като е взел предвид естеството на товарите, които ще се превозват, могат да бъдат позволени с едно разрешително за изстрелване;

от уточнено съоръжение за изстрелване в Австралия, при използване на определен вид ракета носител.

(2) Разрешителното за изстрелване може също така, във връзка с изстрелването или изстрелванията, да дава правото определени космически обекти да бъдат върнати на определено място или област в Австралия.

Забележка: не е нужно един връщач се космически обект да бъде същия като изстреляния космически обект. Например една ракета носител може да превозва товар по пътя си към открития Космос, но може да се върне без него, или дори да събере различен товар от открития Космос и да донесе последния на Земята.

(3) Министърът може да издаде разрешително за изстрелване на лицето само ако всичките следващи критерии са изпълнени:

(а) лицето притежава космически лиценз (вж. раздел 2), покриващ съоръжението за изстрелване и вида ракета носител, за които се отнася;

(б) лицето е корпорация, за която се прилага параграф 51(хх) от Конституцията;

(в) министърът е убеден, че лицето, което ще извършва изстрелването или изстрелванията, и всяко съответно връщане, е компетентен за това;

(г) министърът е убеден, че застрахователните/финансови изисквания в раздел 7 ще бъдат изпълнени за изстрелването или изстрелванията и всяко съответно връщане;

(д) министърът е убеден, че вероят-

ността изстрелването или изстрелванията, или всяко съответно връщане, да причинят съществена вреда на общественото здраве или безопасност, или да причинят съществени щети на имущество е достатъчно ниска;

(е) космическият обект или обекти, за които се отнася, не са и не съдържат ядрено оръжие или оръжие за масово унищожение от какъвто и да е друг вид;

(ж) министърът не счита, че поради причини, свързани с националната сигурност на Австралия, външна политика или международни задължения, разрешителното за лиценз не трябва да бъде издавано;

(з) всякакви други критерии, установени от разпоредбите.

(4) Ако държава, различна от Австралия, също е изстрелваща държава за космически обект или за който и да е от космическите обекти, министърът може, с цел да реши дали да даде разрешително за изстрелване, да вземе предвид:

(а) дали има споразумение между Австралия и тази друга държава, съгласно което тази държава ще поеме някаква отговорност, и ще обезщети Австралия за всяка щета, която космическият обект или обекти, биха могли да причинят; и

(б) сроковете на това споразумение.

Забележка: Тази подточка по подразбиране не ограничава въпросите, които министърът може да вземе предвид.

27 Изстрелвания от Австралия: последователно изискване за космически лиценз

Ако съоръжението за изстрелване, посочено в разрешителното за изстрелване, се намира в Австралия, разрешителното е невалидно по време на всеки период, през който собственикът на разрешителното не притежава също и космически лиценз (вижте раздел 2), покриващ

съоръжението и вида ракета носител, за които се отнася.

• • •

29 Стандартни условия на разрешително за изстрелване

Условията на всяко едно разрешително за изстрелване (наричани стандартни условия на разрешително за изстрелване), издадено на дадено лице, освен ако разрешителното не постановява друго, са следните:

(а) изстрелването или изстрелванията и всяко съответно връщане не трябва да бъдат извършвани по начин, който има вероятност да причини съществена вреда на общественото здраве, сигурност или имущество;

(б) космическият обект или обекти не трябва да са, или да съдържат, ядрено оръжие или оръжие за масово унищожение от какъвто и да е друг вид;

(в) космическият обект или обекти не трябва да съдържат материали, способни на ядрено деление, освен ако министърът предварително не е дал писмено одобрение за това;

(г) притежателят на разрешителното трябва да спазва застрахователните/финансовите изисквания в раздел 7 за всяко изстрелване и всяко връщане, проведено съгласно разрешителното.

30 Нарушаване на условие на разрешителното за изстрелване

(1) Притежателят на разрешителното за изстрелване не трябва да нарушава никое от условията на разрешителното за изстрелване (независимо дали условието е стандартно условие на разрешително за изстрелване, или не).

(2) Ако притежателят на разрешителното за изстрелване:

(а) чрез каквото и да е преднамерено действие или бездействие наруши стандартно условие на разрешителното

за изстрелване (вж. чл. 29); и

(б) не се интересува дали действието или бездействието нарушава условието;

(3) министърът може да предприеме гражданско дело съгласно част б срещу лице, което е обвинено в нарушение на стандартно условие на разрешително за изстрелване, като алтернатива на завеждане на дело за нарушение на подраздел (2)

31 Прехвърляне на разрешително за изстрелване

(1) Министърът може, чрез писмено известие, да прехвърли разрешителното за изстрелване на друго лице, ако министърът би могъл да издаде разрешително за изстрелване на другото лице в съответствие с чл. 26.

(2) Прехвърлянето влиза в сила от момента, уточнен в известието.

(3) Разрешителното продължава да покрива същото съоръжение за изстрелване и същия вид ракета носител.

(4) Действието на разрешително е подчинено на същите условия като оригиналното разрешително (освен ако министърът не измени условията).

(5) Периодът, за който разрешителното остава в сила, продължава да тече, въпреки прехвърлянето.

• • •

Раздел 5 Разрешаване на връщане на космически обекти, изстреляни от чужбина

42 Обхват на раздела

Този раздел се прилага, ако:

(а) даден космически обект е изстрелян или е възнамерявано да бъде изстрелян от съоръжение за изстрелване, намиращо се извън територията на Австралия; и

(в) във връзка с това изстрелване е възнамерявано космическия обект да

бъде върнат в област или място в Австралия.

Забележка: не е нужно един връщач се космически обект да бъде същия като изстреляния космически обект. Например една ракета носител може да превозва товар по пътя си към открития Космос, но може да се върне без него, или дори да събере различен товар от открития Космос и да донесе последния на Земята.

43 Връщанията могат да бъдат позволени по силата на разрешително или споразумение

(1) Министърът може да даде писмено разрешително, даващо право на:

(а) връщането на космическия обект, за който се отнася, на уточнено място или област в Австралия; или

(б) определена последователност от няколко такива връщания, които според министъра, след като е взел предвид естеството на космическите обекти, които ще се връщат, могат да бъдат разрешени с едно разрешително;

(2) Или пък Министъра може, от името на Общността, да сключи споразумение, съгласно което такова връщане или такава последователност от връщания са позволени.

(3) Връщането или връщанията може да бъдат разрешени съгласно този член само ако са изпълнени всички критерии, изброени по-долу:

(а) министърът е убеден, че лицето, което ще провежда връщането или връщанията, е компетентно за това;

(б) министърът е убеден, че застрахователните/финансови изисквания съгласно раздел 7 ще бъдат изпълнени за връщането или връщанията;

(в) Министърът е убеден, че вероятността връщането или връщанията да причинят съществена вреда на общественото здраве или безопасност, или да

причинят съществени щети на имущество е достатъчно ниска;

(г) космическият обект или космическите обекти, за които се отнася, не са и не съдържат ядрено оръжие или оръжие за масово унищожение от какъвто и да е друг вид;

(д) министърът не счита, че поради причини, свързани с националната сигурност на Австралия, външна политика или международни задължения, разрешението не трябва да бъде давано; и

(е) всякакви други критерии, предвидени от разпоредбите.

(4) министърът може, с цел да реши дали да даде разрешение съгласно този член, да вземе предвид:

(а) дали има споразумение между Австралия и която и да е друга държава, която е изстрелваща държава за който и да е от космическите обекти, за които се отнася, съгласно което тази държава ще поеме някаква отговорност, и ще обезщети Австралия за всяка щета, която космическият обект би могъл да причини; и

(б) сроковете на това споразумение.

(5) Разрешение по силата на този чл. може да бъде давано съгласно условия, каквито министъра реши.

44 Нарушения, свързани с връщанията

(1) Ако дадено лице връща космически обект в съответствие с разрешително от вида, описан в чл. 43, и:

(а) връщането е извършено по начин, по който е възможно да причини съществена вреда за общественото здраве, сигурност или имущество; или

(б) космическият обект е или съдържа ядрено оръжие или оръжие за масово унищожение от какъвто и да е друг вид; или

(в) космическият обект съдържа какъвто и да е материал, способен на ядре-

но деление, и няма писменото одобрение на министъра за това; или

(г) застрахователните/финансовите изисквания на раздел 7 за връщането не са изпълнени;

• • •

(2) Министърът може да предприеме гражданско дело съгласно част б, срещу лице, което е обвинено в нарушение на чл. (1), като алтернатива на даване под съд.

45 Нарушаване на условие

Лице, което е упълномощено да върне космически обект по силата на чл. 43, не трябва да нарушава никое от условията на пълномощното.

• • •

Част 4 Отговорност за щета, причинена от космически обекти

Раздел 1 Обхват

63 Покрити щети

(1) Тази част е приложима за щета, причинена от космически обект, ако

(а) или:

– обектът е изстрелян от съоръжение за изстрелване, намиращо се в Австралия; или

– Австралия е изстрелваща държава по отношение на обекта; и

(б) щетата е причинена по време на периода на отговорност за изстрелването.

(2) Тази част също е приложима и за щета, причинена от космически обект, ако:

(а) обектът е върнат на място, намиращо се в Австралия; и

(б) щетата е причинена по време на периода на отговорност за връщането.

(3) Тази част се прилага за щета, описана в чл. (1) или (2):

(а) независимо от това дали щетата

е възникнала на Земята, във въздуха или в Космоса; и

(б) независимо от това дали щетата е станала във или извън територията на Австралия; и

(в) независимо от това дали изстрелването или връщането е било, или не е било разрешено съгласно този закон; и

(г) независимо от това дали изстрелването е било покрито от удостоверение за освобождаване, или не.

64 Компенсацията за щета, причинена от космически обекти на трета страна, трябва да се определя единствено в съответствие с тази част

(1) Компенсацията за щета, причинена на трети страни, за която се прилага тази част, е платима единствено в съответствие с тази част.

(2) И все пак този Чл. не пречи на Австралия да изпълнява всяко задължение за плащане на компенсации за такава щета по силата на Конвенцията за отговорностите или друг международен закон.

65 Разпоредби относно отказване от права

Разпоредбите може да уреждат клаузите във връзка с отказването от право от някои или всичките права на лица, свързани с изстрелване или връщане, и на техните служители, страни по договор или подизпълнители, да търсят компенсация за щета, за която се прилага тази част.

Раздел 2 Отговорност за щета, причинена от трета страна

Подраздел А Правила за щета, причинена от изстрелвания и голяма част от връщанията

66 Обхват на подраздела

Този подраздел се прилага за всяка щета, за която се прилага тази част, освен

за щета, причинена от космически обект във връзка с връщането на космически обект, където:

(а) нито обектът, нито която и да е част от него, е била изстреляна от съоръжение за изстрелване, което се намира в границите на Австралия; и

(б) отговорната страна за връщането не е австралийско местно лице.

Забележка: Подраздел Б урежда този друг вид щета.

67 Щета на повърхността на Земята или във въздуха

(1) Отговорната страна за изстрелването или връщането на космически обект е длъжна да плати компенсация за всяка щета, причинена на трета страна от космически обект:

(а) на Земята; или

(б) като резултат от щета на летателен апарат по време на полет.

(2) И все пак отговорната страна не е отговорна, в случай че докаже, че щетата е резултат от:

(а) груба небрежност на третата страна; или

(б) всяко поведение (било то действие или бездействие) на третата страна, извършено с намерението да причини щетата.

68 Щета, причинена на други космически обекти.

Отговорната страна за изстрелването или връщането на космически обект е длъжна да заплати компенсация за всяка щета, причинена от космическия обект, независимо дали последната е възникнала на повърхността на Земята, или като резултат от щета по летателния апарат по време на полет:

(а) на космически обект, изстрелян или управляван от трета страна; или

(б) на трета страна или нейното имущество на борда на такъв космически

обект;

в случай че щетата е причинена по вина на отговорната страна или на свързана с нея страна.

69 Лимит на финансовата отговорност на притежателите на разрешително или сертификат

(1) Този член е приложим, в случай че:

(а) изстрелването или връщането на космически обект, който причинява щета, покрит от този подраздел, е било позволено по силата на разрешително за изстрелване; и

(б) щетата не е била в резултат на нарушаване на някое от условията на разрешителното или на съответния космически лиценз; на каквото и да е поведение (било то действие или бездействие) на отговорната страна или свързана с нея страна, имащо намерение да причини щетата; или на грубата небрежност на отговорната страна или свързана с нея страна.

(2) Този член е приложим също, в случай че:

(а) изстрелването на космическия обект, което причинява щета, покрит от този подраздел, е било разрешено по силата на сертификат за изстрелване от чужбина; и

(б) щетата не е била в резултат на нарушаване на някое от условията на сертификата; на каквото и да е поведение (било то действие или бездействие) на отговорната страна или свързана с нея страна, имащо намерение да причини щетата; или на грубата небрежност на отговорната страна или свързана с нея страна

Отговорната страна не е длъжна да заплати компенсация за щетата, в случай че сумата на компенсацията надвишава застрахователната сума за разрешителното за изстрелване или сертификата за изстрелване от чужбина.

**Подраздел Б Правила за
определени връщания,
извършени от чуждестранни лица**

70 Обхват на подраздела

Този подраздел е приложим за щета, за която се прилага тази част, причинена от космически обект във връзка с връщането на космически обект, където:

(а) нито обектът, нито каквато и да е част от него са били изстреляни от съоръжение за изстрелване, намиращо се в границите на територията на Австралия; и

(б) отговорната страна за връщането не е австралийско местно лице.

Забележка: Подраздел А урежда другите видове щети, за които се прилага тази част.

71 Отговорност

Отговорната за връщането страна е длъжна да заплати компенсация за всяка щета, причинена от космически обект на трета страна.

• • •

**Раздел 4 Искове за компенсации от
чужди държави**

74 Отговорност на отговорната страна към Общността

(1) Този член е приложим, в случай че, съгласно Конвенцията за отговорностите или друг международен закон:

(а) чужда държава е предявила иск срещу Австралия за компенсация за щета, покрита от тази част; и

(б) Австралия става отговорна да заплати компенсация за щетата, независимо от нейния размер.

(2) Отговорната страна за съответното изстрелване или връщане е длъжна да заплати на Общността сума, равна на по-малката от следните суми:

(а) сумата на тази компенсация;

(б) ако изстрелването или връща-

нето на космическия обект, за който се отнася, е било разрешено по силата на разрешително за изстрелване или сертификат за изстрелване от чужбина, и чл. 69 е приложим застрахователната сума на разрешителното или сертификата.

Забележка: Чужда държава не би могла да предяви иск срещу Австралия съгласно Конвенцията за отговорностите, ако във връзка със същата щета има вече започнато производство съгласно тази част: вж. чл. XI.2 на конвенцията.

75 Комисия по исковете

Ако, в съответствие с Конвенцията за отговорностите, е необходимо да се създаде Комисия по исковете, която да решава за искове, предявени пред Общността, последната може да направи всичко, което е необходимо съгласно Конвенцията, за да създаде Комисията и да ѝ даде право да взема решения или да издава присъди, както е постановено в Конвенцията.

**Част 5 Регистър на космически
обекти**

76 Министърът трябва да поддържа регистъра

(1) Министърът трябва да води регистър на космическите обекти.

(2) Министърът трябва да вписва в регистъра следните подробности за космическите обекти, изстрелвани в земната орбита или отвъд нея по силата на пълномощно/разрешително, предоставено съгласно този закон:

(а) регистрационния номер, даден на космическия обект съгласно чл. 77;

(б) съоръжението за изстрелване;

(в) датата на изстрелването;

(г) основните орбитални параметри на космическия обект, включващи: звездния период; и

неговото отклонение; и
неговите апогей и перигей;

(д) основните функции на космическия обект;

(е) ако държава, различна от Австралия, също е изстрелваща държава за космическия обект – името на тази държава;

(ж) всякакви други предвидени подробности.

(3) при воденето на Регистъра, министърът трябва да вземе предвид Конвенцията за регистрациите и всяко друго международно споразумение или договореност, свързани с регистрацията на космически обекти, по които Австралия е страна.

(4) при необходимост министърът може да променя или премахва вписвания в регистъра.

77 Регистрационен номер

(1) Когато министърът издава разрешително за изстрелване, даващо право на изстрелването на космически обект от съоръжение за изстрелване, министърът трябва да даде на този космически обект регистрационен номер, чрез който той може да бъде идентифициран.

(2) министърът може да даде регистрационен номер на космическия обект по всяко друго време.

78 Регистърът може да бъде съхраняван в компютър.

Министърът може да води регистъра изцяло или отчасти, използвайки компютър.

79 Разглеждане на регистъра

(1) Министърът трябва да направи регистъра достъпен до всяко лице, което иска да го разгледа когато и да е, и да го публикува в Държавен вестник.

(2) Министърът може да направи това като даде на лицето, което иска да разгледа регистъра, приемлив достъп до компютърен терминал, от който той или

тя може да прочете на екрана или да разпечата вписване от регистъра.

• • •

Част 7 Разследване на злополуки

Раздел 1 обхват на частта

84 Обхват на частта

Тази част е приложима в случай на настъпване на злополука (вж. чл. 85) или на инцидент (вж. чл. 86), включващи космически обект по време на:

(а) периода на отговорност за изстрелването на космическия обект от съоръжение за изстрелване, намиращо се в Австралия; или

(б) периода на отговорност за връщането на космическия обект до място в Австралия.

85 Значение на *злополука*

Злополука, включваща космически обект настъпва, ако:

(а) човек умре или претърпи сериозно нараняване като резултат от работата на космически обект; или

(б) космическият обект е разрушен или сериозно повреден или причини имуществени щети.

86 Значение на *инцидент*

Инцидент е случка, свързана с работата на космически обект, която засяга или би могла да засегне безопасността на работата на космическия обект или която включва обстоятелства, сочещи, че почти е настъпила злополука.

• • •

**СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛНА
КОМИСИЯ
ЗА КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ
НАЦИОНАЛЕН ДЕКРЕТ 995/91
БУЕНОС АЙРЕС, 28 май 1991 г.**

ОФИЦИАЛЕН БЮЛЕТИН – 3 юни 1991 г.
СЛЕД КАТО БЕШЕ ПРЕЦЕНЕНО И ВЗЕ-
ТО ПРЕДВИД,

ЧЕ прогресът на науката и космиче-
ските технологии е от голямо значение
за националното правителство, поради
многобройните начини, по които те се
отразяват върху обществения ред и спо-
койствие, и които произтичат от практи-
ческото му приложение.

ЧЕ нашата страна защитава правото
си да развива космическите технологии и
наука за мирни цели.

ЧЕ е необходимо да се използва опи-
тът, натрупан от страната ни в областта на
космическите проучвания.

ЧЕ техническата сложност на косми-
ческите дейности налага да се осъществи
съответната организация и координация
между всички национални учреждения и
органи – както частни, така и обществени,
свързани с тази научна област, за да не се
допусне разпиляване на усилията и при-
покриване на дейности.

ЧЕ е необходимо създаването на на-
ционален орган, който да централизира,
организира, управлява и осъществява
глобалната политика в областта на косми-
ческите дейности.

ЧЕ Република Аржентина отхвърля
всички видове използване на космиче-
ските дейности за военни цели и заявява
волята си да работи в тази насока с високо
чувство за отговорност и прозрачност и в
защита на мира.

ЧЕ е препоръчително да се увеличи
участието на националния Парламент в
изготвянето на програмата и в контрола
на националната политика, свързана с
космическите дейности.

Чл. 1. Да се създаде НАЦИОНАЛНА
КОМИСИЯ ЗА КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ
(НККД), която да може – и в обществе-
ния и в частния сектор, да осъществява
всичките си дейности в пряка връзка с
развитието на науката, техниката, про-
мишлеността, търговията, управлението
и финансирането, и която комисия да има
пълно административно и финансово са-
моуправление и да е единствено и само
под прякото наблюдение на президента
на Републиката.

Чл. 2. НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЯ ЗА
КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ е единствени-
ят държавен орган, който е компетентен
да се занимава, да изработва, изпълнява,
контролира, управлява и ръководи про-
екти и начинания в областта на косми-
ческите дейности и има следните функции:

а) да предлага национален план за
развитие на космонавтиката, с цел из-
ползване и усъвършенстване на науката и
космическите технологии за мирни цели,
както и механизмите за неговото финан-
сиране, които трябва да бъдат утвърдени
от националната изпълнителна власт;

б) да централизира, организира, уп-
равлява и изпълнява националния косми-
чески план.

Чл. 3. Функциите на НАЦИОНАЛНАТА
КОМИСИЯ ЗА КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ са
следните:

а) да осъществява изследователски-
те дейности, имащи за цел създаването
на групи, които да притежават необходи-
мите техники и знания за осъществяване
на достъп до космическите технологии и
тяхното приложение;

б) да осъществява дейностите по раз-

витието на най-новите достижения в инженерството, които да обхващат областите, необходими за създаване на подходяща национална космическа технология;

в) да изпълнява и подпомага цялостното развитие на националните космически проекти;

г) да осигурява подготовката и постоянното усъвършенстване на изследователските, професионални и технически кадри и на съответния персонал чрез курсове, стипендии и взаимодействие с университети, държавни органи и други институции в страната и чужбина;

д) да направлява прехвърлянето на космическите технологии за използване в областта на агрономията, картографията, минните проучвания, метеорологията, геологията, околната среда, медицината, комуникациите, отбраната, промишлените и други области на икономиката; прехвърлянето да е в полза на държавни фирми и най-вече чрез лицензи – в частния сектор, като се предоставя техническа помощ за изпълнение на предписанията за качество, които Комисията е определила;

е) да сключва договори с други частни органи и организации в страната, за да пренасочи или кооперира развитието на космическите дейности;

ж) да предоставя техническа помощ на държавата за участие в конгреси, спогодби, конференции и международни организации, чиято дейност е посветена на космическите изследвания;

з) да координира всички дейности в националната система за космически дейности, включително и работата на всички институции – обществени и частни, които ги осъществяват по директен или индиректен начин;

и) да получава необходимите финансови ресурси за осъществяването на дейностите;

й) да сключва и работи по договори за сътрудничество с обществени и частни организации от други страни, в съответствие с външната политика на Републиката и със съответното участие на Министерството на външните работи и вероизповеданията.

Чл. 4. Без да се отменя посоченото в предходните параграфи, НККД, действателни в обществения и частния сектор, ще има следните правомощия:

а) да назначава и отстранява – временно или окончателно, членове на личния състав, състоящ се от учени, технически и административен персонал;

б) да съставя свой вътрешен регламент и да изгражда собствената си структура;

в) да сключва договори с обществени и частни организации и да подписва договорите, необходими за изпълнението на целите си;

г) да осъществява търговските дейности, които произтичат от сключените договори и съответстват на поставените в този декрет цели;

д) да извършва всички правни действия, които са необходими за нормалното ѝ функциониране;

е) да предложи режим за осъществяване на контрол върху всички видове прехвърляния в чужбина на технически и технологични космически екипи и съоръжения, както и за осъществяване на контрол върху въоръжението, в съответствие с критериите и параметрите за неразпространението му; въпросният режим изисква предварителното одобрение от страна на комисия, която ще бъде създадена от Министерството на отбраната, икономиката и обществените дейности и услуги и от Министерството на външните работи и вероизповеданията.

Чл. 5. НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЯ ЗА

КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ще има следната вътрешна структура:

а) Един Управителен орган, съставен от 11 (*единадесет*) членове;

Управителният орган ще има следната структура:

– Един председател. Длъжността Председател ще се заема от Министъра на външните работи, международната търговия и вероизповеданията. Въпросният държавен служител трябва да представя на президента на страната годишен отчет за осъществените от Управителния орган дейности.

– Един Заместник-председател. Длъжността Заместник-председател ще се заема от секретаря на външните работи и латиноамериканските въпроси към Министерството на външните работи, международната търговия и вероизповеданията.

– Един представител, назначен от националната изпълнителна власт по предложение на всеки един от следните сектори на националната публична администрация:

– Министерство на външните работи, международната търговия и вероизповеданията;

– Министерството на културата и образованието;

– Министерството на отбраната;

– Министерството на икономиката и обществените дейности и услуги;

– Секретариата за наука и технологии към Министерството на културата и образованието;

– Секретариата по комуникациите;

– Секретариата по природните ресурси и устойчивото развитие;

Въпросните длъжности ще се заемат за срок от 4 (*четири*) години и ще бъдат подновявани за срок от 2 (*две*) години, като съответните лица могат да бъдат

преизбирани неограничен брой пъти.

– Двама специалисти от постоянния личен състав; те ще бъдат назначавани от членовете на Управителния орган, за да изпълняват функциите на изпълнителен и технически управител и научен управител.

Изпълнителният и технически управител и научният управител ще могат да бъдат отстранявани по основателна причина;

б) Законното представителство на органа ще се упражнява от Председателя на управителния орган, който ще може да го делегира или на заместник-председателя на управителния орган или на изпълнителния и технически управител.

в) Изпълнителните и административни дейности на Националната комисия за космически дейности в рамките на посоченото в декрети с номера 995/91 и 765/93, ще се извършват от изпълнителния и технически управител, с изключение на онези, които президентът на управителния орган реши изрично да поеме.

г) Изпълнителният и технически управител трябва да изработва проекта за годишен отчет (доклад и финансов баланс), който да бъде представен за анализ пред управителния орган.

д) Функциите на Управителния орган ще бъдат следните:

I. Определяне и проследяване на годишните задания за прилагане на Националния план за развитие на космонавтиката.

II. Оценка на осъществените дейности от страна на Националната комисия за развитие на космонавтиката.

III. Анализ на проекта и годишния отчет (доклад и финансов баланс).

IV. Утвърждаване на проекта за годишен бюджет в съответствие с предвиденията, направени в Националния

план за развитие на космонавтиката. Управителният орган ще организира редовни ежемесечни заседания, които ще се председателстват от председателя на Управителния орган или, в негово отсъствие, съответно, от заместник-председателя или от изпълнителния и технически управител. По искане на председателя, на заместник-председателя или на изпълнителния и технически управител, могат да бъдат свиквани извънредни заседания.

Чл. 6. Средствата, предназначени за НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЯ ЗА КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, са следните:

а) партидите, които ще ù бъдат опеределяни в националния бюджет и чието утвърждаване в Парламента ще бъде управлявано чрез изпълнителната власт, в последователността и чрез процедурата, описани по-долу:

I. преди началото на всяка бюджетна година Комисията ще представя годишна програма, която ще съдържа подробен анализ на всички проекти, предвидени за този период, заедно с годишен доклад за дейностите ù;

II. молба за утвърждаване на бюджетните партиди ще се представя за всеки проект поотделно и за годишната програма като цяло.

б) постъпленията, получени от икономическото и търговско използване на патенти, лицензи, консултантски дейности, от предоставянето на услуги и каквито и да било други видове дейности, които бъдат осъществени.

в) съответните фондове или фондовете, които ù бъдат определени за целта чрез прилагане на специфичните закони;

г) постъпленията, които ù бъдат присъдени за осъществяване на изследвания и проучвания;

д) дарения и завещания.

Чл. 7. Имуществото на НАЦИОНАЛ-

НАТА КОМИСИЯ ЗА КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ще обхваща:

а) недвижимото имущество и техническите инсталации на Националната комисия за космически изследвания (НККИ), намиращи се на ул. „Дореого“, № 4010 в областния център (*avda.Dorego, № 401; Capital Federal*); промишленото производствено звено във Фалда дел Кармен в провинция Кордова (*Falda del Carmen, Provincia Córdoba*) и Лабораторията за космически изследвания в Сан Мигел в провинция Буенос Айрес (*San Miguel, Provincia Buenos Aires*), които ще бъдат прехвърлени на НККИ в качеството им на административна и техническа мрежа от обекти;

б) (недвижимото имущество), което до настоящия момент по принцип е било определено от въоръжените сили или от други държавни органи за осъществяване на космически дейности; за целта в рамките на трийсет дни Министерството на отбраната трябва да подготви доклад и да извърши съответната инвентаризация, необходима за прехвърлянето;

в) акциите, правата и задълженията, на които НККД би могла да бъде титуляр по отношение на или във връзка с фирмите и I.A.S.A. (*International Air Safety Association – Международна асоциация за въздушна безопасност*); IFAT Corporation (*International Federation of Trafic Controllers Associations – Международна федерация на асоциациите на въздушните контрольори*); Consultec; Desintec; Consen, и по отношение на който и да е друг правен орган, като тези акции, права и задължения трябва да се запазят и упражняват така, че крайните цели от съответните дейности да бъдат съвместими с целите и задачите на НККД;

г) (недвижимото имущество), което Комисията би могла да придобие впоследствие, в съответствие с разпоредбите

на настоящия декрет или на други приложими закони.

Чл. 8. Да се отмени Декрет №.1164 от 28 януари 1960 г. и да се разпусне Националната комисия за космически изследвания. Да се постанови всички елементи, части и компоненти на ракетата „Кондор II“, във всички нейни версии и етапи на разработване, които са налице към днешна дата, да бъдат дезактивирани, демонтирани, преустроени и/или обезвредени – според възможностите за използването и прилагането на всяка една от тях за мирни цели. Всичко това да се извърши така, че да може да се постигне – по окончателен и неоспорим начин, пълното и необратимо прекратяване на съответния проект, а научният колектив, инсталациите и материалите да бъдат прехвърлени към новата Национална комисия за космически дейности.

Чл. 9. Настоящият документ да се публикува и обяви, да се предостави на Националната дирекция за официално регистриране и да се архивира.

НАЦИОНАЛЕН ДЕКРЕТ 125/95
(Официален бюлетин 25/7/95)
КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ
(Официален бюлетин 25/7/95)

КОСМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ

1. ДА СЕ СЪЗДАДЕ Национален регистър за техническите устройства и апарати, изстреляни в извънземното пространство, който да е на подчинение на Националната комисия за космически дейности.

2. РЕГИСТЪРЪТ да получава от собствениците и/или от техническия персонал, обслужващ съответните устройства и апарати, тяхното описание и данни за правата върху тях, за решенията, договорите и всички останали официални документи и правни факти, имащи отношение към тези обекти.

3. ВПИСВАНЕТО на космическите устройства и апарати в Регистъра е задължително и в съответствие с действащите международни норми и националната юрисдикция дава право за упражняване на контрол върху регистрирания космически апарат, независимо от мястото, на което същият се намира.

4. ДОКУМЕНТЪТ, който се представя в Регистъра, е писмен. Националната комисия за космически дейности, като орган, който ще прилага разпоредбите, ще регламентира дейността на Регистъра и режима за заплащане на таксите, които трябва да се внасят.

5. В РЕГИСТЪРА ще се отбелязват следните данни:

1. Кога е изстрелян апаратът; дали е изстрелян съвместно с друга или други страни; сключените международни конвенции с тази страна или страни.

2. Обозначение, което да е подходящо за съответния космически апарат.

3. Датата, територията и мястото, предвидени за изстрелването му.

4. Основните орбитални параметри, които са предвидени във връзка с изстрелването, и които включват:

а) точков период;

б) инклинация;

в) апогей;

г) перигей.

5. Обща функция, предвидена за космическия апарат.

6. Име и адрес на собственика или собствениците и/или на техническия персонал, обслужващ космическия апарат.

7. Идентификационни данни на фирмите, участници в конструирането на космическия апарат и за вектора на изстрелването му.

8. Идентификационни данни за органа, предоставящ услугата по изстрелването.

9. Информация, отнасяща се до сключените застраховки.

10. Идентификационни данни за органа, отговарящ за осъществяването на контрола върху космическия апарат.

11. Разположение и характеристики на телеметричната станция и на станцията за осъществяване за телеуправлението и контрола на сателите (ТТ и С), на основната станция или съответно, на тази за извършване на проследяването.

12. Честота и сила на трансмисията от космическата станция до борда.

13. Масата на космическия апарат.

14. Полезен живот, предвиден за космическия апарат.

15. Мерките, които са взети във връзка със замърсяването на извънземното пространство, включително с орбитални обекти, и, по-специално, дали са предвидени механизми за преместването

в дадена трансферна орбита на съответния орбитален апарат след приключване на полезния му живот.

18. Датата, предвидена за разпадането, възстановяването или изгубването на връзката с космическия апарат.

17. Идентификационната маркировка, поставена върху разпадащите се негови части.

6. СЛЕД ПРИКЛЮЧВАНЕ НА МИСИЯТА на космическия апарат или след изчерпване на полезния му живот, както и в случай на какъвто и да било инцидент или факт, който го е превърнал в неизползваем за изпълнение на целите си, Регистърът трябва да бъде уведомен за това, с цел въпросните събития и факти да бъдат отбелязани в него.

7. РЕГИСТЪРЪТ ще предоставя на Генералния секретар на Организацията на обединените нации, чрез посредничеството на Министерството на външните работи, международната търговия и вероизповеданията, Главна дирекция по международна сигурност и ядрени и космически дейности – информацията, предвидена в чл. 4 от Конвенцията за регистрация на обектите, изстреляни в извънземното пространство.

8. РЕГИСТЪРЪТ Е ПУБЛИЧЕН. Всички заинтересувани лица/страни могат да получат заверено копие от данните, включени в него, като молбата за издаването му трябва да бъде представена в натоварения с тази дейност орган.

9. МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ, международната търговия и вероизповеданията, Главна дирекция по международна сигурност и ядрени и космически дейности ще информира Генералния секретар на Организацията на обединените нации относно създаването на Регистъра, в съответствие с предвиденото в чл.2 от Конвенцията за регистрира-

не на обектите, изстреляни в извънземното пространство.

10. ПО ОБРАЗЕЦ.

ЗАКОН за действията по изстрелване, процедури по време на полет и насочване на космически обекти

Глава I

Общи разпоредби

Чл. 1. Настоящият закон обуславя чл. 78 от Конституцията.

Чл. 2. §1. Настоящият закон се отнася за дейности по изстрелване, процедури по време на полет и насочване на космически обекти, извършени от физически или юридически лица на териториите, подвластни на юрисдикцията или контрола на Белгия, или използващи съоръжения, движимо и недвижимо имущество, собственост на Белгия или обекти под юрисдикцията или контрола на Белгия.

§2. В случай че се прилага в рамките на международно споразумение, настоящият закон може да важи за дейности, описани в алинея 1, както и за такива, извършени от физически или юридически лица с белгийско гражданство, независимо от мястото на провеждането им.

Чл.3. За прилагането на настоящия закон вадат следните определения:

1) „Космически обект“ се отнася за всеки изстрелян или планиран за изстрелване в открития Космос обект, включително съставните елементи на този обект.

2) „Оператор“ се отнася за лицето, което извършва или възнамерява да извърши дейностите, засегнати в настоящия закон, осигурявайки, самостоятелно или колективно, ефективния контрол над космическия обект. Дейността, извършена от оператор, може да бъде регламентирана със специален закон за съответната цел.

3) „Ефективен контрол“ означава контрол на средствата за контрол или дистанционен контрол и съответните средства за наблюдение, необходими за изпълнението на дейностите по изстрелване, процедурите по време на полет и насочването на един или повече космически обекти.

4) „Производител“ се отнася за всяко лице, участващо или взело участие в разработването, производството или сглобяването на целия или част от целия космически обект.

5) „Процедури по време на полет“ и „насочване“ се отнасят за всяка операция, свързана с условията на полета, навигацията или придвижването на космическия обект в открития Космос, например контрола и корекцията в неговата орбита или траектория.

6) „Министър“ се отнася за министъра, носещ отговорност за космическите проучвания и тяхното прилагане съгласно разпоредбите за международно сътрудничество.

7) „Договор за открития Космос“ се отнася за Договора относно правилата, уреждащи дейността на държавите при проучване и експлоатация на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, подписан на 27.01.1967 година и ратифициран от Белгия на 30.03.1973 година.

8) „Конвенция за международна отговорност“ означава Конвенцията за международна отговорност за щети, причинени от космически обекти, подписана на 29.03.1972 година и ратифицирана от Белгия на 13.08.1976 година.

9) „Конвенция за регистрация на космически обекти“ се отнася за Конвенцията за регистрация на обекти, изстреляни в открития Космос, подписана на 14.01.1975 година и ратифицирана от Бел-

гия на 24.02.1977 година.

10) „Споразумение за спасяване на астронавти и връщане на космически обекти“ се отнася за Споразумението за спасяване на астронавти, връщането на астронавти и обекти, изстреляни в открития Космос, подписано на 22.04.1968 година и ратифицирано от Белгия на 15.04.1977 година.

11) „Държава на изстрелване“ се отнася за всяка държава по чл. VII на Договора за открития Космос, по чл. I на Конвенцията за международна отговорност или чл. I на Конвенцията за регистрация на космически обекти.

12) „Щета“ се отнася за всяка щета, дефинирана по алинея първа на Конвенцията за международна отговорност. Съгласно настоящия закон, отговорността на Белгия във връзка с подобни щети се допълва, засягайки белгийски граждани, независимо дали физически или юридически лица, освен тези, които участват във вече засегнати дейности.

Глава II

Разрешение и наблюдение на дейностите

Чл. 4. §1. Всяко лице, желаещо да проведе дейност, засегната в настоящия закон, трябва да получи преди това разрешение от министъра в съответствие със следващите клаузи.

§2. Разрешението се издава лично на оператора след подаване на заявление и не може да бъде прехвърляно.

§3. Дейностите трябва да бъдат провеждани в съответствие с международното право и, в частност, с нормите, описани в Договора за открития Космос и другите договори и спогодби, по които Белгия е страна.

Чл. 5. §1. Кралят има право да определя условията за издаване на разрешения с оглед осигуряването на безопасността на хората и собствеността, опазването на околната среда, осигуряване на оптимална експлоатация на открития Космос, защитаването на стратегическите, икономически и финансови интереси на Белгия, както и с цел изпълнението на задълженията по международното право от страна на Белгия.

Кралят определя до каква степен относно дейностите, получили разрешение ще се прилагат условията, поставени от него.

§2. Министърът може да приложи към всяко разрешение специални условия, които може да му се сторят полезни за изпълнението на същите цели, на принципа „всеки случай сам за себе си“.

Той може в частност да прехвърли техническата поддръжка на трета страна, да изложи условия, засягащи местоположението на дейностите или местоположението на главното съоръжение на оператора, или да наложи да се поемат задължения за застраховка в полза на трета страна за покриване на щети, които може да последват като резултат на действия, за които той е издал разрешение.

Министърът може да издава разрешението за определен период от време с оглед на дейностите, засегнати от разрешението.

§3. Министърът може да променя определени условия, валидни за разрешени дейности. В такива случаи той трябва да определи срока, след който новите условия влизат в сила.

Чл. 6. Кралят определя условията, валидни за контрола и наблюдението на дейностите, засегнати от настоящия закон.

Глава III

Съдържание на досиета и процедури

Чл. 7. §1. Заявлението за разрешение трябва да бъде подадено от оператора до министъра, който да потвърди получаването му.

§2. Към заявлението трябва да бъде приложена следната информация:

1) Точна идентификация на оператора, представяне на неговите минали, настоящи и бъдещи дейности, както и техническите, финансови и законови гаранции, представени от оператора.

2) Точно описание на дейността, за която се иска разрешение.

3) Точно описание на космическия обект или серията космически обекти, за които се иска разрешение.

4) Идентификация на производителя(ите) на космическия обект.

5) Проучване на влиянието върху околната среда съгласно чл. 8, §2.

6) Точно описание на лицата, от чието име ще се провеждат дейностите.

7) Колкото се може по-точно описание на лицата, които ще окажат съдействие при провеждането на дейността.

8) Всякаква друга информация, с която операторът е запознат и която ще е полезна за решението от страна на министъра за издаване на разрешение.

§3. Кралят може да прибавя още изисквания за информация към тези по §2.

Предоставянето на тази информация в никакъв случай не освобождава оператора от отговорност да предоставя всяка информация, изисквана по други законови или регулаторни клаузи, важащи за съответния случай.

§4. Министърът може да изиска от оператора да му предостави всяка допълнителна информация, която може да

му се стори уместна във връзка със заявлението. Отказът или неспособността за предоставяне на такава информация в рамките на срока, определен от министъра, в зависимост от естеството на изискваната информация, може да се сметне за основателна причина за отхвърляне на заявлението.

§5. Кралят трябва да въведе стандартен формуляр, включващ наред с други данни необходима информация по §2 и информацията, описана в чл. 8, §9. Този формуляр трябва да бъде попълнен от оператора и прикрепен към заявлението.

§6. Министърът може да изиска да му бъде предоставено мотивирано становище от страна на експерти, назначени за целта от него, на основата на законови, технически и икономически критерии, засягащи най-вече надеждността, уменията и опита на оператора, надеждността на производителя в съответните области и тяхната способност да спазват правилата, валидни за извършваните дейности, както и платежоспособността на оператора и законите и финансови гаранции, които той представя.

На административните служители и експертите, назначени от министъра в съответствие с алинея първа, трябва да бъде предоставен достъп до инсталациите, сградите и материалите, които ще бъдат използвани от оператора за целите на провеждането на съответните дейности.

Ако операторът откаже подобен достъп, министърът може да отхвърли заявлението.

§7. Министърът трябва да уведоми оператора за своето решение чрез препоръчано писмо.

Чл. 8. §1. Влиянието на всички дейности върху околната среда, засегнато в този закон, трябва да бъде оценено от един или повече експерти, назначени за

целта от министъра. Такава оценка може да бъде направена на различни етапи от провеждането на дейността.

§2. Трябва да бъде проведено предварително проучване, преди да бъде издадено разрешение съгласно този закон. Целта на това проучване е да даде оценка на потенциалното влияние върху околната среда на Земята или в открития Космос при изстрелване или опериране с космически обект.

§3. Кралят определя съдържанието на проучването, засегнато в §2.

§4. Трябва да бъде проведено междинно проучване по искане на министъра след изстрелването на космическия обект или по време на операциите, свързани с него. Проучването трябва да даде оценка за реалните последици за околната среда на Земята или в открития Космос като резултат въпросните дейности.

§5. Крайно проучване може да бъде проведено по искане на министъра, когато космическият обект се завърне в земната атмосфера.

§6. Министърът определя съдържанието на проучването, засегнато в §4 и §5.

§7. Операторът трябва да приложи към своето заявление за разрешение проучването за влияние, засегнато в §2.

§8. Разходите по проучванията за влияние, засегнати в алинеи 2, 3 и 4, се поемат от оператора.

§9. В случай че космическото изстрелване или операции включват употребата на ядрена енергия, операторът трябва да спомене за това в своето заявление за разрешение.

Разрешение, подлежащо на специални условия, министърът издава единствено след преценяване най-вече на опасността, която употребата на такива източници на енергия би могла да представлява, разпореждайки да бъдат взети

основни предпазни мерки, свързани с обществената сигурност и здраве, опазване на околната среда и спазване на стандартите на националното и международното право, приложими за въпросните случаи.

Чл. 9. §1. Издаването на разрешение или отказът за издаване на такова от страна на министъра трябва да бъде оповестено в рамките на 90 дни след подаване на заявлението съгласно чл. 7.

§2. В случай че министърът изиска от оператора да му бъде предоставена допълнителна информация, в съответствие с чл. 7, § 4, гореспоменатият срок може да бъде удължен до 120 дни.

§3. Ако в определения срок решение не бъде взето от страна на министъра, заявлението ще се счита за отхвърлено.

Чл. 10. §1. Министърът може също така да назначава групи експерти, отговарящи за контрола на дейностите, извършвани от оператора. Последният трябва да направи всичко възможно да улесни всички инспекции и проверки, по всяко време, с оглед на дейностите, провеждани от него и подлежащи на настоящия закон.

§2. За целите на всяка подобна проверка или инспекция на въпросните дейности, на споменатите експерти трябва да бъде осигурен достъп до пълната документация, с която разполага операторът и свързана с дейностите, за които важи разрешението, до актуализираната информация и данните като резултат от дейностите, както и до сградите, директно или косвено свързани с тях.

§3. Всяка информация, събрана по време на инспекциите или контрола от страна на административните служители или експерти, назначени за целта, трябва да остане поверителна.

§4. В случай че операторът откаже да осигури достъп на административни-

те служители или експерти, назначени за целта, министърът има право да прекрати или да оттегли разрешението в съответствие с чл. 11.

Чл. 11. §1. Разрешението може да бъде прекратено или оттеглено от министъра:

1) Когато едно от основните или специални условия, приложени към разрешението, не бъде спазено.

2) В случай на нарушение на някоя от клаузите по настоящия закон.

3) По наложителни причини, свързани с обществения ред, безопасността на хората или тяхната собственост.

§2. В случай че министърът обмисля прекратяване или оттегляне на разрешението поради причините, изложени в §1, т. 1 или 2, преди да предприеме подобно действие, той първо трябва да предостави на оператора възможността да обясни своите действия или да подготви наблюдения и да нормализира ситуацията в определен срок. В спешни случаи, по изрично представени причини, разрешението може да бъде прекратено или оттеглено незабавно без изслушване на притежателя на разрешението.

§3. В случай че министърът обмисля прекратяване или оттегляне на разрешението поради причините, изложени в §1, т. 3 и ако то не подрива ефективността на прекратяването или оттеглянето, той трябва да предостави на оператора възможността предварително да изложи своите наблюдения и предложения.

§4. Министърът може, в случай на прекратяване или оттегляне на разрешението, и по писмено искане на оператора, да одобри временни управленски мерки с оглед на текущите дейности с цел, поспециално, да даде възможност на оператора да изпълни своите договорни задължения. Всяко подобно искане от страна на

оператора трябва да бъде формулирано веднага щом той получи известие за решение за прекратяване или оттегляне на разрешението.

§5. В случай че разрешението бъде прекратено или оттеглено, след като космическият обект е бил изстрелян в Космоса, министърът трябва да предприеме всички необходими мерки, за да гарантира сигурността на операциите, свързани с оператора и неговите служители и трети страни, както и да осигури опазването на околната среда и собствеността. Към този момент той може да се прибегне до извършване на услуги от трета страна или да прехвърли дейностите на друг оператор, за да подsigури продължението на полета и операциите по направляване и ако е нужно, да предприеме мерки за изваждането от орбита или унищожаването на космическия обект.

Чл. 12. Решенията за отпускане, оттегляне или прекратяване на разрешението се публикуват в Белгийския държавен вестник.

Глава IV

Прехвърляне на дейности

Чл. 13. §1. Прехвърлянето към трета страна на разрешени дейности или права над движимо или недвижимо имущество, което прехвърля ефективния контрол на космическия обект, не може да бъде извършено без предварителното одобрение на министъра.

§2. Всяко подобно заявление за разрешение трябва да бъде подавано от правоприемачия оператор.

§3. Всички клаузи, важщи за разрешението съгласно чл. 4, трябва да бъдат приложени с необходимите промени към прехвърленото разрешение.

§4. Министърът може да приложи

към разрешението за прехвърляне условия, задължаващи или правоприемащия оператор, или прехвърлящия, или и двамата.

§5. В случай че правоприемащият оператор не е установен в Белгия, министърът може да откаже разрешение при липса на специална спогодба с държавата на третата въпросна страна, която спогодба да освободи от отговорност Белгия по нейните международни отговорности или искове за щети.

Глава V

Национален регистър за космически обекти

Чл. 14. §1. Трябва да бъде създаден Национален регистър на космическите обекти и всички космически обекти, за които Белгия е държава на изстрелване, трябва да бъдат вписани в него, освен ако регистрацията не е извършена от друга държава или международна организация в съответствие с Конвенцията за регистрацията на космически обекти.

Условията относно вида и публикуването на регистъра и начините за неговото водене трябва да бъдат определени от Краля.

§2. Информацията, въведена в регистъра подлежи на следните правила;

1) Вписвания в регистъра се извършват по искане на министъра.

2) Информацията, съдържаща се в регистъра, е представената в чл. IV на Конвенцията за регистрацията на космически обекти, а именно:

– ако е приложимо, името на другата държава на изстрелване;

– регистрационен номер на космическия обект както е описано в т. 3 по-долу;

– дата и територия или място на из-

стрелване;

– основните орбитални параметри, включително звезден период, отклонение, апогей и перигей;

– основни функции на космическия обект;

3) За всеки обект се издава национален регистрационен номер. Той се състои от елементи, определени от краля.

4) В допълнение към информацията, засегната в т. 2, регистърът трябва да идентифицира производителя на космическия обект, както и оператора, както и да съдържа списък с основните съставни елементи и уреди на борда на космическия обект.

5) Операторът трябва да предава на министъра информацията по т. 2 и 4.

6) Веднага щом съответно вписване е направено в регистъра, министърът трябва да предаде на Генералния секретар на ООН информацията по т. 2 и всяка актуализация, както и всяка информация, свързана със загуба, излизане от орбита или край на операциите по полета на космическия обект.

7) Регистрацията трябва да е направена по времето на изстрелване на космическия обект.

8) Допълнително вписване в регистъра се извършва при промяна на данните, на отговорността и за сметката на оператора, в рамките на 30 дни от датата на запознаване със споменатите промени от страна на оператора. Ако операторът не успее да извести за тези промени в споменатия срок, министърът има право да прекрати разрешението съгласно чл. 11.

§3. Министърът трябва да води актуален регистър на издадените разрешения съгласно членове 4 и 13. Този регистър трябва да съдържа сроковете и условията, приложени към всяко разрешение.

Освен това регистърът трябва да

съдържа държава/и на изстрелване и държава/и на регистрация за всеки съответен космически обект.

Регистърът е публичен. Министърът носи отговорност за воденето и публикуването на споменатия регистър в съответствие с условията, определени от краля.

Глава VI

Отговорности, насрещни иски и мерки в случай на падащи космически обекти

Чл. 15. §1. Когато Белгия носи отговорност съгласно чл. VII от Договора за открития Космос, съгласно Конвенцията за международна космическа отговорност или клаузите по настоящия закон, за обезщетенията трябва да има правото да подава насрещни иски срещу съответния оператор(и) за размер на обезщетение, определен съгласно §2 и §3.

§2. Щетите спрямо държавата и оператора трябва да бъдат определяни, както следва:

1) В случай съгласно §1, когато щетата е причинена от трета страна–държава или чуждестранен гражданин, щетата се разпределя между Белгия и държавата, представляваща жертвата, в съответствие с Конвенцията за международна космическа отговорност или друга приложима клауза. Операторът или лицето, последно определено за тази цел, има право да участва в дискусиите между представителите на замесените държави или да бъде страна при процедурите по разпределение на щетите, както и да защити личните си интереси.

2) В случай съгласно §1, когато щетата е причинена от белгийски гражданин, тя трябва да бъде оценена от екип от трима експерти, като от двама от тях се назначават от всяка от страните, а третият

по взаимно съгласие между страните. Министърът може да определи като условие за издаване на разрешение предварителното определяне на експертите. Процедурните споразумения се определят от краля.

§3. Освен в случаите на загуба на права съгласно §4 и в чл. 16, §2, и чл. 19, §3, сумата, определена в съответствие с §2, може да бъде ограничена от страна на краля, при условия, определени също от него. В такива случаи правото на държавата за подаване на иск за обезщетение срещу оператора не може да надвишава това ограничение.

§4. Оператор, който не успее да спазва условията, приложени към неговото разрешение, не може да се възползва от ограничението на отговорността по §3 и ще носи отговорност за пълната сума на нанесените щети.

§5. В очакване на окончателното изплащане на обезщетението, Белгия има право междуременно да изиска половината от определената съгласно алинеи 2 и 3 сума.

Балансът става дължим, веднага щом Белгия изплати обезщетението, дължимо на жертвата или държавата, представляваща жертвата.

§6. Правото за подаване на иск за обезщетение от страна на Белгия срещу друга държава на изстрелване, съгласно чл. V.2 от Конвенцията за международна космическа отговорност, не бива да представлява пречка за прилагането на алинеята и в никакъв случай не трябва да е предварително условие при действията на Белгия спрямо оператора.

§7. Белгия има право да подава иски и срещу застрахователя на оператора за размера на сумата, определена съгласно алинеи 2 и 3.

§8. Настоящият закон не бива да е

пречка за други действия при търсене на отговорност от оператора.

Чл. 16. §1. Операторът трябва незабавно да осведоми кризисния център, назначен от Краля, за всяка маневра, неизправност или аномалия по космическия обект, които биха могли да доведат до опасност за хората на Земята, екипажа на полета или други космически обекти или до някакви щети.

§2. В случай на неспазване на задължението за предаване на информация и без ущърб на други санкции или отговорности за изплащане на компенсации, операторът трябва да гарантира на Белгия обезщетение в пълен размер съгласно своята международна отговорност или съгласно настоящия закон.

Чл. 17. §1. Без ущърб на мерки, засягащи сигурността и защитата на лица и стоки, всеки космически обект, намерен на територията на Белгия или на място под белгийска юрисдикция, трябва веднага да бъде върнат на компетентните органи, които незабавно да уведомят министъра, за да може той да уреди връщането на съответния обект на държавата, в която е регистриран, в съответствие със Споразумението за спасяване на астронавти и връщане на космически обекти.

§2. Когато за установяване на държавата на регистрацията или на изстрелване е нужно разследване, министърът трябва да предприеме всички необходими мерки за безопасността на намерения обект или обекти, ако са приложими в съответствие с компетентните органи за гражданска защита и кризисния център съгласно чл. 16, §1.

§3. Когато обектът бъде върнат на компетентните органи или ако е необходимо, преди неговото връщане, както и веднага, щом бъде идентифицирана държавата (държавите) на регистрацията или

на изстрелване, всички необходими мерки трябва да бъдат взети, за да се защитят правата на жертвите при щети, причинени от космическия обект.

Глава VII

Заклучителни разпоредби

Чл. 18. §1. Кралят определя размера на задълженията, покриващи административните разходи, които операторът трябва да плати при подаване на заявление за разрешение.

§2. Съгласно настоящия закон, когато министърът се обърне към услугите на технически експерти, разходите по тези услуги се поемат от оператора.

Чл. 19. §1. Всяко лице, извършващо дейностите по чл. 2 без разрешение, подлежи на наказание между осем дни и една година затвор и глоба между 25 и 25 000 евро, или на едната от двете санкции.

§2. Същите санкции като тези, описани в §1, се прилагат за всеки, който в подаденото си заявление за разрешение умишлено е подал погрешна или непълна информация, засягаща въпросните дейности.

§3. В допълнение, при нарушение на задълженията си операторът се освобождава от облагата за ограничение на отговорността, описано в чл. 15, §3.

Чл. 20. Настоящият закон влиза в сила в първия ден на втория месец след публикуването му в Белгийския държавен вестник.

Чл. 21. §1. Дейностите, подлежащи на настоящия закон, които са били вече извършени към датата на влизането му в сила, независимо от това може да бъдат разследвани в срок от 12 месеца от тази дата, без за това да се изисква разрешение. Съгласно чл. 13, през това време не може да се осъществяват прехвърляния.

§2. Операторът трябва да информира министъра за дейностите, които извършва и които е вероятно да попаднат в обхвата на настоящия закон. Такова уведомление трябва да бъде направено в рамките на шест месеца след датата на влизането му в сила съгласно чл. 20.

Закон № 8.854 от 10 февруари 1994 г.

**Създава гражданска организация
Бразилска космическа агенция
(АЕВ) и осигурява други
разпоредби**

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

Информирам, че Националният конгрес постановява и аз ратифицирам следния закон:

Чл. 1. Създава се гражданска организация Бразилска космическа агенция (АЕВ), федерална административна единица, подчинена на президента на републиката, с цел насърчаване на развитието на космическите дейности от национален интерес.

Единствен параграф. АЕВ отговаря директно пред президента на републиката.

Чл. 2. АЕВ, която е автономна административна и финансова единица, със собствени активи и персонал, е с физическо и юридическо седалище във Федерален окръг.

Чл. 3. АЕВ има задължение:

I. да изпълнява и да изисква изпълнението на националната политика за развитие на космическите дейности (PNDAE), както и да предлага директивите и изпълнението на действията, произтичащи от тях;

II. да предлага актуализацията на националната политика за развитие на космическите дейности и директивите за нейното постигане;

III. да изготвя и актуализира Националните програми за космически дейности (PNAE) и съответните бюджетни предложения;

IV. да насърчава установяването на отношения с подобни институции в страната и в чужбина;

V. да анализира предложения и да подписва международни споразумения и конвенции, съвместно с Министерството на външните работи и Министерството на науката и технологиите, като осъществява сътрудничество в областта на космическите дейности и проследява тяхното изпълнение;

VI. да предоставя становища относно въпроси, свързани с космическите дейности, които са предмет на анализ и обсъждане на международни форуми, на които присъства, съвместно с Министерството на външните работи и Министерството на науката и технологиите;

VII. да насърчава участието на университети и други образователни и изследователски институции в представляващите интерес дейности, свързани с космическото пространство;

VIII. да стимулира частното участие в космическите дейности;

IX. да стимулира научните изследвания и технологичното развитие на представляващите интерес дейностите, свързани с космическото пространство;

X. да стимулира достъпа на националните учреждения до получената информация в развитието на космическите дейности, целейки тяхното технологично усъвършенстване;

XI. да подпомага съвместното използване на техническите космически съоръжения, като цели интеграция на наличните средства и рационализация на ресурсите;

XII. да идентифицира търговските възможности за използване на технологиите и космическите приложения, като цели стимулиране на бизнес инициативи за предоставяне на услуги и производство на стоки;

XIII. да определя стандарти и да издава лицензи и разрешителни, свързани с

космическите дейности;

XIV. да прилага стандартите за качество и производителност на космическите дейности.

Единствен параграф. При изпълнението на своите дейности, АЕВ има право да действа пряко или косвено, посредством договори, конвенции и споразумения в страната и в чужбина, при спазване на разпоредбите на алинея V от този член и компетенциите на Главна прокуратура на Националната хазна.

Чл. 4. Бразилските космически дейности ще бъдат организирани по системен начин, установен от изпълнителната власт.

Единствен параграф. АЕВ ще изпълнява в системата, за която се отнася този член, функцията на централен орган.

Чл. 5. АЕВ има следната основна структура:

- I. Председателство;
- II. Висш съвет;
- III. Генерална дирекция;
- IV. Отдел „Администрация“;
- V. Отдел „Планиране и координация“;
- VI. Отдел „Космически програми“;
- VII. Отдел „Научно-техническо развитие“;
- VIII. Отдел „Космическо сътрудничество“.

Чл. 6. Висшият съвет е орган, вземащ решения, и има следния състав:

- I. Председател на АЕВ и генерален директор, като постоянни членове;
- II. представители на министерствата и на секретариатите на президента на републиката, с дейности, свързани с космическото пространство;

III. един представител на научната общност и един на промишления отрасъл, във връзка с космическото пространство, чиито мандати ще бъдат с продължителност от две години.

§1. Членовете на гореспоменатия в алинея II Висш съвет, които са не по-малко от десет и най-много осемнадесет, се назначават от президента на републиката.

§ 2. Висшият съвет е председателстван от председателя на АЕВ, а в случаите, когато това не е възможно, от генералния директор.

§3. Председателят на АЕВ, след изслушване на министерства и секретариатите, за които се отнася алинея II, представя на президента на републиката имената на посочените представители, за тяхното одобрение и назначаване.

§4. Висшият съвет приема правилника, който предвижда правомощията и функционирането.

Чл. 7. АЕВ се ръководи от председател, генерален директор и петима ръководители на отдел, назначени от Президента на Републиката и избрани сред бразилците с чиста морална репутация и признати технически и административни способности.

Чл. 8. Изпълнителната власт има право да преразпределя и насочва към Бразилската космическа агенция бюджетните средства на Генералния щаб на въоръжените сили, предназначени за Бразилската Комисия за космически дейности (*Cobae*), при спазване на същите подпроекти, поддейности и разходни групи, предвидени в Закон № 8.652, от 29 април 1993г.

Чл. 9. Също така, представляват приходи за АЕВ:

- I. бюджетните издръжки, отпуснати съгласно Закона за федералния бюджет;
- II. всякакъв вид наеми, произтичащи от нейните активи или дейности;
- III. специални кредити, открити по закон;
- IV. други средства, които са или които могат да бъдат усвоени.

Чл. 10. Активите на АЕВ се състоят в

движимо и недвижимо имущество, което се придобива, включително дарения и завещания от физически или юридически лица.

Единствен параграф. Изпълнителната власт има право да преотстъпи за използване на АЕВ федерално недвижимо имущество, което е необходимо за упражняване и развитие на нейните дейности.

Чл. 11. АЕВ наследява *Cobae*, що се отнася до права и задължения, произтичащи от споразумения и национални и международни инструменти на сътрудничество.

Единствен параграф. Главната прокуратура на Националната хазна предприема необходимите стъпки за сключване на допълнителни споразумения, с цел формализирането на този член.

Чл. 12. Създават се, в рамките на АЕВ, длъжност със специален характер на председателя на Агенцията, длъжности в комисия и поверителни функции, предвидени в Приложение I на този закон, при спазване на бюджетните издръжки за тази цел.

Единствен параграф. Заемащите постове със специален характер и в комисия, предмет на приложение I, са свободно избирани от администрацията, съгласно действащото законодателство.

Чл. 13. В АЕВ се създават длъжности с постоянна заетост, включени в Приложение II на този закон.

§1. Изпълнението на длъжностите, посочени в този член, изисква предварително одобрение с реализиране на обществен конкурс, съгласно действащото законодателство.

§2. Изпълнителната власт урежда правата на длъжностите, създадени от този член.

Чл. 14. Стойностите на възнагражденията на постоянните длъжности в АЕВ

са посочени в приложение II на Закон № 8.622, от 19 януари 1993 г., при спазване на следващи изменения, включително и законодателни промени.

Чл. 15. На служителите на Федералната администрация, пряко или косвено на разположение на АЕВ, са гарантирани възнаграждение и права на постоянна длъжност или постоянна заетост, включително повишения.

§1. Служителят, съгласно условията, определени в този член, продължава да внася средства към пенсионното осигуряване, към което е причислен, без прекъсване на трудовия стаж в основния орган или учреждение, за всички цели на трудовото законодателство и социалното осигуряване, специалните закони или вътрешни норми.

§2. Срокът, в който служителят предоставя услуги на АЕВ, се равнява, за всички цели на функционалния живот, на срока на действителното упражняване на професията или длъжността, заемана в основния орган или учреждение.

Чл. 16. До нормалното изпълнение на постоянните задължения на АЕВ, но не по-малко от шестдесет процента от общия им брой, назначаването на платени длъжности (FG), може да бъде осъществено за всеки федерален служител, който заема постоянен пост или постоянна длъжност.

Чл. 17. Служителите на АЕВ установяват ползата от дейността, за която се отнася Постановление № 13, от 27 август 1992 г, на сто и шестдесет процента.

Чл. 18. Изпълнителната власт, в срок от сто и осемдесет дни след публикуването на този закон, взема решение относно структурата на управление на АЕВ.

Чл. 19. Президентът на Републиката постановява заличаването на *Cobae*, след внедряването и функционирането на АЕВ.

Единствен параграф. До реализира-

нето на заличаването, предвидено в този член, ръководителите и служителите в *Sobae* трябва да продължат да изпълняват настоящите си функции.

Чл. 20. Този закон влиза в сила от датата на неговото публикуване.

Гр. Бразилия, 10 февруари 1994 г.;
173 г. от Независимостта и 106 г. от провъзгласявяване на републиката

ИТАМАР ФРАНКО

*Селсо Луиш Нунес де Аморим Лелио Виана
Лобо*

*Жозе Израел Варгас
Арналдо Лейте Перейра*

**Министерство на науката и
технологиите
Бразилска космическа агенция
Висш съвет**

Решение № 51 от 26 януари 2001 г.

Висшият съвет на Бразилската космическа агенция – АЕВ, като изпълнява правомощията, дадени му съгласно Чл. 4, алинея VIII, от Приложение I на Указ № 3.566 от 17 август 2000 г., и с оглед на разпоредбите в глава III, чл. 5, алинея VII от Правилника, както и съгласно договорите и конвенциите, които регламентират космическите дейности, в които Бразилия е страна, на своето редовно заседание, проведено на 14 декември 2000 г., реши:

Член 1. За целите на предоставяне, наблюдение и контрол на лиценз за изстрелване на космически апарати от територията на Бразилия с търговска цел, бразилската космическа агенция – АЕВ, трябва да спазва директивите, установени в това решение, когато не разполага с обща специфична норма относно дейностите, свързани с изстрелване на космически апарати.

Единствен параграф. Съдържанието на това решение не се прилага за дейности, свързани с изстрелвания на космически апарати, предприети от правителствени бразилски учреждения.

Чл. 2. За целите на това решение, лицензът представлява административен акт от компетенцията на АЕВ, с който се дава правото за упражняване на дейности, свързани с изстрелване на космически апарати от бразилска територия, в съответствие с нормите и изискванията на действащото законодателство.

§ 1. Лицензът е едно от изискванията за формализиране и одобрение на

искането за разрешение за конкретно изстрелване на космически апарати от бразилска територия.

§ 2. Дава се лиценз единствено на юридически лица, физически лица, консорциуми или обединения, със седалище или законно представителство в страната, с изрични правомощия да получават съдебни искове и да носят административна или съдебна отговорност, и притежаващи технически и административен капацитет да извършват дейности, свързани с изстрелване на космически апарати.

§ 3. За предоставяне на лиценз АЕВ трябва да изисква от юридическото лице да се ангажира с гарантиране на технологичния трансфер, при условията, определени от компетентния орган на бразилското правителство.

§ 4. Юридическото лице трябва да докаже, че е лицензирано от страната си да извършва космически дейности, за целите на разпоредбите в член 6 от Договора за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

§ 5. В случай на искане за лицензиране, направено от юридически лица, които са консорциум или обединение, доказателството, посочено в § 4, трябва да е предоставено от страната на произход на всеки един от членовете на консорциума или обединението.

§ 6. Лицензът се предоставя за срок, който се определя за всеки отделен случай, поради амортизацията на инвестициите, извършени от лицензополучателя.

Чл. 3. Лицензът се предоставя от АЕВ с решение на този Висш съвет.

Чл. 4. Лицензът може да бъде кратен или отменен:

I – в случай на фалит на лицензополучателя;

II – ако лицензополучателят извършва дейност, различна от тази, за която е бил одобрен;

III – ако лицензополучателят извършва услуги, без да спазва бразилските закони;

IV – ако се докаже загуба на техническа способност или финансов капацитет на лицензополучателя, за да продължи да изпълнява дейностите, свързани с изстрелване на космически апарати, обект на разрешението.

Чл. 5. Дейностите на лицензополучателите се контролират, проследяват и наблюдават от АЕВ.

Единствен параграф. АЕВ извършва, пряко или косвено, контрол, проследяване и наблюдение на дейностите на лицензополучателите, техните ръководители, договорни отношения или асоциирани предприятия, като им дава възможността да подписват конвенции с публични или частни органи и учреждения, или дори да договарят трети страни за тази цел.

Чл. 6. В случай на нарушаване на някоя от разпоредбите на настоящето решение или на правилника, АЕВ може да подложи лицензополучателя на следните санкции, осигурявайки мотива на противоречие и пълна защита:

I – предупреждение;

II – временно прекратяване на лиценза;

III – отнемане на лиценза.

Единствен параграф. Предвидените санкции в този член се прилагат от този Висш съвет, като председателят на АЕВ може, за доклад на този съвет, да ги прилага в случай на спешност, с незабавен ефект.

Чл. 7. Лицензополучателят е отговорен за вреди, причинени на трети лица от дейността, която идвършва, като АЕВ има право, за одобряване на лиценза, да

изисква периодично актуализиран застрахователен договор, за покриване на вредите, които са в рамките на неговата отговорност.

Чл. 8. Председателят на АЕВ установява в Правилника реда и специфичните изисквания за разглеждане, проверка и издаване на лиценз, както и контрол, проследяване и наблюдение на космическите дейности на лицензополучателите.

Чл. 9. Арбитражен съд на гр. Бразилия – трябва да бъде избран за разрешаване на всякакви противоречия, възникнали във връзка с това решение.

Чл. 10. Това решение влиза в сила от датата на неговото публикуване.

Луиш Гилван Мейра Фильо

*Председател на Съвета
(Решение, публикувано на 31/01/2001 в
Държавен вестник, част 1, с. 13-14)*

ЗАКОН ЗА ОТКРИТИЯ КОСМОС
(Обединено Кралство, 1986 г.)
Глава 38

Закон за утвърждаване на лиценза и други правомощия на Държавния секретар с цел съгласие с националните разпоредби на Обединеното кралство с оглед изстрелването и операцията с космически обекти и извършването на други дейности в открития Космос от лица, свързани с тази държава. [18.07.1986 г.]

Влиза в сила съгласно волята на Нейно величество, по съвет и със съгласието на Членовете на Камарата на лордовете, духовни, временни, на общините, представени от настоящия Парламент, и в правомощията на същите, както следва:

Приложение на закона

1. Този закон важи за следните дейности, независимо дали извършени в Обединеното Кралство или другаде-

- (а) изстрелване или съдействие за изстрелване на космически обект;
- (б) опериране с космически обект;
- (в) всякаква дейност в открития Космос.

2. – (1) Този закон важи за поданиците на Обединеното кралство, шотландски фирми и организации, узаконени по силата на законите на Обединеното кралство.

(2) За целите на този закон „Поданик на Обединеното Кралство“ означава лице, което е:

- (а) гражданин на Великобритания, гражданин на Британските прилежащи територии, британски гражданин (извън страната) или британски гражданин в чужбина;
- (б) лице, което е Британски поданик по силата на Британския закон за гражданство от 1981 г., или
- (вс) лице, защитено от Великобрита-

ния по силата на този закон.

(3) Нейно величество може по Наредба на Съвета да разшири действието на този закон за организации, узаконени по силата на който и да е от Англо-Нормандските острови, остров Ман или която и да е прилежаща територия.

Лицензиране на дейностите

3. (1) Всяко лице, за което важи този закон, няма право, като обект на следните наредби, да извършва каквато и да било дейност, засегната от този закон, без да има правомощия за това чрез лиценз, отпуснат от държавния секретар.

(2) Не се изисква лиценз-

(а) от лице, определено за служител или агент; или

(б) за дейности, за които е удостоверено с Наредба от Съвета, че са сключени спогодби между Обединеното кралство и друга държава, като с това се осигурява съгласието с международните разпоредби на Обединеното кралство.

(3) Държавният Секретар по нареждане има право да откаже на лица или дейности искане на лиценз, ако сметне, че това искане не е необходимо за осигуряване на съгласие с международните разпоредби на Обединеното кралство.

(4) Наредба се издава от законов орган и подлежи на анулиране в изпълнение на резолюциите на британския Парламент.

4. (1) Държавният секретар има право да издава лиценз, когато сметне това за уместно.

(2) Той не трябва да издава лиценз, освен ако не е уверен, че действията, изпълномощени с този лиценз:

(а) няма да застрашат общественото здраве на лица и собственост;

(б) няма да са в съгласие с международните разпоредби на Обединеното кралство, и

(в) няма да наруши националната сигурност на Обединеното кралство.

(3) Държавният секретар може да налага ограничения:

(а) при установяване на формата и съдържанието на заявленията за лиценз и други документи, които се попълват във връзка със заявлението;

(б) при регулирането на процедури, последващи във връзка със заявленията и удостоверяващи поправки в процедурни нередности;

(в) при установяване на срокове за извършване на всички дейности, които са необходими във връзка със заявлението и при удължаването на тези установени срокове;

(г) при изискването за плащания към Държавния секретар на евентуални задължения.

5. (1) В един лиценз трябва да бъдат описани дейностите, за които той дава правомощия, и трябва да бъде издаван за такъв период от време, и може да подлежи на такива условия, каквито бъдат сметнати за уместни от Държавния секретар.

(2) Един лиценз в частност може да съдържа условия:

(а) разрешаващи проверка на лицензираната база от страна на Държавния Секретар, както и проверка и проба на лицензираното от него оборудване;

(б) задължаваща обекта на лиценз да предоставя незабавно информация на Държавния секретар, що се отнася до:

(i) датата и областта или мястото на изстрелване и

(ii) основните орбитални параметри, включително модален период, апогей и перигей, и друга подобна информация, която Държавният секретар сметне за уместна във връзка със естеството, провеждането, мястото и резултатите от лицензираните дейности;

(в) даващи право на Държавния секретар да проверява и прави копия на документи, свързани с информация, изискана от него;

(г) изискващи от лиценза предварително одобрение от Държавния секретар относно всяко планирано отклонение от орбиталните параметри и доставяне на незабавна информация до Държавния секретар в случай на непланирано отклонение;

(д) изискващи от лиценза такова управление на дейностите, че той да:

(i) предотврати замърсяването на открития Космос или причиняването на промени в околната среда на Земята,

(ii) избегне намесата в дейността на други мирни проучвания и употреби на открития Космос;

(iii) избегне нарушения по международните разпоредни на Обединеното Кралство и

(iv) защитава националната сигурност на Обединеното Кралство;

(е) изискващи от лиценза да бъде защитен от понасяне на отговорност за щети или загуби, причинени от трета страна, в Обединеното Кралство или другаде, като резултат на дейностите, удостоверени с лиценза;

(ж) за контрол на изхвърлянето на поленения товар в открития Космос при приключване на дейностите по лиценза и задължаващи обекта на лиценза да уведоми Държавния секретар след окончателното му изхвърляне; и

(з) даващи право за неговото прекратяване при определени събития.

6. (1) Лиценз може да бъде прехвърлен с писменото съгласие на Държавния секретар или по друг, определен от него начин.

(2) Държавният секретар има право да анулира, промени или прекрати ли-

ценз със съгласието на обекта на лиценз или когато сметне, че:

(а) не е спазено условие по лиценза или други задължения по този закон, или

(б) това анулиране, промяна или прекратяване на лиценза е нужно в полза на интересите на общественото здраве или националната сигурност, или за да отговори на международните разпоредби на Обединеното кралство.

Други правомощия

7. (1) Държавният секретар трябва да поддържа регистър на космическите обекти.

(2) В регистъра трябва да бъдат вписвани такива подробности за космическите обекти, които Държавният секретар може да сметне за необходими, за да се постигне съответствие с международните разпоредби на Обединеното кралство.

(3) Всяко лице може да изиска копие на регистъра за плащания на суми, определени от Държавния секретар.

8. (1) Ако Държавният секретар прецени, че дейност е извършена от лице, подлежащо на този Закон и дейността-

(а) противоречи на (л. 3 (заявление за лиценз), или

(б) противоречи на условията на лиценза, той може да предприеме такива действия спрямо лицето, каквито сметне за необходими за подsigуряване на спазването на международните разпоредби на Обединеното кралство или на условията по лиценза.

(2) В частност той може да разпореди, ако сметне за необходимо, прекратяването на дейността или унищожаването на космически обект.

(3) Съгласие с директива може да бъде прокарана, без да се цели други законови изменения, по заявление на Държавния секретар с разпоредба или, в Шотландия, със заповед или нареждане по чл.

91 от Закона на Шотландския върховен съд от 1968 г.

9. (1) Ако мирният съд сметне за достатъчно достоверна информация, дадена под клетва, и за достоверно:

(а) че дейност е била извършена от лице, подлежащо на този закон, в противоречие на чл. 3 (заявление за лиценз) или в противоречие на условията по лиценза, и

(б) че не е спазена директива по чл. 8 или има заявен отказ за спазване на такава директива, или в спешни случаи, той може да гарантира права на определено лице, което да действа от името на Държавния секретар за предприемане на нужните действия за спазването на международните спогодби на Обединеното кралство или на условията на лиценза.

(2) Гарантът трябва да поясни действията, за които е авторизиран.

(3) Гарантът има право на достъп до определени сгради в разумно време след представяне на документ, ако бъде изискан такъв.

(4) Правомощията, дадени на гаранта, включват правото му разумно да използва сила, ако е необходимо, и това право може да бъде употребено от него заедно с други лица.

(5) Гарантът се определя за такъв за срок от един месец от датата на посочването му.

(6) В Шотландия пълномощията по чл. 1 на мирния съд се разглеждат като правомощия на мирния съд или шериф, а правомощията по информацията се разглеждат като правомощия, служещи за доказателство.

10. (1) Всяко лице, подлежащо на този закон, освобождава от отговорност Правителството на Нейно величество от жалби, подадени срещу правителството с оглед на щети или загуби, причинени от

дейности, подлежащи на този закон, извършени от него.

(2) Този член не важи:

(а) за лице, определено за служител или изпълняващ подобна функция; или

(б) при щети или загуби в резултат на действия, наредени от Държавния секретар.

Общи

11. (1) Държавният секретар има право да налага ограничения:

(а) при определянето на всичко, изискано или удостоверено по този закон, и

(б) за приложението като цяло на този закон.

(2) Ограничения по силата на този закон се извършват от официален орган и подлежат на анулиране съгласно която и да е резолюция на Парламента на Великобритания.

12. (1) Лице извършва престъпление, когато:

(а) извършва дейност в нарушение на чл. 3 (заявление за лиценз);

(б) с цел сдобиване с лиценз (за себе си или за друго лице) съзнателно или не съзнателно декларира неистинни данни от материално естество;

(в) притежавайки лиценз, не успее да отговори на условията по лиценза;

(г) не успее да отговори на директивата по чл. 8;

(д) съзнателно препяства лице, упражняващо права, дадени му като гарант по чл. 9; или

(е) не успее да отговори на което и да е ограничение, въведено с този закон.

(2) Лице, извършващо нарушение подлежи на присъждане на глоба, а при неколккратно нарушение на глоба, която не надвишава официално максималната такава.

(3) Ако се докаже, че чрез мълчаливо съгласие е извършено нарушение от

лице или организация или е допусната небрежност от страна на директор, секретар или друго подобно длъжностно лице, или лице, изпълняващо подобни функции, както лицето, така и организацията извършват престъпление и подлежат на съдебен процес и съответна присъда.

В тази алинея под „директор“, във връзка с организация, чиито дела се ръководят от нейните членове, се разбира член на организацията.

(4) Могат да бъдат задействани съдебни процедури и за извършено престъпление извън Обединеното Кралство, а самото престъпление в отделни случаи може да бъде разглеждано като извършено където и да било в рамките на Обединеното кралство.

(5) При съдебни процедури относно престъпление, извършено по точки (а), (б), (в) или (г) от алинея 1 в полза на обвиняемия е да се докаже, че е положил цялото си старание и е предприел всички разумни действия за предотвратяване на престъплението.

(б) Лице, което не подлежи на този закон, не извършва престъпление по силата на този Закон с оглед извършените от него действия извън Обединеното Кралство, с изключение на:

(а) подпомагане, подбуждане, съветване и провеждане на конспирация или подстрекаване, свързани с извършване на престъпление по силата на този закон в Обединеното кралство; или

(б) престъпление по ал (3) (отговорност на директори, длъжностни лица и други) във връзка с престъпление, извършено от служител на организацията, който е лице, подлежащо на този закон.

(7) Чл. 2 (лице, подлежащо на този Закон) не се тълкува като ограничение за лица, срещу които може да бъдат заведени съдебни процедури.

13. (1) В този закон „прилежаща територия“ означава:

(а) колония, или

(б) държава извън суверинитета на Нейно величество, в която Нейно величество има юрисдикция с правомощията на Нейното правителство в Обединеното кралство;

„открит Космос“ включва Луната и други небесни тела; и

„космически обект“ се отнася до съставни елементи на космическия обект, превозното средство за неговото изстрелване и неговите съставни части.

(2) За целите на този закон лице извършва действие, ако е причина за неговото започване или е отговорен за неговото продължаване.

14. Следващата таблица съдържа определения или пояснения на понятия, използвани в този закон (различни от определенията и поясненията в съответния член:

Дейности, подлежащи на този закон
чл. 1

Извършване на дейности чл. 13(2)

Прилежаща територия чл. 13(1)

Открит Космос чл. 13(1)

Лице, подлежащо на този закон чл. 2

Установен чл. 11(1)(а)

Космически обект чл. 13(1)

15. – (1) Този закон се нарича Закон за открития Космос от 1986 г.

(2) Този закон влиза в сила от дата, определена от Държавния секретар с наредба, издадена от официален орган.

(3) Държавният секретар има право да определи по-късна дата за влизането му в сила съгласно чл. 2(2)(а), касаещ статуса на Британски Гражданин (в чужбина).

(4) Дейности, подлежащи на този закон, започнати преди влизането му в сила, може да бъдат продължени без лиценз по чл. 3 за шест месеца след влизането

му в сила; но чл. 8 и чл. 9 (разпоредби и действия за спазване на международните спогодби) ваят за тези дейности, както и за дейности, извършени в нарушение на този член.

(5) Този закон обхваща Англия и Уелс, Шотландия и Северна Ирландия.

(6) Нейно величество може да разпорежи с Наредба на Съвета този закон да важи и в Англо-Нормандските острови, остров Ман или друга прилежаща територия, като измененията и изключенията трябва да бъдат описани в наредбата.

**Закон
за прехвърляне на
административни задачи
в областта на космическите полети**
във формата на публикация от
22.08.1998 г.

§1 Прехвърляне на задачи

Компетентните по въпросите на космонавтиката висши германски институции дават на Германския център за въздухоплаване и космонавтика – регистриран съюз (DLR), правото да приема административни задачи в областта на космонавтиката от собствено име и във формите на действия според общественото право.

Административни задачи по смисъла на алинея 1 са:

съставянето на германски проекти за космически полети,

изпълнението на германски космически програми, по-специално чрез възлагане на поръчки и субсидии,

защита на германските интереси за космически полети в международен мащаб, по-специално пред Европейската организация по космонавтика.

За възражения срещу административни актове, които DLR е издал въз основа на прехвърленото му право, решава той самият.

DLR подлежи по отношение на изпълнението на прехвърлените му административни задачи в областта на космонавтиката на надзор от страна на възлагащия висш федерален орган.

§2

Ако DLR прехвърля на друг бюджетни средства в рамките на приетите от него задачи на друг, тези средства трябва да му бъдат предадени за стопанисване.

§3 Право за проверки на Федералната сметна палата

Федералната сметна палата проверява воденето на бюджета и счетоводството на DLR. За процедурата на контрол са валидни съответно §§ 89, 90, 91, 94, 95, 96 и 100 от Правилника за федералния бюджет.

§4 (Влизане в сила)

2590 Федерален държавен вестник.
2007 година част I No. 58, издаден в Бон на
28.11.2007 година

**Закон, даващ право на защита
на Федерална република
Германия от риск в сигурността
при разпространяване на данни
от висок клас за дистанционно
проучване на Земята.
(Закон за сигурността на данните
от сателити – ЗСДС)**

от 23.11.2007 г.

Федералният парламент (Бундестаг-
гт) прие следния закон:

• • •

Част 1

Обхват на приложение

Чл. 1

Обхват на приложение

(1) Този закон се прилага:

1. При опериране със системи за
дистанционно проучване на Земята от ви-
сок клас

а) от германски граждани или юри-
дически лица или организации на лица
съгласно германското законодателство,

б) от чуждестранни юридически
лица или чуждестранни организации на
лица със седалище на територията на Фе-
дерална република Германия, или

в) в случай че от територия на Феде-
рална република Германия бъдат издава-
ни регулярни инструкции за командване
на орбиталните системи.

2. При работа с данни, получени от
системи от висок клас за дистанционно
проучване на Земята, както е описано в
т. 1 до момента на тяхното разпростране-
ние.

а) от германски граждани или юри-
дически лица или организации на лица
съгласно германското законодателство,

б) от чуждестранни юридически
лица или чуждестранни организации на
лица със седалище на територията на Фе-
дерална република Германия, или

в) когато данните са разпространени
в рамките на територията на Федерална
република Германия.

(2) Настоящият закон не важи при
оперирането със системи от висок клас
за дистанционно проучване на Земята от
държавни агенции с военна или разузна-
вателна цел, при положение че се изключ-
ва възможността неупълномощена трета
страна да има достъп до получената ин-
формация. Настоящият закон не може да
бъде прилаган при опериране със систе-
ми от висок клас за дистанционно проуч-
ване на Земята, разрешено съгласно при-
ложимото право на друга държава членка
на ЕС, и това право е сравнимо с клаузите
и защитените интереси на настоящия за-
кон. Отговорните органи могат да отме-
нят временно прилагането на настоящия
закон, в случай че законовите клаузи на
третата държава отговарят на изисква-
нията по решение на съда 2 или ако има
международна спогодба между третата
държава и Федерална република Герма-
ния, която да гарантира сравнимостта на
клаузите и защитените интереси.

Чл. 2

Определения

(1) За целите на настоящия закон

1. „Оператор“ е лицето, което кон-
тролира на своя отговорност системата за
дистанционно проучване на Земята;

2. „Данни“ са сигналите от един или
повече сензори на орбитална или транс-
портна система и всички продукти, про-
излезли от тях, без значение от нивото им
на обработка или вида на складирането

им или представянето им; информационна единица за целите на чл. 27 е всяка отделна подробност;

3. „Източник на данни“ е всяко лице, което разпространява данни, получени от системи от висок клас за дистанционно проучване на Земята;

4. „Система от висок клас за дистанционно проучване на Земята“ е транспортна или орбитална система, базирана в Космоса, включително наземните ѝ части, по смисъла на която се генерират данни за Земята, чийто/чиито сензор/и са способни или самостоятелно, или в комбинация с няколко сензора да генерират данни с особено високо съдържание на информация по смисъла на параграф (2);

5. „Сензор“ е част от базираната в Космоса система за дистанционно проучване на Земята, която записва електромагнитни вълни от всички спектрални обхвати или гравиметрични полета;

6. „Разпространение“ се отнася за изнасянето на данни или доставяне на достъп до тях на трети лица.

(2) Федералното министерство на икономиката и технологиите ще определи чрез закон и без съгласуване с Федералния съвет условията, по които данните имат особено високо съдържание на информация. Съдържанието на информация се определя според:

1. геометричната резолюция,
2. спектралното покритие,
3. броя на спектрални канали и спектралната резолюция,
4. радиометричната резолюция и
5. временната резолюция.

Съдържанието на информация за микровълновите датчици или радарните сензори съответно се определя според:

1. характеристиките на поляризация и
 2. изменението на фазите.
- Клаузите отчитат и евентуалното

влияние от разпространението на данни с особено високо съдържание на информация върху съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия, мирното съжителство на народите и международните отношения на Федерална република Германия.

Част 2

Опериране със системи от висок клас за дистанционно изследване на Земята

Чл. 3

Лиценз на оператора

1) Оперирането със система от висок клас за дистанционно проучване на Земята изисква лиценз за оператора.

(2) Последващи промени към лиценза на оператора се издават, ако е необходимо, за да се спазят изискванията за лиценз на оператора в случай на последвали събития или промяна в законовите клаузи.

3) Това не оказва влияние върху изискванията, наложени от други постановления за опериране със система от висок клас за дистанционно проучване на Земята. Лицензът на оператора се издава без ущърб на частните права на трети страни.

(4) В случай че базирана в Космоса система за дистанционно проучване на Земята не е от висок клас, отговорните власти трябва да потвърдят това чрез заявление до оператора. Ако впоследствие отпадне необходимостта от лиценз на оператора поради промени на клаузите по чл. 2 (2), лицензът на оператора ще бъде прекратен.

Чл. 4

Изисквания за лиценз на оператора

(1) Лиценз на оператора се издава, ако:

1. операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята е достатъчно надежден,

2. поредицата от инструкции относно:

а) командването на орбиталната или транспортна система,

б) контрола над сензорите,

в) контрола върху прехвърлянето на данни от орбитална или транспортна система към земен сегмент на оператора или лице, имащо право на това съгласно чл. 11, и

г) контрола над разпространение на данни директно от орбиталната или транспортна система се изпълняват в рамките на Федерална република Германия и са защитени от намеса от страна на трети лица съгласно метод, тестван и деклариран за подходящ от Федералната агенция за сигурност на информацията,

3. прехвърлянето на данни от орбитална или транспортна система към земен сегмент на оператора или лице, имащо право на това съгласно чл. 11, прехвърлянето на данни между различни местонахождения на земни сегменти на оператора и прехвърлянето на данни от оператора към лице, имащо право на това съгласно чл. 11, са защитени от разпространение до неупълномощена трета страна съгласно метод, тестван и деклариран за подходящ от Федералната агенция за сигурност на информацията, и

4. операторът е предприел технически и организационни мерки за предотвратяване на достъпа на неупълномощени лица до командните съоръжения на системите от висок клас за дистанционно проучване на Земята и до съоръженията за получаване, обработка и съхранение на данни, както и достъп до контролните зали, използвани за тази цел.

(2) За лицата, имащи право на достъп

до съоръженията на системите от висок клас за дистанционно проучване на Земята или до съоръженията за получаване, обработка и съхранение на данни от тези системи, операторът трябва да уреди преминаване през опростена проверка на сигурността, в съгласие със Закона за проверка на сигурността на достъп, която ще се изпълнява от отговорните органи.

Чл. 5

Задължения относно документация

(1) Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята е длъжен да води регистър за:

1. последователността от инструкции за контрол на орбитална или транспортна система,

2. последователността от инструкции за контрол на сензора/сензорите,

3. детайлите по процеса на кодиране, използваните кодове и тяхното управление, и

4. периода и рутинността на последователността от команди.

(2) Регистрите по параграф (1) трябва да бъдат съхранявани за поне пет години след изпълнението на съответната последователност от команди и да бъдат достъпни за проверка от страна на отговорните органи.

Чл. 6

Задължения за уведомяване

(1) Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята трябва незабавно и в писмен вид да уведомява отговорните органи относно:

1. Промени във факти, за които е длъжен да уведомява Търговския регистър или Официалния регистър на сдруженията, и

а) ако операторът, учреден чрез спонсорство за съдружие по смисъла на закона, промени статута на своето съдружие, или

б) ако операторът, учреден като дружество с ограничена отговорност (ООД), промени състава на своите корпоративни членове или обхвата на тяхното участие,

2. Действителни показания за това, че трета страна предава или се опитва да предаде последователността от инструкции за команда на орбиталната или транспортна система, за контрол на сензора/сензорите или за контрол на прехвърлянето на данни от орбиталната или транспортна система, и

3. Всяка промяна в мерките, предприети по чл. 4 (1) No. 4.

(2) Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята трябва незабавно и в писмен вид да уведомява отговорните органи за евентуалните лица по чл. 11, към които той самият прехвърля данни.

Чл. 7

Задължения при предоставяне на информация

(1) Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята трябва да предоставя на отговорните органи информация и документи, ако това бъде изискано от тях за наблюдение на приложението на настоящия закон и на нормативните постановления по настоящия закон.

(2) Лицата, задължени да предоставят тази информация, имат право да запазят мълчание на задаваните им въпроси, ако техните отговори ще изложат тези лица или техните близки, по смисъла на Чл. 383 (1) номера 1 до 3 от Германския граждански процесуален кодекс, на риск от наказателно производство или подвеждане под административна или наказателна отговорност.

Чл. 8

Права на достъп и проверка

Служителите на отговорните власти

имат право на достъп до залите за дейност и опериране на оператора на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята през обичайното време за работа и опериране, както и на проверки, необходими за изпълнението на техните задължения; членове 196, 197 (1) раздели 1 и 2 и (2), чл. 198, чл. 199(2) и чл. 200 до 202 на Германското данъчно облагане се прилагат с необходимите промени.

Чл. 9

Мерки от страна на отговорните власти

(1) Отговорните власти имат право в отделните случаи да предприемат необходимите мерки спрямо оператора на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята за правилното изпълнение на неговите задължения.

(2) Отговорните власти имат право, в частност:

1. временно да забранят прехвърлянето на данни към земни сегменти или упълномощени лица по чл. 11, или

2. да наредят операцията частично или напълно да бъде прехвърлена на специален комисар.

(3) Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята заплаща разходите, необходими за назначението на специален комисар, включително и компенсацията, която ще му бъде платена. Отговорните власти определят размера на компенсацията.

Чл. 10

Придобиване на предприятия и дял на участие в предприятия; поглъщане на фирми

(1) Придобиването на предприятие, опериращо със система от висок клас за дистанционно проучване на Земята или директното или косвено дялово участие в такова предприятие от страна на

1. чуждестранни граждани или юри-

дически лица или организации по смисъла на чуждестранно законодателство, или

2. юридически лица или организации по смисъла на германското законодателство, в които чуждестранни граждани или юридически лица или организации по смисъла на чуждестранно законодателство държат най-малко 25 процента от правото на глас трябва незабавно да бъде оповестено на отговорните власти от купувача. Това не важи в случай че след придобиване на дяловете директно или косвено право на глас на купувача в съответното предприятие не надвишава 25 процента. Когато се изчислява дялът на право на глас на купувача, дяловете в други предприятия, притежавани от предприятието, което подлежи на придобиване, трябва да бъдат приписани на купувача, ако купувачът държи поне 25 процента или повече от правото на глас във въпросните други предприятия. Отговорните власти могат да забранят придобиването в рамките на месец след получаване на пълния набор документи, уреждащи продажбата, в случай че това е необходимо за осигуряване на съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия.

(2) Пълното или частично поглъщане на операция със система от висок клас за дистанционно проучване на Земята или части от нея изисква разрешение в случай че поглъщането може да премине без необходимостта от лиценз на оператора съгласно Чл. 3(1). Придобиващият трябва да подаде заявление за издаване на разрешение. Разрешението ще бъде издадено, ако по-нататъшното опериране със системата от висок клас за дистанционно проучване на Земята или части от нея не застрашава съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия.

Част 3

Разпространение на данни

Глава 1

Общи изисквания

Чл. 11

Разрешение за разпространение

(1) Източник на данни, който желае да ги разпространи, се нуждае от разрешение за разпространението им.

(2) Разрешават се последващи промени в разрешението за разпространение в случай че това е необходимо за спазване на изискванията по разрешението за разпространение и в случай на последвали промени или допълнения към законовите клаузи.

Чл. 12

Изисквания за разрешение за разпространение

(1) Разрешение за разпространение се издава, ако:

1. източникът на данни е достатъчно надежден,

2. източникът на данни е предприел технически и организационни мерки за предотвратяване на достъпа на неупълномощени лица до съоръженията за получаване, обработка и съхранение на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята, както и достъп до контролните зали, използвани за тази цел,

3. прехвърлянето на данни между различни местонахождения на земни сегменти на източника на данни и прехвърлянето на данни към друг източник на данни, са защитени от разпространение до неупълномощена трета страна съгласно метод, тестван и деклариран за подходящ от Федералната агенция за сигурност

на информацията, и

4. е гарантирано, че разпространението на данни, получени от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята, е възможно най-сигурно.

(2) За лицата, имащи право на достъп до съоръженията на системите от висок клас за дистанционно проучване на Земята или до съоръженията за получаване, обработка и съхранение на данни от тези системи, източникът на данни трябва да уреди преминаване през опростена проверка на сигурността, в съгласие със Закона за проверка на сигурността на достъп, която ще се изпълнява от отговорните органи.

Чл. 13

Задължения за уведомяване

Източникът на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята трябва незабавно и в писмен вид да уведомява отговорните органи относно:

1. промени във факти, за които е длъжен да уведомява търговския регистър или официалния регистър на сдружението, и

а) ако източникът на данни, учреден чрез споразумение за съдружие по смисъла на закона, промени статута на своето съдружие, или

б) ако източникът на данни, учреден като дружество с ограничена отговорност (ООД), промени състава на своите корпоративни членове или обхвата на тяхното участие,

2. всяка промяна в предприетите мерки съгласно Чл. 12 (1) No. 2, и

3. всяко действително показание, че не се поддържа сигурността на данните, получени чрез система от висок клас за дистанционно проучване на Земята.

Чл. 14

Задължение при предоставяне на информация

(1) Източникът на данни е длъжен да предоставя на отговорните органи информация и документи, ако това бъде изискано от тях за съблюдаване на приложението на настоящия закон и на нормативните постановления по настоящия закон.

(2) Източникът на данни има право да запази мълчание на задаваните му въпроси, ако техните отговори ще изложат него или неговите близки, по смисъла на Чл. 383 (1) номера 1 до 3 от Германския граждански процесуален кодекс, на риск от наказателно производство или подвеждане под административна или наказателна отговорност.

Чл. 15

Права на достъп и проверка

Служителите на отговорните власти имат право на достъп до залите за дейност и опериране на източника на данни през обичайното време за работа и опериране, както и на проверки, необходими за изпълнението на техните задължения; чл. 196, чл. 197(1) раздел 1 и 2 и (2), чл. 198, чл. 199(2) и чл. 200 до чл. 202 на Германското данъчно облагане се прилагат с необходимите промени.

Чл. 16

Мерки от страна на отговорните власти

Отговорните власти имат право в отделните случаи да предприемат необходимите мерки спрямо източника на данни за правилното изпълнение на неговите задължения. В частност те могат:

1. да изискат разпространението на данни да бъде пригодно към последните постижения, или

2. временно да забранят разпространението на данни.

Глава 2

Процес на разпространение на данни

Чл. 17

Проверка на чувствителността

(1) Източник на данни, който желае да отговори на заявление за разпространение на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята, трябва да проучи заявлението относно неговата чувствителност, както е определено в Нормативното постановление под параграф (3).

(2) Заявление се счита за чувствително, ако:

1. съдържанието на информация на данните, получени в резултат на използваните метод за опериране със сензори и форма на обработка,

2. целевата област, представена от данните,

3. времето на получаване на данните и периодът от време между получаването на данните и отговарянето на заявлението

4. земните сегменти, към които ще се прехвърлят данните,

погледнати като едно цяло, разкриват възможността от евентуално накърняване на съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия, мирното съжителство на народите и международните отношения на Федерална република Германия. Разглеждането като едно цяло съгласно раздел 1 взема по внимание личната характеристика на страната, подаваща заявлението, и трябва да вземе под внимание обичайното местонахождение на характеристиката на лицата, които евентуално ще получат достъп до данните съгласно заявлението. Източникът на данни трябва по подходящ начин да провери самоличността на стра-

ната, подаваща заявлението, и да изиска имената на лицата, които впоследствие ще получат достъп до данните съгласно заявлението, както тяхното обичайно местонахождение.

(3) Федералното министерство на икономиката и технологиите със съгласието на Федералното министерство на отбраната, Министерството на външните работи и Федералното министерство на вътрешните работи, без съгласието на Федералния съвет, трябва определи клаузите на нормативно постановление, изискващо защита на гореспоменатите интереси относно условията по параграф (2), за случите, когато има възможност от накърняването им. То ще вземе под внимание и решенията на съответните власти във връзка с изискванията за сигурност, които трябва да бъдат актуализирани редовно, поетите задължения и сключените спогодби от страна на Федерална република Германия със страните-членки на ЕС, страните от Североатлантическия договор от 04.04.1949 година (Държавен вестник на Германия 1955 II с. 289) съгласно измененията от Протокола от 17.10.1951 година (Държавен вестник на Германия 1955 II стр. 293) и Австралия, Япония, Нова Зеландия и Швейцария, състоянието на техническата база във връзка с изготвянето на данни с особено високо съдържание на информация, действащите правила, по които страната, подаваща заявлението, ще може да прехвърля данните и наличието на сравними данни на международните пазари. Необходимо е и в нормативното постановление да се определят процедурата за разглеждане като едно цяло, визирано в параграф (2). Раздели 1 и 2 са задължителни. Нормативното постановление не дава на източника на данни до никаква степен лична свобода на действие, без значение дали заявлението

е счетено за чувствително. Източникът на данни има право да бъде уведомяван за предстоящи изменения в нормативното постановление. Федералното министерство на икономиката и технологиите, със съгласието на Федералното министерство на отбраната и Министерството на външните работи, има право, чрез нормативно постановление и без съгласието на Федералния съвет, да прехвърля изцяло или частично правомощията си на Федералната служба по икономика и контрол на износа.

Чл. 18

Задължения относно документация

(1) Източникът на данни е длъжен да води регистър на всички заявления за разпространение на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята. Това включва:

1. актуалното заявление, включително лицата, които впоследствие ще имат достъп до данните съгласно заявлението, както и тяхното обичайно местонахождение,

2. проверка на самоличността на страната, подаваща заявлението,

3. процедурите и резултатите от проверката за чувствителност на заявлението съгласно Чл. 17 (1) в съгласие с клаузите на нормативното постановление, визирано в Чл. 17 (3),

4. поръчката за изработка на данни към оператора на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята,

5. получаването на дневници за земните сегменти,

6. подробностите за процесите на кодиране, използваните кодове и тяхното управление,

7. докладите за последователността на процесите на земните сегменти,

8. метаданни за данните, в частност, целева област, време на изготвяне на дан-

ните, начин на опериране на сензори и параметри на опериране с данни,

9. дневниците за прехвърляне или бележки за доставка, включително потвърждения за доставка с оглед отговор на заявлението, и

10. фактурите.

Раздели 1 и 2 точки 4 до 10 важат с нужните промени, когато данните се разпространяват без заявление. Ако заявление за разпространение на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята бъде извадено от архива, справка в останалите дневници и документация би била достатъчна за целите на водене на регистри и документация по раздел 2 точки 4 и 5.

(2) Регистрите по параграф (1) трябва да бъдат съхранявани поне пет години след изготвянето на съответните данни и да бъдат достъпни за проверка от страна на отговорните власти.

(3) Източникът на данни е длъжен да държи на разположение подобни продукти и документи относно земни сегменти на трета страна, които е използвал за отговор на заявлението за разпространение на данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята. Параграф (2) важи с нужните изменения.

(4) Източникът на данни трябва да уведоми страната, подаваща заявлението, за съхранението на данните и възможността за проверка от страна на властите.

Чл. 19

Разрешително

(1) Ако източник на данни иска да отговори на чувствително заявление, той ще има нужда от разрешително. Това важи и в случай че иска да разпространи данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята без заявление.

(2) Разрешението по параграф (1) се издава, ако разпространението на данни

в конкретния случай не уронва съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия, не пречи на мирното съжителство на народите и не накърнява международните отношения на Федерална република Германия.

(3) Отговорните власти вземат решение по заявлението за разрешително най-късно в рамките на един месец след получаването му.

(4) Разрешителното се издава без ущърб на личните права на трети страни.

Чл. 20

Колективно разрешително

Отговорните власти имат право да издават колективно разрешително, ако източникът на данни иска

1. да представя данни с изключително ниско съдържание на информация или метаданни, достъпни за всеки, или

2. да отговори на чувствително заявление, подадено от същото лице за неограничен брой данни от система от висок клас за дистанционно проучване на Земята.

Колективното разрешително се издава като обект на условията по чл. 19 (2) и може да бъде издавано само със запазено право за анулирането му. Колективно разрешително по смисъла на раздел 1 № 1 определя и допустимото количество съдържание на информация на данните. Колективно разрешително по смисъла на раздел 1 № 2 може да бъде издавано само за определен период, който не надвишава три години.

Част 4

Съгласуване с изискванията на Федерална република Германия

Чл. 21

Задължения на източника на данни
Източникът на данни е длъжен да

дава приоритет на отговора на заявлението за разпространение на данни от Федерална република Германия, представлявана от Федералното канцлерство, пред всички останали заявления, в следните случаи:

1. при изпълнение на договор за съюзничество съгласно чл. 5 от Северноатлантическия договор от 04.04.1949 година (Държавен вестник на Германия 1955 II стр. 289) и съгласно измененията от Протокола от 17.10.1951 година (Държавен вестник на Германия 1955 II с. 293),

2. при отбрана съгласно алинея 115 точки а до 1 от Конституцията на Федерална република Германия,

3. ако са спазени изискванията за въртешна сигурност при извънредно положение по алинея 91 от Конституцията,

4. при напрегнати събития по алинея 80а от Конституцията,

5. ако има текуща заплаха за военните или граждански сили на Федерална република Германия, проявяваща се в друга държава или към служители на дипломатическата служба, назначени в Германските посолства в чужбина и които полагат усилия да се противопоставят на съответното нарушаване на външната сигурност на Федерална република Германия.

Чл. 22

Задължения на оператора

Операторът на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята е длъжен за случаите, визирани в чл. 21, да обработва с приоритет заявленията за изготвяне на данни за Федерална република Германия преди всички останали заявления. Без ущърб на раздел 1, заявлението за дистанционно проучване на Земята от страна на Федерална република Германия, представлявана от Федералното канцлерство, се подава до източник на данни. В случай че независимо от това,

заявлението бъде подадено до оператор на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята, на оператора не му е нужен лиценз по чл. 11 за разпространението на съответните данни.

Чл. 23

Възнаграждение

(1) Без ущърб на задълженията, въведени с този дял, могат да бъдат изисквани възнаграждения за изготвянето на данни по Чл. 22 и за отговора на заявление по чл. 21. Възнаграждението трябва да отговаря на съответната средна пазарна цена

(2) Всякакви други искове срещу Федерална република Германия са изключени.

Част 5

Прилагане на регламентите

Чл. 24

Отговорност

(1) Отговорният орган по този закон, обект на параграфи 2 и 3, е Федералната служба по икономика и контрол на износа.

(2) Отговорност за провеждането на проверките на сигурността по чл. 4 (2) и Чл. 12 (2) е Федералното министерство на икономиката и технологиите.

(3) Уведомлението по чл. 10 (1) раздел 1 се извършва до Федералното министерство на икономиката и технологиите. Федералното министерство на икономиката и технологиите, в съгласие с Министерството на външните работи и Федералното министерство на отбраната, носи отговорност за забраната за закупуването на предприятия или дялове от предприятия по чл. 10 (1) раздел 4.

Чл. 25

Процедури

(1) Изисква се подаване на писмено заявление за всяко от следните: лиценз на оператора по Чл. 3 (1), лиценз за разпрос-

транение по Чл. 11 (1) и разрешително по чл. 10 (2) раздел 1, чл. 19 (1) раздели 1 и 2 и по чл. 20 раздел 1. Уведомлението по чл. 10 (1) раздел 1 трябва да бъде в писмен вид. Заявлението или уведомлението трябва да бъдат придружавани от документите, необходими за проучване на условията за отговор на заявлението.

(2) На ранен етап трябва да се съгласува с федералната служба за информационна сигурност какъв точно да бъде подходящият метод по чл. 4 (1) точки 2 и 3 и чл. 12 (1) № 3. Федералната служба за информационна сигурност предоставя на подаващия заявление документите относно съдържанието и процедурите за проверките.

(3) Наредби, издадени от административните власти по настоящия закон, трябва да бъдат издавани и обслужвани писмено.

Чл. 26

Такси и разходи

На отговорните власти се заплащат такси и разходи за официални дейности по настоящия закон. Федералното министерство на икономиката и технологиите има право да определя чрез нормативно постановление, без съгласието на Федералния съвет, размера на таксите и на възвръщаемите разходи и да определи фиксирани или рамкови лихви. Нивата на таксите трябва да бъдат определяни така, че да покрият разходите, произлезли от официалните дейности. Значимостта, икономическата стойност или друга полезна стойност на официалната дейност към бенефициента, подлежат на разглеждане.

Чл. 27

Предаване на лични данни, оперативни и търговски тайни

(1) Отговорните власти имат право да предават на други власти лични данни, станали им известни при изпълнението

на дълга си по този закон, ако смятат, че е необходимо да предадат тези данни:

1. за да предупредят за накърняване съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия или да предотвратят нарушения в мирното съжителство на народите или съществена вреда върху международните отношения на Федерална република Германия, или

2. за предотвратяване или разследване на престъпления.

Предаването по чл. 1 т. 1 и 2 е разрешено само, ако има действителна причина за предположение, че е извършено престъпление или ще бъде извършено впоследствие. Освен това, отговорните власти могат да предават тези лични данни до Федералната разузнавателна служба, ако са спазени изискванията по чл. 8(3) от Закона за федералната разузнавателна служба. Трета страна, на която са предадени личните данни, има право да ги използва само за целите, за които са ѝ били предадени.

(2) При наказателни производства за нарушения по този закон, съдебните и обществени прокурори могат да предават личните данни до най-висшите федерални власти само ако това е необходимо за избягване на накърняване съществените интереси за сигурността на Федерална република Германия или да предотвратят нарушения в мирното съжителство на народите или съществена вреда върху международните отношения на Федерална република Германия. Личните данни, получени по раздел 1, могат да бъдат използвани само за целите, определени в него. Трета страна, на която са предадени личните данни, има право да ги предава само на обществени власти, неопределени в раздел 1, ако необходимостта от употребата им многократно надвишава необходимостта от запазването на кон-

фиденциалност на засегнатото лице и в случай че с това не се застрашават целите на разследването на наказателните производства.

(3) Търговските и оперативни тайни се разглеждат като еквивалент на лични данни.

Част 6

Клаузи за административни глоби и наказателна отговорност

Чл. 28

Административна отговорност

(1) Лице извършва административно нарушение, когато съзнателно и безотговорно:

1. управлява система от висок клас за дистанционно проучване на Земята по чл. 3 (1) без лиценз на оператора,

2. в нарушение на чл. 10 (1) раздел 1 изобщо не успее да подаде уведомление или не го подаде навреме в неговата цялост и коректност по чл. 10 (1) раздел 1 или действия в нарушение на действаща наредба по чл. 10 (1) раздел 4,

3. без разрешително

а) поема управлението на система от висок клас за дистанционно проучване на Земята или части от нея по чл. 10 (2) раздел 1,

б) отговори на чувствително заявление по чл. 19 (1) раздел 1 или

в) разпространява данни по чл. 19 (1) раздел 2 без подадено заявление,

4. наруши действаща наредба по чл. 9 (1), (2) или чл. 16.

5. разпространи данни по чл. 11 (1) без лиценз за разпространението им,

6. в нарушение на чл. 17 (1) във връзка с клаузите на нормативното постановление, визирано в чл. 17 (3) не успее да провери чувствителността на заявление за разпространение на данни от система

от висок клас за дистанционно проучване на Земята, не успее да направи това правилно или напълно, или по предписания начин,

7. в нарушение на чл. 5 (1) или чл. 18 (1) раздели 1 и 2 не успее да заведе регистър, не го води коректно или изцяло, не успее да го съхрани или се провали при съхранението му за поне пет години по чл. 5 (2) или чл. 18 (2), или

8. в нарушение на чл. 18 (3) не успее да държи на разположение продуктите и документите, визирани в него.

(2) Лице извършва административно нарушение, когато:

1. в нарушение на чл. 6 (1) раздел 13 това лице не докладва за престъпление, не го направи коректно, напълно или своевременно, или

2. в нарушение на чл. 7 (1) или чл. 14 (1) не предаде информация, не го направи коректно, напълно или своевременно.

(3) Административни нарушения по смисъла на параграф (1), номера 1 до 5, се наказват с глоба до 500 000 евро; по смисъла на параграф (1), номера 6 до 8 с глоба до 50 000 евро; а по смисъла на параграф (2) с глоба до 25 000 евро.

Чл. 29

Наказателна отговорност

(1) На наказание лишаване от свобода до пет години или глоба подлежи лице, което умишлено извърши действие, визирано в чл. 28 (1) номера 1 до 6, което е възможно съществено да нанесе вреда на:

1. същественият интереси за сигурността на Федерална република Германия или

2. мирното съжителство на народите, или

3. международните отношения на Федерална република Германия.

(2) Опитът за това също е наказуем.

Чл. 30

Престъпления, извършени от немски граждани в чужбина

чл. 29 се прилага независимо от законодателството в държавата и мястото, на което е извършено престъплението, при положение че извършителят е германски гражданин към момента на извършване на престъплението.

Чл. 31

Наказателни производства и административни глоби

(1) Когато районен съд има материална юрисдикция за престъпленията по чл. 29, районният съд, принадлежащ към съответния окръжният съд, притежава съответните местни компетенции.

(2) Чл. 49 (2), чл. 63 (2) и (3) раздел 1 и чл. 76 (1) и (4) от Закона за административните престъпления се прилагат с нужните промени при наказателните и съдебни производства с оглед на участието на административните власти в производството на обществения прокурор.

Част 7

Преходни и заключителни разпоредби

Чл. 32

Изменения в Федералния закон за защита на конституционния ред

Чл. 3 (2) от Закона за защита на конституционния ред от 20.12.1990 година (Федерален държавен вестник I с. 2954, 2970) , последно изменен чрез алинея 6 (1) на закона от 19.08.2007 година (Федерален държавен вестник I с. 1970), се изменя както следва:

1. В раздел 1, точката след № 3 се заменя със запетая, а последващият № 4 се допълва:

„4. при проверката на лица в други случаи, определени с наредба.“

В раздел 2, обозначението „номера 1 и 2“ се заменя от обозначението „номера 1, 2 и 4“.

Чл. 33

Изменения в Закона за проверка на сигурността на достъп

Законът за проверка на сигурността на достъп от 20.04.1994 година (Федерален държавен вестник I с. 867), последно изменен чрез алинея 10 (5) на закона от 05.01.2007 година (Федерален държавен вестник I с. 2), се изменя както следва:

1. В чл. 1 (2), точката след №3 се заменя от запетая, а последващият № 4 се допълва:

„4. подлежи на проверка на сигурността по други клаузи, доколкото това съответства на настоящия закон.“

2. В чл. 3 (2) раздел 1, обозначението „по чл. 3 (2) № 1“ се заменя с обозначението „по чл. 3 (2) номера 1, 2 и 4“.

3. В чл. 24, фразата „на неправителствена организация се възлага чувствителна за сигурността дейност по чл. 1 (4)“ се заменя от фразата „на неправителствена организация се възлага чувствителна за сигурността дейност по Чл. 1 (2) No. 4 или Чл. 1 (4)“.

Чл. 34

Преходни правила

(1) Оперирането със система от висок клас за дистанционно проучване на Земята, което е вече в действие преди влизането в сила на настоящия закон, ще се счита да има лиценз на оператора, докато не се даде крайно решение без възражения за одобрението по заявлението му, ако такова заявление е подадено в рамките на три месеца след влизането в сила на настоящия закон.

(2) Параграф (1) важи с нужните промени за лиценза за разпространение на източника на данни. Задълженията на източника на данни по чл. 17 (1) и чл. 19 (1)

ще се считат за изпълнени, докато нормативното постановление по чл. 17 (3) влезе в сила.

Чл. 35

Влизане в сила

(1) Чл. 2 (2), чл. 17 (3) и чл. 26 раздели 2 до 4 влизат в сила в деня след тяхното обнародване.

(2) Настоящият закон влиза в сила на 01.12.2007 година.

Федералният съвет си запазва конституционалните права.

С настоящото се регламентира гореспоменатият закон. Той ще бъде обнародван във Федералния държавен вестник.

Берлин, 23 ноември

*Президент
Хорст Кьолер*

*Канцлер
Ангела Меркел*

*Министър на икономиката и
технологията
Михаел Глос*

**МИНИСТЕРСТВО КЪМ
ПРЕЗИДЕНСТВОТО
6058 КРАЛСКИ ЗАКОН 278/1995,
с дата 24.02. 1995 г., с който се
прокарва в Кралство Испания
Регистъра, предвиден в
Конвенцията, приета от Общото
събрание на ООН на 02.11.1974 г.**

Като следствие на присъединяването на Испания на 20.12.1978 г. към Конвенцията за регистрация на обекти, изстреляни в открития Космос, приета на 12.11.1974 г. (Официален Държавен вестник номер 25 от 29.01.1979 г.), трябва да бъдат предприети и съответните мерки, които да направят възможно Испания да отговори на условията на тази Конвенция, особено що се отнася до въвеждането на регистър на обекти, изстреляни в открития Космос, и на уведомяването, които трябва да бъдат представяни пред Генералния секретар на ООН.

Скорошното пускане в орбита на испанските сателити 1А и 1Б е следваща предпоставка и причина да не се отлага повече въвеждането на този Регистър.

По силата и в съответствие с предложението на министъра на външните работи и министъра на икономиката и енергетиката с предишно одобрение на министъра на публичната администрация, в съответствие с Държавния съвет и след обсъждане от страна Съвета на министрите на заседанието от 24.02.1995 г.,

С НАСТОЯЩОТО УЗАКОНЯВАМ:

Чл. 1

С настоящото се въвежда Испанският регистър на обекти, изстреляни в открития Космос, оттук нататък наричан „Испански регистър“.

Чл. 2

Испанският регистър трябва да се води от Генерална поддирекция на международни икономически отношения и

развите към Генерална дирекция на международни икономически отношения към Министерство на външните работи.

Чл. 3

Трябва да бъде осигурен пълен и свободен достъп до информацията, съхранявана от Испанския регистър и трябва да бъде контролиран съгласно разпоредбите на чл. 37 от Закон 30/1992 г., от Правния режим на публичната администрация и общата административна процедура и разпоредбите, приети в съгласие с тях.

Чл. 4

Понятието „космически обект“ се отнася както за неговите съставните части, така и за съставните части на превозното средство за неговото изстрелване.

Чл. 5

В Испанския регистър се вписват космически обекти, които са били изстреляни или чието изстрелване е планирано от испанската държава, или които са били изстреляни от Испания или от испанска база.

Ако освен Испания една или повече други държави, наричани нататък „държава или държави на изстрелване“, имат право да вписват последващите процедури както следва по алинея II, чл. 2, на Конвенцията за регистрация на обекти, изстреляни в открития Космос, приета на 12.11.1974 г.

Чл. 6

Регистрацията на всеки космически обект трябва да съдържа следните данни:

- (а) Име на държава или държави на изстрелване;
- (б) Съответен обозначителен или регистрационен номер;
- (в) Дата и място на изстрелване;
- (г) Основни орбитални параметри,

включително:

- (I) Звезден период;
- (II) Отклонение;

(III) Апогей;

(IV) Перигей;

(д) Основни функции на космически обект.

Всякаква друга допълнителна полезна информация също може да бъде включена.

Чл. 7

Фирми и институции, притежаващи данни, отнасящи се до предходната алинея, се задължават да уведомят за тях Главна дирекция по индустриална технология към Министерството на икономиката и енергетиката, която пък от своя страна има право да изисква информация от гореспоменатите фирми и институции, необходима за вписването и за задължителните уведомления към Генералния секретар на ООН, съгласно Конвенцията.

Главна Дирекция по индустриална технология към Министерството на икономиката и енергетиката трябва да предава всяка информация, предназначена за Главна дирекция по международни икономически отношения към Министерството на Външните Работи, а Главна Дирекция по мМеждународни икономически отношения трябва да вписва тази информация в Испанския регистър и да съдейства за официалното уведомление на Главния секретар на ООН с оглед на нейното включване в Регистъра.

Уведомленията, описани в тази алинея, трябва да включват всички изменения към датата, отнасяща се до регистрирания космически обект и особено в случаите, когато космическите обекти са спрени в земна орбита. Подобни модификации формират субекта на предварително вписване в Испанския Регистър, съобразно постановленията на предходната алинея.

Единствено допълнително постановление

Главна дирекция по международни икономически отношения към Министерството на външните работи трябва да сътрудничи за официалното уведомление до Генералния секретар на ООН, отнасящо се до въвеждането на Испанския регистър.

Единствено преходно постановление

Главна дирекция по международни икономически отношения към Министерството на външните работи трябва да сътрудничи за въвеждането и допълнителното официално уведомление до Генералния секретар на ООН за всеки космически обект, изстрелян преди въвеждането на Испанския регистър и за всеки космически обект, за който държава на изстрелване е Испания.

Първо последно постановление

Министърът на външните работи и Министърът на икономиката и енергетиката имат право да одобряват необходимите постановления за изпълнението и прилагането на този кралски закон.

Второ последно постановление

По нареждане на министъра към президентството, издадено от министъра на външните работи или министъра на икономиката и енергетиката, Испанският регистър може да бъде воден от организация в рамките на тези министерства, различна от уточнените в алинея 2.

Трето последно постановление

Този кралски закон влиза в сила в деня след публикуването му в Официалния Държавен вестник.

В Мадрид, този 24 ден на февруари на годината.

Хуан Карлос Р.

*Министърът към Президентството
АЛФРЕДО ПЕРЕЗ РУБАЛКАБА*

Закон за Канадска космическа агенция

Закон за учредяване на Канадска космическа агенция и за уреждане на други въпроси, свързани с Космоса

[Приет на 10. 05. 1990 г.]

Нейно величество, в съгласие и по съвет на Сената и Камарата на общините на Канада, упълномощава следното:

КРАТКО НАИМЕНОВАНИЕ

1. Този закон ще бъде наречен Закон за канадската космическа агенция.

ТЪЛКУВАНЕ

2. В този закон,

„Агенция“ се отнася за Канадската космическа агенция, учредена по чл.3;

„Съвет“ се отнася за Надзорния съвет на Космическата Агенция съгласно Чл. 19(1);

„Изпълнителен вицепрезидент“ се отнася за вицепрезидента на Агенцията, определен съгласно Чл. 13(1);

„Министър“ се отнася за този член на на Кралския таен съвет на Канада, определен от губернатора на Тайния съвет за Министър по целите на този закон;

„Президент“ се отнася за президента на Агенцията, определен за такъв по Чл. 12(1).

УЧРЕДЯВАНЕ НА АГЕНЦИЯТА

3. С настоящия закон се учредява Канадска правителствена агенция, наричана Канадска космическа агенция.

ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ

4. Целите на Агенцията са мирно из-

ползване и развитие на Космоса, разширяване знанието за Космоса чрез наука и уверение в това, че космическите проучвания и технологии ще допринесат за социалната и икономическа стабилност на Канада.

5. (1) Агенцията може да упражнява своята власт и да прилага своите задължения и дейности във връзка с всички въпроси, касаещи Космоса, над които Парламентът има правомощия и които не са подвластни на друг отдел, съвет или Правителствена агенция на Канада.

(2) Изпълнявайки своите цели, Агенцията ще

(а) оказва съдействие на Министъра за координиране на политиката и програмите за Космоса на правителството на Канада;

(б) планира, насочва, управлява и реализира програми и проекти, отнасящи се до научно или индустриално космическо проучване и развитие и до прилагането на космическите технологии;

(в) допринася за трансфера и разпространението на космическата технология за и чрез канадската индустрия;

(г) насърчава използването с рекламна цел на космическите възможности, технологии, бази и системи; и

(д) изпълнява други функции, които може да бъдат определени от Губернатора на Съвета.

(3) Изпълнявайки своите цели, Агенцията може

(а) да създава, придобива, ръководи, поддържа и провежда космически проучвания, превозни средства, бази и системи;

(б) да оказва съдействие на отделите, съветите и правителствените агенции на Канада за използване и пласиране на космическите технологии;

(в) да допринася и съдейства за про-

грами или проекти, касаещи научно или индустриално космическо проучване и развитие и приложението на космическите технологии, включително проекти, разработени да развиват, тестват, оценяват или прилагат нови или утвърдени процеси, продукти, системи или информация, свързана с космическата наука и технология, с оглед определянето на рекламния потенциал на тази наука или технология, но не включва програми или проекти, касаещи единствено рекламната експлоатация на космическата наука и технология;

(г) да си сътрудничи с агенции с космически или космически ориентирани цели на други държави за мирно използване и развитие на Космоса;

(д) да предоставя базите и услугите си на всяко лице;

(е) да лицензира, продава или по друг начин да прави достъпни всички патенти, авторски права, индустриални права, запазени марки, търговски тайни или друга подобни права на собственост, контролирани или ръководени от Министъра;

(ж) да сключва договори, меморандуми за съгласие по други спогодби в името на Нейно величество от името на Канада или в името на Агенцията;

(з) да усвоява средства, ценни книжа или друга лична собственост, дарени или наследени, и да изразходва, управлява или ликвидира тези средства, ценни книжа или обект на собственост в срокове, ако има такива, за които е направено дарението;

(и) да управлява заеми или гаранции, сключени от Министъра, определен по чл. 9; и

(й) да предприема всички необходими или съпътстващи ги действия в полза на целите на Агенцията.

(4) Упражнявайки своите права и из-

пълнявайки задълженията и дейността си по този закон, Агенцията, където е уместно, ще се възползва от услугите и базата на отделите, съветите и агенциите на Правителството на Канада.

ПРАВА, ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ДЕЙНОСТИ НА МИНИСТЪРА

6. В продължение на целите, оказани в чл.4, Министърът трябва да координира действията си по космическа политика и програма с правителството на Канада.

7. Министърът носи отговорност за действията на Агенцията.

8. Министърът може, с одобрението на Губернатора на Съвета, да сключва договори с управлението на всяка провинция, касаещи изпълнението на която и да било програма на Агенцията.

9. Министърът може, в съгласие с министъра на финансите,

(а) да отпуска заеми на всяко лице с оглед рекламната употреба на космическата наука и технология; и

(б) да гарантира за плащането на дължими главници или лихви по заем, отпуснат на което и да е лице във връзка с рекламната употреба на космическата наука и технология.

10. (1) С одобрението на Губернатора на Съвета и съгласно сроковете и условията, които Губернаторът на Съвета може да определи, Министърът може, по нареждане, да определя глоби или такси, или начина на погасяване на глоби или такси, дължими от едно лице или лице, представляващо група хора

(а) на кого Агенцията да предоставя услуги и бази; или

(б) кой е лицензиран от Агенцията да използва или на кого Агенцията по друг начин може да предоставя всякакви патенти, авторски права, индустриален дизайн, търговски марки, търговски тайни

или други права на собственост.

(2) Губернаторът на Съвета може, по нареждане, да определя лихвата или начина на погасяване на лихвата, дължима за всяка просрочена такса или глоба, наложена или определена по начин, определен в чл. (1).

(3) Предмет на ал (4), Агенцията може да налага такси или глоби, включително и лихви на просрочени такси или глоби, наложени или определени по начин, определен по ал (1) или (2).

(4) С одобрението на Губернатора на Съвета Министърът може, по нареждане, да отменя или намалява размера на такси, глоби или лихви, които иначе биха били наложени по този член.

(5) Агенцията има право, с одобрението на Финансовия съвет, да използва всяка наложена по този член глоба или такса в рамките на отчетната година за погасяване на разходи, възникнали през тази година, във връзка с услуги, база или права на собственост, съгласно които е наложена глобата или таксата.

(6) Всички глоби, такси и лихви, наложени по този член, са дългове, дължими на Нейно величество от името на Канада и са възвръщаеми като такива от Федералния Съд или всеки друг съд с компетентна юрисдикция.

(7) Наредба, сключена по този член, което се прилага за или в полза само на едно лице или организация, няма да се счита за законен договор по силата на Закона за нормативните актове.

11. Всяко право, задължение или действие на Министъра по този договор, различно от правото да издава наредби по чл. 10 и да дава правомощия по този член, може да бъде упражнявано от всеки служител или длъжностно лице на Агенцията, упълномощени от Министъра за това, и ако бъде упражнено, да се счита за извър-

шено или упражнено от Министъра.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА АГЕНЦИЯТА

12. (1) Губернаторът на Съвета трябва да назначи длъжностно лице, което да изпълнява длъжността Президент на Агенцията за срок не по-дълъг от пет години.

(2) Президентът е главното изпълнително длъжностно лице на Агенцията и под ръководството на Министъра упражнява контрол и наблюдение на работния процес, длъжностните лица и служителите на Агенцията.

(3) В случай че Президентът отсъства или няма възможност да изпълнява задълженията си, задълженията на Президент за определения срок поема Вицепрезидентът, освен ако Министърът не определи друго лице за това, но никое лице не може да изпълнява длъжността на Президент за срок по-дълъг от деветдесет дни без одобрението на Губернатора на Съвета.

13. (1) Губернаторът на Съвета може да определи длъжностно лице на позиция Изпълнителен вицепрезидент на Агенцията, което да изпълнява тази длъжност за срок не по-дълъг от пет години.

(2) Изпълнителният вицепрезидент има такива права и задължения, каквито му бъдат определени от Президента.

14. Президентът и Изпълнителният Вицепрезидент могат да бъдат преназначавани на съответната позиция след изтичане на първия или всеки следващ мандат на тази позиция.

15. Президентът и Изпълнителният Вицепрезидент получават възнаграждение, определено от Губернатора на Съвета.

16. (1) Служителите, необходими за уместното управление на работния процес в Агенцията, се назначават в съответ-

ствие със законите на Държавната служба по заетостта.

(2) Независимо от ал. (1), Агенцията може да назначава на длъжност в Агенцията астронавти и с одобрението на Губернатора на Съвета, да определя срокове и условия, включително възнаграждението за тези позиции.

(3) Законът за обслужващия персонал не е в сила за който и било от служителите на Агенцията, назначени по ал (2).

(4) Всяко лице, назначено в Агенцията според ал. (2), се нарича служител за целите на Закона за обезщетение на държавни служители и се назначава, за да служи на обществените интереси на Канада съобразно установените устави, определени по чл. 9 от Закона за аеронавтиката, и се назначава на обществена длъжност по смисъла на Закона за пенсионното осигуряване на държавните служители и с цел да послужи при обезщетение по силата на законите на Държавната служба по заетостта и на чл. 11 и чл. 13 от последно споменатия закон.

17. Седалището на Агенцията се намира в областта на МонреЧл.

18. (1) Всеки договор, меморандум за съгласие и спогодба, сключени от Агенцията от нейно собствено име, важи пред Нейно величество от името на Канада дотолкова, доколкото важи и пред Агенцията.

(2) Дела, искове или други законови действия във връзка с каквито и да било права или задължения, заведени от и срещу Агенцията, независимо дали от нейното собствено име или от името на Нейно величество от името на Канада, могат да бъдат заведени от и срещу Агенцията в името на Агенцията във всеки съд, който би имал съответната юрисдикция, ако Агенцията беше корпорация, която не е служител на Нейно величество.

НАДЗОРЕН СЪВЕТ

19. (1) Губернаторът на Съвета може да създаде съвет, наричан Космически надзорен съвет, състоящ се от не повече от деветнадесет члена, определени от Губернатора на Съвета, изпълняващи длъжността за срок не по-дълъг от три години.

(2) Съветът може да включва лица от космическата научна общественост и частния сектор, включително космическата индустрия.

(3) Губернаторът на Съвета избира един от членовете на Съвета за Председател на надзорния съвет.

(4) В случай че някой от членовете на Съвета отсъства или няма възможност да изпълнява задълженията си, Министърът може да определи лице, което да изпълнява неговите функции за определено време, но никое лице не може да изпълнява тези функции за повече от деветдесет дни без одобрението на Губернатора на Съвета.

(5) Член на Съвета, може да бъде пре-назначаван на същата позиция след изтичане на мандата му.

20. (1) На всеки член на Съвета се определя да бъдат изплащани суми за транспорт и престой, когато той отсъства от обичайното си работно място във връзка с работата на Съвета, които суми се определят от губернатора на Съвета.

(2) Член на Съвета има право да получи възнаграждение, определено от Губернатора на Съвета, за своите надзорни услуги за Министъра, извършени извън посещенията на срещите на Съвета.

21. Съветът трябва, по поръчка на Министъра, да се съветва с Министъра по всички въпроси, свързани с Космоса.

22. Съветът се събира на време и място, определени от Министъра.

ГОДИШЕН ДОКЛАД

23. В рамките на четири месеца от края на отчетната година, Президентът предава годишен доклад за дейността на Агенцията през тази година, а Министърът разпорежда по едно копие на доклада да бъде предоставено пред всяка Камара на Парламента през който и да било от петнадесетте дни, през които Камарата заседава, след получаването му от Министъра.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

24. до 27. [Изменения]

ВРЕМЕННИ РАЗПОРЕДБИ

28. (1) Ако длъжност бъде прехвърлена от държавна служба в Агенцията в рамките на деветдесет дни след влизането в сила на този закон, титулярят на длъжността продължава да изпълнява тази длъжност в Агенцията, освен ако титулярят не избере друго преди прехвърлянето, и се счита за назначен от Агенцията в съответствие с Чл. 16(1).

(2) Независимо от ал (1) и чл. 28 от Закона на Държавната служба по заетостта, никое лице назначено по този член не подлежи на проверка, освен ако лицето не е било обект на проверка преди назначението си, а всяко лице, което е било обект на проверка продължава да бъде такова само за такъв период от време, какъвто би бил необходим извън този член.

ВЛИЗАНЕ В СИЛА

*29. Този закон влиза в сила на дата, определена с наредба от Губернатора на Съвета.

*[Забележка: Закон в сила 14 декември, 1990 г., вж. SI/91-5.]

**Акт за изстрелване на обекти от
норвежка територия в открития
Космос
13 юни № 38. 1969**

§ 1 Без разрешително на съответното норвежко министерство се забранява изстрелването на каквито и да е обекти в открития Космос от:

а) норвежка територия, включително Свалбард, Ян Майен и територии на Норвегия в други части на света.

б) норвежки плавателни съдове, летателни апарати и т.н.

в) области, които не са обект на суверенитета на която и да е държава, когато изстрелването се прави от норвежки гражданин или човек с постоянно норвежко пребиваване.

Определени условия могат да бъдат фиксирани за такова разрешително както е описано в параграф едно.

§ 2 Министерството може да издаде правила за контрола и т.н. на дейностите, описани в § 1.

§ 3 Настоящият акт влиза незабавно в сила.

**Указ на президента на Руската
федерация
За структурата и управлението на
космическата дейност в Руската
федерация**

За целите на ефективно използване на ракетите и космическия комплекс на Русия и запазване на интересите на социално икономическото развитие, сигурността и международното сътрудничество на Руската федерация, постанови:

1. Да се създаде Космическа агенция на Русия (КАР) към правителството на Руската Федерация.

Задачите на Космическата агенция на Русия да бъдат:

изпълнение на държавната политика в областта на изследване и използване на открития Космос;

разработване съвместно с Руската академия на науките и заинтересуваните министерства, отдели, организации и представяне на правителството на Руската федерация на проект на Държавна космическа програма на Руската федерация в частта Космически системи, комплекси и устройства с научно, национално-икономическо и отбранително предназначение,

функция на общ потребител на космически системи, комплекси и устройства с научно, национално-икономическо и отбранително предназначение, които се разработват съгласно Държавна космическа програма на Руската федерация;

участие в създаването и използването на космически системи, комплекси и устройства с двойно (военно и цивилно) предназначение, които се разработват по отбранителни разпоредби съгласно Държавна космическа програма от Руската федерация;

координация на търговски космиче-

ски проекти и съдействие за реализацията им

разработване съвместно с организации и предприятия на изследователска и тестова база по космонавтика, създаване на научни, технически и технологичен опит за подобряване на ракетите и космическата техника;

взаимодействие с подходящите държавни органи – членове на Общността на независимите държави и чужди държави в областта на изследване и използване на открития Космос, както и наземни обекти на космическата инфраструктура в границите на компетентност.

2. Назначава Юрий Николаевич Коптев за генерален директор на Космическата агенция на Русия към правителството на Руската федерация.

Разпорежда генералният директор на КАР в срок от две седмици да представи на правителството на Руската федерация за одобрение проектоправилника на КАР.

3. Да приеме предложението на Руската академия на науките и Министерството на науката, висшето образование и техническата политика на Руската федерация за създаване на Междуведомствена експертна комисия за космически изследвания, която да извършва оценка и подбор на проекти за космически системи, комплекси и устройства с научно, национално-икономическо и отбранително предназначение.

Президент на Руската федерация

Б. Елцин

Москва

Кремъл

25 февруари 1992 г.

**Декрет на президента на Русия
Но 2005: „За организиране
на бъдещото използване на
космодрума „Байконур“ в интерес
на космическата дейност на
Руската Федерация“
(подписан на 24 октомври 1994 г.)**

С оглед ефективното използване на космодрума „Байконур“ за изпълнение на космическите програми на Русия и във връзка с подписването на Договора за основните принципи и условия на използване на космодрума „Байконур“ между Руската федерация и Република Казахстан, постановявам:

1. Правителството на Руската федерация да организира приемането на комплекса „Байконур“ от правителството на Казахстан и да осигури правилното му функциониране. Предложения за кандидатури за длъжността завеждащ администрацията на град Ленинск да се подготвят в срок от един месец.

Трябва да се направят следните провизи по време на формирането и увеличаването на федералния бюджет:

отчисления за плащане на наема на космодрума „Байконур“ и разходите по поддръжка на град Ленинск;

отчисления за Космическата Агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация за разходите на Военните космически сили за оперативни задачи и закупуване на серийно оборудване за производство, поддръжка, обновяване и модернизация на оборудването на космодрум „Байконур“ и разходи за персонал;

отчисляване на достатъчен размер капиталови инвестиции, включително за изграждане на жилища в Руската федерация за лицата, освободени от военна служба във Върхожените сили на Руската

федерация на територията на космодрум „Байконур“ и за служителите на предприятия и организации, които функционират постоянно в комплекса „Байконур“.

2. Предвижда се финансовата, материалната и техническата помощ за използването на оборудването на комплекса „Байконур“ за изпълнение на руски военни космически програми да се изпълняват от Министерство на отбраната на Руската федерация (Военни космически сили), а функциите, свързани с изпълнението на руската федерална космическа програма да се изпълняват от Космическата Агенция на Русия по договори с промишлени предприятия и организации и военните отделения на космодрума. Финансовата, материалната и техническата поддръжка на обектите, свързани с осигуряване на правилното функциониране на комплекса „Байконур“, се разпределят пропорционално между Министерство на отбраната на Руската федерация (Военни космически сили) и Космическата агенция на Русия.

3. Специален военен контингент с численост 16000 души, включително 3800 офицери, които не представляват част от състава на Военните сили на Руската федерация, се формира от 1 януари 1995 до 1 януари 1997 г., от фондовете, разпределени за Космическата агенция на Русия от федералния бюджет като част от Военните космически сили за изпълнение на космически програми за научни и национално-икономически цели и международно сътрудничество, както и за използване на оборудването, свързано с осигуряване на правилното функциониране на комплекса „Байконур“. Министерството на отбраната на Руската федерация трябва да осигури състава на горепосочения военен контингент и да му осигури всички видове средства.

4. Министерството на отбраната на Руската федерация (Военни космически сили) е отговорно за цялостната координация на работите, изпълнявани на космодром „Байконур“.

5. Този декрет влиза в сила от датата на подписването му.

**ПРАВИТЕЛСТВО НА РУСКАТА
ФЕДЕРАЦИЯ
РЕЗОЛЮЦИЯ от 15 май 1995 г.
N 468 Москва**

За одобряване на „Правилник на Космическата агенция на Русия“

Правителството на Руската федерация решава:

1. Да одобри приложения „Правилник на Космическата агенция на Русия“.

2. Да обяви решението на Министерския съвет – правителството на Руската Федерация – от 25 март, 1993 N 250 „За одобряване на „Правилника на Космическата Агенция на Русия“ (Сборник актове на президента и правителството на Руската федерация, 1993, 14, чл.1181) за невалидно.

*Председател на правителството на
Руската федерация
В. ЧЕРНОМИРДИН*

*одобрено
с Резолюция на правителството
на Руската Федерация
от 15 май 1995 г.*

Правилник на Космическата агенция на Русия

1. Космическата агенция на Русия (КАР) е федерален орган с изпълнителна власт, който осигурява изпълнението на държавната политика в областта на изследване и използване на открития Космос за мирни цели и изпълнение на Федералната космическа програма на Русия. Космическата агенция на Русия е държавен потребител на космическа технология с научно и икономическо предназначение, както и съпотребител на космическа технология, използвана едновременно за научни и икономически цели и за целите на отбраната и сигурността на Руската федерация, като извършва дейност заедно със съответните федерални органи с изпълнителна власт, изпълнителните органи на поданици на Руската федерация, органите на местно самоуправление.

2. В своята дейност Космическата агенция на Русия действа съгласно Конституцията на Руската федерация, федералните закони, декрети и разпоредби на президента на Руската федерация, резолюциите и решенията на правителството на Руската федерация, както и съгласно този Правилник.

3. Основните задачи на Космическата агенция на Русия са:

изпълнение на държавната политика за изследване и използване на открития Космос с мирни цели;

съвместна работа с Министерството на отбраната на Руската федерация, Руската академия на науките, други министерства, отдели, организации, представяне на правителството на Руската федерация на проекта Федералната космическа програма на Руската федерация, разпоредба за държавна отбрана на ракетна и космическа технология (заедно с Минис-

терството на отбраната на Руската федерация и други министерства, свързани отчасти с това), внасянето им в съответните предприятия и организации;

изпълнение на функциите на общ потребител на разработването на космически системи, комплекси и средства с научно и икономическо предназначение, включително свързани с наземни обекти на космическата инфраструктура;

осигуряване съвместно с Министерството на отбраната на Руската федерация на създаване, внедряване и изпълнение на държавната наредба за отбраната, научноизследователски и експериментален дизайн на работите по ракетна и космическа технология с различно предназначение в предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия;

разработване заедно със заинтересуваните министерства и агенции на научноизследователска и тестова база за космонавтика, създаване на научно технически и технологични поддържащи обекти за подобряване на ракетната и космическа технология;

осигуряване заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация на изстрелване на космически кораби с научно и икономическо предназначение и техния контрол;

архивиране на работите по изпълнение на пилотирани космически полети, както и подбор и обучения на космонавти;

сътрудничество със съответните държавни органи – членове на Общността на независимите държави и други чужди държави в областта на изследване и използване на открития Космос в рамките на компетенциите ѝ;

организиране и координиране на дейностите по търговски космически

проекти и съдействие в изпълнението им;

формиране и осигуряване на изпълнението на държавна научнотехническа и промишлена политика в областта на ракетната и космическа технология, разработване и съдействие за изпълнение на програмата за разработване, преобразуване и структурно реформиране на ракетния и космическия клон;

съставяне, разгръщане и осигуряване на изпълнението на плана за работа за разработване и използване на космическа технология с научни и икономически цели, включително работа по международни космически проекти, както и възлагане и предоставяне на космическа технология за изпълнение на Федералната космическа програма на Русия по определения начин;

съдействие за изработването и изпълнението на планове за мобилизация и задачи, мерки за гражданска отбрана, планове за събиране и обновяване на материалните ресурси на мобилизационните резерви в предприятията в ракетния и космическия клон;

осигуряване на изпълнението на дейностите по контрол на гаранцията, промишлено използване и унищожаване на военна ракетна и космическа технология, извадена от употреба, което става в предприятията на Космическата агенция на Русия;

въвеждане на нови ефективни форми на обучение и обновяване на квалификацията на персонала при условията на преобразуване и структурно реформиране на индустриите;

осигуряване на промишлена и екологична безопасност в предприятията и организациите, които са под ръководството на Космическата Агенция на Русия;

издаване на лицензи за извършване

на космически дейности;

организиране на сертифицирането на космическа технология с научно и икономическо предназначение.

4. Съгласно поетите задачи, Космическата агенция на Русия:

организира обширни изследвания за обосновка на основните насоки на разработване на ракетна и космическа технология с различно предназначение и определяне на нейните тактически и технически параметри;

определя заедно с министерствата, отделите и организациите, свързани с приоритетно научно изследване и работи по експерименталния дизайн, обемите покупки и доставки на космическа технология, капиталовите инвестиции за изпълнение на Федералната космическа програма на Русия; участва съвместно с Министерството на отбраната на Руската федерация в аналогични работи, провеждани с цел изпълнение на дългосрочната програма по създаване и използване на космическа технология с военна цел и държавната наредба за отбраната;

изготвя на базата на Федералната космическа програма на Русия и представя на Министерство на икономиката на Руската федерация и на Министерство на финансите на Руската федерация предложения за бюджета на Космическата Агенция на Русия за следващата година;

осигурява разглеждане на проекта на Федералната космическа програма на Русия и проектопредложението за изпълнение на бюджета на Космическата агенция на Русия за следващата година на Междуведомствената експертна комисия за Космоса и организира по-нататъшното обсъждане на тези проекти с вземане предвид на Комисията;

решава въпроси, свързани със засегнатите министерства и отдели, технически

поръчки за научни изследвания и дизайн на инженерни работи, чийто потребител е Космическата агенция на Русия;

осигурява заедно с министерствата и отделите, които са заинтересувани, изпълнението на изследвания и дизайн на инженерни работи за космически технологии с научно и техническо предназначение, купува такива и заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация осигурява функционирането на тези технологии;

финансира капиталовото изграждане на наземни обекти от космическата инфраструктура с цивилни цели и заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация тези с двойно предназначение (при споделено финансиране), както и експериментална наземна база наземни обекти и обекти на предприятия и организации, които са под управлението на Космическата агенция на Русия, съгласно Федералната космическа програма на Русия, дългосрочната програма за разработване и използване на космическа технология с военна цел, държавната наредба за отбраната;

разработване на предложения за споделено финансиране на научни изследвания, експериментални и дизайн на инженерни работи на ракетна и космическа технология с различно предназначение;

разработване на годишен план за изстрелване на космически обекти с научно, икономическо и двойно предназначение заедно със заинтересуваните министерства, агенции и организации и го одобрява заедно с Министерство на отбраната на Руската федерация;

внося предложения за приемане на функционирането на научни и икономически космически системи и комплекси, съгласувани с Министерството на съоб-

щенията на Руската федерация и други заинтересувани министерства и агенции, на правителството на Руската федерация;

внося предложения за приемане на функционирането и въоръжаването на космически системи, комплекси и ракетни комплекси с двойно предназначение когато Космическата агенция на Русия и това министерство са държавен потребител заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация, на правителството на Руската федерация;

одобрява космически цивилни съоръжения (с изключение на космически системи и комплекси) за функциониране, координирано с Министерството на отбраната на Руската федерация;

осигурява изпреварващо изработване на нови технологии, материали и научни и технически поддържащи съоръжения за разработване на перспективни модели на ракетната и космическа технология заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация;

съгласно действащото законодателство одобрява нормативни технически документи, определяйки реда на разработване, тестване и функциониране на космическата технология, задължителни за изпълнение от всички предприятия и организации, които участват в реализирането на Федералната космическа програма на Русия, дългосрочната програма за разработване и използване на космическа технология с военно предназначение и държавната наредба за отбраната, заедно с Министерството на отбраната, Държавната комисия на Руската федерация по отбранителни промишлени клонове и при съгласуване с други заинтересувани министерства и агенции;

осигурява поддръжката и разработването на космодруми, центрове за контрол на полетите, командни телеметрич-

ни комплекси и други наземни обекти от космическата инфраструктура, използвани за изпълнение на Федералната космическа програма на Русия, годишните планове за изстрелване и полети на космически обекти с различно предназначение заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация на споделена база, с други заинтересувани министерства и агенции;

осигурява поддръжката и разработването на експериментална наземна база, необходима за овладяване на космическа технология;

изготвя предложения по въпроси, свързани с безопасността, извършвана в предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата Агенция на Русия, отделна политика в областта на защита на държавните тайни и защита на търговските тайни;

участва в организирането на работите по използване на стратегически ракетни системи, които да бъдат намалени или отстранени като устройства за изстрелване на различни цивилни космически обекти заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация и други заинтересувани министерства и агенции;

сформира координационни съвети за разпореждане на разработването на космическа технология за мирни цели, предмет на съгласуване със заинтересувани министерства и агенции;

привлича не-бюджетни финансови ресурси за реализацията на Федералната космическа програма на Русия и за приключване на други работи в компетенциите на Космическата агенция на Русия съгласно този правилник;

съгласно установената процедура сключва спогодби с чуждестранни партньори за изпълнение на международни космически програми и проекти (вклю-

чително на търговска основа), които се изпълняват с финансова или друг вид помощ от Руската федерация;

поддържа контакти със съответните органи на страните-членки на Общността на независимите държави, за изпълнение на Договора за съвместни дейности по изучаване и използване на открития Космос с мирни цели;

осигурява изпълнението на международните задължения на Руската федерация в областта на космическа дейност, разработването на взаимноизгодно сътрудничество с организации на чужди държави заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация, Държавната комисия на Руската федерация по отбранителните клонове на промишлеността и други заинтересувани министерства и агенции;

провежда преговори за сключване на международни договори в областта на проучване и използване на открития Космос за мирни цели заедно с Министерството на външните работи на Руската Федерация и други заинтересувани министерства и агенции;

в рамките на своите компетенции сключва международни договори със съответните отдели на чуждите държави;

представява Руската федерация в Междудържавния съвет по космически въпроси на Общността на независимите държави;

води Регистъра на космически обекти на Руската Федерация, представя информацията за космическите обекти в Русия на Организацията на обединените нации;

участва в изготвянето на стандартите по въпросите на разработване и функциониране на космическа технология, както и нормативните документи по изискванията към безопасността по време на

разработване, тестване и функциониране на цивилна космическа технология;

представя публична информация, организира изложения на ракетна и космическа технология, подготвяне и публикуване на научна и техническа литература по космонавтика заедно със заинтересувани министерства и агенции;

разработва проекти със законодателни и други нормативни актове, които регламентират дейността по изследване и използване на открития Космос заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация и други заинтересувани министерства и агенции;

придобива, наема, продава, изгражда, преобразува и експлоатира космическа и друга технология с цивилно или двойно предназначение (включително космически кораби и ракетоносители), сгради и съоръжения, друга собственост, да получава патенти, лицензи, ноу-хау;

склучва договори (споразумения) за изпълнението на базови изследвания, научни, експериментални дейности, дизайн на инженерни и технологични работи, работи, свързани с използването на космическа технология, изстрелване на космически обекти, поддръжка и разработване на наземни обекти от космическата инфраструктура и експериментална база, капиталово изграждане и други задачи, възложени на Космическата агенция на Русия;

в рамките на своите компетенции да представлява Руската федерация пред международни организации в сферата на изследване и използване на открития Космос;

провеждане на държавно регулиране и координация на дейностите на предприятия и организации по изследване, разработване, производство и доставка на ракетна и космическа технология с

различно предназначение, както и за предоставяне на услуги в областта на космическите дейности на чужди организации и фирми;

участва заедно с Министерството на отбраната на Руската федерация и други заинтересувани министерства и агенции в изготвянето на предложения за осигуряване на отбранителните ресурси на Руската федерация контрол над изпълнението на международни спогодби с използване на космически средства;

стимулира разработването и изпълнението на мобилизационни планове и задачи, мерки за гражданска отбрана, планове за събиране и обновяване на материалните ресурси на мобилизационните резерви с цел осигуряване на стабилно функциониране на предприятията и организациите на ракетния и космическия клон при спешни ситуации и по военното право;

разработва и изпълнява техническата политика, насочена към осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия;

упражнява в рамките на компетенциите си контрол над използването на бюджетните средства, конвертиране и инвестиционни кредити, средства от небюджетен фонд, както и разработване и представяне, съгласно установената процедура, на предложения за формулиране и изпълнение на данъчна, финансова, кредитна, ценова политика и по други въпроси, свързани с научни и производствени, социални и икономически дейности на предприятия и организации на ракетния и космическия клон;

участие в разработването и изпълнението на приватизационна програма, в стимулирането на предприемачески дей-

ности и конкурентноспособност;

стимулиране заедно със заинтересувани министерства, агенции, предприятия и организации на маркетингови проучвания, разработване на дългосрочни и краткосрочни прогнози за развитие на ракетния и космическия клон;

изготвяне на експертиза и одобряване на проекти за изграждане, разширяване и техническо преоборудване на предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия;

предприемане на мерки за правна защита на обекти на интелектуалната собственост и представяне на държавните интереси при решаване на въпроси, свързани с използването на такива обекти, създадени за сметка на федералния бюджет.

5. Космическата агенция на Русия има следните права:

да иска и получава от федералните изпълнителни органи, предприятия и организации информацията, необходима за изпълнение на задачите, поети във връзка с функциите ѝ;

да издава в рамките на компетенциите си и предмет на установената от действащите закони процедура, нормативни актове и да упражнява контрол над спазването им;

да упражнява контрол над предвиденото и ефективно използване от подчинените предприятия и организации на разпределените им бюджетни средства;

да издава бюлетини и други научни и технически материали на ракетни и космически теми;

да открива чуждестранни офиси, съгласно установената процедура;

да определя експерти за изпълнение на консултации, подготовка и обсъждане на въпроси по договори, да оформя вре-

менни креативни колективи и работни групи за решаване на научни и технически въпроси;

да извършва външно икономически дейности съгласно определената по закон процедура;

съгласно установената процедура, да изпраща служители на Космическата агенция на Русия в командировки в чужбина и да приема чуждестранни специалисти в Космическата агенция на Русия за решаване на въпроси, свързани с техните дейности;

да осъществява международни контакти по телефон, телекс и факс съгласно установената процедура за решаване на задачите на Космическата агенция на Русия.

6. Космическата агенция на Русия има изключителни права да използва и да се разпорежда с научни и технически продукти и ноу-хау в сферата на космическата технология, създадена по силата на договори, изпълнявани от Космическата Агенция на Русия (ако договорите не предвиждат друго), както и продукти и ноу-хау, създадени преди това като научни и технически поддържащи обекти на космическата технология с научно и техническо предназначение.

7. Космическата агенция на Русия се оглавява от генерален директор, който се назначава и освобождава от президента на Руската федерация при представяне на председателя правителството на Руската федерация.

8. Заместниците на генералния директор се назначават и освобождават от правителството на Руската федерация. Разпределянето на задълженията между заместниците става от генералния директор.

9. Финансирането на персонала на Космическата агенция на Русия става

за сметка на федералния бюджет, който трябва да се използва за поддържане на централните органи на федерална изпълнителна власт на Руската федерация.

10. Генералният директор на Космическата агенция на Русия:

управлява дейностите на агенцията;

носи лична отговорност за изпълнение от Агенцията на възложените ѝ задачи, определя степента на отговорност на заместниците си и завеждащите структурните отдели на Агенцията за ръководене на отделните сфери дейности и работа на подчинените организации и предприятия;

одобрява структурата, състава на персонала и правилниците на структурните звена на агенцията;

назначава и освобождава ръководителите на структурни отдели и други служители на централния персонал на Космическата агенция на Русия;

назначава и освобождава ръководителите на предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия;

в рамките на компетенциите си и съгласно действащото законодателство независимо и когато е необходимо заедно със или при съгласуване с други министерства и агенции на Руската федерация издава заповеди и инструкции, задължителни за изпълнение от предприятия и организации, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия;

определя декорациите на Космическата агенция на Русия и възнагражда служителите на организациите и предприятията, които са под ръководството на Космическата агенция на Русия, както и други лица, които са активно включени в разработването на космическа технология и работите по експлоатация и използване на открития Космос.

11. Сформира се съвет, който се състои от генералния директор (председател), служебно заместниците му и други ръководни служители от Агенцията към Космическата агенция на Русия.

Членове на съвета на Космическата агенция на Русия, с изключение на лицата, включени състава по задължение, се номинират от правителството на Руската Федерация.

12. Съветът на Космическата агенция на Русия разглежда на заседанията си най-важните въпроси за осигуряване на работи в областта на изследване и използване на открития Космос, дейностите на Агенцията и функционирането на нейните структурни отдели, избиране, устройство и ръководене на персонала, социално и икономическо развитие на организациите и предприятията на Агенцията, както и други въпроси в компетенциите му. Решенията на съвета се изпълняват след издаване на заповед от генералния директор на Космическата агенция на Русия.

13. За изпълнение на единна техническа политика при създаване на космически системи и комплекси, изготвяне на препоръки за отчитане на съвременните постижения на науката и технологията при разработване, тестване и функциониране на перспективно космическо оборудване, се сформира научно-технически съвет към Космическата агенция на Русия. Членовете на съвета включват: ръководни служители, учени, дизайнери, високо квалифицирани специалисти от Агенцията, Държавния комитет на Руската федерация и защитните промишлени клонове, Руската академия на науките, Министерството на съобщенията на Руската федерация, Министерството на отбраната на Руската федерация, други централни федерални изпълнителни органи и предприятия и организации в ракетната и кос-

мическата индустрия, представители на обществени организации и независими експерти. Съставът на научно-техническия съвет и правилника за работата му се определят от генералния директор на Космическата агенция на Русия.

14. Космическата агенция на Русия има текуща и други банкови сметки.

15. Космическата агенция на Русия е юридическо лице, има печат с герба на Руската федерация и изписано наимено-вание.

**Указ № 422 „За мерките
за изпълнение на Руската
федерална космическа програма
и международни космически
споразумения“**

**Правителство на Руската
федерация, 12 април 1996 г.**

С цел по-нататъшни космически дейности и международно сътрудничество в тази област правителството на Руската федерация реши:

1. Да отбележи, че съвместно с Руската академия на науките, Министерството на отбраната на Руската федерация, Министерството на комуникациите на Руската федерация, Министерството на външните работи на Руската федерация и други федерални органи на изпълнителната власт, Руската космическа агенция успешно изпълни руско-американската програма за пилотиран полет в Космоса *Мир-Шатъл* и други проекти, планирани по силата на Космическата програма на Руската федерация и започна работа по създаването на международна космическа станция.

2. Да одобри работния график за 1996 година по програмата „Мир“ – НАСА, предвидена в споразумението между Руската федерация и Съединените американски щати за сътрудничество в изследването и използването на космическото пространство за мирни цели, подписано по време на шестата сесия на Руско-Американската комисия за икономическо и технологично сътрудничество и предвиждаща: изстрелване и скачване на пилотираната ракета *Союз-ТМ* с орбиталната станция „Мир“ през юли и декември 1996 г.; изстрелване и скачване на модула със специално предназначение „Природа“ с орбиталната станция „Мир“ през декември 1996 г.; изстрелване и скачване на

модула със специално предназначение „Природа“ с орбиталната станция „Мир“ през април 1996 г.; изстрелване и скачване на космическия транспортен кораб „Прогрес-М“ с орбиталната станция „Мир“ през април, юни, юли и октомври 1996 г.; скачване на американската совалка (космически кораб за многократно използване) с орбиталната станция „Мир“ през март, август и декември 1996 г.

3. Че съвместно с Руската академия на науките, Министерството на отбраната на Руската федерация, Министерството на финансите на Руската федерация, Министерството на икономиката на Руската федерация и други заинтересувани федерални органи на изпълнителната власт, през 1996 година Руската космическа агенция ще предприеме необходимите стъпки, за да осигури изпълнение на руската федерална програма и международните космически спогодби. Да работи навременно и висококачествено изпълнение на работата по международните космически програми Мир-НАСА и Марс-96 и усилията за създаването на международна космическа станция да бъдат третирани като задача от особено държавно значение. Да вземе предвид, че с цел да завърши тези проекти и за да осигури допълнителни ресурси, Руската космическа агенция ще сключи международни договори за орбиталната станция „Мир“ с представители на други държави.

4. Да одобри приложения график за финансиране на разходите на Руската космическа агенция по космическата програма на Руската федерация през 1996 г.

Че Руската космическа агенция допълнително ще сключи държавни договори (споразумения) за завършване на научните изследвания и работата по експерименталния дизайн през 1996 г. и за закупуване на оборудване серийно

производство по космическата програма на Руската Федерация, възлизащо на над 1110 милиона рубли от ресурсите, предвидени с Указ № 227-15 от 2 март 1996 г. на правителството на Руската федерация, и в рамките на отпуснатата сума, предвидена за Руската космическа агенция по силата на чл. 16 и 17 на Федералния закон „Федералния Бюджет за 1996 г.“

Да разреши на Руската космическа агенция да взема кредити за специални цели от търговски банки (банкови консорциуми) под гаранцията на Министерството на финансите на Руската Федерация през 1996 г. за да осигури непрекъснатост на финансирането на разработките и производството на космическо оборудване по космическата програма на Руската федерация, за срок не по-малък от 3 месеца и за сумата от 700 милиона рубли, включително 200 милиона рубли през март и 200 милиона рубли през второто тримесечие на 1996 г., съгласно процедурата, установена с Указ № 227-15 от 2 март 1996 г. на правителството на Руската федерация.

Да утвърди че Министерството на финансите на Руската федерация ще използва средствата, предвидени за Руската космическа агенция във федералния бюджет за 1996 г., за изплащане на кредити от търговски банки (банкови консорциуми), изтеглени, за да финансират разработката и производството на космическо оборудване по космическата програма на Руската федерация през 1996 г. и лихвите по тях.

Че Министерството на икономиката на Руската федерация и Руската космическа агенция трябва в рамките на една седмица от утвърдената процедура да предадат на правителството на Руската федерация предложения за обновяване на държавните заповеди за 1996 г. по космическата програма на Руската феде-

рация.

5. Че в началото на 1997 г., при планиране на федералния бюджет Министерството на финансите и Министерството на икономиката на Руската федерация, трябва да предвижда отпускане на кредити за специални цели на Руската космическа агенция за поддръжка на съоръженията в космодрума „Байконур“, руския център за научни изследвания и тестове за обучения на космонавти „Юрий Гагарин“, и научноизследователски плавателни съдове.

Че средствата, отпуснати на Руската космическа агенция през 1996 г. за поддръжането и използването на съоръженията в космодрума „Байконур“ под формата на субсидии за поддръжката на инфраструктурата на град Ленинск трябва да се имат предвид при формирането на основните индикатори, вземани в предвид в изчисленията за бюджета.

6. Че в началото на 1997 г. Министерството на икономиката на руската федерация трябва да предвижда капиталови инвестиции за реконструкция и преоборудване на съоръженията в космодрума „Байконур“ и руския център за научни изследвания и тестове за обучения на космонавти „Юрий Гагарин“, при изчисления на разходите за космическата програма на Руската федерация при подготовката на федералния бюджет.

7. Да приеме предложението на Министерството на икономиката и Министерството на финансите на Руската федерация и Руската космическа агенция да приложи коефициент на редукция от 0.2 от действителна амортизация през 1996 г. след изчисление на износването (след приспадане на амортизацията) на фиксирания капитал (включително на уникалната тестова база) на научни организации и дружества, управлявани от Руската космическа агенция, на главните дружества

за развитие или производители на ракети или космическа екипировка.

8. Да огласи за неефективен чл. 2 от Приложение 1 към Закон 1282 от 11.12.1993 г. на Съвета на министрите и правителството на Руската федерация „За Държавна подкрепа на космическата дейност в Руската федерация“.

9. Че Руското федерално министерство на икономиката и Федералната руска комисия по енергетиката трябва да разглежда, в рамките на месец, предложението на Руската космическа агенция относно списъка на дружества и предприятия, участващи в Руската федерална космическа програма, и да осигурява гориво и енергийни ресурси без пречки и ограничения, и да предава тези предложения на руското федерално правителство.

10. Че съвместно с руското федерално правителство на финансите, Федералното руско министерство на горивата и атомната сила и Руската космическа агенция, Руското федерално министерство за сътрудничество с държавите-членки на Общността на независимите държави ще предава в рамките на месец на правителството на Руската федерация предложенията за процедурите по възстановяване на плащанията от страна на Руската федерация и Република Казахстан относно електричеството, използвано от комплекс „Байконур“, и да разреши въпросите, свързани с плащанията на суми, дължими от комплекс „Байконур“ на Република Казахстан за електричество в периода 1994-1995 г.

11. Че съвместно с Руското федерално министерство на отбраната, Руското Федерално Министерство на Финансите и Руското федерално министерство на икономиката, Руската космическа агенция трябва да предава, в рамките на три месеца, на правителството на Руската фе-

дерация, предложенията за подобряване на дейностите на космодрум „Байконур“ и за процедурите за поддръжка, след 01.01.1997 година, на специалния военен контингент, предвиден по Указ с номер 2005, 24.10.1994г., на президента на Руската федерация „За Организация на по-нататъшна експлоатация на космодрум „Байконур“ в полза на космическата дейност на Руската федерация“.

*[подписано] Председател на
Правителството на Руската
В. Черномирдин*

**ЗАКОН на РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ ЗА
КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ**
**Декрет № 5663-1 на Руския дом на
съветите**

Изследването на открития Космос, което започва в Русия, открива нови перспективи пред световната цивилизация. В Руската федерация изследването и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела, е една от най-важните насоки на дейност в интерес на гражданите, обществото и държавата. Този закон има за цел да осигури правна рамка за космическите дейности и да стимулира прилагането на потенциала на космическата наука и индустрия в решаването на социално-икономически, научни, технически и отбранителни цели на Руската федерация.

Раздел 1. ОБЩИ УСЛОВИЯ

Чл. 1. Законодателство на Руската федерация за космическата дейност

1. Този закон определя правните и организационните основи на космическите дейности под юрисдикцията на Руската федерация.

2. Космическите дейности под юрисдикцията на Руската федерация се регламентират и от други закони и нормативни документи на Руската федерация, издадени съгласно Конституцията на Руската федерация и този закон.

Чл. 2. Концепцията космическа дейност

1. За целите на този закон, като космическа дейност се определя всяка дейност, която е непосредствено свързана с операциите на изследване и използване на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела. Космическата дейност включва:

космически изследвания;

отдалечено възприемане с датчици на Земята от открития Космос, включително мониторинг на околната среда и метеорология;

използване на навигационни, топографски и геодезични сателитни системи;

пилотирани космически мисии;

производство на материали и други продукти в открития Космос;

други видове дейност, извършвани с помощта на космически технологии

2. Космическата дейност включва създаването на (включително разработване, производство и тестване), както и използване и трансфер на космически техники, космическа технология, други продукти и услуги, необходими за извършване на космическа дейност.

Чл. 3. Цели на космическата дейност

1. Космическата дейност ще бъде извършвана с цел повишаване на благополучието на гражданите на Руската федерация, развитие на Руската федерация и осигуряване на нейната безопасност, както и за решаване на глобалните проблеми на човечеството.

2. Основните задачи на космическата дейност под юрисдикцията на Руската федерация са:

осигуряване на достъп до открития Космос;

проучване на Земята и открития Космос;

разработване на наука, техника и технологии за повишаване на икономическата ефективност;

осигуряване на защитни ресурси на Руската федерация и контрол над изпълнението на международни спогодби, свързани с въоръжението и военните сили

Чл. 4. Принципи на космическата дейност

1. Космическата дейност ще бъде извършвана в съответствие със следните принципи:

равни права на организациите и гражданите на Руската федерация да участват в космическата дейност;

достъп до информация за космическата дейност;

използване на резултатите от космическата дейност в интерес на потребителите във връзка с правата на организациите и гражданите, които участват в космическата дейност;

прилагане на постиженията на космическата наука и технология в националната икономика;

ограничаване на монополизма и развиването на предприемаческа дейност;

независимост на експертната по въпросите на космическата дейност;

осигуряване на безопасност на космическата дейност, включително защита на околната среда;

стимулиране на международното сътрудничество в областта на космическата дейност;

международна отговорност на държавата към космическата дейност, извършвана по тази юрисдикция

2. С цел осигуряване на стратегическа и екологична безопасност в Руската федерация се забранява:

да се въвеждат в орбитата около Земята или да разгръщат по друг начин в открития Космос ядрени оръжия и други видове оръжия за масово поразяване;

да се тестват ядрени оръжия и други видове оръжия за масово поразяване в открития Космос;

да се използват космически обекти и друга космическа технология като инструмент за влияние върху средата с во-

енни и други враждебни цели;

да се използват Луната и други небесни тела за военни цели;

да се създават умишлено непосредствена заплаха за безопасността на космическата дейност, включително безопасността на космическите обекти;

да се създават вредни замърсявания в открития Космос, които водят до неблагоприятни промени в околната среда, включително умишлено отстраняване [унищожаване?] на космически обекти в открития Космос.

Друга космическа дейност под юрисдикцията на Руската федерация, която е забранена съгласно международни спогодби, подписани от Руската федерация, също не се допуска.

3. Космическата дейност, както и разпространяването на информация за космическата дейност, се извършват при спазване на разпоредите, предвидени в законите на Руската федерация за защита на правата на интелектуална собственост, държавната (включително военната) и търговската тайни.

4. Обща информация за космическа дейност, предмет на т. 3 от този член, включително информация за:

планове за пускане на космически обекти и промени в тях;

космически проекти и ход на изпълнението им;

разпределение на бюджетите за космически дейности;

инциденти и катастрофи при извършване на космическата дейност и причинени щети вследствие на такива дейности,

може да се разпространява без ограничения.

Раздел II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 5. Компетенции на органите на държавната власт и администрация

1. В Руската федерация космическата дейност попада в компетенциите на федералните органи на държавната власт и администрация.

2. Върховният съвет на Руската федерация определя космическата политика на Руската федерация, включително:

приемане на законодателни актове, регламентиращи космическа дейност;

приемане на Федералната космическа програма на Русия;

упражняване на контрол над изпълнението на Федералната космическа програма на Русия и изразходването на държавните средства, предоставени за космическа дейност;

ратифициране на международни спогодби от Руската федерация по въпросите на космическа дейност;

решаване на други въпроси в неговата компетенция, включително възникнали във връзка с упражняването на космическа дейност.

3. Президентът на Руската федерация е отговорен за прилагането на политика за Космоса на Руската федерация, включително:

издаване на декрети и изпълнителни постановления, необходими за извършване на космическа дейност;

надзор над дейностите на Министерския съвет – правителството на Руската федерация – за изпълнение на Федералната космическа програма на Русия и по други въпроси, свързани с изпълнението на космическата дейност;

решаване на други въпроси в неговата компетенция, включително възникнали във връзка с упражняването на космическа дейност.

4. Министерският съвет – правителството на Руската федерация, осигурява

надзор над космическата дейност, включително:

издаване на декрети и изпълнителни постановления, необходими за извършване на космическа дейност;

разглеждане на проектната Федерална космическа програма на Русия, предложена от Космическата агенция на Русия, Министерството на отбраната на Руската федерация, Руската академия на науките и други държавни клиенти за работите по създаване и използване на космическата технология;

представяне на Върховния съвет на Руската федерация на проектната Федерална космическа програма на Русия и предложения за финансиране на космическата дейност;

одобряване на Правилника на Космическата агенция на Русия;

предприемане на мерки за защита на интересите на Руската Федерация, както и на руските организации и граждани в областта на космическата дейност;

решаване на други въпроси в неговата компетенция, свързани с извършването на космическата дейност.

5. Републиките в Руската федерация, автономните региони, автономните области, територии, райони и градовете Москва и Санкт Петербург ще участват в упражняване на правата за регулиране на космическата дейност, предвидена по този Закон.

Чл. 6. Космическата агенция на Русия

1. Космическата агенция на Русия е федералният орган с изпълнителна власт, отговорен за извършването на космическа дейност с научни и национално икономически цели под юрисдикцията на Руската федерация съгласно космическата политика на Руската федерация. В рамките на нейните компетенции влиза:

разработване на проектната Федерална космическа програма на Русия в сътрудничество с Министерството на отбраната на Руската федерация, Руската академия на науките и други държавни клиенти на работите по създаване и използване на космическа технология;

формулиране и въвеждане на държавна наредба за дейностите по създаване и използване на космическа технология за научни и националноикономически цели, включително дейности по международни космически проекти;

участие и координация с Министерството на отбраната Руската федерация при въвеждане на държавна наредба за дейностите по създаване и използване на космическа технология, използвана и за научни, и за националноикономически цели, и с цел защита и отбрана на Руската федерация;

осигуряване, в координация с Министерството на отбраната Руската федерация и други министерства и отдели на Руската федерация, на експлоатацията, поддръжката и изграждането на наземни обекти и други обекти на космическата инфраструктура за научни и националноикономически цели;

издаване на лицензи за различните видове космическа дейност;

организация на сертифицирането на космическата технология;

осигуряване на космическата дейност с необходимата нормативна техническа документация;

осигуряване заедно със съответните държавни служби на безопасност на космическата дейност;

взаимодействие с организации и агенции на чужди страни, както и с международни организации, по въпросите на космическата дейност и сключване на международни договори;

изпълняване на други функции, определени от Министерския съвет – правителството на Руската федерация.

3. Космическата агенция на Русия може да основава свои териториални агенции с оглед изпълнение на функциите си, отчитайки интересите на поданиците на Руската федерация от използване на резултатите от космическата дейност.

Чл. 7. Космическата дейност за целите на отбраната и сигурността на Руската федерация

1. Космическата дейност за целите на отбрана и сигурност на Руската федерация се изпълнява от Министерството на отбраната на Руската федерация, което е отговорно за изпълнението на дългосрочната програма и годишните планове за дейностите по създаването и използването на военна космическа технология заедно с други министерства и агенции на Руската федерация.

2. В компетенциите на Министерството на отбраната Руската федерация е: изготвяне на проектопрограма и годишни планове за дейностите по създаването и използването на военна космическа технология заедно с Космическата агенция на Русия за космическата технология, използвана и за научни, и за националноикономически цели и за целите на защита и отбрана на Руската федерация;

изграждане и въвеждане на държавна наредба за дейностите по създаване и използване на военна космическа технология и заедно с Космическата агенция на Русия космическа технология, използвана и за научни, и за националноикономически цели и за целите на отбрана и сигурност на Руската федерация;

използване на космическа технология за целите на отбрана и сигурност на Руската Федерация;

експлоатация на космическата тех-

нология за научни и националноикономически цели по договори;

осигуряване съвместно с Космическата агенция на Русия и други министерства и агенции на Руската федерация, на поддръжка и изграждане на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура;

осигуряване на космическата дейност с необходимата нормативна техническа документация;

участие в сертифицирането на космическа технология по договори;

осигуряване заедно със съответните държавни служби на безопасност на космическата дейност;

изпълняване на други функции, определени от Министерския съвет – правителството на Руската федерация.

4. Министерство на отбраната Руската федерация има право на временно прехвърляне на неизползвани обекти от космическата инфраструктура под неговата юрисдикция на Космическата агенция на Русия по договори с цел използване на космическата дейност за научни и националноикономически цели.

Чл. 8. Федералната космическа програма на Русия

1. Федералната космическа програма на Русия е документът, на чиято основа държавата разпорежда начина на създаването и използването на космическа технология за научни и националноикономически цели. Процедурата на взаимодействие между Космическата агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация при изготвяне и одобряване на Федералната космическа програма на Русия, и дългосрочната програма и годишните планове за работите по създаване и използване на военна космическа технология се определят от законодателството на Руската федерация.

2. Федералната космическа програма на Русия се разработва с отчитане на: установените цели, задачи и принципи на космическа дейност;

интересите на поданиците на Руската федерация;

икономическата ситуация в страната;

състоянието на космическата наука и индустрия;

нуждата от обширно изграждане на космически и наземни обекти, сегменти на космическата инфраструктура;

интересите на потребителите и производителите на космически технологии;

ситуацията и тенденциите на развитие на космонавтиката;

положението на световния космически пазар;

международните задължения на Руската федерация и разширяване на международното сътрудничество.

3. Федералната космическа програма на Русия се разработва с отчитане на резултатите от конкурентоспособността на космическите проекти, представени на министерствата и агенциите на Руската федерация, засегнатите организации и граждани.

Процедурата и условията на провеждане на конкурси за космически проекти за научни и националноикономически цели се определят от Космическата агенция на Русия с участието на Руската академия на науките и други потребители на дейностите по създаване и използвана на космическата технология.

4. Общата информация за Федералната космическа програма на Русия и годишните доклади за изпълнението се публикуват в пресата.

Чл. 9. Лицензиране на космическата дейност

1. Този закон предвижда процеду-

ра по лицензиране (разрешение) за извършване на космическа дейност с научна и националноикономическа цел.

2. Предмет на лицензиране е космическата дейност на организациите и гражданите на Руската федерация или космическата дейност на чужди организации и граждани под юрисдикцията на Руската федерация, ако такава дейност включва тестове, производство, съхранение, подготовка за изстрелване и изстрелване на космически обекти, както и контрол на космическите полети.

3. Видовете, формите и начините на лицензиране, условията и процедурите на издаване, задържане, временно преустановяване и прекратяване на лицензите, както и други въпроси, свързани с лицензирането, се регламентират от законите на Руската федерация.

4. Извършването на космическата дейност от организация или гражданин без лиценз или при умишлено нарушение на условията на лиценза, се преследва съгласно законите на Руската федерация.

5. Действията на държавните органи по лицензиране на космическата дейност могат да бъдат оспорвани в съда или пред арбитражен съд.

Чл. 10. Сертифициране на космическата технология

1. Космическата технология, включително космически обекти, наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура, създадени за научни и националноикономически цели, се проверяват за съответствие с изискванията, предвидени в законите на Руската федерация (сертифициране).

Оборудването, използвано за създаване и използване на космическа технология, също може да бъде предмет на сертифициране.

2. След приключване на процедурата

по сертифициране се издава сертификат за всяка тествана космическа технология.

Видовете, формите и условията на сертификатите, условията на процедурите по издаване, задържане, временно преустановяване или прекратяване на сертификатите, както и други въпроси, свързани със сертифицирането, се регламентират от законите на Руската федерация.

3. Агенциите по сертифициране, производителите на космическа технология и съответните им представители, които нарушават условията на сертифициране на космическата технология, носят отговорност по законите на Руската федерация.

Чл. 11. Експертиза по въпросите на космическата дейност

1. Решения по следните въпроси, свързани с извършването на космическа дейност се вземат на базата на експертиза за:

включване на проект във Федералната космическа програма на Русия;

приемане на Федералната космическа програма на Русия;

издаване на лицензи за космическата дейност;

издаване на сертификати за тествана космическа технология, както и за оборудването, използвано за създаване и използване на космическа технология;

категоризиране на космическите технологии като продукти, чийто износ се забранява или ограничава;

преглед на конкурсите за космически проекти;

установяване на причините за инциденти при извършването на космическа дейност;

други въпроси, определени от Министерския съвет – правителството на Руската федерация.

2. За целите на експертизата Върхов-

ният съвет на Руската федерация, Министерският съвет – правителството на Руската федерация, Космическата агенция на Русия или друг орган, вземат решение по въпросите, свързани с космическата дейност чрез експертни комисии, съставени от специалисти, които нямат интерес от резултатите на експертизата.

3. Процедурата за формиране и работа на експертните комисии се определя съгласно законите на Руската федерация.

4. Решението на експертната комисия е задължително за органа, който взема решение по въпросите, свързани с космическата дейност.

Отговорността за решение, която не е в съгласие с решението на експертната комисия, е на изпълнителния директор на органа, който взема решението.

Членовете на експертната комисия са отговорни за точността и валидността на заключенията.

Раздел III. ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ НА КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 12. Финансиране на космическите дейности и чужди инвестиции

1. Финансирането на космическата дейност за научни и националноикономически цели става от републиканския бюджет на Руската федерация съгласно Федералната космическа програма на Русия и цифрите, заложи в републиканския бюджет на Руската федерация като отделно перо.

Финансирането на космическата дейност за целите на отбрана и сигурност на Руската федерация става от републиканския бюджет на Руската федерация като част от разходите за отбрана.

2. Космическата дейност се финансира от републиканския бюджет на Руската федерация по начин ориентация към цел-

та чрез държавни клиенти на дейностите по създаване и използване на космическа технология и се разпределя между изпълнителите по силата на държавни поръчки.

Държавният клиент и изпълнителят имат право да използват и небюджетни източници на финансиране, включително свои собствени ресурси, ако това не противоречи на целите на космическия проект.

3. Организациите и гражданите, които участват в изпълнението на космически проекти съгласно установените процедури, получават държавни субсидии, софтверкредити, данъчни освобождавания и други привилегии.

4. Чуждите инвестиции в космическата дейност, които попадат в рамките на Федералната космическа програма на Русия, се гарантират от бюджета на Руската федерация, както и от активите и друга собственост на Руската федерация.

Чуждите инвестиции в космическа дейност на организациите и гражданите на Руската федерация се гарантират от техните активи или интелектуална или друга собственост.

Чл. 13. Космически фонд на Русия

1. Космическият фонд на Русия се създава с цел поддържане и развиване на космическата наука и индустрия.

2. Активите на космическия фонд на Русия се осигуряват от:

отчисления от републиканския бюджет на Руската федерация, предоставен на основа ориентация към целта като част от финансирането на Федералната космическа програма на Русия;

извънредни бюджетни средства, осигурени от държавни клиенти за дейностите по създаване и използване на космическа технология;

част от печалбата, получена от организациите и гражданите за сметка на ос-

вобождаването от данъци, предоставено във връзка с космическата дейност;

печалба в резултат на реализацията на космически проекти, финансирани от Космическия фонд на Русия;

застрахователни плащания към организациите и гражданите, които извършват космическата дейност по задължителна или доброволна застраховка;

доброволни вноски на руски или чуждестранни организации и граждани.

Наредбата за натрупване и изразходване на ресурсите на Космическия фонд на Русия ще бъде оформена в Правилник на Космическия фонд на Русия.

3. Ресурсите на Космическия фонд на Русия се насочват към финансиране на Федералната космическа програма на Русия в координация с Космическата агенция на Русия и други потребители на дейностите по създаване и използване на космическата технология за обезпечаване на космически проекти, които са свързани с иновация и военна конверсия, както и за проекти по използване на резултатите от космическа дейност освен за останалите цели, за стимулиране на науката, образованието и културата.

При разпределяне на ресурсите на Космическия фонд на Русия се дава приоритет на революционни изследователски проекти и високоефективна икономика, социални и други проекти.

Ресурсите на Космическия фонд на Русия се използват и за осигуряване на рисковете, свързани с космическата дейност, и за елиминиране на последствията от инциденти, които могат да са следствие от такава дейност.

4. Космическият фонд на Русия ще функционира съгласно Правилник, одобрен от Министерския съвет – правителството на Руската федерация, при сгласуване с Върховния съвет на Руската

федерация

Чл. 14. Създаване на космическа технология

1. Държавната наредба за създаване на космическа технология се определя и въвежда съгласно Федералната космическа програма на Русия и дългосрочната програма и годишните планове за дейностите по създаване и използване на военна космическа технология.

2. Дейностите по държавната наредба се изпълняват с възлагане на държавна поръчка с одобрението на държавен клиент, който представя основанията за сключването на държавен договор между държавния клиент и изпълнителя.

3. Правата на собственост върху космическата технология се прехвърлят на клиента от момента на подписване на приемо-предавателния протокол, освен ако в съответния договор не е предвидено друго.

Правата на организациите и гражданите, участващи в създаването на космическа технология за бъдещо използване на технологията, се определят в договори, сключени между тези организации и гражданите и потребителя на дейностите.

4. Допуска се смесени дружества да бъдат изпълнители по държавна поръчка, при условие че чуждестранното участие в капитала им не надвишава 49%.

Изпълнителите на държавна поръчка могат да използват чуждестранни организации и граждани като подизпълнители, като носят отговорност за техните действия.

Чл. 15. Използване и трансфер на космическа технология

1. Космическата технология може да бъде използвана съгласно целта ѝ преди да бъде въведена в експлоатация.

Наредбата за използване на космическа технология за тестване и наредбата

за въвеждането ѝ в експлоатация се предвиждат от законите на Руската Федерация.

2. Използването на космическа технология става от собственика на технологията или от други организации и гражданите по договор със собственика.

3. Компоненти на космическата технология могат да са собственост на различни организации и граждани, освен ако това не нарушава оперативния режим на функциониране на такава космическа технология.

Процедурите по използването на космическа технология, чиито компоненти принадлежат на различни организации и граждани, се регламентират по силата на договори между съответните организации и граждани.

4. Организация, която експлоатира космическа технология, която е федерална собственост, трябва да осигури договорни възможности за използването на тази технология от всички заинтересувани организации или граждани. При сключването на договори за използване на космическа технология, която е федерална собственост, се дава приоритет на проекти по Федералната космическа програма на Русия, както и на организации и граждани от Руската федерация, които предлагат по-благоприятни условия на такава ползване.

5. Космическа технология, извадена от употреба, може да бъде прехвърлена на организации, чиято основна линия на дейност е насочена към използване на резултатите от космическата дейност за образователни и културни цели. Такава технология може също така да бъде продадена на организации или граждани по договори.

Чл. 16. Използване на космически технологии и резултати от космическа

дейност

1. Използването и трансферът на космическа технология става по отношение на правата на интелектуална собственост, които са защитени от законите на Руската федерация.

2. Изпълнението на дейности по създаване на космическа технология, включително по държавна поръчка, не задължава изпълнителя да прехвърли технологиите на потребителя, освен ако това не е предвидено в договора между потребителя и изпълнителя.

3. Процедурите и условията на ползване на технологии, които са разработени по време на изпълнение на дейностите по създаване и използване на космическа технология, чиято правна защита е осигурена от законите на Руската федерация, става по силата на договори между заинтересуваните организации и граждани.

4. Правата на собственост върху физически продукт, създаден в открития Космос, принадлежат на организациите и гражданите, които имат права на собственост върху компонентите на космическата технология, с използването на които е създаден продуктът, освен ако в съответните договори не е предвидено друго.

Правата на собственост върху информационен продукт, създаден в резултат на космическа дейност, принадлежат на организациите и гражданите, които са създали информационния продукт, освен ако в съответните договори не е предвидено друго.

Правата на собственост на други организации и гражданите, които участват в космическата дейност в частност посредством предоставяне на транспортни и други услуги, се предвиждат в съответните договори

Раздел IV. КОСМИЧЕСКА ИНФРА-СТРУКТУРА

Чл. 17. Космически обекти

1. Космическите обекти на Руската федерация подлежат на регистрация и трябва да имат маркировка, която удостоверява тяхната принадлежност на Руската федерация.

2. Руската федерация запазва юрисдикция и контрол над регистрираните в нея космически обекти за периода, през който са на Земята, на всеки етап от космически полет или престой в открития Космос, на небесни тела или при връщане на Земята.

3. Правата на собственост върху космически обекти остават незасегнати за периода, през който са на Земята, на всеки етап от космически полет или престой в открития Космос, на небесни тела или при връщане на Земята, освен ако не е предвидено друго в международни спогодби, подписани от Руската федерация.

4. Ако космически обект е предназначен и разработен от руски организации и граждани съвместно с чуждестранни организации и граждани или международни организации въпросите, свързани с регистрацията на такъв обект, юрисдикцията и контрола върху него, както и въпросите, свързани с правата на собственост, се решават по силата на съответните международни спогодби.

5. Правата на юрисдикция и контрол над космическите обекти, както и собствеността върху тях, не се отразяват на правния статут на сферата на открития Космос, или повърхността, или подпочвата на небесното тяло, заето от тях. В непосредствена близост до космическия обект на Руската федерация в минималната необходима зона за осигуряване на безопасността на космическа дейност,

могат да бъдат въведени правила, задължителни за руски и чуждестранни организации и граждани.

Чл. 18. Наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура

1. Наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура в Руската федерация обхващат:

космодруми;

комплекси и инсталации за изстрелване;

инструментални и командни комплекси;

центрове и пунктове за контрол на полетите на космически обекти;

бази за съхранение на космическо оборудване;

зони за излезли от употреба отделящи се части от космически обекти;

площадки и писти за приземяване на космически обекти;

експериментални основни устройства за създаване на космическа технология;

центрове и оборудване за тренировки на космонавти;

всякакви други наземни устройства и оборудване, използвани за извършване на космически дейности.

Наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура, включително мобилните, се смятат за такива, доколкото се използват за осигуряване или извършване на космическа дейност.

2. Наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура, които са федерална собственост, са под разпоредба на държавните организации, отговорни за тяхното функциониране.

Трансферът на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура, които са федерална собственост, под разпоредба, собственост или лизин-

гово ползване на други организации, се допускат само по начина, определен от законите на Руската федерация.

3. Разпределянето на части земя за наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура и прилежащите транспортни зони, става от органите на държавната власт и администрацията на съответните субекти на Руската федерация, както и от местните власти съгласно законите на Руската федерация.

Процедурата и условията на ползване на такива участъци земя се определя по силата на договор между съответните органи на държавната власт и администрация и организациите, които са отговорни за функционирането на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура.

4. Дейности, които включват използването на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура от организации и граждани на Руската федерация извън юрисдикцията на някоя държава, трябва да се извършват по силата на този Закон.

Такива дейности, изпълнявани от организации и граждани от Руската федерация на територии, които са под юрисдикцията на чужда държава, трябва да се изпълняват съгласно законите на съответната държава, освен ако това не е в противоречие с този закон.

Чл. 19. Контрол на космическите полети

1. Контролът на космическите полети на всички етапи от изстрелването на космическия обект на Руската федерация до приключването на полета се извършва от организациите, отговорни за наземните обекти и другите обекти от космическата инфраструктура.

2. Изстрелването и приземяването на космически обекти на Руската федера-

ция става в предварително определената област съгласно споразуменията със съответните органи на държавната власт и администрация.

В случай на инцидент, включително повреда и катастрофи по време на космическата дейност, приземяването на космически обекти на Руската федерация може да стане на други места с уведомяване на съответните органи на държавната власт и управление.

3. Маневрирането на космически обекти във въздушното пространство на Руската федерация се прави с отчитане на изискванията на законите, които регламентират използването на въздушното пространство на Руската федерация.

4. Космически обект на чужда държава може да извърши еднократен законен полет през въздушното пространство на Руската федерация с цел преминаването му в земната орбита или извън нея в открития Космос, както и с цел връщане на Земята, при условие, че уведоми предварително съответните служби на Руската федерация за времето, мястото, траекторията и други данни за полета.

5. Космическата агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация дават информация за изстрелването и приземяването на космически обекти на Руската федерация на съответните органи на държавната власт и управление на Руската федерация, а в случай на нужда – и заинтересуваните чуждестранни и международни организации.

В случай на изстрелване, приземяване или прекратяване на съществуването на космически обекти на Руската федерация извън нейните граници, съответните служби на Руската федерация изпълняват функциите си, договорени с компетентните органи на заинтересуваните чужди

държави.

Чл. 20. Космонавти и екипаж на пилотираните космически обекти

1. Гражданите на Руската федерация, които изразяват желание за участие в космически полети и отговарят на установените професионални и медицински изисквания, се избират за подготовка и реализация на космически полети по силата на конкурс.

Наредбата и условията на конкурса се определят от Космическата агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация с участието на други потребители на дейностите по създаване и използване на космическа технология и се публикуват в пресата.

2. Наредбата за подготовка на космонавти, сформирание на екипажа на пилотирани космически обекти и одобряването на програмата на полета, както и правата и задълженията на космонавтите, изплащането на възнагражденията им и останалите условия на професионалната им дейност, се определят в договори съгласно законите на Руската федерация.

3. За командир на екипажа на пилотиран космически обект на Руската федерация може да бъде номиниран гражданин на Руската федерация.

Командирът на екипажа на пилотиран космическия обект на Руската федерация получава всички необходими пълномощия за реализиране на космическия полет, управление на екипажа и други лица, участващи в полета.

Командирът на екипажа на пилотиран космическия обект на Руската федерация в обхвата на пълномощията си носи отговорност за изпълнението на програмата на полета, безопасността на екипажа и другите лица, участващи в полета и опазване на космическия обект и имуществото в него.

4. Руската федерация запазва юрисдикция и контрол над екипажа на пилотирания космически обект, регистриран на нейна територия, по време на престоя на обекта на Земята, на всеки етап от космическия полет или престой в открития Космос, на небесни тела, включително излизане в отрития Космос и връщането на Земята, до приключване на програмата на полета, освен ако не е предвидено друго в международните спогодби, подписани от Руската федерация.

5. Граждани на чужди държави, които участват в обучителни курсове за космически полет в Руската федерация или участват в полет на пилотиран космически обект на Руската федерация, трябва да спазват законите на Руската федерация, освен ако не е предвидено друго в международните спогодби, подписани от Руската федерация.

Чл. 21. Персонал в наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура

1. Персоналът в наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура се състои от специалисти с функции в областта на тестване, съхранение и използване на космическа технология, както и други функции, които включват осигуряване на оперативен режим на функциониране на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура.

2. Функционалните задължения на персонала на наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура се определят от организациите, отговорни за тяхното функциониране.

Персоналът на наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура подлежат на оценка за адекватно изпълнение на установените професионални стандарти.

3. Размерът на заплащането и другите материални възнаграждения на персонала на наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура се определя по трудови договори, сключени с организациите, които използват тези обекти.

Процедурата на заплащане и лично оборудване на персонала на наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура, които са на военна служба, се определя в съответните закони на Руската федерация.

4. Членовете на персонала на наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура, чиито професии са свързани с рискови или опасни условия на труд, получават допълнителни бонуси съгласно законите на Руската федерация и условията на съответните договори.

5. Лицата ангажирани в изпълнението на операции по почитване след космически риск или бедствие, имат същите привилегии като тези в наземни обекти и други обекти от космическата инфраструктура.

Раздел V. БЕЗОПАСНОСТ НА КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 22. Осигуряване на безопасност на космическата дейност

1. Всяка космическата дейност трябва да се извършва при спазване на изискванията за безопасност, предвидени в законите на Руската федерация.

Общият контрол над работите по осигуряване на безопасността на космическата дейност се определя от Космическата агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация.

Изпълнението на мерки за безопасност на космическата дейност се определя от съответните държавни служби,

както и от организациите и гражданите, ангажирани с извършването на такава дейност.

Органите на държавната власт и администрация на Руската федерация и поданиците на Руската федерация, както и организациите и гражданите, са длъжни да вземат всички необходими мерки за осигуряване на безопасността на космическата дейност.

Космическата агенция на Русия и Министерството на отбраната на Руската федерация при поискване от заинтересуваните организациите и гражданите, трябва да предоставят информация за възникнала заплаха по време на изпълнението на космическа дейност.

При възникване на заплаха за обществената безопасност и околната среда, Космическата агенция на Русия незабавно трябва да информира съответните органи на държавната власт и администрация, както и организации и граждани за това.

Чл. 23. Разследване на космически инциденти

1. Инциденти, включително катастрофи и бедствия по време на извършване на космическата дейност, подлежат на проучване, процедурата за което се определя съгласно законите на Руската федерация.

2. Начинът на провеждане и обосноваването на резултатите от проучването на инциденти, включително катастрофи и бедствия, може да бъде обжалвано по съдебен ред.

Чл. 24. Издирване и спасяване, почистване след катастрофи

1. Работите по издирване и спасяване, както и почистване след катастрофи при извършване на космическата дейност, се изпълняват от съответните държавни служби с участие на органите на

държавната власт и администрация на съответните поданици на Руската федерация, местните власти, организации и граждани.

2. Почистване след катастрофи, възникнали по време на извършване на космическата дейност, представлява възстановяване и реконструкция на промишлени и други обекти, пострадали в резултат на катастрофите, предприемане на необходимите мерки за околната среда и компенсиране на щетите, причинени на съответните поданици на Руската федерация, организации и граждани.

Чл. 25. Застраховане на космическата дейност

1. Организации и граждани, които използват космическа технология или които определят реда за създаване и използване на космическа технология с научна и националноикономическа цел, трябва да имат необходимото застрахователно покритие в размера, определен по законите на Руската федерация.

Задължителната застраховка се сключва за щети, причинени спрямо живота и здравето на космонавтите и персонала на наземните обекти и други обекти от космическата инфраструктура, както и материални щети, причинени на трети страни.

Задължителните застрахователни премии се прехвърлят на Космическия фонд на Русия или други застрахователни дружества, които имат лиценз за застраховане на космическа дейност и се използват за компенсиране на щетите, причинени в резултат на злополуки по време на извършване на космическата дейност, по силата на застрахователни договори с организациите и гражданите, които извършват такава дейност.

2. Организациите и гражданите, които извършват космическа дейност, могат

да сключат доброволни застраховки за космическа технология, както и за рисковете, свързани с такава дейност

Раздел VI. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Чл. 26. Международни задължения в областта на космическата дейност

1. Международните спогодби, подписани от Руската федерация по въпроси, свързани с космическата дейност, подлежат на утвърждаване от Върховния съвет на Руската федерация.

2. Ако разпоредбите на международна спогодба, утвърдена от Върховния съвет на Руската федерация, са различни от тези на този Закон и други законови документи на Руската федерация, регламентиращи космическата дейност, разпоредбите на международните спогодби отстъпват по сила.

3. Руската федерация трябва да осигури изпълнение на задълженията, поети в областта на космическа дейност и в частност по Договора за принципите на дейността на държавите по изследването и използването на космическото пространство, включително Луната и другите небесни тела.

4. Руската федерация трябва да стимулира развиването на международното сътрудничество в областта на космическа дейност, както и решаването на международни правни проблеми, които могат да настъпят при изследване и използване на открития Космос.

Чл. 27. Правен режим за чуждите организации и граждани

1. Чуждите организации и граждани, които извършват космическа дейност под юрисдикцията на Руската федерация, ползват правния режим, установен за

организациите и гражданите на Руската федерация, доколкото такъв режим се определя от съответната държава за организациите и гражданите на Руската федерация.

2. Руската федерация трябва да осигури правна защита на технологиите и търговските тайни на чуждестранни организации и граждани, които извършват космическа дейност под юрисдикцията на Руската федерация съгласно законите на Руската федерация.

Всяка друга защита на технологиите и търговските тайни на чуждестранни организации и граждани, извършващи космическата дейност под юрисдикцията на Руската федерация, каквато е необходима, се предоставя на реципрочна основа.

3. Чуждестранните организации и граждани, извършващи космическата дейност под юрисдикцията на Руската федерация, трябва да сключат застраховка за космическата технология и рисковете, свързани с космическата дейност по начина, определен в този закон.

Чл. 28. Правна рамка за международно сътрудничество

1. Организациите и гражданите на Руската федерация, ангажирани в изпълнение на международни проекти в областта на космическата дейност, трябва да сключат договори с чуждестранните организации и граждани съгласно законите на Руската федерация, освен ако не е предвидено друго в тези договори.

2. В случай на конфликт между разпоредбите на законите на Руската федерация и тези на чужда държава, приложими за космическа дейност с участието на организации и граждани на Руската федерация, превес имат законите на Руската федерация, освен ако не е предвидено друго в международните спогодби, подписани от Руската федерация.

Раздел VII. ОТГОВОРНОСТ

Чл. 29. Отговорност на длъжностни лица, организации и граждани

Държавните органи и техните длъжностни лица, други организации и техните длъжностни лица, както и гражданите, виновни за нарушаването на този Закон и други законодателни актове, които регламентират космическата дейност, носят отговорност съгласно законите на Руската федерация.

Чл. 30. Отговорност за щети

1. Руската федерация трябва да гарантира пълно възстановяване на директните щети, причинени в резултат на инциденти по време на извършване на космическата дейност съгласно законите на Руската федерация.

2. Компенсирането на щети, причинени в резултат на инциденти по време на извършване на космическата дейност, се плаща от организациите и гражданите, отговорни за функционирането на съответната космическа технология.

Ако щетите са причинени вследствие на грешки, допуснати по време на създаването и използването на космическата технология, отговорността за щетите е изцяло или отчасти определяна от съответните организации и граждани.

3. Отговорността за щети, причинени от космически обект на Руската федерация в рамките на територията на Руската федерация или извън юрисдикцията на някоя държава, с изключението на открития Космос, възниква без значение на вината на органа, налагащ наказания.

Ако на някое място, освен земната повърхност, бъдат причинени щети на космически обект на Руската федерация или на предмети на борда на такъв обект, от друг космически обект, отговорността

на организациите и гражданите е според степента на вината им и пропорционална на вината им.

В случай че отговорността за щети, причинени на космическия обект на Руската федерация е на няколко организации и граждани, засегнатата страна може да поиска компенсация от всички такива организации и гражданите или от някоя от тях.

В последния случай организацията или гражданинът, които са обезщетени за щетата, имат право да поискат обезщетение от съответните страни, чиято отговорност се разпределя съгласно степента на вината им, а ако не се възможно да се определи – по равно.

4. Отговорността на организациите и гражданите, които участват в създаването и използването на космическа технология за щети, причинени в резултат на инциденти по време на извършване на космическата дейност, се ограничава до размера на застрахователната сума или застрахователното обезпечение, предвидени в договора за застраховане на космическа технология и рисковете, свързани с космическа дейност.

Ако застрахователната сума или застрахователното обезщетение не са достатъчни да компенсират щетите, причинени в резултат на инциденти по време на извършване на космическа дейност, може да се потърси обезщетение от собствеността на съответните организации и граждани по начина, предвиден в законите на Руската федерация.

*Президент на
Руската федерация*

Закон за търговската дейност в космическото пространство от 1998 г.

• • •

Законът

Има за цел да стимулира развитието на търговска космическа индустрия в САЩ, както и други цели.

Законът се приема от Сената и Камарата на представителите на Съединените щати в Конгреса.

• • •

РАЗДЕЛ 2. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За целите на този Закон –

(1) „терминът Администратор“ означава Администраторът на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство;

(2) терминът „търговски доставчик“ означава всяко лице, което предоставя услуги по космически транспорт или други дейности, свързани с Космоса, чийто основен контрол се упражнява от страни, различни от федералните, щатските, местни и чужди държавни институции;

(3) терминът „полезен товар“ означава всичко, което определено лице желае да транспортира до, от или в рамките на открития Космос или в суборбитална траектория с използване на космическо транспортно средство, но не включва самото космическо транспортно средство с изключение на неговите компоненти, които са специално предназначени или адаптирани за съответния полезен товар;

(4) терминът „дейности, свързани с Космоса“ включва изследователска и развойна дейност, производство, преработка, услуги и други свързани и поддържащи дейности;

(5) терминът „космически транспортни услуги“ означава подготовката на космическото транспортно средство и него-

вите полезни товари за транспортиране до, от или в рамките на открития Космос или по суборбитална траектория, както и транспортирането на полезен товар, от или в рамките на открития Космос или по суборбитална траектория;

(6) терминът „космическо транспортно средство“ означава всяко средство, изградено с цел функциониране или транспортиране на полезен товар до, от или в рамките на открития Космос или по суборбитална траектория и включва всички компоненти на такова средство, които не са специално проектирани или адаптирани за полезен товар;

(7) терминът „щат“ включва и всеки от щатите на Съединените щати, Окръг Колумбия, Пуерто Рико, Вирджинските Острови, Гуам, Американска Самоа, Северни Мариански острови и всички останали територии или автономни области под управлението на САЩ; и

(8) терминът „Търговски доставчик на САЩ“ означава търговски доставчик, учреден по законите на Съединените щати или щат, който е:

(А) с повече от 50 собственост на граждани на Съединените щати; или

(Б) клон на чуждестранно дружество, за което министърът на транспорта определи, че:

(i) такъв клон в миналото е имал значителен ангажимент към пазара на Съединените щати посредством

(ii) инвестиции в дългосрочни изследователска и развойна дейност, разработки и производство на Съединените щати (включително производството на основни компоненти и поделементи);

и

(iii) значителен принос към наемането на служители в Съединените щати; и

(iv) страната или страните, в които е учредено и функционира чуждестранно-

то дружество и ако е приложимо, в които осъществява основната си дейност, дава възможност за реципрочно третиране на дружествата, описани в подточка (А) съпоставимо с предоставеното на клона на такова чуждестранно дружество в Съединените щати, доказано с:

(I) предоставяне на сравними възможности за дружествата, описани в подточката

(А) участие във финансирани от държавата изследвания и развойна дейност, сходни на описаните в този закон;

(II) осигуряване да няма бариери пред дружествата, описани в подточка (А) по отношение на възможностите за местни инвестиции, каквито не се предоставят на чуждестранни дружества в Съединените щати; и

(III) предоставяне на адекватна и ефективна защита на правата на интелектуална собственост на дружествата, описани в подточка (А).

ГЛАВА I – СТИМУЛИРАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ В КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО

РАЗДЕЛ 101. КОМЕРСИАЛИЗИРАНЕ НА КОСМИЧЕСКА СТАНЦИЯ

(а) ПОЛИТИКА – Конгресът декларира, че приоритетна цел в изграждането на Международна космическа станция е икономическото развитие на орбиталното пространство на Земята. Конгресът декларира и че свободните и конкурентни пазари създават най-ефикасни условия за стимулиране на икономическото развитие, и следователно трябва да контролират икономическото развитие на орбиталното пространство на Земята. Конгресът декларира и че прилагането на принципите на свободен пазар в експло-

атацията, обслужването, разпределянето на употребата и добавянето на възможности на космическа станция и в резултат на това възможно най-пълното ангажиране на търговски доставчици и участието на търговски потребители, ще намали оперативните разходи на космическата станция за всички партньори и товара на федералното правителство на Съединените щати да финансира операциите.

(б) ОТЧЕТИ – (1) Администраторът трябва да представи на Комисията по наука на Камарата на представителите и Комисията по търговия, наука и транспорт на Сената в срок от 90 дни след датата на влизане на този закон в сила, проучване, което определя и разглежда –

(А) възможностите търговските доставчици да имат роля в дейностите на Международните Космически станции, включително експлоатация, използване, обслужване и разрастване;

(Б) възможното намаляване на разходите, което ще се получи вследствие на участието на търговските доставчици във всяка от тези дейности;

(В) кои от възможностите, описани в подточка (А) планира Администраторът да предостави на търговските доставчици през финансовите 1999 и 2000 г.;

(Г) специфичните политики и инициативи, които Администраторът предоставя с цел да стимулира и улесни тези търговски възможности; и

(Д) приходите и възстановяването на разходите на федералното правителство от търговските потребители на космическата станция.

(2) Администраторът трябва да предостави на Комисията по наука в Камарата на представителите и на Комисията по търговия, наука и транспорт на Сената, в срок от 180 дни след датата на влизане на този закон в сила, независимо проведено

пазарно проучване, което разглежда и оценява потенциалния промишлен интерес от предоставянето на търговски стоки и услуги за експлоатация, обслужване и разширяване на международна космическа станция и търговското използване на международна космическа станция. Това проучване трябва да включва също и обновена информация за спестените разходи и оценка на приходите, направени в проучването по Чл.(1) на базата на външна пазарна оценка.

(3) Администраторът трябва да представи на Конгреса не по-късно от датата на представяне на Президентския годишен бюджет искане за финансовата 2000 г., отчет с описание на броя предложения (търсени или не), които Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство е получила през календарните години 1997 и 1998 относно търговската експлоатация, обслужване, използване или разширяване на международната космическа станция с разбивка по всяка от тези четири категории с посочване на броя договори, които Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство е сключила във връзка с тези предложения, също с разбивка по тези четири категории.

(4) Всички проучвания и доклади по Чл. (1), (2) и (3) трябва да включват обсъждане на потенциалната роля на щатските правителства като посредници в стимулиране на търговското участие в програмата за Международна космическа станция.

• • •

РАЗДЕЛ 104. СЪДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТАНДАРТИТЕ НА ГЛОБАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ

(а) ЗАКЛЮЧЕНИЕ – Конгресът смята, че Глобалната система за позициониране, включително сателити, сигнални устройства, наземни станции, информационни връзки и свързаните устройства за управление и контрол, са се превърнали в основен елемент в гражданското, научното и военното разработване на космическото пространство поради навлизането на търговската промишленост в Съединените щати, която предлага оборудване за Глобалната система за позициониране и свързаните с това услуги.

(б) МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО – С оглед поддържане и подкрепа на Глобалната система за позициониране така, че да осигури максимално ефективен принос за националната сигурност, публичната безопасност и икономически интереси на Съединените щати, Конгресът стимулира президента да:

(1) осигури функционирането на Глобалната система за позициониране непрекъснато по цял свят без директни потребителски такси;

(2) сключи международни споразумения, които стимулират сътрудничеството с чуждестранни правителства и международни организации с цел да се:

(А) въведат Глобалната система за позициониране и нейните допълнения по установен международен стандарт; и

(Б) елиминират всички чуждестранни бариери пред прилагането на Глобалната система за позициониране по цял свят; и

(3) осигури ясна насока и достатъчно ресурси на помощник секретаря по Търговска администрация комуникации и информация така, че помощник секретарят да има възможност в международен план да:

(А) постигне и поддържа ефикасно управления на електромагнитния спек-

тър, използван от Глобалната система за позиционирне; и

(Б) защити спектъра от пробиви и смущения.

РАЗДЕЛ 105. ПРИДОБИВАНЕ НА КОСМИЧЕСКИ НАУЧНИ ДАННИ

(а) ПРИДОБИВАНЕ ОТ ТЪРГОВСКИ ДОСТАВЧИЦИ – Администраторът доколкото е възможно и спазвайки научните и образователните изисквания на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство и когато е приложимо, на други федерални агенции и научноизследователски центрове, трябва да придобива, когато е икономически обосновано, космически научни данни от търговски доставчици.

(б) ТРЕТИРАНЕ НА НАУЧНИТЕ ДАННИ КАТО ОБЕКТ НА ТЪРГОВИЯ СЪГЛАСНО ЗАКОНИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ –

Придобиването на космически научни данни от Администратора се прави съгласно приложимите закони и разпоредби за придобиване (включително глави 137 и 140 от раздел 10, Кодекс на Съединените щати). За целите на такива закони и разпоредби космическите научни данни представляват обект на търговия. Нищо в този подраздел не може да се тълкува като изключващо възможността Съединените щати да придобиват по силата на договори с търговски доставчик достатъчно права върху данни така, че да отговорят на нуждите на научната и образователната общност или нуждите на други държавни дейности.

(в) ОПРЕДЕЛЕНИЕ – За целите на този раздел, терминът „космически научни данни „ включва научни данни, свързани с:

(1) елементи и минералогически ресурси на Луната, астероиди, планети и техните сателити и комети;

(2) микрогравитационна акселерация; и

(3) контрол на слънчевите бури.

(г) СТАНДАРТИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ – Нищо в този подраздел не може да се тълкува като забрана Федералното правителство да изисква спазването на приложимите стандарти за безопасност.

(д) ОГРАНИЧЕНИЕ – Този раздел не упълномощава Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство да осигурява финансова помощ за разработването на търговски системи за събиране на космически научни данни.

РАЗДЕЛ 106. УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ КОСМИЧЕСКИ ЦЕНТРОВЕ

Администраторът ще управлява програмата търговски космически център в координация с централата на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство във Вашингтон, окръг Колумбия.

РАЗДЕЛ 107. ИЗТОЧНИЦИ НА НАУЧНИ ДАННИ ЗА ЗЕМЯТА

(а) ПРИДОБИВАНЕ – Администраторът трябва доколкото е възможно и при спазване на научните или образователните изисквания на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство, и когато е приложимо, на други федерални агенции и научноизследователски центрове, да придобива, когато е икономически обосновано, космически основани и пренесени по въздуха дистанционни сигнали с данни за Земята, услуги, разпространение и приложения от търговски доставчици.

(б) ТРЕТИРАНЕ КАТО ОБЕКТ НА ТЪРГОВИЯ СЪГЛАСНО ЗАКОНИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ – Придобиването от Администратора на данни, услуги, разпространение

и приложения, изброени в подточка (а), става съгласно приложимите закони и разпоредби (включително глави 137 и 140 от раздел 10, Кодекс на Съединените щати). За целите на този закон и разпоредби, такива данни, услуги, разпространение и приложения, се смятат за обект на търговия. Нищо в този подраздел не може да се третира като ограничаване на придобиването на космически научни данни от агенции на Съединените щати по силата на търговски договори с търговски доставчици, достатъчно права по данните за отговор на нуждите на научната или образователната общност или нуждите на други държавни агенции.

(в) ПРОУЧВАНЕ – (1) Администраторът трябва да проведе проучване, за да определи обхвата, в който основните научни изисквания на науката за Земята трябва да бъдат спазвани от търговските доставчици и начина, по който Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство трябва да спазва такива изисквания, които не могат да бъдат спазвани от търговските доставчици.

(2) Проучването, проведено по този раздел, трябва да:

(А) стане основа за препоръки, насочени към стимулиране на наличната информация от Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство към търговските доставчици, за да могат търговските доставчици по-добре да спазват базовите научни изисквания на науката за Земята;

(Б) стане основа за препоръки, насочени към стимулиране на разпространението сред търговските доставчици на информация за модерни технологични изследвания и развойна дейност, осъществявани от или за Националната администрация по аеронавтика и космиче-

ско пространство; и

(В) определяне на политиката, регулаторните и законовите бариери пред въвеждане на препоръките, очертани в този подраздел.

(3) Резултатите от проучването, проведено по този подраздел трябва да бъдат представени на Конгреса в срок от 6 месеца след датата на влизане на този закон в сила.

(г) СТАНДАРТИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ – Нищо в този раздел не може да се тълкува като забрана на федералното правителство да изисква спазване на приложимите стандарти за безопасност.

(д) УПРАВЛЕНИЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ – Този раздел трябва да се изпълни като част от програмата търговско дистанционно подаване на сигнали в космическия център *Стенис*.

• • •

ГЛАВА II – ФЕДЕРАЛНО ПРИДОБИВАНЕ НА КОСМИЧЕСКИ ТРАНСПОРТНИ УСЛУГИ

РАЗДЕЛ 201. ИЗИСКВАНЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ТЪРГОВСКИ КОСМИЧЕСКИ ТРАНСПОРТНИ УСЛУГИ

(а) ПРИНЦИПНО – Освен ако не е предвидено друго в този раздел, Федералното правителство ще придобива космически транспортни услуги от търговски доставчици на САЩ винаги когато такива услуги се изискват в хода на дейностите му. До максимално осъществимия размер федералното правителство ще планира мисии за използване на възможностите, предоставяни от космически транспортни услуги на Търговски доставчици на САЩ.

(б) ИЗКЛЮЧЕНИЯ – Федералното правителство не се изисква да придобива космически транспортни услуги по подточка (а), ако на базата на всеки отделен

случай Администраторът или в случаите на национална сигурност, министърът на Въздушните сили, определи, че:

(1) полезен товар изисква уникални възможности на космическа совалка;

(2) икономични космически транспортни услуги, които отговарят на специфичните изисквания за мисия, не могат да бъдат предоставени от търговски доставчик на САЩ, когато бъдат поискани;

(3) използването на космически транспортни услуги от търговски доставчик на САЩ е свързано с неприемлив риск от загуба на уникална научна възможност;

(4) използването на космически транспортни услуги от търговски доставчик на САЩ не е съвместимо с целите на национална сигурност;

(5) използването на космически транспортни услуги от търговски доставчик на САЩ не е съвместимо с международните споразумения за международно сътрудничество във връзка с науката и технологията;

(6) е по икономически изгодно транспортирането на полезен товар заедно с тестване или демонстрация на космическото транспортно средство, собственост на Федералното правителство; или

(7) полезен товар може да се ползва от наличното товарно пространство на мисия космическа совалка като вторичен полезен товар и такъв полезен товар отговаря на изискванията за изследователска, развойна, демонстрационна, научна, търговска или образователна програма, одобрена от Администратора.

Нищо в този раздел не ограничава Администратора от планиране или сключване на споразумения с чуждестранни дружества за изстрелване на полезни товари на федералното правителство по международни споразумения, свързани с

науката и технологията.

(в) ОТСРОЧЕН ЕФЕКТ – Подточка (а) не се прилага за космически транспортни услуги и космически транспортни средства, придобити от или собственост на федералното правителство преди датата на влизане на този закон в сила или за които има сключен договор за придобиване или собственост преди тази дата.

(г) ИСТОРИЧЕСКИ ЦЕЛИ – Този раздел не може да се тълкува като забраняващ Федералното правителство да придобива, притежава или поддържа космически транспортни средства единствено с цел показване на историческо развитие.

РАЗДЕЛ 202. ПРИДОБИВАНЕ НА ТЪРГОВСКИ КОСМИЧЕСКИ ТРАНСПОРТНИ УСЛУГИ

(а) ТРЕТИРАНЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ КОСМИЧЕСКИ ТРАНСПОРТНИ УСЛУГИ КАТО ОБЕКТ НА ТЪРГОВИЯ

ПО ЗАКОНИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ-

Придобиването на космически транспортни услуги от федералното правителство трябва да става в съответствие със законите и разпоредбите за придобиване (включително глави 137 и 140 от раздел 10, Кодекс на Съединените щати). За целите на такива закони и разпоредби, космическите транспортни услуги се смятат за обект на търговия.

(б) СТАНДАРТИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ – Нищо в този раздел не може да се тълкува като забрана на Федералното правителство да изисква спазване на приложимите стандарти за безопасност.

• • •

РАЗДЕЛ 204. ПРИВАТИЗАЦИЯ НА СОВАЛКА

(а) ПОЛИТИКА И ПОДГОТОВКА – Администраторът трябва да подготви надлежен преход от федерално експлоатиране или федерално управление на федерално

експлоатиране на космически транспортни системи към федерално закупуване на търговски космически транспортни услуги за всички изисквания за неизвънредно космическо транспортиране за транспортиране до и от земната орбита, включително на хора, товари, както и смесени полезни товари. При такива подготовки Администраторът трябва да вземе предвид необходимостта от краткосрочни икономически цели, както и целта възстановяване на изследователския фокус на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство и нейните пълномощия да стимулира доколкото е максимално възможно, търговското използване на Космоса. Като част от тази подготовка Администраторът трябва да планира потенциалната приватизация на програмата „Космическа совалка“. Такова планиране трябва да спазва като основни приоритети безопасността и рентабилността. Нищо в този раздел не забранява Националната Администрация по аеронавтика и космическо пространство да проучва, проектира, разработва финансови обновления или модификации, които са от основно значение за безопасността и икономическата експлоатация на флотата космически совалки.

(6) ПРОУЧВАНЕ НА ИЗПЪЛНИМОСТТА – Администраторът трябва да проведе проучване на изпълнимостта на препоръките на независимия екип по преглед на управлението на совалките към Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство за преход към приватизация на космическа совалка. Проучването трябва да определи, обсъди и когато е възможно, да представи възможности за решаване на основната политика и правни въпроси, които трябва да бъдат уредени преди приватизирането на въздушната совалка, включително –

(1) когато федералното правителство или оператор на космическа совалка трябва да притежава изкуствения спътник за космическата совалка или наземните устройства;

(2) когато федералното правителство трябва да обезпечи оператора по гражданска отговорност по силата на операциите на космическата совалка и в този случай, при какви срокове и условия;

(3) когато полезни товари, различни от полезни товари на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство, трябва да бъдат одобрени за качване на космическа совалка, как да бъдат приоритизирани мисиите и кой да вземе решение кои мисии да летят и кога;

(4) когато търговски полезни товари трябва да бъдат одобрени за качване на космическа совалка и дали някои полезни товари трябва да са недопустими за решението за качване;

(5) когато полезни товари на Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство и други полезни товари на федералното правителство трябва да имат приоритет над нефедерални полезни товари при поръчките изстрелване на космически совалки и какви политики трябва да се изработят като цяло за определяне на приоритетите за полезни товари;

(6) когато публичният интерес налага определени функции на космическата совалка да продължат да бъдат изпълнявани от федералното правителство; и

(7) колко средства ще бъдат спестени, ако е приложимо, от приватизирането на космическата совалка.

(С) ОТЧИТАНЕ ПРЕД КОНГРЕСА – В срок от 60 дни след датата на влизане на този закон в сила, Националната администрация по аеронавтика и космическо

пространство трябва да извърши проучването по подточка (б) и трябва да представи доклад от проучването на Комисията по търговия, наука и транспорт на Сената и Комисията по наука в Камарата на представителите.

РАЗДЕЛ 205. ИЗПОЛЗВАНЕ НА НЕОПЕРАТИВНИТЕ ИНТЕРКОНТИНЕНТАЛНИ БАЛИСТИЧНИ РАКЕТИ

(а) ПРИНЦИПНО – Федералното правителство няма право да:

(1) превръща никоя от ракетите, описани в подточка (в) в конфигурация на космическо транспортно средство; или

(2) да прехвърля собствеността върху такава ракета на трето лице с изключение на предвиденото в подточка (б).

(б) УПЪЛНОМОЩЕНО ФЕДЕРАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ – (1) Ракета от описаните в подточка (в) може да бъде конвертирана за използване космическото транспортно средство от Федералното правителство ако, с изключение на предвиденото в (2) и минимум 30 дни преди конвертирането, агенцията, която желае да използва ракетата като космическо транспортно средство представи на Комисията по национална сигурност и на Комисията по наука в Камарата на представителите и на Комисията на Въоръжените сили и на Комисията по търговия, наука и транспорт на Сената, удостоверение, че използването на съответната ракета:

(А) ще доведе до реализиране на икономии за федералното правителство в сравнение с разходите за придобиване на космически транспортни услуги от търговски доставчик на САЩ;

(Б) отговаря на всички изисквания за мисии на агенцията, включително изпълнение, график, изисквания, свързани с риска;

(В) отговаря на международните за-

дължения на Съединените щати; и

(Д) е одобрено от министъра на отбраната или негов пълномощник;

(2) Изискванията по точка (1) удостоверието да бъде представено минимум 30 дни преди преобразуването на ракетата не се прилага, ако Министърът на отбраната определи, че спазването на това изискване не е съвместимо със спазването на непосредствените изисквания за национална сигурност.

(в) РАКЕТИ, ЗА КОИТО СТАВА ВЪПРОС – Ракетите, посочени в тази точка, са ракети, собственост на Съединените щати, които –

(1) преди това са били използвани от Министерството на отбраната за целите на национална сигурност като интерконтинентални балистични ракети; и

(2) са били определени като неоперативни за нуждите на национална защита на Съединените щати и съответстват на международните задължения на Съединените щати.

РАЗДЕЛ 206. ПРОУЧВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ИЗСТРЕЛВАНЕ

(а) ЗАКЛЮЧЕНИЯ – Конгресът определи, че устойчивата сателитна и изстрелваа индустрия в Съединените щати обслужва интересите на Съединените щати, като –

(1) принос към икономиката на Съединените щати;

(2) засилване на осигуряването на работа, технологичните и научните интереси на Съединените щати; и

(3) обслужва чуждестранната политика и интересите на националната сигурност на Съединените Щати.

(б) ОПРЕДЕЛЕНИЯ – В този раздел:

(1) МИНИСТЪР – Терминът „Министър“ означава министъра на отбраната.

(2) ОБЩ ПОТЕНЦИАЛ НА МОДЕЛА НАЦИОНАЛНА МИСИЯ – Терминът „общ потенциал на модела национална мисия“ означава моделът, който –

(А) е определен от Министъра, заедно с Администратора, за достъп до всички възможни космически мисии, които ще бъдат провеждани в Съединените щати за определен период от време; и

(Б) включва всички изстрелвания в Съединените щати (включително изстрелвания в или извън федерален обхват).

(в) ОТЧЕТ –

(1) КАТО ЦЯЛО – Не по-късно от 180 дни след датата на влизане на този закон в сила, Министърът, заедно с Администратора и съответните представители на сателитната и ракетната индустрия и правителствата на щатите и техните политически подразделения, трябва да:

(А) изготвят отчет съгласно изискванията на тази подточка; и

(Б) да представят отчета на Комисията по търговия, наука и транспорт на Сената и Комисията по наука в Камарата на представителите.

(2) ИЗИСКВАНИЯ ЗА ОТЧИТАНЕ – Отчетът по тази подточка трябва да:

(А) определя общия възможен модел на национална мисия за периода, който започва от датата на този отчет и приключва на 31 декември 2007 г.;

(Б) определя ресурсите, които са необходими или налични за изпълнение на целия потенциален модел на национална мисия, описан в подточка (А),

включително–

(i) характеристиките на изстрелване и услуги на Министерството на отбраната, Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство, и нефедералните устройства; и

(ii) възможността за поддържане на търговско изстрелване по заявка след

кратко известяване с отчитане на федералните изисквания, на местата за изстрелване или тестови площадки в Съединените щати;

(В) определя всички дефицити в ресурсите, изброени в подточка (Б);

и

(Г) по отношение на дефицитите, определени по подточка (В), включително оценки за нивото на финансиране, необходимо за преодоляване на тези дефицити за периода, определен по подточка (А).

(г) ПРЕПОРЪКИ – На основата на отчетите по подточка (с), Министърът, след съгласуване с Министъра на транспорта, Министъра на търговията и представители на заинтересувани дружества от частния сектор, щатите и местните правителства, ще –

(1) определи възможностите за инвестиране от нефедерални дружества (включително щатски и политически техни подразделения и дружества от частния сектор) за помощ на федералното правителство в предоставянето на възможности за изстрелване в търговската космическа индустрия на Съединените щати;

(2) определи един или повече методи, с които, ако ресурсите, изброени в (с) (2) (Г) не са на разположение в достатъчна степен на Министерството на отбраната и Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство, управлението на възможността за изстрелване и услугите по изстрелване на Министерството на отбраната и Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство могат да бъдат прехвърлени от Министерството на отбраната и Националната администрация по аеронавтика и космическо пространство на –

(А) една или повече федерални агенции;

(Б) един или повече щати (или техни подразделения);

(В) едно или повече дружества от частния сектор; или

(Г) всяка комбинация от тези дружества, описани в точки (А) до (В);

и

(3) определи техническите, структурните и законовите пречки, свързани с жизнеспособността и конкурентоспособността на площадките за изстрелване или тестовите площадки в Съединените щати.

Кодекс на Съединените щати, раздел 42 (Обществено здраве и благополучие), глава 26 (Национална космическа програма)

НАЦИОНАЛНА КОСМИЧЕСКА ПРОГРАМА

Подглава I: Общи разпоредби

Член 2451. Декларация на конгреса за политика и цел

(а) посвещаване на космическите действия на мирни цели за доброто на цялото човечество. Конгресът декларира, че според политиката на Съединените щати, действията в Космоса трябва да са посветени изцяло на мирни цели за доброто на цялото човечество.

(б) Аеронавтическите и космически дейности за благополучието и сигурността на Съединените щати; контрол от цивилни агенции; изключения

Конгресът заявява, че общото благополучие и сигурност на Съединените щати изискват осигуряването на адекватно обезпечение на аеронавтическите и космически дейности. Освен това, Конгресът декларира, че такива действия ще бъдат от компетенцията и управление на цивилна агенция, упражняваща контрол над аеронавтическите и космически дейности, спонсорирани от Съединените щати, с изключение на онези дейности, присъщи на или първично асоциирани с разработката на оръжейни системи, военни операции или отбраната на Съединените щати (включително изследванията и разработките, необходими за ефективно обезпечаване на отбраната на Съединените щати) ще бъдат отговорност на, и ще бъдат управлявани от Министерството на отбраната; и че президентът в съ-

ответствие с член 2471 (е) на този раздел ще определи коя такава агенция ще бъде отговорна за и ще управлява каквато и да е такава дейност.

(в) Използване на Космоса за търговски цели

Конгресът заявява, че общото благополучие на Съединените щати изисква НАСА максимално да развива и подпомага възможно най-пълното използване на Космоса за търговски цели.

(г) Цели на аеронавтическите и космически дейности

Аеронавтическите и космически дейности на САЩ трябва да бъдат провеждани така, че да съдействат материално на една или повече от следните цели:

(1) Увеличаване на човешките познания за Земята и природните явления в атмосферата и Космоса;

(2) Подобряване на полезността, действието, скоростта, безопасността и ефикасността на аеронавтическите и космически превозни средства;

(3) Разработка и управление на превозни средства, способни да превозват инструменти, апаратура, провизии и живи организми през Космоса;

(4) Основаване на дългосрочни изследвания на потенциалните ползи, които могат да бъдат извлечени от възможностите за и проблемите, съпътстващи използването на аеронавтическите и космически дейности за мирни и научни цели;

(5) Запазване лидерската роля на Съединените щати в аеронавтическата и космическа наука и технология и в провеждането на мирни дейности в рамките на и извън атмосферата;

(6) Предоставяне на агенциите, пряко отнасящи се към националната отбрана, на открития, които имат военна стойност или значимост, и предоставяне то на граждански агенции на информация,

касаеща откритията, които имат стойност или значимост за нея;

(7) Сътрудничество на Съединените щати с други нации и групи нации в извършваната работа съгласно тази глава и в мирното приложение на резултатите от нея;

(8) Най-ефективно използване на научните и инженерни ресурси на Съединените щати, в тясно сътрудничество с всички заинтересувани агенции на Съединените щати с цел да бъде избегнато излишното дублиране на усилия, съоръжения и апаратура; и

(9) Запазване на водещата позиция на САЩ в аеронавтиката и Космоса чрез проучвания и разработка на технологии, имащи отношение към свързаните с това производствени процеси.

(д) Проучване и разработка на наземни задвижващи системи. Конгресът заявява, че общото благосъстояние на Съединените щати изисква уникалната компетенция на НАСА в научните и инженерни системи да бъде насочена също и към проучването и разработката на системи за наземно задвижване. Такива разработки трябва да бъдат извършвани така, че да спомагат за целите на развиване на енерго- и петролно- спестяващи наземни задвижващи системи, и на минимизиране на щетите за околната среда, причинени от тях.

(е) разработка на съвременни автомобилни задвижващи системи. Конгресът декларира, че общото благосъстояние на САЩ изисква уникалната компетенция на НАСА в научните и инженерни системи да бъде насочена също и към разработката на съвременни автомобилни задвижващи системи. Такива разработки трябва да бъдат извършвани така, че да съдействат за постигане на целите, установени в член 2701(б) на раздел 15.

(ж) Проучване, разработка и демонстрация на биоинженерингови програми

Конгресът декларира, че общото благополучие на Съединените щати изисква уникалната компетенция на НАСА в научните и инженеринговите системи да бъде насочена към подпомагане на проучването, разработката и демонстрацията на биоинженерингови програми, предназначени да облекчат и минимизират ефектите на безсилие.

(з) Цел на тази глава

Целта на тази глава е да проведе и осъществи дейностите, декларирани в подточки (а), (б), (в), (г), (д), (е) и (ж) на този член.

Член 2452. Определения

В тази глава –

(1) понятието „аеронавтически и космически дейности“ означава: (А) проучването и разрешаването на проблемите на полетите в рамките на и извън земната атмосфера, (Б) разработка, изграждане, тестване и управление на аеронавтически и космически превозни средства за изследователски цели, (В) управление на космически транспортни системи, включително космическата совадка, космически платформи и съответната апаратура, и (Г) други такива дейности, които могат да бъдат необходими за изследването на Космоса; и

(2) терминът „аеронавтически и космически превозни средства“ означава въздухоплавателни апарати, ракети, сателити, и други космически превозни средства, със или без човешко присъствие, заедно със съответното оборудване, устройства, компоненти и части.

• • •

Член 2456а. Задържащ орган

Съгласно разпоредбите, които ще бъдат издадени от Управителя и одобрени от главния прокурор на Съединените

щати, тези служители на администрацията и на нейните партньори и подизпълнители, упълномощени да носят огнестрелно оръжие по член 2456 на този раздел могат да извършват арести без разпореждане за всякакви нарушения срещу Съединените щати, извършени в тяхно присъствие или за всякаво престъпление, признато от законите на САЩ, ако имат основателна причина да смятат, че лицето, което се арестува е извършило или извършва такова престъпление. Лицата, на които е дадена властта да извършват арести по този член, могат да упражняват това си право само докато пазят и защитават собствеността, притежавана или наета от или под контрола на, Съединените щати под ръководството и контрола на администрацията или някой от нейните партньори или подизпълнители, в съоръженията, притежавани от или наети от администрацията.

Член 2457. Права на собственост върху изобретенията

(а) Изключителна собственост на Съединените щати; издаване на патент когато и да бъде направено някакво откритие в изпълнение на каквато и да е работа по каквото и да е договор на Администрацията, и Управителят счита, че –

(1) Лицето, направило откритието е било наето или назначено да извърши проучване, разработка или изследователска дейност и изобретението е свързано с работата, за която е бил нает или назначен да извършва, или това е било в обсега на неговите служебни задължения, независимо от това дали откритието е било направено в работно време, или в сътрудничество с правителството за използване на правителствени съоръжения, апаратура, материали, отпуснати средства, информация, собственост на правителството, или работа на правителствени служители

в работно време; или

(2) лицето, направило откритието не е било наето или назначено да провежда проучване, разработка или изследователска работа, но въпреки това изобретението е свързано с договора, или с работата или задълженията, които той е бил нает или назначен да извършва, и е направено в работно време, или в сътрудничество с правителството по начина, описан в подточка (1), такова изобретение трябва да бъде изключителна собственост на Съединените щати, и ако изобретението може да бъде патентовано, трябва да бъде издаден патент на Съединените щати след молба от Управителя, освен ако Управителят се откаже от всички или някаква част от правата на Съединените щати върху изобретението съгласно разпоредбите на подточка (е) на този член.

(б) Договорни разпоредби за предоставяне на доклади за изобретения, открития, подобрения или иновации.

Всеки договор, сключен от Управителя с която и да е страна за изпълнението на каквато и да е работа, трябва да съдържа ефективни разпоредби, съгласно които страната трябва незабавно да предостави на Управителя писмен доклад, съдържащ пълна и изчерпателна информация, отнасяща се за каквото и да е изобретение, откритие, подобрение или иновация, което може да бъде направено при извършването на каквато и да е такава работа.

(в) Молба за издаване на патент

Не може да бъде издаван патент на какъвто и да е кандидат, различен от Управителя за каквото и да е изобретение, за което Комисарят на патентите и търговските марки счете, че има значителна полза при провеждането на аеронавтически и космически дейности, освен ако кандидатът не подаде при Комисонера,

заедно с молбата или в рамките на 30 дни след подаването ѝ, писмено изявление, направено под клетва, излагайки всички факти, засягащи обстоятелствата, при които е било направено изобретението и посочвайки връзката (ако има такава) на изобретението с извършването на каквато и да е работа по какъвто и да е договор на Администрацията. Копия на всяко такова изявление и молбата, за която се отнася, трябва да бъдат предадени от Комисаря на Управителя.

(г) издаване на патент на кандидат; молба от Управителя; известие; изслушване; решение; преразглеждане

За всяка молба, за която такова изявление е предадено на Управителя, Комисарят може, ако изобретението може да бъде патентовано, да издаде на кандидата патент, освен ако Управителят, в рамките на деветдесет дни след получаването на такава молба или изявление, изиска този патент да бъде издаден на негово име в полза на Съединените щати. Ако в рамките на това време Управителят подаде такава молба при Комисаря, последният трябва да изпрати на кандидата известие за това, и трябва да издаде патент на Управителя, освен ако кандидатът в рамките на тридесет дни след получаването на известието не изиска изслушване пред Съвета за обжалване и нарушения на патенти за това дали Управителя има право да получи патент съгласно този член. Съветът може да изслуша и вземе решение, в съответствие с установените правила и процедури за случаите на нарушения по представения въпрос и неговото решение ще бъде предмет на обжалване от кандидата или Управителя пред Апелационния съд на Съединените щати за федералния окръг, в съответствие с процедурите, уреждащи обжалванията на решенията на Съвета за обжалване и нарушения на патенти в дру-

го дело.

(д) фалшиви представителства; молба за прехвърляне на право на собственост върху патент; известие; изслушване; решение; преразглеждане

Всеки път, когато има издаден патент съгласно с подточка (г) на този член, и след това Управителят счете, че изявлението, подадено от кандидата във връзка с това е съдържало невярно представяне на каквото и да е съществен факт, Управителят може в рамките на пет години от издаването на патента да подаде молба до Комисаря за прехвърляне в полза на Управителя на правото на собственост върху патента, вписан от Комисаря. Комисарят трябва да изпрати известие за всяка такава молба до притежателя на запис на такъв патент и правото на собственост върху патента трябва да бъде прехвърлено в полза на Управителя, освен ако в рамките на тридесет дни след получаването на известието, собственикът на патента не изиска изслушване пред Съвета за обжалване и нарушения на патенти за това дали е имало представяне на фалшиви данни в изявлението. Подобен въпрос трябва да бъде изслушан и решен и взетото решение ще бъде обект на преразглеждане по начина, описан в подточка (г) на този член за възникващите от него въпроси. Неуспеха на Управителя да подаде молба съгласно подточка (г) на този член за издаването в негова полза на такъв патент или каквото и да е известие, предварително предадено от Управителя, посочващо, че той не възразява за издаването на патента на кандидат, няма да попречат на която и да е молба, подадена от Управителя съгласно тази подточка за прехвърлянето на правото на собственост върху който и да е патент, както и на делото за нарушение на който и да е наказателен статут.

(е) Отказ от права върху изобретения; Съвет за откритията и съдействията

Съгласно предписанията, които Управителят установи в съответствие с тази подточка, той може да се откаже от всички или от част от правата на Съединените щати по този член по отношение на всяко изобретение или група изобретения, направени или такива, които могат да бъдат направени от всяко лице или група лица при изпълнението на каквато и да е работа, изисквана от който и да е договор на Администрацията, ако Управителят реши, че по този начин интересите на Съединените щати ще бъдат защитени.

Всяко такова отказване може да бъде направено при такива срокове и условия, каквито Управителят счете за необходими за защитата на интересите на Съединените щати. Всяко такова отказване, направено по отношение на което и да е изобретение, трябва да бъде предмет на запазване от страна на Управителя на неотменим, неизключителен, непрехвърляем, безвъзмезден лиценз за практикуване на изобретението в целия свят от или за сметка на Съединените щати или всяко чуждестранно правителство съгласно който и да е договор или споразумение със Съединените щати. Всяко предложение за отказване от право на собственост съгласно тази подточка трябва да бъде отнесено към Съвета за откритията и съдействията, който ще бъде учреден от Управителя. Този съвет трябва да даде възможност за изслушване на всяка заинтересована страна и трябва да предава на Управителя фактите, които е открил, имащи отношение към предложението и неговите препоръки за действията, които трябва да бъдат предприети в тази връзка.

(ж) Отменена. Публикувано в закон 96-517, член 7(б), от 12 декември 1980, 94

Проектозакон 3027

(з) защита на право на собственост

Управителят е упълномощен да предприема всички подходящи и необходими стъпки за защитата на всяко изобретение или откритие, върху което има право на собственост, и да изиска изпълнителите и лицата, които си запазват правото на собственост върху изобретенията или откритията по този член, да защитават изобретенията или откритията, за които Администрацията има или може да изиска разрешително за употреба.

(и) Администрацията като агенция за отбрана

Администрацията трябва да бъде считана за агенция по отбраната на Съединените щати за целите на глава 17 на раздел 35.

(й) Определения

По смисъла на този член –

(1) „лице“ означава всеки индивид, съдружие, корпорация, асоциация, институция или друга единица;

(2) „договор“ означава всеки действителен или проектодоговор, споразумение, разбиране или друга уговорка, и включва всяко назначаване, заместване на страни, или вторичен договор, изпълнен или сключен след това; и

(3) „направил“, когато е използвано във връзка с всяко изобретение, означава концепцията или първото действително свеждане до практика на подобно изобретение.

(к) предмети, предназначени за изстрелване, изстреляни или сглобени в открития Космос

Всеки предмет, предназначен за изстрелване, изстрелян или сглобен в открития Космос, ще бъде считан за превозно средство за целите на член 272 на раздел 35.

(л) Използване или производство

на патентовани изобретения, включени в космическите превозни средства, изстреляни за лица, различни от Съединените щати

Използването или производството на всяко патентовано изобретение, включено в космическо превозно средство, изстреляно от правителството на Съединените щати за лице, различно от Съединените щати, не трябва да бъде считано за употреба или производство от или за Съединените щати по смисъла на член 1498(a) на раздел 28, освен ако Администрацията не даде изрично пълномощно или съгласие за такова използване или производство.

• • •

Член 2458а. Дела за нарушения и небрежност срещу Съединените щати

(а) ограничена финансова отговорност

Финансовите искове срещу Съединените щати, уредени в членове 1346 (б) и 2672 на раздел 28, за щети като телесна повреда, включително смърт, причинени от небрежното или незаконно действие или пропуск на всеки лекар, зъболекар, медицинска сестра, фармацевт, парамедик или друг помощен персонал (включително медицински и стоматологични техници, помощник медицински сестри и терапевти) от администрацията при изпълнението на медицински, стоматологични, или свързаните с тях функции по здравеопазване (включително клинични проучвания и разследвания), докато са действали в рамките на техните дългове или задължения, трябва да изключват каквито и да е други граждански дела или процедури поради същата причина срещу такива лекари, зъболекари, медицински сестри, фармацевти, парамедици или друг помощен персонал (или имуществото на такова лице), чието действие

или пропуск е довело до такива дела или процедури.

(б) Главният прокурор ще защитава всяко гражданско дело или процедура за нарушение или небрежност; връчване на призовка

Главният прокурор ще защитава всяко гражданско дело или процедура, повдигнати в който и да е съд срещу всяко лице, споменато в подточка (а) на този член или имуществото на това лице за всяка такава щета. Всяко лице, срещу което е заведено гражданско дело, трябва рамките на периода след връчването на призовката или известието, определен от главния прокурор, да предостави всички документи, които са му били връчени или техни заверени копия на своя пряк началник или на този, който е бил назначен от администратора да получи тези документи и същото лице трябва незабавно да даде копия на материала по делото и процеса на окръжния прокурор, съдържащи мястото, на което процедурата е дадена на главния прокурор и на администратора.

(в) Прекратяване на действия; потвърждение от главния прокурор; връщане в щатски съд;

При потвърждение от главния прокурор, че което и да е лице, описано в подточка (а) на този член е действало в рамките на неговите задължения или служба към момента на инцидента, поради който е възникнал съдебният процес, всяко такова гражданско дело или процедура, започнати в щатски съд, трябва да бъдат прекратени по всяко време преди делото от главния прокурор без обвързване за Окръжния съд на Съединените щати за района и отдела, обхващайки мястото, в което е започнато и деянието, счетено за закононарушение, заведе-

но срещу Съединените щати съгласно разпоредбите на раздел 28, и всички препратки, свързани с него. В случай че Окръжен съд на Съединените щати вземе решение по изслушване на искане за връщане, проведено преди процеса, въз основа на това, че случаят, прекратен по този начин, е такъв, в който срещу Съединените щати няма финансова отговорност в рамките на значението в подточка (а) на този член, случаят трябва да бъде върнат в Щатския съд.

(г) Споразумение или решаване на искове

Главният прокурор може да се споразумее или реши всеки иск, предявен в гражданско дело или процедура, по начина, описан в член 2677 на раздел 28, и със същия ефект.

(д) Приложимост на други разпоредби на закона

за целите на този член, разпоредбите на член 2680(з) на раздел 28, няма да бъдат приложими за причиняването на действие, произтичащо от небрежно или незаконно действие или бездействие, при изпълнението на медицински, стоматологични или свързаните с тях функции по здравеопазване (включително клинични проучвания и разследвания).

(е) Застрахователна отговорност за лица, назначени в чужди държави или нефедерални агенции

Администраторът, или назначено от него лице, може, до предела, който някой от двамата счете за подходящ, да предпази или осигури застраховка за всяко лице, описано в подточка (а) на този член за щети като телесна повреда, включително смърт, причинени от небрежното или незаконно действие или бездействие на такова лице при изпълнението на медицински, стоматологични или свързаните с тях функции по здравеопазване (вклю-

чително клинични проучвания и разследвания), докато са действали в рамките на своите задължения, ако лицето е назначено в чужда държава или командировано в служба в нефедерален отдел, агенция или сътрудничество, или ако обстоятелствата са такива, че има вероятност да изключат отговорността на трети страни срещу Съединените щати, описана в член 2679(б) на раздел 28 за подобни щети или наранявания.

Член 24586. Застраховка и обезщетение

(а) Упълномощаване

Администрацията е упълномощена при условия и до предела, който счете за подходящи, да осигури застраховка за всеки ползвател, която да компенсират всички или част от исковите на трети страни за смърт, телесна повреда, загуба или щета на имущество, възникнали като резултат от действията, проведени във връзка с изстрелването, експлоатацията или възстановяването на космическия кораб. Средствата, отпуснати на Администрацията, могат да бъдат използвани за сключването на такива застраховки, но тези средства трябва да бъдат максимално възстановени от лицата по полиците, сключени в съответствие с член 2473(в) на този раздел.

(б) Обезщетение

Съгласно разпоредбите на този член, които администраторът определи, вземайки предвид наличността, цената и сроковете на застраховката, всяко споразумение между Администрацията и ползвателя, той може да разпореда САЩ да обезщетят последния за исковите (включително и приемливите разходи за съдебния процес или споразумението) на трети страни за смърт, телесна повреда, загуба или щета на имущество, възникнали като резултат от действията, проведе-

ни във връзка с изстрелването, управлението или възстановяването на космически кораб, но само до размера, който не е покрит от застраховката на ползвателя: В случай че такова обезщетение може да бъде ограничено до искове, които са резултат на действия, различни от действителната небрежност или преднамерено нарушение на ползвателя.

(в) Условия на споразумението за обезщетение; известие; контрол или съдействие на отбраната от страна на Съединените щати

Споразумение, сключено съгласно подточка (б) на този член, което гарантира обезщетение, трябва също да осигурява:

(1) уведомяване на Съединените щати за всеки иск или всяко дело срещу ползвателя за смъртта, телесната повреда, загубата или щетите на имуществото; и

(2) контрол или съдействие на отбраната от страна на Съединените щати при нейното избиране, за това дело или иск.

(г) Потвърждение на точна и приемлива сума

Никакви плащания съгласно подточка (б) на този член не могат да бъдат извършвани освен ако администраторът или назначено от него лице потвърди, че сумата е точна и приемлива.

(д) Плащания

След одобрението на администратора плащанията съгласно подточка (б) на този член могат да бъдат направени, по избор на администратора, или от наличните за проучвания и развитие средства, незадължени по друг начин, или от средствата, отпуснати за такива плащания.

(е) Определения

По начина, по който са използвани в този член:

(1) терминът „космически кораб“ оз-

начава обект, предназначен за изстрелване, изстрелян или сглобен в открития Космос, включително космическата совадка и други компоненти на космическата система за транспортиране, заедно със съответните апаратура, устройства, компоненти и части;

(2) терминът „ползвател“ включва всеки, който сключи споразумение с Администрацията за използването на целия или част от космическия кораб, който притежава или предоставя имущество, което ще бъде превозвано на космическия кораб, или който е работодател на лице, което ще лети на борда на космическия кораб; и

(3) терминът „трета страна“ означава всяко лице, което може да предяви иск срещу ползвателя за смърт, телесна повреда, загуба или щета на имущество.

Член 2459. Разпределение на суми

(а) Разрешения; ограничения за употребата на физически капитал

Разрешено е отпускането на такива суми, каквито бъдат необходими за изпълнението на тази глава, с уточнението, че нищо в тази глава не разрешава отпускането на каквато и да било сума за (1) придобиване или отчуждаване на недвижимо имущество, или (2) друг физически капитал (като например придобиване, изграждане или разширяване на съоръжение), надвишаваща 250 000 долара. Сумите, определени съгласно настоящия подраздел за изграждането на съоръжения или за изследователски и развойни дейности, трябва да остават достъпни до тяхното изразходване.

(б) употреба на средства за неотложни ремонти на съществуващи съоръжения

Всички средства, определени за изграждането на съоръжения, могат да бъдат използвани за неотложни ремонти на

съществуващи съоръжения, когато съответните съоръжения са станали нефункциониращи поради значителна повреда, инцидент или други обстоятелства и такива ремонтни дейности бъдат счестени от администратора за много по-неотложни, отколкото изграждането на ново съоръжение.

(в) прекратяване

Независимо от други правни клаузи, разрешението за всяко отпускане на сума към администратора изтича (освен ако изрично не е предвиден друг срок на изтичане) с края на третата фискална година от фискалната година, в която е издадено разрешението, доколкото, доколкото това отпускане на средства не е било извършено в действителност.

• • •

Член 2465а. Политика за употреба на космически совадки

(а) Политика на употреба

(1) Трябва да е политика на Съединените щати да използва космическите совадки за целите, (i) изискващи присъствието на човек, (ii) изискващи уникалните възможности на космическата совадка или (iii) при наличието на други непреодолими обстоятелства.

(2) Понятието „непреодолими обстоятелства“ включва, но не се ограничава до случаи, когато администраторът прецени, след консултация с министъра на отбраната и държавния секретар, че изстрелването на совадка ще защити важни интереси на националната сигурност или чуждестранна политика.

(3) Политиката, визирана в подраздел (а)(1) на този член, не ограничава употребата на наличен космически товар, при мисия на космическа совадка, която иначе е в съгласие с политиката, описана в подраздел (а)(1) на този член, за целите на пренасянето на вторични товари (оп-

ределени от администратора), които не изискват човешко присъствие, в случай че такива товари отговарят на изискванията на програми за изследване, развитие, демонстративни, научни, търговски или образователни програми, упълномощени от администратора.

(б) План за изпълнение

Администраторът трябва да представя на Конгреса, в рамките на шест месеца след 16.11.1990 г., доклад, излагащ план за изпълнение на политиката, описана в подраздел (а)(1) на този член. Подобен план трябва да включва –

(1) подробни данни на плана за изпълнение;

(2) списък с цели, отговарящи на тази политика;

(3) предложение за график за изпълнението на тази политика;

(4) приблизително изчисление на разходите на Съединените щати за изпълнението на тази политика; и

(5) навременен и правилен процес за информиране на Конгреса относно начина на изпълнение на плана.

(в) Годишен доклад

Поне веднъж годишно, администраторът трябва да представя на Конгреса доклад, уверяващ, че товарите, разпределени за изстрелване на космическа совалка в близките четири години, са в съответствие с политиката, изложена в подраздел (а)(1) на този член. За всеки товар, разпределен за изстрелване на космическа совалка, който не изисква човешко присъствие, администраторът трябва да опише в констативен протокол особените обстоятелства, които оправдават употребата на космическа совалка. Ако през периода между плановите доклади до Конгреса се впишат допълнения към списъка на сертифициран полезен товар, планиран да бъде изстрелян от совалката,

администраторът трябва да информира Конгреса за допълненията и причината за тях в рамките на 45 дни от промяната.

(г) Полезен товар на НАСА

Докладът, визиран в подраздел (в) на този член, трябва да включва и онези товари на НАСА, проектирани единствено да летят на космическа совалка, навлязла във фаза C/D на своя цикъл на развитие.

Член 2465б. отм. със Закон на Конгреса 105-303, раздел II, член 203(1), 28.10.1998, 112 нар. 2855.

Член 2465в. Определения

За целите на членове от 2465б до 2465е на този раздел –

(1) понятието „ракетonosител“ означава всеки носител, проектиран за поставяне на товар на него или извършаване на дейност в него в Космоса; и

(2) понятието „товар“ означава обект, който човек възнамерява да постави в Космоса чрез ракетonosител, и включва всички съставни части на ракетonosителя, специално проектирани или пригодени към този обект.

Член 2465е. Други дейности на НАСА

Търговски товари може да не бъдат приети за изстрелване като първични товари на космическа совалка, освен ако администраторът към НАСА не определи, че –

(1) товарът се нуждае от уникалните възможности на космическата совалка; или

(2) изстрелването на товара на космическа совалка е важно за целите на националната сигурност или чуждестранна политика.

• • •

Член 2467. Доверителен фонд за наука, космическо и технологическо образование; годишен доклад до Конгреса

Чрезтрансферот фондове, определени по този закон за „изграждане на съоръжения“, се разпределя сумата от 15 000 000 долара към „доверителния фонд за наука, космическо и технологическо образование“, който се създава с настоящия закон към Министерството на финансите на Съединените щати: предвижда се, че Главният секретар ще инвестира тези средства в специално емитирани ценни книжа на Министерството на финансите на Съединените щати, че доверителният фонд ще бъде олихвяван на всяко тримесечие и че лихвата от него ще бъде достъпна за целите на отпускане на средства за програми, насочени към подобряването на научното, космическо и технологическо образование в Съединените щати: предвижда се още, че администраторът към НАСА, след консултация с директора на Националната научна фондация, ще разглежда заявленията за отпускане на такива средства и ще определя разпределението на тези налични средства на конкурсен принцип: предвижда се още, че тези средства ще се отпускат на получаващите субсидия само в такъв размер, за какъвто заявителят предостави съответстващи средства от нефедерални източници за изпълнение на програмата, за която се отпуска субсидията от доверителния фонд: предвижда се още че от средствата, отпуснати от доверителния фонд, 250 000 долара ще бъдат изплащани на всяко календарно тримесечие към Центъра за космическо образование и наука „Чалънджър“: предвижда се още администраторът към НАСА ще предава на Конгреса годишен доклад за субсидиите, отпуснати по този параграф.

• • •

Член 2472. НАСА

(а) Създаване; определяне и задължения на администратора

Създадено е Национално управление по въздухоплаване и изследване на космическото пространство (наричано за краткост „Управлението“). Управлението ще се ръководи от администратор, който ще се назначава сред цивилните граждани от президента посредством съвета и одобрението на Сената. Под наблюдението и насоките на президента администраторът ще носи отговорност за упражняването на всички права и всички освобождавания от длъжност в Управлението и ще има власт и контрол над целия персонал и дейностите, извършвани от него.

(б) Заместник – администратор; назначаване и отговорности

В Управлението трябва да има заместник – администратор, който ще бъде назначен сред цивилните граждани от президента посредством съвета и одобрението на Сената и ще има такива задължения и права, каквито му определи администраторът. Заместник – администраторът ще действа от името и с правата на администратора, когато той отсъства или е неспособен да изпълнява задълженията си.

(в) Ограничения за упражняване на всякакви други професии, занаяти или трудови правоотношения

Администраторът и заместник – администраторът нямат право да упражняват всякакви други професии, занаяти или трудови правоотношения, докато изпълняват тези постове.

Член 2473. Функции на Управлението

(а) Да планира, насочва и управлява аеронавтическите и космически дейности; да участва в научната общност; да разпространява данни

Управлението, за изпълнение на целите по този раздел, трябва –

(1) да планира, насочва и управлява

ва аеронавтическите и космически дейности;

(2) да урежда участието си в научната общност за планиране на научни мерки и наблюдения, които трябва да бъдат извършени при употребата на аеронавтически и космически носители, и да управлява или урежда управлението на такива мерки и наблюдения;

(3) да спомага за възможно най-широкото приложимо и подходящо разпространение на данни, свързани с дейностите и резултатите от тях;

(4) да търси и насърчава, до възможно най-висока степен, пълната употреба на Космоса с търговска цел; и

(5) да насърчава и предоставя на федералното правителство употребата на космически услуги и хардуер, пригодени за търговски цели, в съответствие с изискванията на федералното правителство.

(6) изследване, развитие и т.н., в областта на технологиите по земно задвижване, слънчева енергия и охлаждащите технологии.

(1) До размера на определените средства Управлението трябва да инициира, подкрепя и извършва такива изследвания, развития, демонстрации и други подобни дейности в областта на технологиите по земно задвижване, визирани в членове от 2503 до 2509 на раздел 15.

(2) Администраторът трябва да инициира, подкрепя и извършва такива изследвания, развития, демонстрации и други подобни дейности в областта на слънчевата енергия и охлаждащите технологии (до размера на определените за това средства), визирани в членове 5503, 5504, и 5507 на този раздел.

(в) Правомощия на Управлението при изпълнение на неговите функции

За изпълнението на своите функции Управлението има право-

(1) да създава, оповестява, издава, отменя и променя правила и наредби, уреждащи начина на провеждане на дейностите и упражняването на правомощия, дадени му по закон;

(2) да определя обезщетенията на длъжностни лица и служители, когато това е необходимо за изпълнението на неговите функции. Такива длъжностни лица и служители трябва да бъдат назначавани в съответствие със законите за държавните служители, а техните компенсации, определяни в съответствие с раздел 51 и подраздел III на раздел 53 на глава 5, с изключение на това, че (А) до степента, до която администраторът сметне подобно действие за необходимо с цел освобождаване от отговорност, той може да назначава не повече от 425 лица към научния, инженерския или административен персонал на Управлението без оглед на тези закони и може да определя обезщетения на този персонал, ненадвишаващи максималния размер на клас 18 от генералния график; и (Б) до степента, до която администраторът сметне подобно действие за необходимо с цел назначаването на специално квалифициран научен или технически кадър без предишна служба във федералното правителство на ниво с до два класа по-високо от класа, определен за такъв тип персонал по генералния график, както и да определя неговата съответна компенсация;

(3) да придобива (чрез покупка, наемане, конфискуване или по друг начин), изгражда, подобрява, поправя, използва и поддържа лаборатории, изследователски и тестови обекти и съоръжения, аеронавтически и космически носители и поделения, както и прилежащите помещения за настаняване на служители и издържаните от служителите на Управлението, както и на такова друго недвижимо и

лично имущество (включително патенти) или всеки интерес, свързан с него, както Управлението сметне за необходимо в и извън рамките на континенталната част на Съединените щати; да придобива чрез наемане или по друг начин, посредством общите административни услуги, сгради или части от сгради в окръг Колумбия, за употребата им от Управлението за период, не по-дълъг от десет години, без оглед на член 34 от раздел 40; да дава под наем на други лица такова недвижимо и лично имущество; да продава или по друг начин да се освобождава от недвижимо и лично имущество (включително патенти и про-изтичащите от тях права) в съответствие с клаузите на Закона за федерална собственост и административно обслужване от 1949 г., с внесените в него поправки (40 закон за собствеността 471 и следв.); и да предоставя чрез договори или по друг начин закупувани или други необходими за благосъстоянието на служителите на Управлението удобства, за техните съоръжения, закупуване и поддръжка;

(4) да приема безусловни подаръци или дарения от услуги, пари или имущество, недвижимо, лично или смесено, материално или нематериално;

(5) без оглед на член 3324 (а) и (б) от раздел 31, да сключва и изпълнява такива договори, лизинги, споразумения за сътрудничество или други спогодби, които може да са необходими за изпълнението на неговата дейност, за такива срокове, които бъдат сметнати за необходими, с всяка агенция или посредник на Съединените щати, или с всяка държава, територия или владение с всякакво политическо разделение на нея, или с всяко лице, дружество, асоциация, корпорация или образователна институция. До максималната приложима степен съгласно изпълнението на целите на този раздел, такива

договори, наеми, споразумения и други спогодби трябва да бъдат изготвяни от администратора по начин, който да даде възможност на малкия бизнес да участва равностойно и пропорционално в уреждането на дейностите на Управлението;

(6) да използва, с тяхното съгласие, услугите, оборудването, персонала и съоръженията на федералните и други агенции срещу или без възнаграждение, и на подобен принцип да си сътрудничи с други обществени или частни агенции и посредници при употребата на услуги, оборудване и съоръжения. Всеки департамент или агенция към Федералното правителство трябва да оказва пълно съдействие на Управлението за предоставяне на своите услуги, оборудване, персонал и съоръжения на Управлението, а всеки такъв департамент или агенция има право, независимо от други законови клаузи, да прехвърля към или да получава от Управлението, без възнаграждение, аеронавтически или космически носители, консумативи и оборудване, различни от административните такива;

(7) да назначава консултативни комитети, които може да бъдат определени за консултирането на Управлението при изпълнение на функциите си;

(8) да създаде в рамките на Управлението такива постове и процедури, каквито сметне за необходимо за достигане на възможно най-добра координация на дейностите си по този раздел и на свързаните с тях научни и други дейности, извършвани от други обществени и частни агенции или организации;

(9) да получава услуги съгласно правата си по член 3109 на раздел 5, но на ставки за физически лица, ненадвишаващи дневната ставка, равна на клас 18 от Генералния график;

(10) когато администраторът сметне

за необходимо и с оглед на разпоредени от него следствени действия, да назначава чужденци, без оглед на законите за разпореждане, забраняващи изплащането на обезщетения на чужденци;

(11) да осигури чрез концесия, без оглед на член 303б от раздел 40, при такива условия, каквито администраторът сметне за подходящи и необходими за предпазване на концесионера от загуба на неговата имуществена инвестиция (но не и на очакваните печалби) в резултат на дискреционните действия и решения на администратора, достъп за проверка от инспектори относно изграждането, поддръжката и всички видове операции със съоръжения и оборудване на няколкото уредби на Управлението и, във връзка с това, да предоставя на такива инспектори услуги, свързани с разпространението на информацията относно дейностите, безплатно или на разумна цена (с това право се допълват останалите правомощия, които Управлението има за осигуряване на достъп на инспектори до своите съоръжения, оборудване и услуги). Споразуменията за концесия по настоящия параграф може да бъде договорено с всеки квалифициран да го предложи след внимателна преценка на всички получени предложения вследствие от разумно публично оповестяване на намеренията за договаряне. На концесионера трябва да бъде позволена разумна възможност за печалба, съизмерима с инвестирания капитал и поетите ангажименти, а насрещната престация, изплатена от негова страна за концесията, трябва да бъде на основата на евентуалната стойност на тази възможност и не за повишаване на приходите на Съединените щати. Всяко споразумение за концесия трябва да определя начина, по който ще се водят отчетите на концесионера и да осигурява достъп до тези отчети на Управ-

лението и на главния ревизор на Съединените щати за период от пет години след изтичане на фискалната година, за която се отнасят. На концесионера може да бъдат предоставени права на владение, състоящи се от всички видове права над имущество без тези на собственост (тъй като имуществото остава притежание на Съединените щати), на всяка структура, устройство или подобрене, които той внесе или вложи на територия, притежавана от Съединените щати; и с одобрението на Управлението, тези права на владение могат да бъдат предоставяни, прекъснати, прекратени или отменени от него и освен ако не е предвидено друго с договор, не се анулират с изтичането или прекратяването на концесията и не могат да бъдат използвани за обществени цели без компенсация за това;

(12) с одобрението на президента да сключва споразумения за сътрудничество, по които членове на армията, флота, въздушните сили и морската пехота могат да бъдат командирани от съответния секретар да служат за изпълнението на функциите по настоящия раздел в същата степен, до която те законово може да бъдат разпределени към Министерството на отбраната;

(13)

(А) да разглежда, констатира, коригира, определя, нарежда и изплаща, от името на Съединените щати, изцяло в техен интерес, всеки иск на стойност 25 000 долара и по-малко срещу Съединените щати за телесни увреждания, смърт, щети или загуба на недвижимо и лично имущество в резултат на изпълнението на функциите на Управлението, визирани в алинея (а) на настоящия член, когато такъв иск е представен писмено на Управлението в рамките на две години след инцидента или злополуката, за която се

отнася искът; и

(Б) ако Управлението сметне, че иск, надвишаващ 25 000 долара, е оправдан и би се отнесъл към настоящия параграф, да представи за обмисляне на Конгреса фактите и обстоятелствата, свързани с него.

• • •

Член 2475. Международно сътрудничество

Съгласно чуждестранно ориентираната политика на ръководство на президента, Управлението може да участва в програми за международно сътрудничество за дейности, извършвани по този раздел, както и в приложението на резултатите от тях за мирни цели, съгласно спогодби, сключени от президента по съвет и със съгласието на Сената.

Член 2476. Доклади към Конгреса

(а) Доклад на президента; предаване

През месец януари на всяка година президентът трябва да предава на Конгреса доклад, който да включва (1) разбираемо описание на планираните дейности и постиженията на всички агенции на Съединените щати в областта на аеронавтиката и космическите дейности през изминалата календарна година, и (2) оценка на тези дейности и постижения от гледна точка на постигнатите резултати или провала в постигането им спрямо поставените цели, визирани в член 2451(в) ¹¹ на този раздел.

(б) Препоръки за допълнително законодателство

Всеки доклад, изготвен по настоящия член, трябва да съдържа препоръки за допълващи закони, които администраторът или президентът намират за необходими или полезни за постигане на поставените цели, визирани в 2451(в) ¹¹ на настоящия раздел.

(в) Класифицирана информация

В докладите, изготвяни по настоящия член, не може да бъде включвана информация, класифицирана за целите на националната сигурност, освен ако такава информация не е била разсекретена от президента или съгласно разрешение, издадено от президента.

Член 2476а. Освобождение от излишна земя; одобрение от комисиите на Конгреса

Независимо от клаузите на този или друг закон, Управлението има право да не докладва към агенция по освобождение надхвърляща нуждите му земя на оценена стойност над 50 000 долара, притежавана от Съединените щати или под юрисдикцията и контрола на Управлението, освен ако (А) не е изминал период от 30 дни след като Комитетът за наука, космически въпроси и технологии към Камарата на представителите, неговият председател, президентът и Комитетът по търговия, наука и транспорт към Сената са получили доклад от администратора или от упълномощено от него лице, съдържащ цялостно и пълно изложение на предложени действия, които да бъдат предприети, и фактите и обстоятелствата, приложени в подкрепа на тези действия, или (Б) преди изтичането на този период някои от тези комитети не е изпратил към администратора писмено уведомление с аргумента, че въпросният комитет няма възражения срещу предложените действия.

• • •

Подраздел III: Изследване на горните слоеве на атмосферата

член 2481. Декларация на Конгреса за цели и политика

(а) Целта на този подраздел е да упълномощи и насочи Управлението към развитие и изпълнение на комплексна програма за изследване, технология и наблюдение на явленията в горните слоеве

на атмосферата, както и към принос за разбирането и поддръжката на физичната и химична цялост на горните слоеве на атмосферата на Земята.

(6) Конгресът декларира, че политика на Съединените щати ще бъде предпочитането на незабавна и уместна програма за изследване, технология и наблюдение, която ще допринесе за разбирането на физиката и химията на горните слоеве на атмосферата на Земята.

Член 2482. Определение на „горните слоеве на атмосферата „

За целите на този подраздел, понятието „горни слоеве на атмосферата „ се отнася за дяловете на земната атмосфера над тропосферата.

Член 2483. Оторизирана програма

(а) За изпълнение на целите по този подраздел Управлението в сътрудничество с федералните агенции трябва да инициира и изпълни програма за изследване, технология и наблюдение, както и други уместни дейности, насочени към разбирането на физиката и химията на горните слоеве на атмосферата.

(б) За изпълнението на клаузите по този подраздел Управлението трябва –

(1) да уреди участието на научната и техническа общност, както от страна на Националните промишлени организации, така и на университетски институции, в подготовката и провеждането на подходящо изследване за развитието на необходимата технология, както и за провеждане на нужните наблюдения и измервания;

(2) чрез отпускане на средства, да предостави договори, стипендии или други споразумения, до възможно най-високата приложима степен, съответстваща на този и други закони, за възможно най-приложимото и ползотворно участие на науч-

ната и техническата общност в програмата, оторизирана по този подраздел; и

(3) да направи всички резултати от програмата, оторизирана по този подраздел, достъпни за съответните регулаторни агенции и да осигури възможно най-ползотворното разпространение на тези резултати.

Член 2484. Международно сътрудничество

За изпълнението на клаузите по този подраздел и след указания от страна на президента и консултация с Държавния секретар Управлението трябва да направи всичко възможно да привлече подкрепата и сътрудничеството на нужните учени и инженери от други държави или международни организации.

**УКАЗ НА ПРЕЗИДЕНТА НА
УКРАЙНА**
**„За създаване на Национална
космическа агенция на Украйна“**

Исхождайки от необходимостта за съхраняването и по-нататъшно развитие в интересите на независима Украйна на научно-техническия и производствен потенциал на космическия отрасъл на народното стопанство на Украйна, използването му за решаването на социално-икономическите проблеми, ПОСТАНОВЯВАМ:

Да се създаде при Кабинета на министрите на Украйна Национална космическа агенция на Украйна (НКАУ).

*(Член 2 губи силата си на основа-
ние на Указ на президента № 70/99 от
27.01.99)*

Основните задачи на Националната космическа агенция на Украйна са:

разработка на концептуални основи на държавната политика в областта на изследването и използването на космическото пространство;

подготовка на предложения и препоръки към президента на Украйна и Кабинета на министрите на Украйна по въпроси, свързани с изследването и използването на космическото пространство;

координация на дейността на органите на държавната изпълнителна власт, научноизследователските учреждения, предприятията и организациите от космическия отрасъл по въпросите, свързани с организацията и провеждането на космическите работи;

организация на международното и междудържавното сътрудничество и осъществяване на контрол за придържане към международноправовите норми

по въпросите, свързани с изследването и използването на космическото пространство;

организация на работите с фундаментален и приложен характер в космическия отрасъл;

финансиране на работите по изследването и използването на космическото пространство.

Кабинетът на министрите на Украйна до 1 април 1992 година да разработи и одобри „Наредба за Националната космическа агенция на Украйна“ и щатна структура, а също така да осигури финансиране на дейността на Националната космическа агенция на Украйна.

Указът влиза в сила от датата на подписването му.

Президент на Украйна

Л. Кравчук

гр. Киев, 29 февруари 1992 година

№ 117

**Заповед за космическата дейност
на върховния съвет на Украйна
Закон на Украйна от 15 ноември
1996 г.**

Раздел I. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1. Използвани термини и понятия

За целите на този закон термините и понятията, изброени по-долу, трябва да се тълкуват по следния начин:

„Космическа дейност“ означава научно изследване на Космоса, проектирането и приложението на космическите технологии и използването на открития Космос;

„Космически съоръжения (космическа технология)“ означава материалните обекти, произведени от сглобяване на части, които са проектирани, произведени и използвани както в открития Космос (космически сегмент, космическа инфраструктура), така и на повърхността на Земята (земен сегмент, земна инфраструктура) за целите на изследването и използването на открития Космос;

„Субекти на космическа дейност“ означава предприятия, институции и организации, било то местни, международни или чуждестранни, които участват в космическата дейност;

„Космически технологии и услуги“ означава резултатите от научни разработки, методи, средства и услуги, необходими за изпълнение на космическата дейност и за получаване и използване на резултатите от такава дейност;

„Инцидент“ означава събитие, свързано с космическа дейност, което е довело заплаха за живота или здравето на хора или щета, или разрушение на имущество на граждани, предприятия, институции или организации, или щета върху

околната среда;

„Извънреден случай“ означава събитие, свързано с космически дейности, което е довело до смъртта на хора или до сериозна телесна повреда, или до разрушение на имущество на граждани, предприятия, власти или организации, или съществена вреда върху околната среда;

„Правила за космическа дейност“ означава специални правила, технически норми и стандарти, които регулират космическата дейност и нейната безопасност;

„Персонал на космическите съоръжения“ означава персонала на предприятия, институции или организации, които са включени в производството, тестването или управлението на космическите съоръжения, и справяне с инциденти и извънредни случаи, както и специалистите, работещи за предприятия, институции или специални части на военните, извършващи такава работа;

„Сертификат за съответствие“ означава документ, удостоверяващ изпълнението на изискванията за космическите технологии от космическите съоръжения, както е постановено от съответните действащи регулиращи текстове в Украйна.

Член 2. Законодателство за космическата дейност в Украйна

Отношенията в областта на космическите дейности ще бъдат регулирани от този закон и от други законодателни актове на Украйна, приети в съответствие с тях.

Член 3. Цели на космическата дейност

Космическата дейност трябва да бъде провеждана със следните цели:

Съдействие за социално-икономическото развитие и научен прогрес на Украйна и спомагане за благополучието на

своите граждани;

Спомагане за разрешаването на общи проблеми, пред които се изправя човечеството;

Развиване на космическата наука, инженеринг, услуги и технологии, свързани с Космоса, способни да подпомогнат за постигането на стабилно развитие на националната икономика;

Създаване на разширен потенциален износ в космическия сектор;

Осигуряване на достъп до открития Космос и провеждането на научни проучвания на Земята и открития Космос;

Създаване и поддържане на космически системи, които да осигурят модерно информационно покритие в страната;

Защитаване на дългосрочните интереси на държавата, свързани с националната сигурност и възможности за защита;

Насърчаване на развитието на образованието;

Съдействие за наблюдаването на съответствие с международните договори за сигурност, по които Украйна е страна.

Член 4. Принципи на космическата дейност

Космическата дейност на Украйна трябва да бъде извършвана в съответствие със следните принципи:

Държавно регулиране;

Прогресивно развитие и систематична реформа на държавната политика във връзка с проучването и използването на открития Космос;

Практическа експлоатация на научния и техническия потенциал на Украйна и на възможностите, създадени от космическата дейност за интересите на националната икономика, научен напредък и държавна сигурност и за търговски цели;

Съдействие за международното сътрудничество, поддръжката и развитието на съществуващите отношения

по въпроси, свързани с Космоса, имащи отношение към националните интереси.

Глава II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Член 5. Държавно регулиране и управление на космическата дейност

Държавното регулиране и управление в Украйна ще бъде извършвано посредством следното:

Законодателно определение на основните принципи, стандарти и правила, управляващи космическата дейност;

Избиране на концептуалните основи на държавната политика, свързани с изследването и използването на открития Космос за мирни цели и в интерес на държавната сигурност;

Учредяване на национална космическа програма на Украйна;

Специализираното обучение на персонал трябва да бъде покрито от Украинския държавен бюджет;

Прилагане на лицензионен (разрешителен) режим във връзка с такава дейност, както и други правила и наредби в съответствие с действащото законодателство.

Националната космическа агенция на Украйна ще бъде специално упълномощената централна изпълнителна власт, отговорна за осъществяването на космическата политика във връзка с космическата дейност.

Член 6. Компетенции на националната космическа агенция на Украйна

Националната космическа агенция на Украйна в рамките на нейните компетенции трябва:

Да избере концептуалните основи на държавната политика, свързани с изследването и използването на открития Космос за мирни цели и в интерес на дър-

жавната сигурност;

Да обезпечи организацията на космическата дейност в Украйна и тази под юрисдикцията на Украйна извън нейните граници;

Да подготви в сътрудничество с министерства, други централни изпълнителни органи и Националната академия на науките на Украйна Украинската национална космическа програма и да осигури нейното изпълнение;

Да ръководи управлението и координацията на работата на предприятията, институциите и организациите в космическите и свързаните с него сектори;

Да действа като основен държавен клиент, даващ поръчка за научни изследвания, свързани с изследването и експлоатацията на открития Космос и с научни проучвания, проектиране и инженерни изследвания за проектирането, производството и тестването на космически технологии, включително във връзка с международни космически проекти;

Да се погрижи, в сътрудничество с министерства и други централни органи на Украйна, за работата, поддръжката и подобрието на космическите съоръжения;

Да се погрижи за лицензирането на космическата дейност на Украйна и лицензирането на такава дейност под юрисдикцията на Украйна извън нейната територия;

Да се погрижи за разработването и работата на Система за сертифициране на космически технологии на Украйна (ССК-ТУ);

Да се увери, че субектите на космическа дейност в Украйна са снабдени с необходимите регулаторни текстове;

Да осъществи регистрацията на космически технологии;

Да се погрижи за сътрудничеството

по въпросите, свързани с Космоса между Украйна и други държави и международни организации, и да осигури поддръжкето и развитието на съществуващите международни отношения в областта на космическата дейност;

Да предприеме действия, целящи да подобрят външнотърговските отношения на Украйна с други държави в областта на космическата дейност;

Да участва в подготовката на международни договори, които ще бъдат сключени с Украйна;

Да извършва други функции в областта на космическите дейности в съответствие с действащото в момента законодателство.

Член 7. Национална космическа програма на Украйна

Космическата дейност на Украйна ще бъде провеждана на основата на Националната космическа програма на Украйна, която ще бъде изготвяна за период от пет години и предадена за одобрение на Върховния съвет на Украйна от Кабинета на министрите на Украйна.

Националната космическа програма на Украйна ще бъде съставена от Украинската национална космическа агенция в сътрудничество с компетентните централни изпълнителни органи и Националната академия на науките на Украйна на базата на целите и основните принципи на космическата дейност в Украйна.

Националната космическа програма на Украйна ще служи като база за следното:

Определяне на изискванията за космическите технологии за граждански цели и за цели на отбраната или и за такива с двойна употреба и сключването на договори в съответствие с действащото в момента законодателство за извършването на научноизследователска работа (от-

тук нататък наричани наредби за космическата дейност) и пускането на космически технологии за текущата година, обект на одобрение от Кабинета на министрите на Украйна;

Назначаване на средства от украинския национален бюджет за финансирането на космическата дейност в съответствие с държавните наредби;

Обучението на персонала трябва да бъде покрито от украинския национален бюджет и осигуряването на средства за социално благополучие на персонала на космическите съоръжения;

Поддръжка и подобрене на космическите съоръжения, формиращи част от земната инфраструктура и поддръжане на необходимите стандарти за безопасност в космическата дейност;

Поддръжане на международно сътрудничество по въпросите, свързани с Космоса, включително участието на Украйна в международни космически проекти.

Член 8. Наредби, управляващи космическата дейност

Наредбите, управляващи космическата дейност в Украйна, включват действащите стандарти за космически съоръжения и стандарти и регулаторни текстове, управляващи процедури за следното:

Лицензиране на космическата дейност;

Сертифициране и регистрация на космически съоръжения;

Организация, изпълнение и осигуряване на космически изстрелвания и полети;

Контрол и наблюдение на безопасността на космическите изстрелвания и полети и работата на космическата технология;

Защита на околната среда по време на космическата дейност;

Провеждане на издирвателни и спасителни операции във връзка с космическите дейности;

Провеждане на официални разследвания на инциденти и извънредни случаи;

Строеж, експлоатация, поддръжка и ремонт на инсталации и оборудване на инфраструктурни земни съоръжения;

Обучение на персонал на космически съоръжения;

Прилагане на мерки, които да предпазят космическата дейност от незаконно нарушение.

Наредбите, управляващи космическата дейност, включват също други регулаторни актове, управляващи дейностите, свързани с Космоса и тяхната безопасност, както и съответствието с изискванията за защита на интелектуална собственост и държавна, военна и търговска тайна.

Наредбите, управляващи космическата дейност, трябва да бъдат създадени от съответните държавни органи на Украйна в рамките на тяхната компетенция и ще бъдат обвързващи за всеки предмет на космическата дейност.

Член 9. Забрани и ограничения на космическата дейност

Следното ще бъде забранено във връзка с провеждането на космическа дейност в Украйна:

Вкарване в орбита и извеждане в Космоса чрез каквито и да е средства на ядрени оръжия или каквито и да е други видове оръжия за масово унищожаване, или тестване на такива оръжия;

Употребата на космическа технология като средство за произвеждане на въздействия върху околната среда за военни или други цели, представляващи заплаха за човечеството;

Използването на Луната и други не-

бесни тела за военни цели;

Представяването на пряка заплаха за живота и здравето на човешките същества и причиняването на щети върху околната среда;

Нарушаването на международните норми и стандарти, отнасящи се за замърсяването на открития Космос;

Други действия, свързани с космическата дейност, които не са разрешени от международното право.

Космическата дейност, извършвана съгласно специфичен проект, която е довела до загуба на човешки животи, съществени материални щети или съществени щети върху околната среда могат да бъдат ограничени или забранени в съответствие с действащото в момента законодателство в Украйна.

Член 10. Лицензиране на космическа дейност

Всяко космическо съоръжение, ангажирано или възнамерявано да бъде ангажирано в космическа дейност в Украйна или под юрисдикцията на Украйна извън нейните граници, ще трябва да има разрешително от Националната космическа агенция на Украйна за извършването на такава дейност.

Списъкът на видовете космическа дейност, подлежащи на лицензиране, трябва да бъде съставен съгласно законите на Украйна.

Процедурите за лицензиране на космическа дейност в Украйна трябва да бъдат съставени от Кабинета на министрите на Украйна.

Член 11. Финансиране на космическата дейност

Космическата дейност, извършвана за научни или икономически цели, за които клиент е държавата, ще бъде финансирана на базата на Националната космическа програма на Украйна и ще бъде

покрита от отделна точка на Националния бюджет на Украйна.

Космическа дейност, извършвана за целите на отбраната и сигурността на Украйна, трябва да бъде финансирана от Националния бюджет на Украйна в зависимост от разходите за отбрана.

Финансирането ще бъде извършено чрез клиенти на държавата за работи по дизайна и употребата на космическа технология и трябва да бъде разпределено измежду доставчиците съгласно държавните договори.

Външните кредити и инвестиции за космическа дейност, свързани с осъществяването на Националната космическа програма на Украйна, трябва да бъдат гарантирани от държавата в съответствие с действащото в момента законодателство на Украйна.

Глава III. ОСНОВНИ ИЗИСКВАНИЯ, НАЛОЖЕНИ ВЪРХУ КОСМИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ

Член 12. Сертифициране на космически съоръжения

Всяко космическо съоръжение в Украйна трябва да бъде обект на сертифициране, удостоверяващо неговото съответствие с действащите изисквания, установени с действащите в момента в Украйна регулаторни текстове, с последващо издаване на сертификата за съответствие.

Процедурите за сертифициране на космическата технология в Украйна трябва да бъдат определени от Системата за сертифициране на космически технологии на Украйна, която ще действа като част Държавната система за сертифициране (UkrSEPRO).

Процедурите за тестване и сертифициране на внесените космически съо-

ръжения или космическите съоръжения, които ще бъдат изнесени от Украйна и за подготовката на съответните документи за сертифициране, трябва да бъдат установени чрез постановления за сертифициране на космически технологии в Украйна, предмет на одобрение от Кабинета на министрите на Украйна.

Член 13. Регистрация на космически съоръжения

Космическите съоръжения ще бъдат обект на задължителна държавна регистрация в държавния регистър на космически съоръжения на Украйна в съответствие с постановленията, уреждащи регистрацията на космически съоръжения в Украйна, предмет на одобрение от кабинета на министрите на Украйна. Ако дадено космическо съоръжение е било проектирано съвместно с юридически лица на други държави или с международни организации, въпросът с неговата регистрация трябва да бъде решен в съответствие със сключените международни споразумения (договори).

На космическо съоръжение, регистрирано в Държавния регистър на космически съоръжения на Украйна, трябва да бъде издаден сертификат за регистрацията.

След регистрацията на космическо съоръжение в Държавния регистър на космически съоръжения на Украйна, всички вписвания по отношение на такова съоръжение, направени предварително в регистри на космически съоръжения на други държави, няма да бъдат признати от Украйна.

Регистрацията на космическо съоръжение в регистъра на космически съоръжения на друга държава няма да бъдат признати от Украйна, освен ако това съоръжение не е регистрирано също и в Държавния регистър на космически съ-

ръжения на Украйна.

Член 14. Премахване на космически съоръжения от Държавния регистър

Дадено космическо съоръжение трябва да бъде премахнато от Държавния регистър на космически съоръжения от Националната космическа агенция на Украйна, ако:

Е извадено от употреба;

Е физически разрушено;

Прехвърлено е на друга държава или на международно или чуждестранно предприятие, институция или организация в съответствие с установената процедура.

Ако дадено космическо съоръжение е премахнато от Държавния регистър на космически съоръжения на Украйна, съответният сертификат за регистрация трябва да се счита за невалиден.

Член 15. Разрешение, ограничение и забрана за експлоатация на космически съоръжения

Дадено космическо съоръжение ще бъде пуснато в употреба, ако има издаден сертификат за съответствие и е регистрирано в Държавния регистър на космически съоръжения на Украйна. Националната космическа агенция на Украйна може да ограничи или забрани употребата на дадено космическо съоръжение, ако:

Няма издаден сертификат за съответствие или периодът на валидност на сертификата за съответствие е изтекъл;

Функционирането на космическото съоръжение е в нарушение на действащото в момента законодателство на Украйна; или

Функционирането на космическото съоръжение е в нарушение на изискванията, установени от техническата документация на това съоръжение.

Член 16. Даване под наем на кос-

мическо съоръжение

Процедурите и правилата за отдаване под наем на космическо съоръжение на международен или чуждестранен субект на космическа дейност ще бъде уредено от действащото в момента законодателство, освен ако не е договорено друго по силата на международни споразумения, сключени под формата на закон, по които Украйна е страна.

Глава IV. УЧАСТИЕ НА УКРАЙНА В МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО, СВЪРЗАНО С КОСМОСА

Член 17. Украйна като субект на международното космическо право

Като субект на международното космическо право Украйна трябва да извършва своите космически дейности на базата на равенство с други държави, като се имат предвид нейните национални интереси.

Украйна трябва да осигури изпълнението на всичките си международни задължения в областта на космическата дейност и трябва да носи отговорност съгласно общоприетите стандарти на международното право и разпоредбите на международните договори, по които тя е страна.

Член 18. Принципи на международната космическа дейност

Международната космическа дейност в Украйна трябва да бъде извършвана в съответствие със следните основни принципи:

Подсилване на националния суверенитет;

Спазване на общоприетите принципи и стандарти на международното право;

Поддържане и по-нататъшно развитие на съществуващите международни

вързки;

Насърчаване на интеграцията на Украйна в световната икономика;

Свобода на чуждестранното стопанско предприемачество;

Законно равенство на субектите на космическа дейност; и

Защита на интересите на субектите на космическа дейност на територията на Украйна и извън нея.

Член 19. Решаване на спорове

Споровете, произтичащи в хода на международното сътрудничество, свързано с Космоса, ще бъдат обект на разглеждане в съдилищата на Украйна, освен ако не е постановено друго по силата на международни договори, по които Украйна е страна.

Глава V. ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА НА КОСМИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Член 20. Държавен контрол на безопасността на космическата дейност

Държавния контрол на съответствието с изискванията за безопасност по отношение на космическата дейност, както и обучението и одобрението на лица, отговорни за наблюдаване на съответствието с космическите постановления и потвърждението на необходимото ниво на безопасност на космическата дейност и на лицата, които разследват инциденти и извънредни случаи ще бъдат отговорност на Националната космическа агенция на Украйна, Министерството на отбраната на Украйна и други изпълнителни органи в рамките на техните компетенции.

Член 21. Обществена безопасност и опазване на околната среда

При осъществяване на космическа дейност субектите на космическата дейност трябва да спазват изискванията за

безопасност по отношение на живота и здравето на обществото, имуществото на гражданите, предприятията, институциите и организациите и опазването на околната среда.

Субектите на космическата дейност трябва да се уверят, че са взети необходимите мерки с цел да се предотвратят щети за околната среда като резултат на космическа дейност в съответствие с действащото в момента законодателство на Украйна.

Член 22. Транспортиране на космическа технология

За целите на транспортирането на космическа технология, представляваща заплаха за живота или здравето на населението или околната среда същото трябва да бъде извършено със специални транспортни средства с охрана.

Процедурите за организиране на охраната и транспортирането на космическа технология трябва да бъдат определени от специални разпоредби, предмет на одобрение от Кабинета на министрите на Украйна.

Член 23. Известие за инциденти и извънредни случаи

Задължително изискване за субектите на космическата дейност ще бъде предоставянето на пълна информация на изпълнителните власти за каквито и да е инциденти или извънредни случаи.

Националната космическа агенция на Украйна, министерствата и други изпълнителни органи ще бъдат задължени да предоставят точна и достоверна информация за опасността от провеждането на космическа дейност, както и мерките, целящи да осигурят необходимите нива на безопасност за обществото, имуществото и околната среда, на надлежно упълномощения държавен орган, предприятия, институции и организации, както и на

граждани при молба от тяхна страна.

В случай че в хода на космическата дейност възникне заплаха за населението на Украйна или за нейната околна среда или за чужди държави, Националната космическа агенция на Украйна трябва, в съответствие с действащото в момента законодателство, незабавно да информира компетентните държавни органи на Украйна за такава опасност и трябва също така да предприеме необходимите мерки, за да осигури безопасността на обществото и безопасността на имуществото на граждани, предприятия, институции и организации, и на околната среда.

Член 24. Задължителна застраховка при извършването на космическа дейност в Украйна

Списъкът на видовете задължителни застраховки, които следва да бъдат направени във връзка с извършването на космическа дейност, трябва да бъде определен от действащото в момента законодателство на Украйна.

Процедурите за задължителното застраховане трябва да бъдат установени от Кабинета на министрите на Украйна.

Член 25. Отговорност за щети, претърпени по време на космическа дейност, и компенсацията за това

Отговорността за щети, претърпени по време на космическа дейност, както и процедурите за определяне на размера на такива щети, за които трябва да бъде изплатена компенсация, трябва да бъде уредена в съответствие с действащото в момента законодателство на Украйна.

Глава VI. КОСМИЧЕСКА ДЕЙНОСТ, СВЪРЗАНА С ОТБРАНАТА И СИГУРНОСТТА НА УКРАИНА

Член 26. Извършване на космическа дейност, свързана с отбраната и

националната сигурност

Космическата дейност, свързана с отбраната и националната сигурност, трябва да бъде извършвана от Министерството на отбраната на Украйна, което ще бъде отговорно, заедно със съответните министерства и други централни изпълнителни органи, за осъществяването на Националната космическа програма на Украйна по отношение на употребата на военна технология и космическа технология с двойна употреба.

Член 27. Сътрудничество на Министерството на отбраната на Украйна с Националната космическа агенция на Украйна във връзка с космическата дейност

Процедурите за сътрудничество между Министерството на отбраната и Националната космическа агенция на Украйна при осъществяването на космическа дейност ще бъдат определени от правилник, предмет на одобрение от кабинета на министрите на Украйна.

Член 28. Компетенция на Министерството на отбраната на Украйна по отношение на космическата дейност

Министерството на отбраната на Украйна в рамките на неговите компетенции трябва:

Да формулира концептуалната база на националната космическа политика и на Националната космическа програма на Украйна по отношение на частта, свързана с проектирането и употребата на военна космическа технология, и съвместно с Националната космическа агенция на Украйна на космическата технология с двойна употреба;

Да подготви поръчките и да организира съответната работа, която трябва да бъде извършена във връзка с проектирането и употребата на военна космическа технология, и съвместно с Националната

космическа агенция на Украйна, на космическата технология с двойна употреба на основата на Националната космическа програма на Украйна;

Да обезпечи използването на космическа технология за целите на отбраната на Украйна;

Съвместно с Националната космическа агенция на Украйна да осигури функционирането и развитието на земните и космически инфраструктурни съоръжения;

Да участва в процеса на сертифициране на военна космическа технология.

Глава VII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 29. Отговорност за нарушения съгласно законодателството за космическа дейност в Украйна

Нарушения по силата на законодателството за космическа дейност в Украйна ще бъдат наказуеми с дисциплинарни, гражданскоправни или наказателни санкции в съответствие с действащото в момента законодателство в Украйна.

Закон № 61-1382

от 19 декември 1961 г.

**Относно изграждане на
Национален център за космически
науки**

Народното събрание и Сенатът приеха,

Президентът на Републиката обнародва закон със следното съдържание

Чл. 1. – Създава се държавно научно техническо учреждение под името Национален център за космически изследвания с търговски и индустриален характер, със свой собствен бюджет и на пряко подчинение на министър-председателя.

Чл. 2. – Национален Център за космически изследвания има за задача да развива и насочва научните изследвания и техники в областта на космическите изследвания. В тази връзка се задължава:

1) Да събира информация относно националните и международните дейности, имащи отношение към проблемите на космическото пространство, проучването и използването му;

2) Да подготвя и предлага за одобрение на междуправителствения комитет за научни и технически изследвания програми за изследвания от национален интерес в тази област;

3) Да осигурява изпълнението на гореописаните програми било в условията на лабораториите и техническите учреждения към Института, било чрез средствата на вече извършени проучвания с други публични и частни институции и чрез други финансови участия;

4) Да следи за проблемите на международното сътрудничество в космическата област, като осъществява контакт с министъра на външните работи и за изпълнението на тази част от международните програми, поверени за изпълнение

на Франция;

5) Да осигури било директно, било чрез дарения или чрез подписка публикуването на научни разработки, свързани с проблемите на космическото пространство.

Чл. 3. – Националният център за космически изследвания осигурява своето финансово ръководство и представителство съобразно търговските си цели.

Чл. 4. – За финансиране на различните задачи, обозначени в чл. 2, Националният център за космически изследвания действа като разпоредител на отворени бюджетни кредити за извършването на космически проучвания в рамките на годишните бюджети за изпълнението на закона и допълнителните програмни дейности за научни и технически проучвания №61-530 от 31 май 1961 г.

От датата на обнародване на закона, Центърът ще замести държавата в конвенциите за отменили космически проучвания по глава (56-00) от бюджета на министър-председателя, озаглавена „Основи на научните и техническите проучвания“.

Чл. 5. – С указ на Държавния съвет ще бъдат определени условията за прилагане на настоящия закон и съответно правилата за административно и финансово съществуване на учреждението, административния състав, функциите на административния състав, на председателя и на директора на центъра.

Чл. 6. – Националният център за космически изследвания представя всяка година пред Парламента, преди гласуването на бюджета, отчет за дейността си и за постигнатите резултати по време на изтеклата година.

Настоящият закон има действие из закон в държавата.

Изготвен в Париж, 19 декември 1961 г.

**Декрет № 89-508 от 19 юли 1989 г.
Относно създаването на Комитет
за космическо пространство**

Декрет

Чл. 1. – Към ресорния министър за космическото пространство и към съответното министерство, се създава Комитет за космическото пространство, който включва:

- главния секретар към Министерството на външните работи;
- генерално аташе, отговарящо за въоръжаването;
- генералния директор, отговарящ за индустрията;
- генералния директор, отговарящ за телекомуникациите;
- генералния директор, отговарящ за проучванията и технологиите;
- директора, отговарящ за бюджета;
- главнокомандващия военните сили;
- генералното аташе, отговарящо за космическото пространство;
- председателят и Генералният директор на Националния център за космически изследвания.

– генералния секретар, отговарящ за националната отбрана; (добавено като бележка в Декрета от 11 декември 1990)

– директора, отговарящ за националната метеорология (добавено като бележка в Декрета от 11 декември 1990)

Чл. 2. – За да способства за постигане на единна политика в областта на космическото пространство, Комитетът има следните мисии:

а) Да подготвя съответните правителствени решения, свързани с политиката за развитие на космическото пространство;

б) Да изучава влиянието на космическите програми върху френската и европейската индустрия;

в) Да подготвя на основата на доклада на Генералния директор на Националния център за космически изследвания насоките относно позицията на Франция в областта на международното космическо сътрудничество;

г) Да предлага на министър-председателя да се извършват дейности, които му се струват необходими.

Чл. 3. – Комитетът за космическо пространство се събира два пъти годишно по инициатива на неговия председател. Във връзка с ежедневната работа, осъществявана от първия президент Комитетът може да присъедини на консултативен принцип представители на отделните дирекции в заинтересуваните министерства и да се консултира с квалифицирани експерти.

Генерална делегация за космическото пространство съвместно с Националния център за космически проучвания изпълняват функциите на Секретариат на Комитета.

Чл. 4. – Министър-председателят, министърът на икономиката, на финансиите и на бюджета, министърът на външните работи, министърът на отбраната, министърът на индустрията и устройството на територията, министърът на далекосъобщенията, телекомуникациите и пространството, министърът на проучванията и технологиите и министърът с делегирани правомощия към министър-председателя, министърът на икономиката, финансиите и бюджета са натоварени, съобразно с правомощията им, с изпълнението на настоящия декрет, който ще бъде публикуван в Официалния вестник на Република Франция.

Изготвен в Париж, 19 юли 1989 г.

**Декрет №• 90-1102 от 11 декември
1990 г., изменящ декрет № 89-508
от 19 юли 1989 г. за създаване
на Комитета за космическото
пространство**

Чл. 1. – Горепосоченият чл.1 от декрета от 19 юли 1989 се допълва, както следва:

– генералния секретар на националната отбрана ;

– директора на националната метеорология.“

Чл. 2. – Министърът на транспорта, настаняването и морето и министърът на пощите, далекосъобщенията и пространството са натоварени, съобразно с правомощията им, с изпълнението на настоящия декрет, който ще бъде публикуван в Официалния вестник на Република Франция.

Изготвен в Париж, 11 декември 1990 г.

ЗАКОНОПРОЕКТ
(13.06.2006 г.)

Аз, Беатрикс, по волята на Бог, кралица, принцеса на Ориндж-Насау и т.н.

Поздрави към всички, които ще се запознаят с настоящите правила! Нека да се знае:

Ние сметнахме, че е необходимо да формулираме правила относно космическите дейности и основаването и управление на регистър на космическите обекти;

Ние, по тази причина, след като изслушахме Държавния съвет и след консултация с Парламента, одобрихме и постановихме:

ГЛАВА 1. ОБЩИ УСЛОВИЯ

Чл. 1

Следните определения трябва да бъдат прилагани в настоящия акт и в неговите учредителни клаузи:

а. Наш министър: нашия министър на икономиката;

б. Космически дейности: изстрелването, операциите по време на полета или управлението на космическите обекти в открития Космос;

в. Космически обект: всеки обект, който е изстрелян или е предназначено да бъде изстрелян в открития Космос;

г. Холандски кораб: кораб, определен в чл. 1, параграф б) от холандския закон за набиране на морски екипажи;

д. Холандски летателен апарат: летателен апарат, регистриран в Холандия съгласно Чл. 3.3. от закона за авиация;

е. Договор за открития Космос: Договор за принципите, ръководещи дейностите на държавите при изследване-

то и използването на открития Космос, включително Луната и другите небесни тела (Бюлетин на договорите от 1967, 31), сключен на 27 януари 1967 г. в Лондон/Москва/Вашингтон;

ж. Конвенция за отговорностите: Конвенция за международната отговорност при увреждания, причинени от космически обекти (бюлетин на договорите от 1981, 37), сключен на 29 март 1972 г. в Лондон/Москва/Вашингтон.

Чл. 2

1. Настоящият акт касае космическите дейности, които се извършват във или от Холандия или холандски кораб или летален апарат.

2. Със заповед на Съвета, настоящият акт може също така да бъде изцяло или частично обявен за приложим към:

а. Определени космически дейности, извършвани от холандски физически или юридически лица на или от територията на държавата, която не е страна по Договора за открития Космос или на борда, или от летателен апарат, който попада под юрисдикцията на държава, която не е страна по Договора за открития космос;

б. Организация за дейности в открития Космос от физически или юридически лица от Холандия.

ГЛАВА 2. ЛИЦЕНЗИ

§ 1. Лиценз за космически дейности

Чл. 3

1. Забранява се да се извършват космически дейности по начина определен в Чл. 2 без лиценз, издаден за тази цел от нашия министър.

2. Точка 1 не се отнася за космическите дейности, които се извършват на отговорност на един или повече наши министри.

3. Правилата и ограниченията могат да бъдат прикачени към лиценза за следните цели:

- а. Безопасността на хора и товари;
- б. Защита на открития Космос;
- в. Финансова безопасност;
- г. Защита на обществения ред;
- д. Безопасността на държавата;
- е. Изпълнение на международните задължения, поети от държавата.

4. Лицензът се издава, при условие че потенциалният титуляр има и поддържа това, което нашият министър сметне за максимално възможно покритие на задължение, произтичащо от космическите дейности, за които се иска лиценз. Тук се взема под внимание какво може разумно да бъде покрито от застраховка.

5. Лицензът може да бъде издаден със срок, в който титулярът трябва да започне космически дейности.

6. Лицензът се издава за срока на продължителност на космическите дейности.

7. Допълнителни правила могат да бъдат наложени чрез министерска заповед с цел изпълнението на клаузите на т. 4.

§ 2. Искане на лиценз

Чл. 4

1. Молбата за лиценз трябва да бъде подадена до нашия министър.

2. Допълнителни правила могат да бъдат наложени чрез министерска заповед с оглед начина, по който се подава молбата и информацията и документите, които се представят от кандидата.

3. В допълнение изисквания могат да бъдат наложени чрез министерска заповед, които кандидатът трябва да изпълни с цел да бъде сметнат за подходящ за издаване на лиценз. Тези изисквания могат да се отнасят до:

- а. Опит и знанията на кандидата;
- б. Упълномощаване за използване на честоти.

Чл. 5

Нашият министър ще решава за издаването на лиценз в рамките на шест месеца от получаването на молбата.

Чл. 6

1. Лиценз ще бъде отказан, ако:

а. Това е необходимо с цел придържането към договор или задължително решение на международна институция;

б. По преценка на нашия министър, ако фактите или обстоятелствата подсказват, че може да бъдат застрашени безопасността на хора и стоки, открития Космос, поддържането на обществения ред или националната сигурност с издаването на такъв лиценз;

в. Неговото издаване ще противоречи на правилата, залегнали във или последващи от настоящия акт.

2. Лиценз може да бъде отказан от нашия министър, ако:

а. Предишен лиценз е бил отменен, произтичащо от нарушение на правилата, изложени във или произтичащи от настоящия акт или правилата, придружаващи лиценза;

б. Кандидатът не е освободен от задълженията си по издаден му предишен лиценз;

в. Молбата или кандидатът не отговарят на правилата, залегнали в или последващи от настоящия акт;

г. Има основателна причина за притеснения, че кандидатът няма да действа съгласно правилата залегнали във или последващи от настоящия акт;

д. Това е необходимо с цел да се защитят интересите, посочени в чл. 3, т. 3.

Чл. 7

1. Лицензът ще бъде отменен, ако:

а. Това е поискано от неговия титу-

ляр;

б. Това е необходимо с цел придържането към договор или задължително решение на международна организация;

в. Има основателна причина за опасения, че употребата на такъв лиценз ще застраши безопасността на хора и стоки, открития Космос, поддържането на общественения ред или националната сигурност.

2. Лиценз може да бъде отменен от наш министър, ако:

а. Правилата изложени от или последващи от настоящия акт или наредбите, касаещи лиценза, са били или се нарушават;

б. Космическите дейности не са започнали в рамките на заложения срок;

в. Целите на космическите дейности, за които е издаден лицензът, са променени значително;

г. Това е оправдано от промяна в техническите или финансови възможности на титуляра на лиценза;

д. Информацията или представените документи с молбата се окажат толкова неверни или непълни, че би се взело различно решение по молбата, ако истинските обстоятелства са се знаели по време на тяхната преценка;

е. Това е необходимо с цел защита на интересите, посочени в чл. 3, точка 3.

3. Преди да се отмени лицензът, нашият министър ще предприеме всякакви стъпки, за да се убеди в безопасността на хора и товари, защита на открития Космос, поддържането на обществения ред или националната сигурност. Нашият министър ще постанови необходимите инструкции към страната, чийто лиценз ще бъде отменен. Тази страна се задължава да ги следва.

4. Нашият министър може също да коригира лиценза на базата на точка 2,

вместо да го отмени.

Чл. 8

1. Лицензът не може да бъде прехвърлян.

2. При поискване нашият министър може да коригира името, записано в регистъра, ако титулярът на лиценза е юридическо лице, което е претърпяло сливане, разделяне или е променило името си.

Чл. 9

1. Може да бъде постановено чрез постановление с цел да бъдат покрити работните разходи или услуги, определени за осъществяването на клаузите по или последващи от настоящия акт. Страната, за която са извършени работа или услуги, съгласно правилата, изложени от и последващи постановлението, дължи компенсация.

2. Ако сума, платима по точка 1 не е изплатена в рамките на посочения период, ще бъде начислена законова лихва върху въпросната сума, изчислена от деня, в който е изтекъл срокът.

3. Ако няма извършено плащане в рамките на срока, указан в точка 2, на виновната страна ще бъде писмено наредено да плати сумата, която дължи в срок от две седмици плюс начислената законна лихва и стойността на искането за плащане.

§ 3. Бедствия

Чл. 10

1. Ако се случи или се е случил инцидент, който може да застраши безопасността на хора и товари, открития Космос, поддържането на обществения ред или националната сигурност, или предизвика щети, титулярът на лиценза трябва незабавно да предприеме стъпките, които се очакват от него с цел предотвратяването на последствия или където тези послед-

ствията не могат да бъдат предотвратени, да ги ограничат и поправи, доколкото е възможно.

2. Титулярът трябва незабавно да уведоми нашия министър за инцидента, споменат в точка 1, и също така трябва практически най-бързо да предостави информацията относно:

а. Причините за инцидента и обстоятелствата, при които е станал;

б. Съответната информация, която е необходима с цел да се оцени естеството и сериозността на последствията от инцидента;

в. Стъпките, които са предприети или се обмислят с цел да се предотвратят, ограничат или поправят последствията от инцидента;

г. Стъпките, които са предприети или се обмислят с цел да се предотврати отново такъв инцидент при извършването на космически дейности.

ГЛАВА 3. РЕГИСТЪР НА КОСМИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ

Чл. 11

1. Нашият министър трябва да води регистър с информацията относно космическите обекти, които се използват във връзка с космическите дейности по начина, указан в Чл. 2.

2. Титулярът на лиценза трябва, от време на време да бъде определян чрез постановление, да предоставя информация, която се изисква за регистъра.

3. Нашият министър ще бъде отговорен за регистрирането на използваните космически обекти, във връзка с космическите дейности, извършвани под отговорността на един или повече наши министри.

4. Ще бъдат формулирани привила, произтичащи от или следствие на поста-

новлението, с оглед прилагането на този член.

ГЛАВА 4. ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

Чл. 12

1. Ако държавата е длъжна да заплати обезщетение съгласно клауза VII от Договора за открития Космос или Конвенцията за задължения, тя има правото да си възстанови тази сума, напълно или частично, от страната, чиято космическа дейност е предизвикала щетите.

2. За всяко събитие или серия от такива със същата причина, титуляра на лиценза е отговорен за щетите, предизвикани от неговите космически дейности, до стойността на застрахованата сума, както е посочено в Чл. 3, точка 4.

3. Ако възникне случай, държавата ще упражни правото си на обезщетение, както е указано в точка 1, от страна на титуляра на лиценза до стойността на застрахованата сума, както е посочено в Чл. 3, точка 4.

4. Ако възникне случай, държавата може по същия начин да упражни правото си на обезщетение, както е указано в точка 3, от застрахователя на титуляра на лиценза.

ГЛАВА 5. ВЛИЗАНЕ В СИЛА

Чл. 13

1. Длъжностните лица, определени със заповед на нашия министър, са натоварени с ръководенето на съответствието с клаузите на или съгласно чл. 3, чл. 7, точка 3, трето изречение, чл. 10 и чл. 11, точка 2.

2. Заповедта, спомената в точка 1, ще бъде обнародвана в Държавен вестник.

Чл. 14

1. Нашият министър е упълномощен

да използва административни заповеди за да приведе в действие чл. 3, чл. 7, точка 3, чл. 10 и чл. 11, точки 2 и 4, от настоящия акт и чл. 5:20 от Закона за общата администрация.

2. За прилагането на точка 1 изискването за скорост както е указано в чл. 5:24, точка 5, от Закона за общата администрация, във всички случаи, е налично, ако неизпълнението на задълженията, посочени в точка 1 представлява сериозна и пряка заплаха за безопасността на хора и товари, националната сигурност или обществения ред.

Чл. 15

1. Ако клаузите на или последващи от чл. 3, точки 1, 3 и 4, чл. 7, точка 3, трето изречение, чл. 10, или чл. 5:20 от Закона за общата администрация се нарушат, нашият министър може да наложи административна санкция до 450 000 или 10 процента от съответните годишни продажби на фирма в Холандия, което от предходните две е по-голямо.

2. Ако клаузите на или последващи от Чл. 11, точки 2 и 4, се нарушат, нашият министър може да наложи административна санкция до 100,000.

3. Размерът на административната санкция трябва при всички случаи да бъде пропорционален със сериозността и продължителността на нарушението и също така с размера на това, колко виновен е нарушителят.

Чл. 16

1. Нашият министър не трябва да налага административна санкция, ако нарушението не може да бъде приписано на виновната страна.

2. Нашият министър не трябва да налага административна санкция, ако:

а. Виновната страна е починала;

б. Административната санкция вече е налагана на виновната страна за същото

нарушение;

в. е издадено предупреждение, както е указано в Чл. 20, точка 3, параграф а;

г. е започнало съдебно дело и то се разглежда, или

д. правото за започване на съдебно дело съгласно Чл. 74 или 74в от Холандския наказателен кодекс или съгласно чл. 37 от Закона за икономически нарушения е изтекъл.

3. Една административна санкция ще изтече, ако тя не е неотменима по време на настъпването на смъртта на нарушителя. Една административна санкция ще изтече, ако тя все още не е заплатена по това време.

Чл. 17

1. Налагането на административна санкция има петгодишен срок на давност след извършване на нарушението.

2. Ако има възражения към административната санкция или се внесе жалба, срока на изтичане ще бъде отложен до окончателното и заключително решение по тях.

Чл. 18

1. Ако длъжностно лице, както е упоменато в чл. 13, определи, че е извършено нарушение съгласно Чл. 15, той трябва да подготви доклад.

2. В доклада се посочва дата и страните:

а. Име на извършителя;

б. Нарушението и също клаузата, която е нарушена;

в. фактите и обстоятелствата на базата, на които е установено, че е извършено нарушение;

г. Къде и кога фактите и обстоятелствата по точка „в“ са се случили.

3. Копие на доклада ще бъде изпратено на страната, която е извършила нарушението.

4. Ако се поиска от заинтересована

страна, която не разбира адекватно доклада поради незнание на фламандски език, нашият министър трябва, доколкото е възможно, да предостави съдържание на доклада на заинтересованата страна на език, който тя разбира.

Чл. 19

1. Човек, който е предмет на акта от нашия министър, от който той може разумно да заключи, че ще му бъде наложена административна санкция за нарушението, не трябва да бъде задължен да прави каквото и да е изявление по въпроса.

2. Извършителят трябва да бъде известен, преди да бъде помолен да предостави информация.

Чл. 20

1. Въпреки глава 4.1.2 от Закона за общата администрация засегнатата страна ще бъде писмено призована да изрази възгледите си относно доклада, както тя избере – в писмен или устен вид.

2. Ако засегнатата страна изрази възгледите си устно, нашият министър трябва, ако е помолен от нея поради неадекватното ѝ разбиране на фламандски език, да подsigури преводач, който да ѝ помогне при изслушването, освен ако се сметне, че това не е необходимо.

3. Извършителят ще бъде уведомен писмено, ако след излагането на възгледите си, нашият министър реши, че:

а. Няма да бъде налагана административна санкция за нарушението, или

б. Нарушението ще бъде разгледано от прокурор.

Чл. 21

1. Решението за налагане на заповед с условна санкция или административна такава трябва, във всички случаи, да съдържа:

а. Нарушението, за което се налага и също така наредбата, която е нарушена;

б. Ако бъде наложена заповед с ус-

ловна санкция, името на извършителя, съдържанието на заповедта и периода, за който тя се налага;

в. Ако е наложена административна санкция, името на извършителя, паричната сума, която трябва да бъде платена както и обяснение към нея.

2. Ако извършителят, който не разбира адекватно решението поради лошо владеене на фламандски език поиска от нашия министър да му се предостави информацията по решението на разбираем за него език, то последният трябва според възможностите да подsigури това.

3. Нашият министър трябва в рамките на 13 седмици след датата на доклада да вземе решение за налагане на административната санкция.

Чл. 22

1. Административната санкция трябва да бъде заплатена в рамките на шест седмици след влизането в сила на решението за налагане на такава.

2. Начислява се лихва към санкцията от момента на изтичане на шестте седмици, считано от деня на обнародване на решението, упоменато в точка 1.

3. Ако не се направи плащане в рамките на срока, уточнен в точка 1, на виновната страна ще бъде наредено писмено да заплати административната санкция в срок от две седмици, плюс лихвата по точка 2 и разходите за искане за плащане.

4. Последиците от решението, указано в точка 1, ще бъдат отложени до момента на изтичане на периода, определен за обжалване на решението, или ако то е обжалвано до момента на произнасяне на решение по него.

Чл. 23

1. В случай на неизвършване на плащане в рамките на две седмици, определен в чл. 22, точка 3, нашият министър може да издаде предупреждение, искащо

заплащане на санкцията, дължима от извършителя плюс лихвата по Чл. 22, точка 2, и разходите по искането за плащане и неговото събиране.

2. Предупреждението за плащане ще бъде връчено чрез призовка на съдия-изпълнител за сметка на извършителя и ще се смята за изпълнима, съгласно значението на втори том на Холандския гражданско-процесуален кодекс.

3. В шестседмичен период, започващ да тече на следващия ден от връчване на призовката, могат да бъдат правени възражения срещу предупреждението за плащане чрез призовка срещу държавата.

4. Възражението има силата на отлагане на изпълнението. По молба на държавата съдът може да прекъсне отлагането на изпълнението.

ГЛАВА 6. ПОПРАВКИ НА ДРУГИ ЗАКОНИ

Чл. 24

1. Въмъкнато е следното, по азбучен ред, в чл. 1(1) от Закона за икономически нарушения: Закона за космически дейности, чл. 3, точки 1 и 3, чл. 7, точка 3, и чл. 10.

2. Въмъкнато е следното, по азбучен ред, в чл. 1(4) от Закона за икономически нарушения: Закон за космически дейности, чл. 11, точки 2 и 4.

ГЛАВА 7. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 25

1. Дейностите в открития Космос, указани в чл. 2, които се извършват на датата, на която настоящият акт влиза в сила, могат да бъдат продължени без лиценз за период от 12 месеца от тази дата.

2. Всеки човек трябва в рамките на

шест месеца след датата на влизане в сила на настоящия акт да уведоми нашия министър за извършваните космическите дейности, които попадат под юрисдикцията на този акт.

Чл. 26

Ако проектозаконът, съдържащ допълнителни клаузи към Закона за общата администрация (четвърта част на Закона за общата администрация, парламентарни документи II 2003/04, 29 702, № 2), както е предаден с кралски декрет от 22 юли 2004 год., е приет и влязъл в сила, тогава чл. 15, точка 3, и членове от 16 до 23 от настоящия акт трябва да спрат да се прилагат.

Чл. 27

Настоящият акт трябва да влезе в сила на датата, определена от кралски декрет.

Чл. 28

Настоящият акт може да бъде цитиран като: Акт за космически дейности.

Ние заповядваме и нареждаме настоящия акт да бъде включен в бюлетин на актовете и декретите и всички министри, власти, органи и длъжностни лица, към които той може да се отнася, да го изпълняват прилежно.

Министър на икономиката

Учредяване на президентски консултативен комитет, известен като Чилийска космическа агенция

Окончателен декрет № 338

Сантяго, 17 юли 2001 г.

На тази дата, Нейно величество постанови следното:

Имащо отношение към:

Разпоредбите на чл. 24 и чл. 32, параграф 8 от Политическата конституция на републиката,

Имайки предвид:

1. Целесъобразността за разработване и увеличаване на познанията в областта на космическата наука и значителната полза да бъдат извлечени от приложенияето на космическата технология в различни сфери на националните дейности;

2. Категоричното намерение на правителството на Чили да даде най-висок приоритет на развитието на космическата политика и нейното приложение в икономическото и социалното развитие на страната;

3. Завършването на работата, възложена на Комитета по космическите въпроси към Министерството на отбраната, съгласно окончателен декрет № 1068 от 1980 г. и окончателен декрет № 160 от 1995 г., и двата издадени от гореспоменатото министерство;

4. Необходимостта да отразим гледната точка на нашата държава в международните космически организации и да извлечем ползи от международното сътрудничество в областта на открития Космос;

5. Желанието на правителството на Чили да демонстрира на международната общност, че то подкрепя експлоатацията на открития Космос за мирни цели, и в тази връзка има желанието да усвои съвместим подход, който да отразява пози-

цията на нашата държава;

6. Необходимостта да включи в развитието на Космоса различни сектори, било то правителствени, граждански, военни, академични или икономически, в дискусиата и избора на национални политики, проекти, програми и други инициативи за тази цел;

7. Належащата нужда една институция да представлява гореспоменатите сектори, която, с участието и разглеждането на всички съответни интереси, ще сътрудничи на президента на републиката в тази област и ще служи като координационен център на различните административни организации, работещи в тази сфера.

Декрет

Чл. 1. Учредява се президентски консултативен комитет, известен като Чилийска космическа агенция, която да предоставя консултации по всички въпроси, касаещи идентификацията, формулирането и осъществяването на политиките, плановете, програмите, мерките и други дейности, свързани с Космоса, и да служи като координационен център на правителствените организации, включени в тази сфера.

Чл. 2. С цел да изпълнява своите функции по консултиране на президента на републиката по такива въпроси Комитетът в частност трябва да:

(а) Предложи национална космическа политика и мерките, плановете и програмите, необходими за тяхното изпълнение или осъществяване;

(б) Да служи като координационен център за прилагането на националната космическа политика и осъществяването на съответните програми, планове и мерки;

(в) Да служи като координационен

център на правителствените организации, включени в космическите дейности на национално и международно ниво;

(г) Да съветва президента на републиката с оглед на това да се увери, че външната политика на Чили в областта на открития Космос отразява националната космическа политика, и за тази цел да подпомага координацията между Министерството на външните работи и другите министерства и органи, представлявани в космическата агенция на Чили и да дава подходящи препоръки;

(д) Да съдейства за и да предлага сключването на международни договори с оглед получаването на достъп до и насочването на международно научно, технологично и икономическо сътрудничество в областта на космическите дейности;

(е) Да съдейства за и да предлага сключването на договори или други инструменти, които насърчават общественото и частното инвестиране в развитието на Космоса;

(ж) Да предлага критерии за разпределяне на националните средства или средствата, придобити в контекста на международно сътрудничество, за развитието на Космоса;

(з) Да съветва за съставянето на национални планове и програми за изучаване, развитие и използване на целия потенциал на космическите технологии;

(и) Да предлага кампании за популяризиране на космическите дейности и експлоатацията на открития Космос за мирни цели, насърчаване на научното, технологичното и академично взаимодействие и преподаването и изучаването на, и разпространяването на информация за космическите дейности;

(й) Поддържане на систематизирана и актуална информация за космическите

дейности, провеждани на национално и международно ниво;

(к) Да установи и предложи инструменти и средства, предлагани от космическата технология в областта на опазването или съхранението на околната среда и контрол на международния трафик на наркотици, предоставяйки съдействие в тази област на Националната комисия по околната среда и Националната комисия за контрол върху наркотиците;

(л) Да проучва националното законодателство за действията в открития Космос и да предлага съответни подобрения или реформи на институционално или работно ниво. В частност, комитетът трябва да разработи и придвижи законопроект за учредяването на установена институционална рамка за развитието на космическите дейности.

Чл. 3. Агенцията ще се състои от следните членове:

(а) помощник секретар по авиация, който ще служи като председател;

(б) помощник секретар по международните въпроси;

(в) помощник главен секретар на председателя;

(г) помощник секретар по образованието;

(д) помощник секретар по телекомуникациите;

(е) председател на националната комисия за научни и технологични проучвания, който ще служи като административен секретар;

(ж) директор на космическата политика на Министерството на външните работи;

(з) началник на щаба на националната отбрана;

(и) представител на Въздушните сили на Чили;

(й) административен секретар на съ-

вета на ректорите на чилийските университети;

(к) двама учени с опит в космическата наука и технология, назначени от Академията на науките;

(л) двама представители на бизнеса, назначени от Конфедерацията на индустрията и търговията.

Без ущърб на гореспоменатите комитетът може да покани други правителствени служители и представители на частния сектор да участват, ако изглежда, че такова участие би било от полза за работата му.

Чл. 4. Космическата агенция на Чили ще се управлява от своя председател, който трябва да притежава необходимата компетентност за изпълняване задачите на Комитета.

Агенцията също така ще има административен секретар, който да подпомага работата на председателя на комитета, да изпълнява задачите, възложени му от председателя и ще служи като координатор между агенцията и правителствените органи.

Председателят на националната комисия за научни и технологични проучвания ще служи като административен секретар на Агенцията.

Технически консултативен комитет, съставен от петима членове, назначени със съгласието на Агенцията, ще подпомагат работата на последната.

Чл. 5. Въпреки че Космическата агенция на Чили като консултативен орган към Президента на републиката, ще бъде подчинена директно на неговия офис, техническата и административна подкрепа, необходима за функционирането на Агенцията, ще бъде предоставена от Министерството на отбраната чрез службата на помощник секретаря на Авиацията.

Чл. 6. Членовете на агенцията и нейният технически консултативен комитет ще изпълняват функциите си без възнаграждение.

Чл. 7. Агенцията трябва да състави правилник за дейността си на своето учредително събрание и трябва в същото време да избере заместници на всеки един от своите членове.

Чл. 8. Агенцията трябва периодично да информира президента на републиката за прогреса на работата си и трябва също така да дава предложения.

Чл. 9. Правителствените органи и служители трябва в рамките на властта си и областта, в която са компетентни, да оказват необходимото съдействие на Агенцията за осъществяване на функциите ѝ.

Чл. 10. Върховен декрет № 1968 от 1980 г. и върховен декрет № 160 от 1995 г., и двата издадени от Министерството на отбраната, са отменени.

**Закон за космическите дейности
(1982:963)**

Чл. 1

Този закон е приложим за дейности в открития Космос (космически дейности).

Като допълнение към дейностите, провеждани изцяло в открития Космос, в космическите дейности също така се включва изстрелването на предмети в открития Космос и всички устройства за маневриране или какъвто и да е друг начин за контролиране на изстреляните в открит Космос предмети.

Според този закон обикновеното получаване на сигнали или информация в някаква друга форма от обекти в открития Космос не се счита за космическа дейност. Нито пък се счита за космическа дейност изстрелването на изследователски ракети.

Чл. 2

Космическите дейности не могат да се провеждат от територията на Швеция от страна, различна от Швеция, без разрешително. Нито пък шведско физическо или юридическо лице може да провежда космически дейности някъде другаде без разрешително.

Чл. 3

Разрешително за провеждане на космически дейности се издава от правителството.

В зависимост от обстоятелствата, разрешителното може да бъде ограничено по начин, сметнат за подходящ. То може също да бъде предмет на задължителни условия, с оглед на контрола на дейността или поради други причини. Проверката на космическите дейности, извършвани от притежателите на разрешително, се извършва от орган, определен от правителството.

Чл. 4

Разрешителното може да бъде отнето ако условията му не се спазват или ако има други специфични причини за това.

Правителството решава за отмянето на разрешителното за космически дейности. Докато се чака крайното решение за отнемането му, разрешителното може да бъде временно отнето.

Чл. 5

Всеки човек, който умишлено или поради небрежност провежда космически дейности без необходимото разрешително ще бъде глобен или осъден на затвор за една година най-много. Същото се прилага и за всеки човек, който умишлено или поради небрежност не спазва условията, заложиени като предпоставка за получаване на разрешително.

Всеки човек, който е извършил престъпление извън страната, както е описано в параграф едно, ще бъде съден, ако той е в тази държава, съгласно настоящия закон и шведския наказателен кодекс, и в шведски съд, въпреки че глава 2, чл. 2 или 3 на споменатия кодекс не са приложими, и без да се взема предвид глава 2, чл. 5а – първи и втори параграф на същия кодекс. Съдебно производство за престъпление, както е описано в параграф 1, може да бъде започнато само при съгласие на правителството.

Чл. 6

Ако шведската държава в качеството си на страна по международни споразумения е била счетена за отговорна за щета, която е възникнала като резултат от космически дейности, проведени от лица в Космоса, трябва да обезщетят ответната страна.

Закон за космическите дейности (1982:1069)

Глава 1

Кандидатстването за лиценз съгласно Закона за космически дейности (1982:963) трябва да бъде в писмен вид и да бъде предадено на Националния борд за космически дейности.

Бордът трябва да се консултира с телекомуникационната администрация или други национални министерства или власти, засегнати в заявлението, и да предаде документите заедно с коментарите на правителството.

Глава 2

Законът за националния борд за космически дейности трябва да упражнява контрол върху космическите дейности, провеждани от тези, които имат разрешително за такива дейности.

Глава 3

Ако се подозира нарушение на Закона за космически дейности (1982:963) или на условията, заложиени по силата на упоменатия закон, Националният борд за космически дейности трябва да информира правителството.

Глава 4

Националният борд за космически дейности трябва да води регистър на космическите обекти, за които Швеция се счита за изстрелваща държава в съответствие с Чл. 1 от конвенцията за регистрация на обекти, изстрелвани в открития Космос от 14 януари 1975 г.

Ако, освен Швеция, друга държава също може да бъде сметена за изстрелваща държава в съответствие с Конвенцията, космическият обект трябва да бъде регистриран в Швеция само ако това е било договорено между засегнатите държави.

Регистърът трябва да даде:

1. обозначителен или регистрационен номер на космическия обект

2. датата и територията или местоположението на изстрелването,

3. основни орбитални параметри, включващи:

а) Драконов период;

б) Инклинация;

в) Апогей;

г) Перигей.

Бордът трябва да предостави информация от регистъра на Генералния секретар на обединените нации чрез Министерството на външните работи.

Закон № 7538

31 май 2005 г.

Закон за насърчаване развитието на Космоса

Чл. 1 (Цел)

Целта на този закон е да насърчи мирната експлоатация и научното изследване на открития Космос, да осигури националната сигурност, да развие националната икономика, и да увеличи националния стандарт на живот чрез систематично насърчаване на развитието на Космоса и ефективната употреба и управление на космическите обекти.

Чл. 2 (Определения)

Термините в този закон се тълкуват както следва:

1. „Развитие на Космоса“ означава едно от следните неща:

(а) изследователски дейности и развитие на технологии като дизайн, производство, изстрелване и/или управление на космически обекти и

(б) използването и изследването на открития Космос, както и дейностите, които насърчават такива действия.

2. „Проект за развитие на Космоса“ означава проект, който насърчава развитието на Космоса и проекти, които насърчават развитието на съответните сектори в образованието, технологията, информацията, и т.н.

3. „Космически обекти“ са обектите, проектирани и произведени за употреба в открития Космос, включително ракети носители за изстрелване в Космоса, изкуствени сателити, космически кораби и техните компоненти.

4. „Космически инцидент“ означава инцидент, причинил загуба на живот, лично нараняване или щета върху имущество, причинени от падане, сблъскване

или експлозия на космически обекти и/или сходни ситуации.

5. „Сателитна информация“ означава снимков материал, гласови, звукови данни или каквато и да е друга информация, резултат от комбинацията на горните (включително нейната обработка и употреба), получени от изкуствените сателити.

Чл. 3 (Отговорности на правителството)

(1) Корейското правителство трябва да провежда развитието на Космоса в съответствие със договорите за Космоса, сключени с други държави и международни организации, и трябва да използва открития Космос за мирни цели.

(2) Корейското правителство трябва да планира и осъществява цялостната политика по развитие на Космоса.

Чл. 4 (Връзка с други закони)

Подчинен на разпоредбите на други закони, този закон ще бъде приложен за насърчаване развитието на Космоса и за използването и управлението на космическите обекти.

Чл. 5 (Съставяне на основен план за насърчаване развитието на Космоса)

(1) Правителството на Корея трябва да състави основен план (оттук нататък наричан за краткост „основен план“) за насърчаване на развитието на Космоса и за употребата и управлението на космическите обекти. Основният план трябва да включва следните точки:

1. Цел и обхват на политиката за развитие на Космоса;

2. Организационна структура и стратегия за развитие на Космоса;

3. План за осъществяване на космическото развитие;

4. Планове за разширяване на основата и инфраструктурата, необходими за развитие на Космоса;

5. Инвестиционно планиране за по-

лучаване на финансови средства, необходими за развитието на Космоса;

6. Планове за обучение на специалисти, нужни за развитието на Космоса;

7. Проекти за международно сътрудничество за насърчаване развитието на Космоса;

8. Указания за проектите за насърчаване развитието на Космоса;

9. Въпроси, свързани с използването и управлението на космическите обекти;

10. Практически приложения, използващи резултатите от развитието на Космоса като сателитна информация и т.н., и

11. Други разпоредби, посочени в Декрет на президента за насърчаване на развитието на Космоса и използването и управлението на космически обекти.

(2) Правителството на Корея трябва да разработва основен план на всеки 5 (пет) години и той трябва да бъде потвърден от Националния космически комитет в съответствие с чл. 6.1. Когато основния план се изменя, трябва да се приложи същата процедура, освен за незначителни промени, определени в президентския декрет.

(3) Министърът на науката и технологията трябва да реализира одобрения основен план и всяка година да разработва план за изпълнение в съответствие с основния план. Този план за изпълнение трябва да бъде обсъден от ръководителите на съответните централни административни агенции (ръководителя на Националната разузнавателна служба също е включен); информация, касаеща националната сигурност не може да бъде разкривана.

Чл. 6 (Национален космически комитет)

(1) Националният космически комитет (от тук нататък наричан за краткост

„Комитетът“) се учредява и контролира от Президента за обсъждане на разпоредбите, касаещи развитието на Космоса, включително съставяне на основния план, и т.н.

(2) Комитетът обсъжда въпросите, изброени по-долу. В случаите на подточка 6, обсъждането може да бъде пропуснато, ако това се счита за необходимо поради причини, касаещи националната сигурност, и т.н:

1. Основния план;

2. Първични правителствени политики, свързани с основния план; и ролята на съответните централни административни агенции (Националната разузнавателна служба също е включена);

3. Назначаване и управление на институти за развитие на Космоса в съответствие с чл. 1;

4. Оценка на използването и управлението на проектите за развитие на Космоса;

5. Генериране на финансови средства, необходими за проектите за развитие на Космоса и инвестиционен план;

6. Разрешителни за изстрелване на космически обекти;

7. Приспособяване на дейностите за развитие на Космоса съгласно чл. 19.2, и

8. Други разпоредби, които председателя предава на комитета.

(3) Комитетът е съставен от не повече от петнадесет (15) члена, включително председателя.

(4) Министърът на науката и технологията ще бъде председател на комитета. Другите членове на комитета ще бъдат:

1. Ръководители и държавни служители на съответните централни административни агенции, назначени с президентски указ; и

2. Цивилни експерти, имащи обширни познания и опит в областта на развитието на Космоса, назначени от президента.

(5) Комитетът трябва да има подкомитет по практическите въпроси за насърчаване развитието на Космоса, който да изпълнява ефективно задълженията си, а заместник-министърът на науката и технологиите поема ръководството на този подкомитет.

(6) Подробности, свързани с осъществяването и работата на комитета и подкомитета по практическите въпроси за насърчаване развитието на Космоса се определят с президентски указ.

Чл. 7 (Създаване на Институт за развитие на Космоса)

(1) Министърът на науката и технологиите може да създаде и поддържа експертен орган (оттук нататък наричан за краткост „Институт за развитие на Космоса“), който систематично и ефективно да осъществява проектите за развитие на Космоса.

(2) Институтът за развитие на Космоса осъществява следните проекти:

1. Изпълнение на проектите за развитие на Космоса в съответствие с основния план;

2. Интегрирано разработване, изстрелване и управление на космически обекти; и

3. Други дейности, свързани с проектите за развитие на Космоса, определени с указ на президента.

(3) Подробностите, касаещи критериите за избор и издръжка, и т.н. на Института за развитие на Космоса се определят с президентски указ.

Чл. 8 (Местна регистрация на космически обекти)

(1) Ако корейски граждани (юридически или физически. Същото е приложимо оттук нататък) искат да изстрелят космически обект (изключвайки изстрелването в Космоса на ракети носители, същото се прилага за 8, 9 и 10) във или извън

територията на страната, трябва да бъде направена предварителна регистрация при министъра на науката и технологиите в съответствие с президентския указ, сто и осемдесет (180) дни преди насрочената дата за изстрелване.

(2) Обстоятелствата, при които чужди граждани трябва да направят предварителна регистрация при министъра на науката и технологиите в съответствие с чл. 8.1. са следните:

1. Изстрелване в област или съоръжение в рамките на територията на Корея или нейната юрисдикция; или

2. Изстрелване в друга държава, използвайки ракета носител за изстрелване, притежаван от правителството или граждани на Корея.

(3) Всеки човек, който иска да направи предварителна регистрация на космически обекти в съответствие с членове 8.1 и 8.2 трябва да предостави план за изстрелване, който да включва всички реквизити, които следват по-долу:

1. Употреба и цел на космическия обект;

2. Собственост или ползвател на космическия обект;

3. Приблизителна оценка на живота и периода на работа за космическия обект;

4. Място на изстрелване и планирана дата за изстрелване на космическия обект;

5. Основни орбитални параметри на космическия обект;

6. Доставчик на ракетата носител за изстрелване и нейните характеристики и спецификации;

7. Отговорност за щети, произхождащи от космически инцидент;

8. Производител, производствения номер и датата на производство на космическия обект; и

9. Други разпоредби, свързани с изстрелването, използването и управлението на космическите обекти, установени с президентски декрет.

(4) Ако министърът на науката и технологиите прегледа плана за изстрелване по чл. 8.3 и заключи, че последния не показва адекватна отговорност за щети в съответствие с чл. 14, Министърът може да изиска последваща редакция.

(5) Всеки човек, който прави предварителна регистрация на космически обекти съгласно членове 8.1 и 8.2, трябва официално да регистрира същите при министъра на науката и технологиите в съответствие с президентски указ в рамките на деветдесет (90) дни след навлизането на космическия обект в планираната му орбита, освен в случай на космически обекти, регистрирани в чужди държави по силата на споразумение с правителството на изстрелващата държава в съответствие с Конвенцията за регистрация на обекти, изстрелвани в открития Космос.

(6) Ако има промени в някоя от точките на Чл. 8.3, страните, които са подали документи за предварителна регистрация на космически обекти по чл. 8.1 и 8.2 или официално са регистрирали космическите обекти по чл. 8.5, трябва да докладват за промените на министъра на науката и технологиите в рамките на петнадесет (15) дни от датата на промяната(ите).

Чл. 9 (Международна регистрация на космически обекти)

(1) Ако космическите обекти са регистрирани съгласно чл. 8.5, Министъра на науката и технологиите трябва да регистрира обектите в ООН вместо министъра на външните работи и търговията съгласно Конвенцията за регистрация на обектите, изстрелвани в открития космос, с изключение на сателитите, които трябва да бъдат регистрирани в ООН съгласно

чл. 44.1 на Закона за радиовълните.

(2) Ако има промени в съдържанието, регистрирани в ООН в съответствие с чл. 9.1, поради приключване и т.н. на космически обекти, министърът на науката и технологиите трябва да информира ООН чрез министъра на външните работи и търговията.

Чл. 10 (Водене на регистър на космическите обекти)

Министърът на науката и технологиите трябва да поддържа и води предварителния и официалния регистър на космическите обекти в съответствие с министерски указ на министъра на науката и технологиите.

Чл. 11 (Разрешително за изстрелване на космическа ракета носител)

(1) Ако лице, което иска да изстреля ракета носител, попада под условията на някоя от следните подточки, то трябва да получи разрешително от министъра на науката и технологиите. Промени по обекта на разрешителното също трябва да бъдат одобрени от министъра на науката и технологиите, освен в случай на незначителни промени, определени в президентски указ, за които лицето, което иска разрешително за изстрелване, трябва да докладва в рамките на тридесет (30) дни, след като промените са направени.

1. Изстрелване от област или съоръжение в рамките на територията на Корея или нейната юрисдикция; или

2. Изстрелване от чужда държава, използвайки космическа ракета носител, собственост на правителството на Корея или на корейски граждани.

(2) Всеки човек, който иска да получи разрешително за изстрелване в съответствие с чл. 11.1 трябва, съгласно президентски указ, да предаде на министъра на науката и технологиите план за изстрелване, включващ доклад за анализ на си-

гурността, план за действие на полезния товар и отговорност за покритие на щети.

(3) Министърът на науката и технологиите трябва да има предвид следните подточки, когато издава разрешително за изстрелване в съответствие с чл. 11.1:

1. Използване и цел на космическата ракета носител;

2. Безопасно управление на космическия ракета носител;

3. Финансовите възможности, включително застраховка за щети, произтичащи от космически инцидент; и

4. Други въпроси, определени с министърски указ на министъра на науката и технологиите, необходими за изстрелването и неговата подготовка, включително и транспортирането на ракетите носители.

(4) Министърът на науката и технологиите може да поставя всякакви необходими условия, когато издава разрешително по чл. 11.1.

Чл. 12 (Дисквалификация)

Всяко лице, което попада в някоя от следващите групи, няма да получи разрешително за изстрелване на ракета носител в съответствие с чл. 11.:

1. Всяко лице, за което се смята, че е некомпетентно или полукомпетентно;

2. Всяко лице, което е в несъстоятелност към момента на регистрацията;

3. Всяко лице, което е в рамките на две години след датата на приключване (включително очаквано приключване) или замяна на присъда за лишаване от свобода за нарушаване на този закон;

4. Всяко лице, което е на изпитателен срок за нарушаване на този закон; и

5. Всяко дружество, представлявано от лице, което попада под условията на членове 12.1 до 12.4.

Чл. 13 (Отгегляне на разрешително за изстрелване и разглеждане на дело)

(1) Министърът на науката и технологиите може да анулира разрешително за изстрелване за някоя от причините, попадащи под някое от следните условия:

1. Отлагане на изстрелването повече от една (1) година от датата на разрешено-то изстрелване без основателна причина;

2. Получаване на разрешително за изстрелване с помощта на фалшиви средства;

3. Молба от ръководителя на съответната централна административна агенция при съмнение за сериозна заплаха за сигурността;

4. Нередности в безопасното управление на космическата ракета носител преди изстрелването, включително изтичане на гориво, дефекти в системата за комуникация, и т.н.;

5. Нарушаване на чл. 11.1 поради невъзможност за получаване на разрешително за промените; или

6. Лицето, което е получило разрешителното за изстрелване на космическата ракета носител попада под някоя от клаузите на чл. 12. И все пак, в случаите, предвидени в чл. 12.5, се прави изключение, когато представителят е бил заменен в рамките на три (3) месеца от датата на дисквалификация.

(2) Ако министърът на науката и технологиите възнамерява да отмени разрешителното за изстрелване на ракетата носител според разпоредбите на чл. 13.1, трябва да се проведе съдебно дело. В случаите, които попадат под чл. 13.1.3 и 13.1.4, министърът може да се въздържа от съдебно производство.

Чл. 14 (Отговорност за щети, причинени при космически инциденти)

Лице, което изстрелва космически обекти според членове 8 и 11 трябва да поеме отговорността за щетите, дължащи се на космически инциденти, причинени

от космическите обекти. Размерът на отговорността за щетите и ограничението на отговорността се уреждат с други закони.

Чл. 15 (Застраховка отговорност към трети лица)

(1) Всяко лице, целящо да получи разрешително за изстрелване на ракета носител съгласно чл. 11 трябва да направи застраховка. Застраховката отговорност към трети лица, трябва да бъде за сума, която може да покрие евентуални щети, възникнали като резултат от космически инцидент.

(2) Минималната сума на застраховката отговорност към трети лица съгласно Чл. 15.1 е определена с указ на министъра на науката и технологиите, като се вземат предвид местните и чуждестранните застрахователни пазари.

Чл. 16 (Формиране на следствен комитет при космически инцидент)

(1) Министърът на науката и технологиите може да сформира следствен комитет при космически инциденти под неговото наблюдение, който да разследва космически инциденти, които са определени с президентски указ.

(2) Следственият комитет при космически инциденти ще се състои от пет (5) до единадесет (11) члена, включително началникът. Членовете на комитета трябва да бъдат избрани измежду специалисти в съответните области от министъра на науката и технологиите. Началникът трябва да бъде назначен измежду членовете на комитета от министъра на науката и технологиите. В случай, че космическият инцидент е замесен в националната сигурност, с президентски указ може да бъде сформирани отделен следствен комитет при космически инцидент.

(3) Следственият комитет при космически инцидент може да разследва лице, попадащо под някоя от следните

точки. В този случай лицето, което ще бъде разследвано, трябва, освен ако няма основателна причина да не, сътрудничи на разследването:

1. Всяко лице, което е подало документи за предварителна или официална регистрация на космически обекти в съответствие с чл. 8;

2. Всяко лице, което е получило разрешително за изстрелване на космическа ракета носител в съответствие с чл.11; и

3. Всяко друго лице, имащо връзка с космическия обект като производител, специалисти по тестване т.н.

(4) Следственият комитет при космически инцидент може да поиска сътрудничество от ръководителите на съответните административни агенции във връзка с контрол на достъпа до района на космическия инцидент и други подобни разследвания. Ръководителят на съответната административна агенция, която е получила такава молба, трябва да я уважи, освен ако няма основателна причина да откаже.

(5) Подробенности като датата на формиране, умения и управление и т.н. на членовете на Следствения комитет при космически инцидент трябва да бъдат посочени в президентски указ.

Чл. 17 (Използване на сателитна информация)

(1) Министърът на науката и технологиите може да предприеме действия, като например назначаване или учредяване на агенция, която да бъде отговорна за поддържане на разпространението и употребата на сателитна информация, получена от изкуствените сателити, разработени съгласно основния план. В такъв случай географската информация, свързана със Закона за създаването и използването на национална географска информационна система трябва да бъде обсъдена с министъра на строителството

и транспорта.

(2) Министърът на науката и технологиите може да финансира разпространението и употребата на сателитна информация в рамките на бюджетните граници.

(3) Правителството трябва да положи максимални усилия, за да не нарушава личното пространство на индивидите при употребата на сателитна информация.

Чл. 18 (Подпомагане на гражданите космическите разработки)

(1) Министърът на науката и технологиите трябва да усвои политика за поощряване на частните космически разработки и инвестиции за научноизследователски дейности чрез набиране на персонал за космически разработки, данъчни облекчения и финансова подкрепа и придобивки и т.н.

(2) Министърът на науката и технологиите може да поиска сътрудничество от ръководителите на съответните централни административни агенции за подкрепа на политиките, описани в чл. 18.1.

Чл. 19 (Преустановяване и изменение на космическите дейности)

(1) Ако министърът на отбраната изиска от министърът на науката и технологиите прекратяване на космическите дейности, извършвани от корейски граждани за провеждането на военни действия по време на война, национални бедствия или подобни ситуации, министърът на науката и технологиите трябва да нареди прекратяване на космическите дейности, извършвани от корейски граждани.

(2) Ако ръководителят на съответната централна административна агенция изиска от министърът на науката и технологиите промяна в космическите дейности, извършвани от корейски граждани, поради държавна заповед или национална сигурност, министърът на науката

и технологиите може да нареди такава промяна след обсъждане с националния космически комитет.

Чл. 20 (Искане на подкрепа и сътрудничество за развитие на Космоса)

(1) Министърът на науката и технологиите може да поиска подкрепа и сътрудничество за изложеното по-долу от ръководителите на съответните централни административни агенции или ръководителите на местни органи на самоуправление, ако счете това за необходимо за осъществяване на космическите дейности. В такъв случай ръководителите на съответните административни агенции или местни органи на самоуправление трябва да се съгласят, освен ако нямат основателна причина да не го направят:

1. Контрол на достъпа до околната площ (включително териториални води и въздушно пространство), използвани за местното изстрелване на космически обекти; и

2. Въпроси, отнасящи се до комуникациите, пожарната безопасност, спасителни операции и управление на безопасността, и т.н.

(2) Когато министърът на науката и технологиите поиска подкрепа и сътрудничество съгласно чл. 20.1, искането трябва да бъде ограничено до минимума, необходим за осъществяването на дейностите за развитие на Космоса.

Чл. 21 (Извършване на космически дейности имащи отношение към националната сигурност)

(1) Министърът на науката и технологиите трябва предварително да обсъди с ръководителя на съответните централни административни агенции, когато извършват космически дейности, имащи отношение към националната сигурност.

(2) необходимите разпоредби за създаването и изпълнението на мерки за

сигурност за проект за развитие на Космоса, попадащ под чл. 21.1, трябва да бъдат определени с президентски указ.

Чл. 22 (Спасяване на астронавти)

Когато астронавт от чужд космически обект извършва аварийно приземяване, се загуби или е претърпи инцидент на корейска територия или съседни международни води, корейското правителство ще му предостави необходимата подкрепа и ще го върне в страната на изстрелването, регистрацията или международната организация, отговорна за изстрелването на споменатия космически обект.

Чл. 23 (Връщане на космически обекти)

В случай на пададе или аварийно приземяване на чужд космически обект на корейска територия корейското правителство ще върне чуждия космически обект в страната на изстрелването, регистрацията или международната организация, отговорна за изстрелването на космическия обект.

Чл. 24 (Събиране на информация и проучвания за установяване на факти за дейностите за развитие на Космоса)

(1) Министърът на науката и технологиите може да събира информация и да провежда проучвания за установяване на факти за дейностите за развитие на Космоса и космическата индустрия за систематичното насърчаване и ефективното осъществяване на дейностите за развитие на Космоса.

(2) Министърът на науката и технологиите може да изиска от съответните централни административни агенции, изследователски центрове, образователни организации или съответните компании да подадат данни или показания, ако сметне за необходимо за провеждането на местни проучвания за установяване на факти съгласно чл. 24.1.

(3) Подробности, отнасящи се до обхвата, периода и процедурата за събирането на информация или проучвания за установяване на факти съгласно чл. 24.1 трябва да бъдат определени с президентски указ.

Чл. 25 (Поверителност)

Всяко лице, което понастоящем е ангажирано или някога е било ангажирано с каквато и да е работа по този закон, не трябва да разкрива каквато и да е информация, с която се сблъскало по време на изпълнението на задължението си, нито пък да използват тази информация освен за целите на този закон.

Чл. 26 (Прехвърляне на права)

С президентски указ, министъра на науката и технологиите може да прехвърли следните дейности на изследователски институти, спонсорирани от правителството в областта на науката и технологиите, учредени в съответствие със Закона за учредяване, действие и насърчаване на изследователски институти, спонсорирани от правителството в областта на науката и технологията или други свързани експертни институти:

1. Преглед на сигурността, свързан с разрешителните или разрешителните за промени съгласно чл. 11.1; и

2. Събиране на информация и проучвания за установяване на факти за дейности за развитие на Космоса и космическата индустрия в съответствие с чл. 24.

Чл. 27 (Наказателни клаузи)

(1) Всяко лице, което не е получило разрешително(включително и разрешително за промени) в съответствие с Чл. 11.1, и изстреля ракета носител ще бъде осъдено на лишаване от свобода за до пет (5) години, или ще му бъде наложена глоба, ненадвишаваща петдесет милиона (50 000 000) вона.

(2) Всяко лице, което попада под ня-

коя от следните точки ще бъде осъдено на до три (3) години лишаване от свобода, или ще му бъде наложена глоба, ненадвишаваща тридесет милиона (30 000 000) вона:

1. Всяко лице, което не се е съобразило със заповед за прекратяване или промяна съгласно чл. 19; и

2. Всяко лице, което нарушава чл. 25.

Чл. 28 (Двойно наказание)

Ако представител, агент, служител или друг работник на юридическо лице, или агент, служител или друг работник на частно лице, наруши чл. 27, ще бъде наказан. Освен това, самото юридическо лице и самото частно лице ще бъдат глобени съгласно чл. 27.

Чл. 29 (Наказание)

(1) Всяко лице, попадащо под някоя от следните точки, ще бъде осъдено на глоба, ненадвишаваща десет милиона (10 000 000) вона:

1. Всяко лице, което наруши чл. 8.1 или 8.2 поради невъзможност да направи предварителна регистрация на космически обекти;

2. Всяко лице, което наруши чл. 8.5 поради ненаправена официална регистрация на космически обекти; или

3. Всяко лице, което наруши разпоредбите на чл. 11.1 поради недеklarиране на промени.

(2) Всяко лице, попадащо под някоя от следните точки ще бъде осъдено на глоба, ненадвишаваща пет милиона (5 000 000) вона:

1. Всяко лице, което наруши чл. 8.6 поради невъзможност да информира или поради невярно информиране за каквито и да е промени в рамките на петнадесет (15) дни от промяната; и

2. Всяко лице, което отрича, пречи или избягва разследването на инцидент в съответствие с чл. 16.3.

(3) Министъра на науката и технологиите трябва да налага и събира глобите, упоменати в чл. 29.1 и 29.2 съгласно президентски указ.

(4) Всяко лице, което не е съгласно с глобата, наложена му в съответствие с чл. 29.3, може да направи възражение към министъра на науката и технологиите в рамките на тридесет (30) дни от известието за глобата.

(5) Ако лицето, което е глобено въз основа на чл. 29.3 направи възражение съгласно чл. 29.4, министърът на науката и технологиите, трябва незабавно да информира главния съд за това. Информираният съд трябва да проведе дело за наложената глоба в съответствие със Закона за доброволно уреждане на диспути.

(6) Ако лицето не направи възражение в рамките на периода, упоменат в чл. 29.4, нито пък плати глобата, същата трябва да бъде платена в съответствие с процедурата за уреждане на неплатени данъци.

Допълнителни разпоредби

1. (Дата на влизане в сила) Този закон влиза в сила шест (6) месеца след датата на обнародването му.

2. (Междинни мерки за основния план) докато се състави основният план за насърчаване на развитието на Космоса, уреден в чл. 5, планът за средно – до дългосрочно развитие на Космоса, разгледан от Комитета за национална наука и технологии, съгласно чл. 9 от Основния закон за наука и технологии, трябва да бъде считан като основен план за насърчаване на развитието на Космоса.

3. (Междинни мерки за регистрацията на космически обекти) Космически обекти, които са регистрирани в ООН от Република Корея преди този закон се считат за регистрирани космически обекти в съответствие с чл. 8.

Закон № 8852

21 декември 2007 г.

Закон за космическа отговорност

Чл. 1 (Цел) Целта на този закон е да защити пострадалите и да съдейства за законното развитие на космическите дейности, като определи размера на щетите и лимита на отговорност в случай на щета, появила се като резултат от космически действия.

Чл. 2 (Определения) Термините в този закон се тълкуват както следва:

2.1. „Космически обекти“ означава космическите обекти, дефинирани в чл. 2.3 на закона за насърчаване на развитието на Космоса.

2.2. „Изстрелваща страна“ означава лице, което прави предварителна или официална регистрация съгласно чл. 8, или лице, което получава разрешително за изстрелване съгласно чл. 11 от Закона за насърчаване на развитието на Космоса.

2.3. „Изстрелване“ означава изстрелването на космически обект от лице, получило разрешително за изстрелване съгласно Чл. 11.1 от Закона за насърчаване на развитието на Космоса и включва подготовката за изстрелването, тествано изстрелване и провалено изстрелване.

2.4. „Космическа щета“ означава физическа щета като например смърт, телесна повреда или друго увреждане на здравето на трети страни и загуба на собственост като разрушение, щета или загуба на имущество като резултат на изстрелване и управление на космически обекти.

Чл. 3 (Връзка с международни договори)

3.1. В случай, че корейското правителство е платило компенсация за щети на чужда държава съгласно Конвенцията за международна отговорност за щета, причинена от космически обекти, корей-

ското правителство може да предяви иск за обезщетение към изстрелващата страна.

3.2. Приложението на този закон може да бъде предотвратено или ограничено до местно юридическо лице, организация или правителството на държавата, която предотвратява или ограничава компенсация за щети, причинени от космически обекти на местните юридически лица, организация или правителството на Корея.

Чл. 4 (Абсолютна отговорност и отказ от отговорност)

4.1. В случай на щета, изстрелващата страна е отговорна за плащане на компенсация. Както и да е, в случай на космическа щета, причинена от въоръжен конфликт, вражеска дейност, гражданска война или бунт в открития Космос, изстрелващата страна ще бъде отговорна само ако щетата е резултат на умишлено нарушение или небрежност.

4.2. Изстрелващата страна, която е платила компенсация за щета, причинена от умишлено нарушение или небрежност на трети страни, може да предяви иск за обезщетение от тази трета страна. Все пак, ако щетата е била резултат от доставка на части, материали или услуги (включително труд), изстрелващата страна може да предяви иск за обезщетение към доставчика само ако щетата е резултат от умишлено нарушение или груба небрежност на доставчика или неговите работници.

4.3. Закон за потребителя не се прилага за космическа щета.

Чл. 5 (Размер на компенсацията)
Сумата на компенсацията, която трябва да бъде платена от изстрелващата страна е ограничена до двеста милиарда (200 000 000 000) вона.

Чл. 6 (Застраховка отговорност към трети лица)

6.1. Всяко лице, целящо да получи разрешително за изстрелване на ракета носител съгласно чл. 11 от Закона за насърчаване на развитието на Космоса, трябва да сключи застраховка отговорност към трети лица.

6.2. Минималната сума на застраховката отговорност към трети лица съгласно чл. 6.1 на този закон е в рамките на размера на компенсацията по чл. 5, определена със заповед на Министерството на образованието, науката и технологиите с оглед на характеристиките на космическите обекти, трудността на технологията, обстоятелствата около мястото на изстрелването и местния и чуждестранните застрахователни пазари.

Чл. 7 (Правителствени мерки)

7.1. Правителството трябва да приеме необходимите действия за спасяването на жертвите и за предотвратяване по-нататъшни щети в случай на космическа щета.

7.2. Правителството може да предостави финансова подкрепа на изстрелващата страна, когато счете това за подходящо, за да постигне целта на този закон, в случай че сумата на компенсацията по чл. 4.1 би надвишила застрахователната сума по чл. 6.2.

7.3 Подкрепата от правителството съгласно чл. 7.2 трябва да бъде ограничена до размера, позволен с резолюция на националния конгрес.

Чл. 8 (Давност)

8.1. Правото на иск за компенсация съгласно този закон ще загуби давност освен ако пострадалата страна или неин законен представител не предявят иск в рамките на една година след деня, на който лицето е било известно за щетата и за отговорната страна съгласно чл. 4.1 на този закон.

8.2. Правото на иск за компенсация

съгласно този закон ще загуби давност три години след деня, на който се е появила космическата щета.

Допълнителни разпоредби

1. **(Дата на влизане в сила)** Този закон влиза в сила шест (6) месеца от датата на неговото обнародване.

2. **(Поправка на закона)** Законът за насърчаване на развитието на Космоса се изменя както следва:

Изтрива се чл. 15.

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК
ЮЖНОАФРИКАНСКА РЕПУБЛИКА

Том 522 Кейптаун 15. 12. 2008 г.
№ 31729

ПРЕЗИДЕНТСТВО

№ 1385 15.12. 2008 г.

С настоящото се уповестява, че президентът е одобрил следния закон, който се публикува тук за обща информация:

№ 36 от 2008 година: Закон за Космическата агенция на ЮАР, 2008 година.

(английският текст е подписан от президента)

(одобрен на 11 декември 2008 г.)

ЗАКОН

За осигуряване на поддръжка и експлоатация на космическото пространство и съдействие при дейности, свързани с космическото пространство, за насърчаване на изследователските дейности в космическата наука, за подпомагане на научно-развойната дейност с човешки капитал, за подкрепа на създаването на среда, благоприятстваща индустриалното развитие на космическите технологии в рамките на националната политика на правителството, и за тези цели да се учреди Космическата агенция на ЮАР; за подпомагане на целите и функциите на Космическата агенция на ЮАР и за начините, по които трябва да бъде ръководена и управлявана; и за уреждане на въпросите, свързани с това.

Парламентът на Южноафриканската

република постановява както следва:

Определения

1. В този закон, освен ако контекста не посочва друго –

„**Агенция**“ означава националната космическа агенция на ЮАР, учредена съгласно чл. 2;

„**Съвет**“ означава съветът на агенцията, визиран в чл. 6;

„**Главен изпълнителен директор**“ означава лицето, назначено като такова по смисъла на чл. 14;

„**Отделът**“ означава научно-технологичният отдел;

„**ДФФ**“ означава Държавен пенсионен фонд;

„**ЗПО**“ означава Закон за пенсионното осигуряване от 1996 г. (обнародван под № 21 от 1996 г.);

„**Министър**“ означава Министърът, отговорен за науката и технологиите;

„**Стратегия за националната космическа наука и технология**“ означава която и да е стратегия, определена в условията на чл. 3;

„**Сателитни снимки**“ означава снимки на Земята или други планети във видими цветове и друг спектър, направени с помощта на сателити;

„**Космос**“ означава пространството отвъд земната атмосфера;

„**Закон за космическите дейности**“ означава Законът за космическите дейности от 1993 г. (Закон № 84 от 1993 г.);

„**Приложения на космическата мисия**“ означава употребата и разпространението на данните, получени от сензорите на космическите кораби;

„**Процес на космически мисии**“ означава ежедневното управление на космическия кораб;

„**Космическа наука**“ означава някоя от няколкото космически дисципли-

ни, които изучават феномените, появяващи се в горния слой на атмосферата, в Космоса или на други небесни тела, различни от Земята;

„Настоящият закон“ включва което и да е постановление, направено по условията на чл. 19.

Учредяване на Националната космическа агенция на ЮАР

2. (1) Националната космическа агенция на ЮАР се учредява като юридическо лице.

(2) За агенцията се прилага Закона за управление на публичните финанси от 1999 г. (Закон № 1 от 1999 г.).

Стратегия за националната космическа наука и технология

3. Министърът трябва да определи стратегиите за националната космическа наука и технология с цел изпълнение на националната космическа политика, визирана в Закона за космическите дейности.

Цели на агенцията

4. Целите на агенцията са да:

а) насърчава мирната експлоатация на Космоса;

б) подкрепя създаването на среда, благоприятстваща индустриалното развитие на космическите технологии;

в) подпомага изследванията в космическата наука, комуникациите, навигацията и космическата физика;

г) увеличи научните, инженерните и технологичните компетенции и умения посредством развитие на човешкия капитал, информационни програми и развитие на инфраструктурата; и

д) съдейства за международното сътрудничество в дейностите, свързани с Космоса.

Функции на агенцията

5. (1) Агенцията трябва:

а) да изпълнява всяка космическа програма в съответствие с политиката, определена в клаузите на Закона за космическите дейности;

б) да съветва министъра за разработването на стратегии и програми за националната космическа наука и технология;

в) да следва всяка стратегия за космическата наука и технология; и

г) да приема, обработва и разпространява сателитните снимки за всички държавни органи.

(2) Агенцията може, с цел да изпълни някое от задълженията си, визирани в подточка (1), и с цел да постигне целите си:

(а) да се договори с което и да е лице, правителство или управление при условия и срокове, съгласувани с агенцията и лицето, правителството или администрацията;

(б) да закупува или придобива по друг начин, или да се разпорежда с каквото и да е имущество и може да отдава под наем, дава, залага или по друг начин да обременява това имущество;

(в) за целите на разработването или експлоатацията на изобретение или технологична космическа експертиза:

(в.1) да учредява дружество по смисъла на Търговския закон от 1973 година (Закон № 61 от 1973 г.) или в сътрудничество с друго лице; и

(в.2) да придобива дялове в което и да е дружество или друго юридическо лице, занимаващо се с разработка или експлоатация на изобретения или космически нововъведения;

(г) да изготвя програми, съобразени с националната космическа политика по отношение на:

(г.1) осъществяването на технологии, които ще осигурят лидерство в координацията и подкрепата на извършваните проучвания.

(г.2) координация и подкрепа на разработването на космически мисии с научна цел;

(г.3) приложение на космически мисии; и

(г.4) операции по космически мисии.

(д) да подкрепят програми или проекти имащи отношение към научно-космическите проучвания;

(е) да си сътрудничи с космически агенции и такива, свързани с Космоса на други държави за мирната експлоатация и развитие на Космоса; и

(ж) да направи всичко необходимо за правилното изпълнение на функциите си или да постигне целите си.

Съвет на Агенцията

6. (1) Агенцията действа чрез своя съвет.

(2) Съветът се състои от:

(а) председател, назначен от министъра;

(б) не по-малко и не повече от 15 члена; и

(в) главния изпълнителен директор като бивш член.

Назначаване на Членове на съвета

7. (1) Министърът назначава членовете на съвета след като:

(а) публикува известие в Държавен вестник и два национални всекидневника, тиражирани в Републиката, призовавайки обществото да номинира лицата, визирани в чл. 6 (2) (а) и (б);

(б) назначи експертна комисия, която да направи подбор на не повече от

тридесет (30) лица от номинираните, визирани в параграф (а);

(в) председателят на експертната комисия е предал списък на подобрените кандидати, заедно с техните автобиографии на министъра, който трябва да го предаде на Народното събрание за одобрение; и

(г) Народното събрание е предало на министъра списък с одобрени кандидати, от които да избере.

(2) Комисията трябва да действа по прозрачен и честен начин и да гарантира, че кандидатите са компетентни и широко представляват населението на Южна Африка, независимо от тяхната раса, пол или инвалидност.

(3) Ако списъкът с одобрени кандидати, съставен при условията на т.(2) не съдържа подходящи лица или необходимия брой подходящи лица, министърът може да поиска последващи номинации по начина, описан в т.(1).

(4) Съветът трябва:

а) да се състои от лица, които са граждани на републиката или имат право на постоянно пребиваване в републиката и са се отличили в областта на космическата наука и технологичния сектор или притежават съответните квалификации, опит или умения, свързани с някои аспекти от функциите на агенцията;

б) да бъде представител на различните сектори в областта на космическата наука и технология, и

в) да има поне един член, който притежава правна квалификация и един финансов експерт.

Дисквалифициране, отстраняване от длъжност и запълване на свободни места в съвета

8. (1) Едно лице не може да бъде назначено за член, визирани в чл. 6 (2) (а) или

(б) ако той или тя:

а) е нереабилитирано неплатежоспособно лице;

б) е освидетелстван/а от съда като психично болен;

в) е осъждан/а за престъпление в републиката или някъде другаде и е бил/а осъдена на затвор, без опция за глоба, различно от престъпленията, извършени преди 27 април 1994 г., асоциирани с политическа цел, които бяха помилвани от Комисията за истина и помирение;

г) е член на Народното събрание, областна законодателна власт или друг общински съвет, или е делегат на Сената;

д) не е гражданин на, или няма право на постоянно местожителство в Републиката; или

е) е бил отстранен от доверен пост от компетентен съд като резултат на непристойно поведение.

(2) Министърът може да отстрани от длъжност някой от членовете, визирани в чл. 6 (2) (а) или (б)

а) въз основа на нарушение, неспособност или некомпетентност;

б) ако същият отсъства от три последователни срещи на Съвета без разрешението му;

в) ако същият бъде дисквалифициран, както е визирано в т.(1);

г) поради каквато и да е друга добре обоснована и непреодолима причина.

(3) Решението за освобождаване от длъжност на Чл. на съвета при условията на т. (2) трябва да бъде базирано на препоръка на независима комисия, назначена от министъра.

(4) Министърът може да разпусне Съвета поради основателни причини.

(5) Член, визиран в чл. 6 (2)(а) или (б) заема поста за период, ненадвишаващ четири години, обект на т. (1) и (2).

(б) Нито един член не може да служи повече от два последователни мандата.

(7) В случай на смърт на член на борда, отказване от назначението му чрез писмено уведомление до министъра или при неговото отстраняване, министърът може да назначи лице на свободното място за оставащия период от мандата, спазвайки процедурите, визирани в чл. 7.

Функции на борда

9. (1) Бордът трябва да изпълнява всички функции, възложени му съгласно указанията за водене на политика, изготвени от министъра и съгласно условията на настоящия договор.

(2) Бордът трябва –

(а) да надзирава функциите на агенцията;

(б) да наблюдава изследователските приоритети и програми на агенцията;

(в) да спомага за ефективността на стратегията на агенцията при изпълнението или нейните функции; и

(г) да уведомява незабавно министъра за всеки въпрос, който би възпрепятствал или би оказал материално влияние за постигане на целите на агенцията.

(3) След консултация с министъра, бордът може да открива или закрива организационни отдели на агенцията.

Възнаграждение на членовете на борда

10. Член на борда или член на който и да е комитет на борда, който не назначен от държавата на пълно работно време, получава от фондовете на агенцията такова възнаграждение и добавки към него, каквито бъдат определени от министъра в съгласие с министъра на финансите.

Заседания на борда

11. (1) Бордът трябва да заседава поне четири пъти годишно в определени от самия борд време и място.

(2) Бордът определя процедурите за заседанията си.

(3) Председателят:

(а) може да свика извънредна среща на борда; и

(б) трябва да свика такава среща в рамките на 14 дни след получаване на писмено искане за нея, подписано от поне две трети от членовете на борда.

(4) Председателят, или когато той отсъства, член на борда, избран от присъстващите членове, председателства заседанието на борда.

(5) Кворумът за заседанието на борда се определя от мнозинството членове на борда с право на глас.

(6) Решенията на борда се вземат според гласа на мнозинството на присъстващите на съответната среща Членове на борда, а в случай на равен брой гласове по някой въпрос, лицето, председателстващо заседанието, освен на своя, има право на решаващ глас.

Конфликт на интереси

12. (1) След уговорена среща и чрез писмено становище, всеки Чл. на борда може да изложи на министъра който и да било интерес, който с основание би могъл да компрометира борда при изпълнение на неговите функции.

(2) Член на борда няма право да гласува, да присъства или по какъвто и да било начин да участва в процедурите на заседание на борда, ако във връзка с някой от въпросите на борда, той/тя има интерес, който би му/и попречил за справедливото, безпристрастно и подobaщо изпълнение на нейните/неговите функции като член на борда.

Комитети на борда

13. (1) Бордът може да основе един или повече комитети за изпълнение на функции, определени от самия борд.

(2) Бордът може да назначи за член на подобен комитет всеки, който-

(а) е член на борда;

(б) е служител на агенцията; или

(в) е друго лице с подходящи умения или опит, на което ще бъде изплащано възнаграждение, определено от министъра.

(3) Член на борда няма право да участва в повече от два комитета наведнъж.

(4) Бордът има право да разпуска или преустройва състава на комитет по всяко време.

(5) Бордът не се освобождава от изпълнението на която и да е функция, поверена на някой от комитетите по условията на този член.

Главен изпълнителен директор на агенцията

14. (1) С одобрението на министъра, бордът трябва да определи квалифицирано лице с подходящи умения за изпълнение на длъжността главен изпълнителен директор.

(2) Назначението на главен изпълнителен директор трябва да бъде извършено след спазване на прозрачен и равносетен конкурс.

(3) Главният изпълнителен директор се назначава за срок, не по-дълъг от пет години, и е обект на такива условия относно заплащане и добавки към него, каквито бъдат определени от борда.

(4) Главният изпълнителен директор трябва да сключи споразумение за изпълнение с борда в рамките на три месеца след поемането на поста главен изпълнителен директор.

(5) Главният изпълнителен директор носи отговорност за администрацията, главния мениджмънт и контрол над ежедневните функции на агенцията, подлежащи на указания и инструкции, изготвени от борда.

(6) Главният изпълнителен директор носи отговорност и води отчетност пред борда за –

(а) всички суми, получени от агенцията както и тяхното оползотворяване; и

(б) собствеността на агенцията.

(7) Главният изпълнителен директор трябва да докладва на борда за въпроси, които биха могли да окажат неблагоприятно влияние върху функционирането на агенцията.

(8) В случай че главният изпълнителен директор отсъства за повече от два месеца или е неспособен да изпълнява своите задължения, или все още няма назначен такъв, със съгласието на министъра бордът има право да назначи всяко лице, което отговаря на изискванията, визирани в подраздел (1), да изпълнява длъжността главен изпълнителен директор, докато главният изпълнителен директор възобнови изпълнението на своите функции или свободното място за главен изпълнителен директор бъде запълнено.

(9) В случай че главният изпълнителен директор отсъства за период, по-кратък от два месеца, без съгласието на министъра бордът има право да назначи кое да е лице да изпълнява длъжността главен изпълнителен директор.

(10) Действащият главен изпълнителен директор има всички правомощия и права за изпълнение на задълженията на главния изпълнителен директор.

(11) Главният изпълнителен директор не може да заема поста за повече от два последователни мандата.

Служители на агенцията

15. (1) С оглед на подраздел (2), главният изпълнителен директор:

(а) според условията, определени от самия/самата него/нея, трябва да назначава за постоянно или временно такъв брой служители, колкото е необходимо на агенцията за изпълнението на нейните функции;

(б) носи отговорност за административния контрол на организацията и дисциплината на служителите и лицата, визирани в параграф (а); и

(в) трябва да подсигури изпълнението на приложимото трудово законодателство.

(2) Бордът трябва да одобрява –

(а) общите условия и срокове за назначаване на служителите, визирани в подраздел (1);

(б) политика на човешки ресурси; и

(в) структурирането на възнаграждения, добавки към тях, субсидии и други бонуси за служителите, визирани в подраздел (1), в съответствие със система, одобрена от министъра в съгласие с министъра на финансите.

(3) Условията и сроковете за назначаване на служители, визирани в подраздел (2)(в) трябва да бъдат изрично съгласувани с указанията, издавани от време на време от министъра, отговорен за обществените услуги и администрация.

Пенсиониране

16. (1) Агенцията може да основе пенсионен фонд за своите служители съгласно Закона за пенсионните фондове от 1956 година (Закон № 24 от 1956 г.).

(2) Всеки служител на агенцията, който преди въвеждането на този закон е бил член на Държавния пенсионен фонд,

може :

(а) да си остане негов член;

(б) да прекрати членството си в Държавния пенсионен фонд и да се присъедини към пенсионния фонд, основан по условията на подраздел (1); или

(в) да избере пасивно членство в Държавния пенсионен фонд съгласно чл. 27 от Закона за пенсиониране на държавни служители.

Фондове на агенцията

17. (1) Фондовете на агенцията се състоят от –

(а) средства, отпуснати от парламента;

(б) хонорари, авторски и лицензионни възнаграждения или друг доход, получен по условията на настоящия закон;

(в) дарения или помощи, получени от агенцията; и

(г) доход на агенцията от всякакъв друг произход.

(2) Агенцията трябва да оползотворява фондовете си за покриване на разходите, направени от агенцията при изпълнение на нейните функции.

(3) Суми, получени като дарения или помощи, трябва да бъдат оползотворявани в съответствие с всички условия, изложени от съответния дарител или сътрудник.

(4) Агенцията има право да инвестира всеки от своите фондове след одобрението на министъра и съгласно Закона за управление на финансите от 1999 година (Закон № 1 от 1999 г.), като това не е задължително да става веднага след основаването им.

Упълномощаване

18. (1) Главният изпълнителен директор има право да упълномощава все-

ки служител на агенцията с всички функции, поверени на главния изпълнителен директор съгласно настоящия закон и в съответствие с условия, които самият той ще определи.

(2) Упълномощаването по условията на подраздел (1) не освобождава главния изпълнителен директор от изпълнението на съответните функции.

(3) Упълномощаването трябва да бъде писмено.

Наредби

19. След консултация с борда министърът има право да издава наредби, свързани с –

(а) начина на докладване на министъра относно заседанията на борда и честотата на тези доклади;

(б) временни мерки за текущото управление и функциониране на агенцията, в случай че министърът разпусне борда по условията на чл. 8 (4); и

(в) всеки второстепенен или внезапно възникнал административен или процедурен въпрос, който трябва да бъде уреден за правилното приложение или изпълнение на настоящия закон.

Наименование и влизане в сила

20. Настоящият закон е наречен Закон за Космическата агенция на ЮАР, 2008 година и влиза в сила на дата, определена от президента чрез обнародване в Държавния вестник.

Закон за Националната агенция за развитие на Космоса на Япония

(закон № 50 от 23 юни 1969 г., както е изменен)

Глава I: Общи разпоредби

Чл. 1. (Цел)

Националната агенция за развитие на Космоса ще бъде учредена с оглед на провеждането по интегриран, систематичен и ефективен начин, разработката, изстрелването и проследяването на изкуствени спътници и ракети единствено за мирни цели и по този начин да съдейства за насърчаване на развитието и използването на Космоса.

Чл. 2. (Статус като юридическо лице)

Националната агенция за развитие на Космоса (от тук нататък наричана за краткост „Агенцията“) ще бъде юридическо лице.

Чл. 3. (Офиси)

1. Главният офис на Агенцията ще бъде в Токио.

2. Агенцията след одобрението на министър-председателя, може да учредява подчинени офиси на необходимите места.

Чл. 4. (Капитал)

1. Капиталът на Агенцията ще се състои от сбора на следните суми:

(1) ¥500 000 000

(2) Сумата, за която се смята, че е отпусната от правителството по силата на Чл. 3, параграф 2 от допълнителните разпоредби.

(3) Сумите, които ще бъдат внесени от лица, различни от правителството по случай учредяването на Агенцията.

2. Правителството, по случай учредяването на Агенцията, ще отпусне ¥500 000 000, описани в точка 1 на пре-

дходния параграф.

3. Агенцията, когато е необходимо, може да увеличи капитала си след получаване на разрешение от компетентните министри.

4. Когато Агенцията трябва да увеличи своя капитал по силата на разпоредбите на предходния параграф, правителството може, да отпусне сума за Агенцията в рамките на възможностите на бюджета.

5. Правителството, когато отпуска средства за Агенцията, може да използва земя, сгради и недвижимо имущество (от тук нататък наричани „земя и т.н.“).

6. Стойността на Земята и т.н., която се отпуска по силата на предходния параграф, ще бъде тази, определена от оценяващ комитет, на основата на цените преобладаващи към датата на вноската.

7. Оценяващият комитет, упоменат в предходния параграф, и другите необходими въпроси, засягащи оценяването, трябва да бъдат установени с постановление на кабинета.

Чл. 5. (Инвестиционни бонове)

1. За вноските Агенцията трябва да издава инвестиционни бонове.

2. Инвестиционните бонове трябва да бъдат във форма не на приносител.

3. Необходимите въпроси, засягащи инвестиционните бонове, различни от тези, предвидени в предходния параграф трябва да се определят с постановление на кабинета.

Чл. 6. (Забрана за възстановяване на вложенията, и т.н.)

1. Агенцията няма да възстановява вноските на техните вложители.

2. Агенцията няма да може да придобива вложенията на вносителите, нито да получава същите за целите на упражняване на правото на залог.

Чл. 7. (Регистрация)

1. Агенцията трябва да осъществи

регистрацията в съответствие с разпоредбите на заповед на кабинета.

2. Агенцията няма да може да повдига пред трети страни въпросите, които би трябвало да бъдат регистрирани по силата на разпоредбите на предходния параграф, освен ако регистрацията не е завършена.

Чл. 8. (Ограничения за използването на наименованието)

Никой друг, различен от Агенцията, не може да използва наименованието „Национална агенция за развитие на Космоса“.

Чл. 9. (Mutatis Mutandis приложение на гражданския кодекс)

Разпоредбите на чл. 44 (Способността на корпорацията за поемане на отговорност за незаконни действия) и чл. 50 (адрес на корпорацията) на гражданския кодекс (закон № 89 от 1896 г.) се прилагат *mutatis mutandis* за Агенцията.

Глава II: Изпълнителен орган, и т.н.

Чл. 10. (Изпълнителен орган)

1. Агенцията трябва да има един председател, един вицепредседател, не повече от пет изпълнителни директории и двама главни инспектори като изпълнителна власт.

2. Агенцията не може да има повече от двама изпълнителни директори на непълен работен ден като допълнение на изпълнителните директори, упоменати в предходния параграф.

Чл. 11. (Задължения и власт на изпълнителния орган)

1. Председателят ще представлява Агенцията и контролира цялостната ѝ дейност.

2. Вицепредседателят ще представлява Агенцията и ще, както е решено

от председателя, управлява дейността на Агенцията с помощта на председателя, временно ще поема задълженията на председателя, когато той не е способен да ги изпълнява, и ще изпълнява задълженията на председателя, когато тази позиция е свободна.

3. Изпълнителните директори (с изключение на изпълнителните директори на непълен работен ден) ще ръководят дейността на Агенцията с помощта на председателя и вицепредседателя, временно ще поемат задълженията на председателя и вицепредседателя, когато те са неспособни на това, и ще изпълняват задълженията на председателя и вицепредседателя, когато техните позиции са свободни.

4. Изпълнителните директори на непълен работен ден трябва, както е постановено от председателя, да ръководят дейността на Агенцията заедно с Председателя и вицепредседателя.

5. Главните инспектори ще наблюдават дейността на Агенцията.

6. Главните инспектори могат да дават своите мнения на председателя или компетентните министри (главния директор на Агенцията за наука и технология към министър-председателя), в случай че последният има право на това по силата на разпоредбите на чл. 40. Същото е приложимо по чл. 41, параграф 2 и чл. 43, т.1, където те сметнат за необходимо, на основата на заключенията на одита.

Чл. 12. (Назначаване на изпълнителния орган)

1. Председателят ще бъде назначен от министър-председателя със съдействието на Комисията по космическите дейности.

2. Вицепредседателят и изпълнителните директори ще бъдат назначавани от председателя след разрешение на минис-

тър-председателя.

3. Главните инспектори ще бъдат назначавани от министър-председателя след получаване на мнението на комисията по космически дейности.

Чл. 13. (Мандат на изпълнителния орган)

1. Мандатът на председателя и вицепредседателя ще бъде четири години, а този на изпълнителните директори и главните инспектори – две години.

2. Служителите могат да бъдат пре-назначавани.

Чл. 14. (Дисквалифициране на служителите)

Лица, които попадат в някоя от следните групи, няма да имат право да станат служители:

(1) Служители на правителството или местни обществени органи (с изключение на тези държавни служители в сферата на образованието, които са назначени със заповед на кабинета и служителите на непълнен работен ден).

(2) Лица, които са заети в бизнеса за производство или продажба на стоки или възлагане на строителство и имат близки интереси с тези на Агенцията в бизнес сделките, или ако същите са юридически лица, техните служители (включително и тези лица, които имат власт или контрол, които са еквивалентни на или по-големи от тези на такива служители, независимо от тяхната длъжност).

(3) Служители на фирми на предприемачи, описани в предходната точка (включително и тези лица, които са еквивалентни на или по-големи от тези на такива служители, независимо от тяхната длъжност).

Чл. 15. (Отстраняване от длъжност на служителите)

1. Министър-председателят или президентът трябва да отстранят от длъж-

ност служител, назначен от тях, когато същия попада под някое от условията на предходния член.

2. Министър-председателят или президентът могат да отстранят някой от служителите, назначен от тях по реда, установен в чл. 12, когато същите попадат или в някое от следните условия, или когато министър-председателят или президентът преценят, че този служител не е подходящ, за да остане служител:

(1) когато е известно, че той повече не е способен да изпълнява задълженията си поради психически или физически проблеми.

(2) когато е използвал неправомерно правата си като служител.

Чл. 16. (Забрана за едновременни постове на служителите)

Всеки служител не трябва да става нито служител на организация с стопанска цел, нито самият той да участва в каквото и да е бизнес с цел печалба; въпреки това, тази разпоредба не се прилага, когато министър-председателят е дал одобрението си.

Чл. 17. (Ограничения на правото на представителство)

По въпроси, по които съществуват конфликти на интереси между Агенцията и председателя или вицепредседателя, никой от тях няма да има правото на представителство. В такъв случай главните инспектори ще представляват агенцията.

Чл. 18. (Назначаване на агенти)

Председателят и вицепредседателя могат да назначат измежду изпълнителните директори или член от екипа на Агенцията като агенти, които са овластени да предприемат всички действия в съда или извън него във връзка с въпросите, засягащи работата на подчинените на Агенцията служби.

Чл. 19. (Консултанти)

1. Към Агенцията могат да бъдат назначени консултанти, които да участват в планирането на важни въпроси, засягащи управлението на нейната дейност.

2. Консултантите трябва да бъдат избрани от председателя измежду хора със знания и опит, след одобрение от министър-председателя.

Чл. 20. (Назначаване на членове на екипа)

Членовете на екипа на Агенцията трябва да бъдат назначени от председателя.

Чл. 21. (Статут на служителите, и т.н. като държавни служители)

Служителите, консултантите и членовете на екипа се считат за членове на екипа, които по закон се занимават с обществени дела дотолкова, доколкото се засягат Наказателният кодекс (закон № 45 от 1907 г.) и други наказателни постановления.

Глава III: Дейност

Чл. 22. (Предмет на дейност)

1. Агенцията трябва да извършва следните дейности, за да постигне целта, упомената в чл. 1:

(1) Разработката на изкуствени спътници и ракети за изстрелването на сателитите (оттук нататък наричани за краткост „изкуствени спътници и т.н.“) и разработка на необходимите за това съоръжения и оборудване.

(2) Изстрелването и проследяването на изкуствените спътници и т.н. разработени от нея и разработването на необходимите за това средства, съоръжения и оборудване.

(3) Разработката, описана в т.1, изстрелването и проследяването на изкуствени спътници и т.н. и разработката на необходимите за това средства, съоръже-

ния и оборудване се извършват съгласно дадените ѝ инструкции.

(4) Дейностите, произтичащи от дейностите, описани в предходните три точки.

(5) Дейности, необходими за извършване на целта, описана в чл. 1, различни от всяка една дейност, упомената в предходните точки.

2. При изпълнение на изброените по-долу дейности Агенцията трябва да получи потвърждение от компетентните министри за даваните от нея указания:

(1) Изстрелването на изкуствени спътници и т.н., описано в точка 2 на предходния параграф.

(2) Дейностите, упоменати в точка 3 на предходния параграф.

3. Агенцията ще трябва да осигури потвърждение от компетентните министри, когато трябва да извършва дейности, описани в параграф 1, точка 5.

4. Освен изпълнението на дейностите, които са описани в параграф 1, Агенцията може, съгласно указанията, които дава със съгласието на компетентните министри, да предложи съоръженията и оборудването за разработки, учредени от нея, за ползване от тези, които правят космически разработки.

Чл. 23. (Възлагане на работа)

В съответствие с указанията, давани от нея със съгласието на компетентните министри, Агенцията може да възложи част от дейността си.

Чл. 24. (Указания за управление на дейността)

Дейността на агенцията трябва да бъде извършвана в съответствие с основния план за космически разработки, който трябва да бъде определен от министър-председателя след решение на комисията по космически дейности.

Глава III-2: Компенсация за щети, причинени от изстрелване на изкуствени спътници и т.н.

Чл. 24-2. (Сключване на застрахователни договори)

1. Агенцията не трябва да изстрелва изкуствени спътници и т.н., докато и освен ако не е сключила застрахователен договор, чрез който ще може да гарантира необходимата сума за компенсиране на щети, причинени от трети лица като резултат от изстрелване на изкуствени спътници и т.н.

2. Сумата, гарантирана по силата на застрахователен договор, както е упоменато в предходния параграф, трябва да бъде определена от компетентните министри, за да може тя да бъде подходяща от гледна точка на защита на жертвите и т.н., като се взема предвид сумата, която застрахователите могат да гарантират, и други фактори.

3. В случай че изстрелването на изкуствен сателит и т.н. ще бъде извършено от Агенцията като резултат на консигнация, както е постановено в чл. 22, параграф 1, точка 3 (оттук нататък наричано за краткост „консигнирано изстрелване“), застрахователният договор, упоменат в параграф 1, може, въпреки разпоредбите на същия параграф, да бъде сключен от лице или дружество, което е предало изстрелването на такъв изкуствен изкуствен спътник, и т.н. (оттук нататък наричан „консигнант“) от и за сметка на Агенцията.

Чл. 24-3. (Специални уговорки за консигнираното изстрелване)

1. В случай че агенцията се договори с консигнант за консигнирано изстрелване, агенцията може при одобрение от компетентните министри да сключи следните специални уговорки

по отношение на нейната отговорност за компенсиране на щетите, причинени от консигнираното изстрелване, понесени от лица или дружества, различни от тези, имащи връзка с консигнираното изстрелване:

(а) Ако Агенцията е отговорна за компенсиране на щети, причинени от консигнираното изстрелване, понесени от лица или дружества, различни от тези, имащи връзка с консигнираното изстрелване, и някои от лицата, свързани с консигнираното изстрелване са също отговорни за компенсиране на такива щети, Агенцията трябва да поеме всяка от отговорностите за компенсиране на щетите, дължими от тези, имащи връзка с консигнираното изстрелване; и

(б) В предходната точка, ако такива щети са причинени от умишлено нарушение от някое от лицата, имащи връзка с консигнираното изстрелване, Агенцията трябва да има правото на възстановяване на вече платените от нея щети.

2. За целите на предходния параграф, „лицата, имащи връзка с консигнираното изстрелване“ означава консигнанта и което и да е друго лице или дружество, назначено от Агенцията, и консигнанта в съответствие със споменатите специални уговорки като лица или дружества, които имат връзка с консигнираното изстрелване.

3. Когато Агенцията сключи специалните уговорки, уредени в параграф 1 на настоящия член, застрахователният договор, упоменат в първия параграф на предходния член, трябва въпреки разпоредбите на споменатия първи параграф и третия параграф на предходния член да бъде сключен от консигнанта за и от името на Агенцията.

Глава IV: Финанси и отчетност

Чл. 25. (Фискална година)

Фискалната година на Агенцията ще започва на 1 април всяка година и ще завършва на 31 март на следващата година.

Чл. 26. (Одобрение на бизнес план и т.н.)

За всяка фискална година агенцията трябва да изготви бизнес план, бюджет и план за финансиране и да осигури одобрение от компетентните министри преди започването на съответната фискална година. Същото е приложимо и в случай че агенцията измени някой от плановете или бюджета.

Чл. 27. (Счетоводен отчет)

Агенцията трябва да състави счетоводен отчет за всяка фискална година не по-късно от 31 май на следващата фискална година.

Чл. 28. (Финансови отчети)

1. За всяка фискална година Агенцията трябва да изготвя инвентаризация, баланс и отчет за приходите и разходите (наричани „финансови отчети“ в този и следващия член), да ги предаде на компетентните министри в рамките на един месец след съставянето на счетоводния отчет и да осигури одобрение от министрите.

2. Когато Агенцията предава финансовите отчети на компетентните министри според разпоредбите на предходния параграф, към тях тя трябва да приложи бизнес доклад за съответната фискална година, счетоводен отчет, изготвен съгласно бюджетната класификация, и мнението на главните одитори за финансовите и счетоводния отчети.

3. Когато Агенцията получи одобрението от компетентните министри, упоменато в първия параграф на този член, трябва без отлагане да обнародва фи-

нансовите си отчети в Държавен вестник (Канпо), и да поддържа такива финансови отчети и допълнителни описи, и бизнес доклада, счетоводния отчет и мнението на главните одитори, упоменати в предходния параграф, във всеки от офисите си и да направи същите достъпни за държавна проверка за периода, определен със заповед на компетентните министерства.

Чл. 29. (Предаване на документи)

Когато агенцията е осигурила решение или одобрение съгласно разпоредбите на чл. 26 или параграф 1 на предходния член, тя трябва да предаде документите, отнасящи се за бизнес плана, бюджета и плана за финансиране или финансовите отчети, получили такава одобрение, на онези лица, различни от правителството, които са направили вноски за Агенцията.

Чл. 30. (Разпореджане с приходи и загуби)

1. В случай че според отчитането на приходите и разходите за фискалната година е налице печалба, Агенцията трябва да я използва за покриване на загубите, останали от предходната фискална година, и ако все още остава излишък, да го остави като резервен фонд.

2. В случай че според отчета за приходите и разходите за дадена фискална година е налице загуба, Агенцията трябва да я уреди чрез намаляване на резервния фонд, упоменат в предходния параграф, и ако все още остане недостиг, да я остави като загуба, която трябва да бъде платена през следващата фискална година.

Чл. 31. (Краткосрочни заеми)

1. Агенцията може да осигури краткосрочни заеми след позволение от министър-председателя.

2. Краткосрочните заеми, упоменати в предходния параграф, трябва да бъдат

върнати в рамките на съответната фискална година; в случай че изплащането не може да бъде направено поради липса на средства, само онази сума, която не може да бъде върната, може да бъде превърната в нов заем след позволение от министър-председателя.

3. Краткосрочен заем, който е бил преобразуван в нов заем съгласно разпоредбите на предходния параграф, трябва да бъде изплатен в рамките на една година.

Чл. 32. (Използване на излишъци)

Агенцията не трябва да използва излишните бизнес средства освен по някоя от следните начини:

(1) Придобиване на държавни облигации и други ценни книжа, определено от Министър-председателя.

(2) Депозити в банки или други финансови институции, определени от министър-председателя или пощенски спестовни влогове.

(3) Пари, поставени под попечителство на банки, участващи в тръстов бизнес или тръстови компании.

Чл. 33. (Ограничения за разпореждане с имущество, и т.н)

Агенцията трябва да осигури позволение от компетентните министри, когато ще заема, прехвърля или предлага като предпазна мярка такава важна размяна на имущество, както е определено със заповед на компетентните министерства.

Чл. 34. (Ръководни принципи при плащане на заплати и обезщетения при прекратяване на трудов договор)

Агенцията трябва да осигури одобрение от министър-председателя, когато ще съставя ръководни принципи при изплащането на заплати и обезщетения при прекратяване на трудов договор на служителите си и персонала. Същото ще е приложимо, когато Агенцията ще изменя

тези принципи.

Чл. 35. (Мандат на заповедите на компетентните министерства)

Необходимите въпроси, касаещи финансите и счетоводството на Агенцията, различни от тези, уредени с този закон, ще бъдат решавани със заповед на компетентните министерства.

Глава V: Надзор

Чл. 36. (Надзор)

1. Компетентните министри трябва да упражняват надзор над Агенцията.

2. Компетентните министри могат да издават заповеди на Агенцията, касаещи нейната работа, необходими за надзора, когато сметат това за необходимо за изпълнението на този закон.

Чл. 37. (Получаване на доклад и проверка на място)

1. Когато сметат за необходимо, за изпълнението на този закон компетентните министри могат да накарат Агенцията да направи доклад за работата си или да изпратят свои служители в офисите и други работни места на Агенцията, които да проверят условията на работа или книгата, документите и други необходими неща.

2. Когато ще се извършва проверка съгласно разпоредбите на предходния параграф, служителите, които ще я правят, трябва да носят удостоверение, което да удостовери самоличността им, и да го покаже на съответните лица.

3. Правото да влязат и проверяват, посочено в параграф 1, не трябва да бъде тълкувано като криминално разследване.

Глава VI: Други разпоредби

Чл. 38. (Закриване)

1. В случай на закриване на Агенцията останалите активи след изплащане

на задълженията ѝ, Агенцията трябва да разпредели измежду вносителите в зависимост от размера на техните вноски.

2. Въпроси, засягащи закриването на Агенцията, различни от тези, упоменати в предходния параграф, трябва да бъдат уредени с отделен закон.

Чл. 39. (Компетентни министри и заповед на компетентни министерства)

1. Компетентните министри в този закон ще бъдат министър-председателя, министърът на пощите и телекомуникациите и министрите, които са отговорни за въпросите, касаещи разработката на изкуствени спътници и т.н. и определени със заповед на кабинета.

2. Наредбите на компетентните министерства в този закон трябва да бъдат министерски постановления, издадени от компетентните министри.

Чл. 40. (Упълномощаване на главния директор на Агенцията за наука и технология)

1. Министър-председателят може да делегира следните права на генералния директор на Агенцията за наука и технология:

(1) Упълномощаването по силата на чл. 3, параграф 2; чл. 4, параграф 3; чл. 22, параграфи 2 до 4; чл. 23; чл. 24-3, параграф 1; чл. 26; чл. 31, параграф 1 или разпоредбите на параграф 2; или чл. 33.

(2) Одобрението по силата на разпоредбите на чл. 16; чл. 28, параграф 1; или чл. 34.

(3) Определянето на сумата, гарантирана от застрахователния договор по силата на разпоредбите на чл. 24-2, параграф 2.

(4) Назначаването според разпоредбите на чл. 32, точка 1 или 2.

(5) Приемането на доклади и провеждането на проверка на място според

разпоредбите на чл. 37, параграф 1.

Чл. 41. (Консултации с министъра на финансите)

1. При следните случаи министър-председателят, (генералният директор на агенцията за наука и технология в случаите, когато той е упълномощен по силата на разпоредбите на предходния член. Същото се прилага и за чл. 43, точка ч.) трябва предварително да се консултира с министъра на финансите:

(1) Когато трябва да формулира основния план, упоменат в чл. 24.

(2) Когато трябва да даде права по силата на разпоредбите на чл. 31, параграф 1 или 2.

(3) Когато трябва да направи назначения по силата на разпоредбите на Чл. 32, точка 1 или 2.

(4) Когато трябва да даде одобрение съгласно чл. 34.

2. Компетентните министри трябва предварително да се консултират с министъра на финансите в следните случаи:

(1) Когато трябва да дадат права по силата на разпоредбите на чл. 4, параграф 3; чл. 22, параграф 2, точка 2 или параграф 3; чл. 24-3, параграф 1; чл. 26 или чл. 33.

(2) Когато те трябва да определят сумата, гарантирана със застрахователния договор съгласно разпоредбите на чл. 24-2, параграф 2.

(3) Когато те трябва да дадат одобрения по силата на разпоредбите на чл. 28, параграф 1.

(4) Когато те трябва да съставят постановление на компетентните министерства по силата на разпоредбите на чл. 33 или чл. 35.

Глава VII: Наказателни разпоредби

Чл. 42. (Наказателни разпоредби)

В случай на неподаване на доклад или подаване на фалшив доклад по силата на чл. 37, параграф 1, или отказ, пречене или избягване на проверката по силата на същия параграф, служителят или члена на персонала, който е извършил такова нарушение ще бъде глобен с не повече от ¥200 000.

Чл. 43.

В който и да е от следните случаи, на служителя на агенцията, който е извършил такъв вид нарушение ще бъде наложена глоба, ненадвишаваща ¥200 000.

(1) Неосигуряването на одобрението или потвърждението в случаите, когато това трябва да бъде направено от министър – председателя или компетентните министри според този закон.

(2) Провал при извършване на регистрацията в нарушение на разпоредбите на заповедта на кабинета, визирана в Чл. 7, параграф 1.

(3) Извършването на работа, различна от визираната в чл. 22, параграфи 1 и 4.

(4) Изстрелването на изкуствен спътник и т.н. без сключването на застрахователен договор, в разрез с разпоредбите на чл. 24-2, параграф 1.

(5) Използване на излишъка финансови средства в нарушение на разпоредбите на чл. 32.

(6) Нарушаване на заповед на компетентните министри по чл. 36, параграф 2.

Чл. 44.

На лице, което е нарушило разпоредбите на чл. 8 ще бъде наложена глоба, ненадвишаваща ¥100 000.

Допълнителни разпоредби

Чл. I. (Дата на влизане в сила)

Този закон ще влезе в сила от деня на обнародването му.

Чл. 2. (Учредяване на Агенцията)

1. Министър-председателят трябва да назначи лицата, които ще станат председател или главни одитори на Агенцията, по начина, определен в чл. 12, параграф 1 или 3.

2. Лицата, които ще бъдат председател или главни одитори, назначени според разпоредбите на предходния параграф, ще бъдат считани за назначени такива съгласно разпоредбите на този закон в момента на учредяване на Агенцията.

3. Министър-председателят трябва да назначи учредителен комитет, който да ръководи работата, свързана с учредяването на Агенцията.

4. Учредителният комитет трябва да събере вноски за Агенцията от лица, различни от правителството.

5. Когато учредителният комитет събере средствата, визираны в предходния параграф, трябва да се обърне към компетентните министри за получаване на разрешение за учредяване на Агенцията.

6. При осигуряване на разрешението, визирано в предходния параграф, учредителният комитет трябва да поиска от правителството и онези лица, различни от него, които се съгласят да направят вноски, да ги внесат.

7. На деня, в който са платени вноските, учредителният комитет трябва да предаде работата си на лицето, което ще бъде назначено за председател, назначен съгласно разпоредбите на параграф 1.

8. Лицето, което ще бъде председател, назначен съгласно разпоредбите на параграф 1, трябва да направи регистрацията на учредяването без закъснение в съответствие с разпоредбите на заповед на кабинета, след като му се предаде работата, визирана в предходния параграф.

9. Агенцията ще бъде приведена в действие след приключване на регистра-

цията, упомената в предходния параграф.

Чл. 3. (Наследяване на права и задължения, и т.н.)

1. Освен правата и задълженията, които в действителност са притежавани или дължими от държавата към момента на учредяване на Агенцията, тези, които са свързани с работата, извършвана от Службата за развитие на Космоса и Агенцията за наука и технология съгласно разпоредбите на чл. 20-2, параграф 1 от Закона за учредяването на Агенция за наука и технология (закон № 49 от 1956 г.) и работата (ограничена до тази, засягаща разработката на изкуствени спътници за наблюдението на йоносферата), извършвана от научноизследователските лаборатории към Министерството на пощите и телекомуникациите съгласно разпоредбите на чл. 17-2 от Закона за създаването на Министерството на пощите и телекомуникациите (закон №244 от 1948 г.), и които са определени със заповед на кабинета, ще бъдат наследени от Агенцията към момента на нейното учредяване.

2. Когато агенцията е унаследила правата и задълженията, притежавани и дължими от държавата съгласно предходния параграф, сумата, равна на сбора на стойността на Земята, сградите, вещите и други активи, които са свързани с правата, които ще бъдат унаследени и които са определени със заповед на кабинета, ще се считат за внесени към агенцията от правителството.

3. Стойността на активите, визирана в предходния параграф, които ще се считат за внесени от правителството съгласно разпоредбите на предходния параграф, ще бъде стойността, определена от оценяващ комитет на основата на цените, преобладаващи към датата на учредяване на Агенцията.

4. Необходимите въпроси, засягащи

оценяващия комитет, визиран в предходния параграф и други необходими въпроси, касаещи оценката, трябва да бъдат определени със заповед на кабинета.

5. В случай че Агенцията е унаследила правата на държавата съгласно разпоредбите на параграф 1, данъкът за разрешително за регистрация и данъкът за придобиване на недвижим имот не трябва да бъдат налагани за регистрациите, съпътстващи такова унаследяване или за придобиването на недвижими имущества, свързани с такова унаследяване.

Допълнителни разпоредби

Чл. 1. (Дата на влизане в сила)

Този закон ще влезе в сила от деня на обнародването му.

Чл. 2. (Междинни мерки, отнасящи се към мандата на служителите)

Мандатът на лицата, които всъщност са изпълнителни директори към момента на влизане в сила на този закон, ще бъде както вече е постановено от този закон.

Чл. 3. (Междинни мерки, отнасящи се към наказателните разпоредби)

Прилагането на наказателните разпоредби за действия, извършени преди влизането в сила на този закон, ще бъде както вече е постановено с този закон.

I. Книги

Benkö, Marietta and Schrogl, Kai-Uwe (eds), *Essential Air and Space Law Vol. 2* (Utrecht 2005)

Cassese, Antonio, *International Law* (Oxford 2005)

Diederiks-Verschoor, Isabella Henrieta Philepina and Kopal, Vladimir, *An Introduction to Space Law* (Aalpen an den Rijn 2005)

Jasentuliyana, Nandasiri, *International Space Law and the United Nations* (Aalpen an den Rijn 1999)

Hacket, George T., *Space Debris and the Corpus Iuris Spatialis*, in: Benkö, de Graaff (eds), *Forum for Air and Space Law, Vol. 2* (Paris 1994)

Harris, David John, *Cases and Materials on International Law* (London 2004)

Hobe, Stephan, Schmidt-Tedd, Bernhard and Schrogl, Kai-Uwe (eds), *Cologne Commentary on Space Law Volume 1 – Outer Space Treaty* (Cologne 2009)

Lyll, Francis and Larsen, Paul B., *Space Law: A Treatise* (Burlington 2009)

Schwarzenberger, Georg, *International Law Vol.1* (London 1957)

Tronchetti, Fabio, *The Exploitation of Natural Resources of the Moon and Other Celestial Bodies. A Proposal for a Legal Regime* (Leiden 2009)

II. Публикации

Gerhard, Michael, *Article VI*, in: Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Tedd and Kai-Uwe Schrogl (eds), *Cologne Commentary on Space Law, Volume I – Outer Space Treaty* (Cologne 2009)

Aranzamendi, Matxalen Sánchez, *The Case of National Space Legislation – Finding the Way Between Common and Coordinated Action*, ESPI Reports on the Economic and Policy Aspects of Space Regulations in Europe (Part I), European Space Policy Institute (2009)

Bogomolov, Vladimir, *Prevention of an Arms Race in Outer Space: The Deliberations in the Conference on Disarmament in 1993*, *Journal of Space Law* Volume 21 No 2 (1993)

Bohlmann, Ulrike and Suess, Gisela, *Article XIII*, in: Stephan Hobe, Bernhard Schmidt-Tedd and Kai-Uwe Schrogl (eds), *Cologne Commentary on Space Law, Volume I – Outer Space Treaty* (Cologne 2009)

Collins, Patrick and Yonemoto, Koichi, *Legal and Regulatory Issues for Passenger Space Travel*, presented at the 49th IAF Congress, 28 September – 2 October 1998, Melbourne, Australia

Farand, André, *Space Tourism: legal considerations*, published on www.scpol.unige.it

Freeland, Steven, *There's a Satellite in My Backyard – MIR and the Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects*, *University of New South Wales Law Journal*, Vol 24 No 2 (2001)

Freeland, Steven, *Up, Up and ... Back: The Emergence of Space Tourism and its Impact on the International Law of Outer Space*, Chicago Journal of International Law Volume 6 No 1 (2005)

Freeland, Steven, *The Applicability of the Jus in Bello Rules of International Humanitarian Law to the Use of Outer Space*, Proceedings of the Forty-Ninth Colloquium on the Law of Outer Space, American Institute of Aeronautics and Astronautics (2006)

Freeland, Steven, *The 2008 Russia / China Proposal for a Treaty to Ban Weapons in Space: A Missed Opportunity or an Opening Gambit?*, Proceedings of the Fifty-First Colloquium on the Law of Outer Space (2008)

Freeland, Steven, *Fly me to the Moon: How will International Law cope with commercial space tourism?*, Melbourne Journal of International Law, Volume 11 (2010)

Freeland, Steven, *Sensing a Change? The re-launch of Australia's Space Policy and Some Possible Legal Implications*, Journal of Space Law, Volume 36, No 2 (2011)

Lee, Ricky J. and Freeland, Steven, *The Crystallisation of General Assembly Space Declarations into Customary International Law*, in: Proceedings of the Colloquium on the Law of Outer Space (2004)

Maogoto, Jackson and Freeland, Steven, *Space Weaponization and the United Nations Charter: A Thick Legal Fog or a Receding Mist?*, The International Lawyer, Volume 41 Number 4 (2007)

Masson-Zwaan, Tanja and Freeland, Steven, *Between Heaven and Earth: The Legal*

Challenges of Human Space Travel, Acta Astronautica, Volume 66, Issues 11/12 (2010)

Scobbie, Iain, *The approach to customary international law in the Study*, in: Elizabeth Wilmshurst and Susan Breau (eds), *Perspectives on the ICRC Study on Customary International Humanitarian Law* (Cambridge 2007)

Smith, Lesley J. and Hörl, Kay-Uwe, *Legal parameters of space tourism*, Proceedings of the Forty-Sixth Colloquium on the Law of Outer Space, Washington: American Institute of Aeronautics and Astronautics Inc. (2004)

Vereshchetin, Vladlen S. and Danilenko, Gennady M., *Custom as a Source of International Law of Outer Space*, Journal of Space Law, Volume 13 No 1 (1985)

Von der Dunk, Frans G., *Launching from „Down Under“: The New Australian Space Activities Act of 1998*, Proceedings of the Forty-Third Colloquium on the Law of Outer Space (2000)

Wollersheim, Michael, *Considerations Towards the Legal Framework of Space Tourism*, 2nd International Symposium on Space Tourism, Bremen, April 21-23 1999

Yehia, Julie Abou, *In need of a European regulation for private human spaceflight*, European Space Policy Institute, ESPI Perspectives No 8 (2008)

III. Доклади

Lost in Space?, Report of the Australian Senate Standing Committee on Economics (2008)

Space tourism – from dream to reality, Final Report of the International Space University Summer Session Program 2000, International Space University

Space Traffic Management, Final Report of the International Space University Summer Session Program 2007, International Space University

Technical Report on Space Debris, United Nations Publication A/AC.105/720 (New York 1999)

UN COPUOS Report to the General Assembly, United Nations Publication A/62/20 (New York 2007)

UN COPUOS Report of the Scientific and Technical Subcommittee on its forty-fourth session, United Nations Publication A/AC.105/890 (New York 2007)

IV. Международни документи и резолюции

Statute of the International Court of Justice, 3 Bevans 1179; 59 Stat. 1055; T.S. No. 993

Vienna Convention on the Law of Treaties, 23 May 1969, 1155 U.N.T.S. 331

Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, 12 January 1951, 78 U.N.T.S. 277

United Nations General Assembly Resolution 1472 (XIV) on International co-operation in the Peaceful Uses of Outer Space, 12 December, 1959

Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, Including the Moon and Other Celestial Bodies, 27 January 1967, 18 U.S.T. 2410, 610 U.N.T.S. 205

Agreement on the Rescue of Astronauts, the Return of Astronauts and

the Return of Objects Launched Into Outer Space, 22 April 1968, 19 U.S.T. 7570, 672 U.N.T.S.119

Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects, 29 March 1972, 24 U.S.T. 2389, 961 U.N.T.S. 187

Convention on Registration of Objects Launched Into Outer Space, 14 January 1975, 28 U.S.T. 695, 1023 U.N.T.S. 15, 1975

Agreement Covering the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies, 5 December 1979, 1363 U.N.T.S. 3

United Nations Framework Convention on Climate Change, 9 May 1982, 1771 U.N.T.S. 107, 165

United Nations Convention on the Law of the Sea, 10 December 1982, 1833 U.N.T.S. 396

V. Други официални документи

Space Debris Mitigation Guidelines, Inter-agency Space Debris Coordination Committee (2002)

European Code of Conduct for Space Debris Mitigation, European Space Agency (2004)

An Act to confer licensing and other powers on the Secretary of State to secure compliance with the international obligations of the United Kingdom with respect to the launching and operation of space objects and the carrying on of other activities in outer space by persons connected with this country, United Kingdom, July 1986

Space Activities Act, Australia December 1998

Explanatory Memorandum to the Space Activities Bill 1998, Australian Ministry for Industry, Science and Resources, December 1998

Explanatory Memorandum to the Space Activities Amendment Bill 2002, Australian Ministry for Industry, Science and Resources, February 2002

Verfahren zur Anmeldung von Satellitensystemen bei der Internationalen Fernmeldeunion und Übertragung Deutscher Orbit – und Frequenznutzungsrechte, Germany, April 2005

VI. Казуси

Case concerning rights of nationals of the United States in Morocco (France v. United States of America), International Court of Justice, *Judgment of August 27th 1952*, ICJ Reports 1952

North Sea Continental Shelf Cases (Federal Republic of Germany v. Denmark; Federal Republic of Germany v. Netherlands), International Court of Justice, *Judgment of 20 February 1969*, ICJ Reports 1969

VII. Интернет сайтове

www.esa.int

www.unoosa.org

www.iadc-online.org

www.innovation.gov.au

www.aph.gov.au

www.orbitaldebris.jsc.nasa.gov

Проф. Стивън Фрийланд
Рада Попова
Д-р Соломон Паси

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО И
МЕЖДУНАРОДНОТО
КОСМИЧЕСКО ПРАВО
КОМЕНТАР И ИЗТОЧНИЦИ

Първо издание

Превод АМГ Паблишинг
Редактор Йоана Йорданова
Коректор Любомира Якимова
Предпечатна подготовка АМГ Адв.

Формат 60/84/16
Печатни коли 18

Печат „Фолиарт“

Издателство

AMG
PUBLISHING

София, 2011

тел. 02/ 971 12 13
e-mail: office@amgbooks.bg

Посетете ни на
www.amgbooks.bg